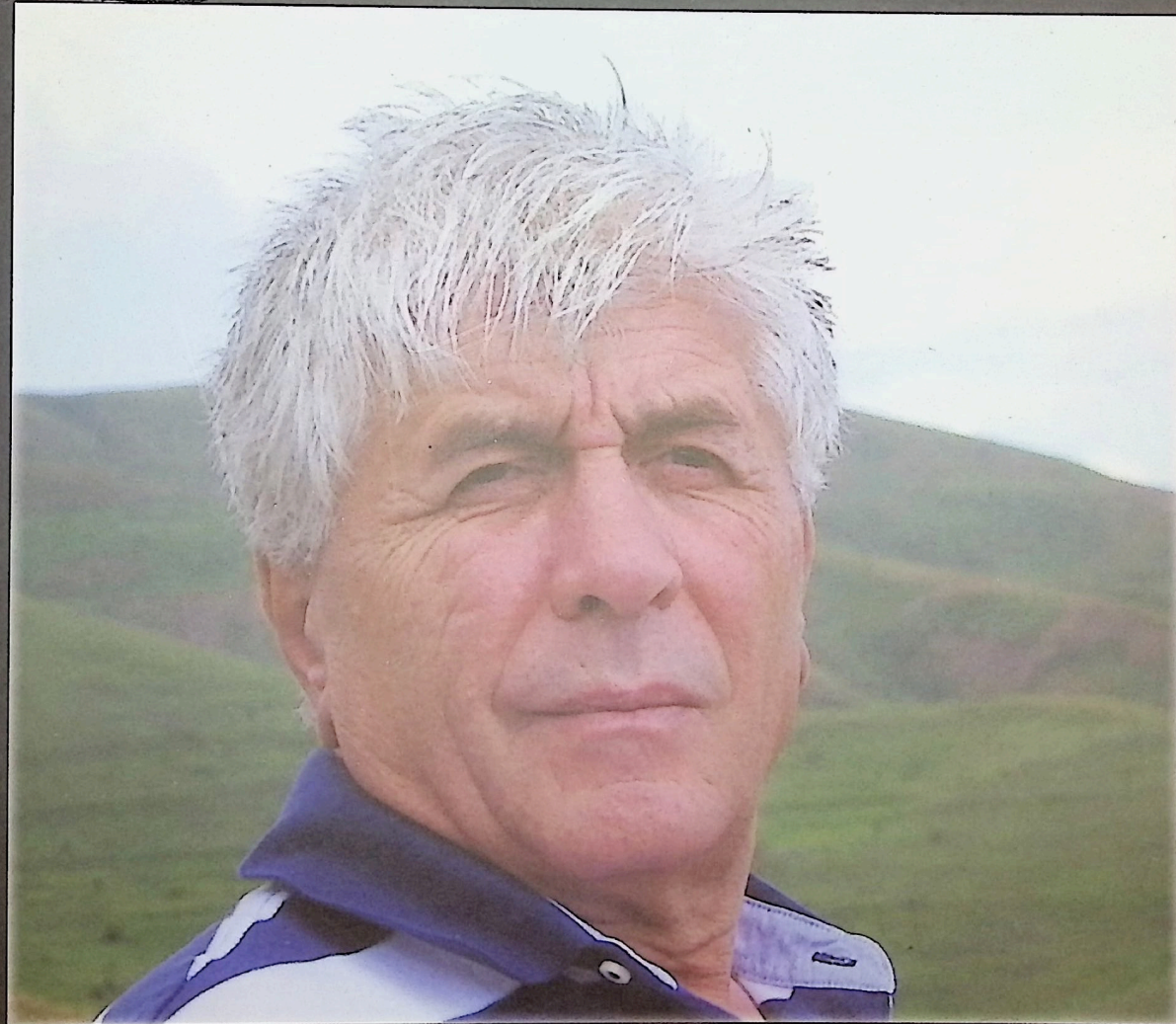

ԱՆՆԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ -
ԱՄԻՐԽԱՆՅԱՆ

14
X-29.
43600

ԽՈՍՏՈԿԱՆԱՆՔ
ՌՈԲԵՐՏ ԱՄԻՐԽԱՆՅԱՆ

ԱՆՆԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ-ԱՄԻՐԻԱՆՅԱՆ

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔ

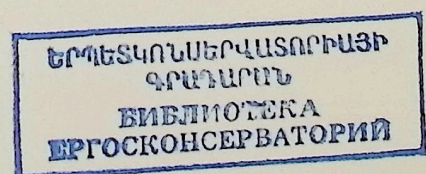
ՌՈՔԵՐՏ ԱՄԻՐԻԱՆՅԱՆ

1

հատոր

ԵՐԵՎԱՆ 2021

43600

Խաչատրյան-Ամիրխանյան Աննա

Խ 282 Խոստովանանք. Ռոբերտ Ամիրխանյան, հ. 1 / Ա. Խաչատրյան-Ամիրխանյան,.- Եր.: «Գրական հայրենիք» ՓԲԸ («Հայաստան», հրատ.), 2021.- 168 էջ:

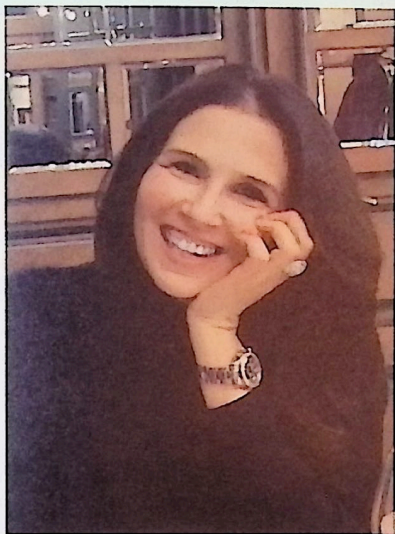
Մեծանուն կոմպոզիտոր Ռոբերտ Ամիրխանյանի երկերի ժողովածուի առաջին հատորում ներկայացված են նրա ստեղծագործական կյանքի պատմությունը, առանցքային այն հանգրվանները, որոնցով ամրագրվել է նրա ծանրակշիռ ներդրումն ու հարուստ ներկայությունը արդի հայկական երաժշտական արվեստում: Հեղինակը՝ երաժշտագետ Աննա Խաչատրյան-Ամիրխանյանը, դստեր բժախնդրությամբ և տեղեկացվածությամբ հնարավորինս ընդգրկում լուսաբանել է Ռոբերտ Ամիրխանյանի արարումների վերելքի ճանապարհը, նրա ներշնչանքների ակունքները, ոճական նորույթներն ու առանձնահատկությունները, նաև ինքնատիպ հոգեկերտվածքը, որով ավելի ամբողջական է դառնում կոմպոզիտորի ստեղծագործական դիմանկարը: Որոշ հղումներ տեքստում ներկայացված են QR կոդերով, որոնք տեսաձայնային հնարավորություն են ընձեռում ստեղծագործությունները (երգեր, մուլտ և կինո ֆիլմերի երաժշտություն և այլն) անմիջական դիտելու և ունենդրելու համար:

Հատորում առաջին անգամ հրապարակվում է Ռ. Ամիրխանյանի առավել քիչ ծանոթ հոգևոր երգերի շարքը:

ՀՏԴ 78.071.1
ԳՄԴ 85.31

ISBN 978-5-540-02512-6

Երկու խոսք

Այս աշխատանքի մտահղացումը իմ մեջ խմորվում էր շատ վաղ հասակից: Այն կարծես աննկատ ծնվել և հասունացել է ինձ հետ միասին՝ ծնողի պես համբերատար՝ տարիներ ի վեր սպասել հոգուս և էությանս գիտակից զարթոնքին: Թե ինչպես տեղի ունեցավ իմ՝ ի վերուստ տրված երկրորդ ծնունդը՝ առանձին մի գրքի նյութ է: Միայն նշեմ, որ վերագտնելով ու վերաիմաստավորելով սեփական արժեքներս և, ի վերջո, հրաժարվելով խանգարող բարդություններից, ես վերջապես հասա երկար փայփայած երազանքս (կամ, գուցե, առաքելությունս) իրականացնելու շեմին:

Աշխատանքը որոշ առումով և՛ դյուրին է, և՛ բարդ: Դժվար է գրել սիրելի մարդու մասին, շրջանցելով արյունակցական կապերը: Սակայն, նույն այդ կապերը բացառիկ հնարավորություն են ընձեռում՝ արժեքավոր բացահայտումներին, որոնք կարող էին և մնալ ստվերում:

Քաջ գիտակցում եմ այն ահռելի պատասխանատվությունը, որ կրում եմ առաջին հերթին ընտանիքիս առջև, ինչպես նաև Ամիրխանյան երևույթին իրենց ուսումնասիրություններում անդրադարձող ապագա սերունդների առջև՝ և կփորձեմ միանգամայն անկեղծ և ամբողջական ներկայացնել հայ երաժշտության զարգացման գործում XX-XXI դարերի անցումային ժամանակաշրջանում մեծագույն ներդրում և նշանակալի դեր ունեցած արվեստագետի նկարագիրը:

«Խոստովանանք» վերնագիրը ամենևին էլ միանշանակ և պարզունակ չէ: Այն իրական արվեստի բարձր և անըմբռնելի առաքելության կարճ ձևակերպումն է: Հոգու նորոգմանն ուղղված առաքելության...

Վանաձոր, 1973 թ.

Պապ ջան, այս գիրքը՝ քեզ:

Իմ այս նվիրումով փորձել եմ փոխհատուցել սիրելու խենթ շնորհը, որ ժառանգել ենք քո արվեստից, հույզերը, որ մեղեդիներդ արթնացրել են մեր հոգիներում, կյանքի անվերջ հիացմունքը, որով վարակել ես սերունդներ...

«Մեսրոպ Մաշտոց»
ՀՀ կառավարության շքանշան, 2007 թ.

ՀՀ «Ժողովրդական արտիստ»
շքանշան, 1990 թ.

Երևանի քաղաքապետարանի «Արգիշտի Ա»
հուշամեդալ, 2016 թ.

ՀՀ Նախագահի «Հայաստան» հուշամեդալ,
2016 թ.

Արցախի Հանրապետության նախագահի
կողմից շնորհված «Երանստավություն»
հուշամեդալ, 2019 թ.

ՀՀ Առաջին կարգի Պատվո շքանշան
2019 թ.

ՀՀ Պաշտպանության նախարարության հուշամեդալների հավաքածու, շնորհված 2019 թ.

Ներածություն

Մշակութային ցանկացած արժեք՝ ԱՐԱՐՈՒՄ է, ինքնին առեղծվածային երևույթ։ Այն մշտապես հետաքրքիր է իր ծագման հիմքում ընկած բոլոր նախադրյալներով։ Դրանք մի կողմից նման ծնունդի համար պարարտ հող դարձած պատմական զարգացումներն ու ձեռքբերումներն են, մյուս կողմից էլ՝ ԱՐԱՐՄԱՆ գործին լծված անհատի սեփական աշխարհընկալումը ձևավորող գործոնները։ Սակայն իրական ստեղծագործողը առաջին հերթին նուրբ կապի մեջ է սեփական ներաշխարհի՝ ի վերուստ տրված «հիշողության» հետ, և նրա ԱՌԵՂԾՎԱԾԸ վերածանելու կամ վերլուծելու ցանկացած փորձ, միևնույնն է կմնա թերի մի փորձառություն։

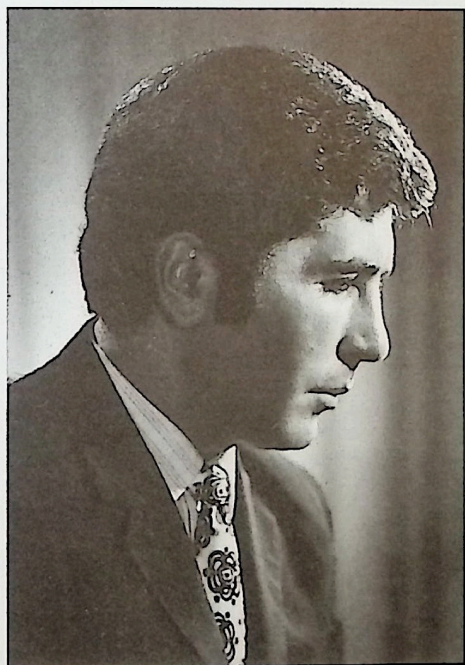
Ռոբերտ Ամիրխանյանի ստեղծագործական մղումների շարժիչ ուժը կյանքի անսպառ ոգևորությունն է և անընդգրկելի հիացումը։ Գուցե և հենց այստեղ էր պետք տեսնել մեր որոնման իմաստաքարը։ Անկախ այն համընդհանուր բարձր գնահատանքի, ինչին վաղուց ի վեր արժանացել է իր երաժշտարվեստը, անկախ մեզանում և մեր երկրից դուրս իր ունեցած լեցուն սրահներով համերգների՝ նա մշտապես նոր փնտրտուքների մեջ է՝ նման մի անհագ ծովագնացի, որ նվաճելով կղզիներ ու գանձեր, շտապում է բացահայտել նորը, գտնել նոր հանգրվաններ։ Այստեղից էլ բխում է նրա ծայրաստիճանի հասնող աշխատասիրությունը։

Ռ. Ա. - «Կյանքի ամենահզոր շարժիչ ուժը մշտապես կմնա գաղտնիքը։ Գաղտնիք, որ ապրում է ցանկացած երևույթի ներսում։ Այն ստիպում է անվերջ փնտրել, բացահայտել նոր ուղիներ, իսկ հետո չհագենալ ու դարձյալ փնտրել»։

Պատկերացումների անսահման տարածականությունը և մտքի ճկունությունը օգնում են կոմպոզիտորին տարբեր երևույթների մեջ տեսնել և գտնել կերպարի ամբողջականությունը առավել ցայտուն նկարագրելու բազում հնարներ։

Արդյունքում նրա արվեստի մեջ յուրօրինակ սինթեզում և ուրույն դրսևորում են ստացել թե՛ դասական երգ-ռոմանսի լայնաշունչ հուզականությունը և բարձր սիմֆոնիզմի շլացնող ոգին, թե՛ ռոմանտիզմին բնորոշ նրբագեղ ինքնադիտարկումներն ու վեհ մղումները, թե՛ ֆրանսիա-

կան շանսոնի մտերմիկ անկեղծությունը և ամերիկյան ջազային արվեստը, թե՛ լատինաամերիկյան կրակոտ ռիթմերը և իտալական կանտիլենայի ապշեցնող մեղեդայնությունը: Երաժշտական այս բազմաբնույթ ընկալումների հետ մեկտեղ Ամիրխանյանի երաժշտությունը պահպանում է ծայրահեղ ազգային և հարազատ շունչը: Նրա ողջ էությունը հիմնորեն սերվում է գուսանաաշուղական մտերմիկ երգ-գրույցներից, Կոմիտասի երաժշտական ուսմունքից և Ռոմանոս Մելիքյանի մեղեդային մանրանկարչությունից: Երաժշտական նյութի մատուցման իր սկզբունքներով կոմպոզիտորը տուրք է տալիս Ալեքսանդր Սպենդիարյանի և Արամ Խաչատրյանի սիմֆոնիզմի հարստությանը, ինչպես նաև Սարգիս Բարխուդարյանի, Գրիգոր Սյունու, Կարո Զաքարյանի, Էդգար Հովհաննիսյանի երգարվեստի և խմբերգային ստեղծագործության լավագույն ավանդույթներին:

Ռ. Ա. – «Մենք բոլորս էլ մեր ազգային գենետիկ գիտակցության կրողն ենք, մեր մեծերի ժառանգները: Իրական արվեստագետը հոգու և մտքի պատմական կամուրջ է անցյալի և ապագայի միջև: Նրա առաքելությունն է պահպանել ու զգուշորեն նորոգել ազգային հարուստ ավանդույթներն ու բարձր ձեռքբերումները և հարստացնելով դրանք սեփական աշխարհընկալմամբ, փոխանցել գալիք սերունդներին»:

Առաջին մասնագիտական դասս ինձ տվեցիր շատ տարիներ առաջ՝ երբ դեռահասի իմ արժեհամակարգում դեռևս ոչ մի տեղ չունեցող ժողովրդական երգի կատարման ժամանակ դեմքիդ հոսող արցունքներ նկատեցի: Չգիտեմ, ինչպե՞ս կոչել այդ դասը՝ երգի նշանակության, ազգային գիտակցման, կամ, գուցե, մեղեդիներիդ իրական ակունքների առաջին երաժշտագիտական բացահայտման...

Հետո եղավ հաջորդ դասը, երբ Գառնիի ձորում զբոսախնջույքին, մի քիչ գինովցած՝ «Հորովել»-ն էիր երգում: Հոգուդ փառահեղ այդ կատարումը օգնեց ինձ հստակ բացահայտել, թե որ երգերն են դաջված քո ներաշխարհում, ինչով է պատվաստված քո ողջ արվեստը, քո միտքը, քո կյանքն ու գործը...

Այս աշխատությունը հասունացավ մի մեծ նպատակից՝ հանրության ուշադրությանը ներկայացնել կոմպոզիտորի ամբողջական երգային ժառանգությունը, որ մինչ օրս կատարվել, ձայնագրվել կամ տպագրվել է մասամբ: Խոսքը չիրապարակված մի քանի տասնյակ երգերի և

երգաշարերի մասին է: Տարիների ընթացքում ստեղծված՝ այդ երգերը արժանի տեղ կգրադեց- նեին կոմպոզիտորի արդեն իսկ հայտնի և սիրելի դարձած երգերի շարքում, մինչդեռ ինչ-ինչ պատճառներով մինչ օրս մնացել են գրեթե անհայտ: Հաշվի առնելով հեղինակի հսկայածա- վալ հասարակական գործունեությունն ու ընդգրկվածությունը կյանքի տարբեր ոլորտներում՝ կարելի է ներողամիտ գտնվել նման ստեղծագործական «անփութության» հանդեպ: Մյուս կող- մից էլ անդրադառնալով հայ երգարվեստում այսօր տեղի ունեցող մտահոգիչ երևույթներին, մասնավորապես արևելքի և արևմուտքի երաժշտական մշակույթների ու նրանց օտարահունչ ագրեսիվ ներհոսքի հետ հայկական իրականություն, ցավում ես, որ նման արժեքավոր նյութը երկար տարիներ մնացել է սուվերում: Գուցե ժամանա՞կն է...

Սույն ժողովածուի 2 և 3 հատորներում առաջին անգամ կներկայացվեն Ռոբերտ Ամիրխանյանի մոտ հինգ տասնյակ մեներգեր, գրված ուսումնառության տարիներից մինչ մեր օրեր: Չորրորդ հատորում զե- տեղվել են կոմպոզիտորի երգաշարերը, վերջին՝ հինգերորդ հատորը նվիրված է հեղինակի «Կան- տատ Սիրո» ստեղծագործությանը:

Իսկ առաջին հատորը անվանի կոմպոզիտորի ստեղծագործական կյանքի, մասնագիտական և հա- սարակական գործունեության ներկայացում է: Այո,

ներկայացում, քանի որ հմուտ դերասանի նման, ով իր հերոսին մարմնավորելու համար մտ- նում է կերպարի մեջ, ես փորձեցի նորից վերապրել մի կյանք: Պահպանելով մոտեցման մեծա- գույն պատասխանատվություն և խորին փառաբանք, պարզ մի ուղեկցի հայացքով հետևելով ստեղծագործական կյանքի ակնածալից պատմությանը:

Աշխատանքի հիմքում, անշուշտ, մեր բազմաթիվ զրույցների ձայնագրություններն են: Նրա ներկայությունը գրքի էջերին ապահովել են նաև մամուլում տարբեր ժամանակներում լույս տե- սած մի շարք հարցազրույցներ և մեջբերումներ հոդվածներից:

Ռոբերտ Ամիրխանյանի երգարվեստի մասին բազմաթիվ գովեստի խոսքեր են հնչել մեծա- նուն և հեղինակավոր շատ և շատ անհատներից: Այս գրքում ընտրված շրջանակը ամփոփվում է արվեստի և մշակույթի մի քանի անվանի գործիչների գրավոր և հատուկ ձայնագրված կար- ծիքներով, որոնց մասնագիտական տեսակետները, ինչպես նաև մարդկային առանձնահատուկ մոտեցումները կամբողջացնեն Ամիրխանյան երևույթի մասին համակողմանի պատկերացում- ները: Ժապավենային սկզբունքով գրքում տեղ են գտել մի շարք փաստագրական իրադարձու- թյուններ և բազմաթիվ լուսանկարներ:

Ավարտելով նախաբանը նշեմ, որ հրատարակությունը նախատեսված է ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներին ծանոթ և լայնորեն կիրառող ընթերցող-երաժշտասերների համար, ուստի և աշխատության երաժշտական նյութերի մեծ մասը հասանելի ենք դարձրել նաև էլեկտրոնային կայքում, որին հատուկ հղումներով կարելի է միանալ գրքի էջերից: Գրքում տեղ գտած օտարալեզու հրապարակումները պահպանվել են իրենց բնագրային տեսքով, տեղ թողնելով ընթերցողին թարգմանչական ինքնուրույն նախաձեռնության:

Զառա Տեր-Ղազարյան

Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի վաստակավոր դասախոս, պրոֆեսոր

Ռոբերտ Ամիրխանյանը եզակի գեղարվեստական երևույթ է արդի հայ երաժշտության ոլորտ-
ծիրում: Իրապես խարիզմատիկ անհատականություն, ում ներդաշնակ ձուլվածքի մեջ չգիտես,
թե ինչն է գերակշռող՝ հսկայական արտիստիկ հմայքը, բարձր պրոֆեսիոնալիզմը, վարպետու-
թյունը, ճաշակը, թե՞ անսպառ տաղանդը: Իսկ ազգային ոգին, հայրենասիրական շունչը
գտնվում են այն բարձունքի վրա, որը հնարավոր չէ և չի ուզում ո՛չ մեկնաբանում և ո՛չ էլ բաղ-
դատվում է գեղագիտական բաղկացուցիչների: - դա նրա էությունն է: Միտումնավոր սահմա-
նափակելով իրեն մի ժանրի շրջանակներում, Ռոբերտ Ամիրխանյանը ներսից ընդլայնել է այդ
ժանրի սահմանները, փաստորեն ստեղծելով նոր գեղագիտական ժանրային երևույթ՝ առավել
քան արձագանքող ժամանակի պահանջներին: Նրա երգը բարդ ընդգրկումներով ձգտում է
սիմֆոնիկ ընդհանրացման, որտեղ և՛ միջնադարյան բալլադի խոհականություն կա, և՛ տրու-
բադուրի կենսախնդրություն, և՛ աշուղի ներքին անկաշկանդ ազատություն և ժամանակի տագ-
նապալից զարկերակ:

Դիլիջան, 2007 թ. Կոմպոզիտորների ստեղծագործական տուն

Բացառիկ պոետիկ ճաշակը կոմպոզիտորին թույլ է տալիս, գրեթե միշտ անվրեպ գտնել,
զգալ ու հնչեցնել այսօր հուզող խոսքը և՛ դասական, և՛ ժամանակակից, և՛ հայ, և՛ օտար գրա-
կանության մեջ, իսկ նրա երաժշտական ինտոնացիան ճշմարտացի է, արտահայտիչ, խոսուն
և միշտ հայերեն: Ռոբերտ Ամիրխանյանը երգող պոետ է, պոետիկ երգիչ, երգող ստեղծագոր-
ծող, ով թեև պրոֆեսիոնալ երգիչ չէ, սակայն իր անզուգական կատարմամբ շատ ավելին է,
քան վարպետ երգեցողությունը: Իսկ ամենանշանակալիցը, էականը, որ Ամիրխանյանի արվես-
տի գեղագիտական որակի լավագույն ապացույցն է, այն է, որ նրա երգերը ժամանակի մեջ չեն
հնանում, այլ հակառակը՝ լավ գինու պես թնդանում են, դառնում են ավելի իմաստալից և խո-
րը, բովանդակալից և հուզական: Ռ.Ամիրխանյանի յուրաքանչյուր երգ իր գեղարվեստական
բարձր նվաճումով ամփոփված լուսավոր բյուրեղ է, որ քարոզում է լույս, հույս, հավատ և սեր:

Ընտանիք

**Բաբկեն Խաչատուրի Ամիրխանյան
1930-ական թթ.**

Բաբկեն պապիկս պատկերացումներիս մեջ պահպանվել է որպես մի առասպելական կերպար, ում մանկության պատմական մանրամասները տարբեր վարկածներով ի վերջո հանգել են հետևյալ եղելությանը:

Ծնվել է 1913-ին Արտաշատի շրջանի Յուվա գյուղում: 1915-ին, երբ թուրքական հայաշայաց քաղաքականությունը իր ավերածությունները փռեց նաև Արարատյան դաշտավայրում, ծնողակորույս փոքրիկը հայտնվեց հարևան գյուղի մի թուրքի ընտանիքում:

Տարիներ անց, երբ երկրի համատարած քաղցի պայմաններում ընտանիք պահելը բարդ խնդիր էր դարձել, ընտանիքի ավագը, մի կողմ քաշելով պատանուն, հայտնեց, որ նա հայ է, հորդորեց վերադառնալ իր հայրենի գյուղը և փնտրել ազգականներին: Յուվայում Բաբկենը ապաստան գտավ հեռու բարեկամի տանը, որտեղ էլ լծվեց ուսման և

երազները նորոգելու գործին: Գերազանց ավարտեց դպրոցը, Արտաշատի տեխնիկումը, հետո՝ Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը: Գործուղվեց Մոսկվա, ուր ավարտեց ԽՍՀՄ Արտաքին գործերի նախարարությանը կից դիվանագիտական կուրսերը: Վերադառնալով Հայաստան, մեծ աշխատանք տարավ Երևանի պետական համալսարանում «Միջազգային հարաբերություններ» ֆակուլտետի հիմնադրման գործում, հետագայում նաև գլխավորեց այդ ֆակուլտետը:

ՀԽՍՀ գերագույն դատարանին անդամակցեց որպես քաղաքացիական գործերով դատական կոլեգիայի նախագահ: Նրան շնորհվել է վաստակավոր իրավաբանի կոչում: Հեղինակել է բազմաթիվ ուսումնական ու գիտական աշխատություններ և ամենուրեք վայելել է հարգանք և անվիճելի հեղինակություն:

Խենթ ու կրակոտ Հրանուշ տատս մեր ընտանիքի եռանդն ու հոգին էր:

Վանաձոր քաղաքի՝ մեծ գերդաստանի տեր, մեծապատիվ Ռուբեն և Աշխեն Արզումանյանների երեք դուստրերից ավագն էր: Արզումանյանենց կարողությունը բարձր սարերում արածող մեծաքանակ նախիրն էր: Թամբած ձիուն՝ մշտապես հոր կողքին էր Հրանուշը՝ կյանքով լեցուն, ներքին ոգեղեն ազատությամբ, կատակասեր և ծիծաղկոտ: Սիրում էր երգել, մանդոլի-

**Ռուբեն և Աշխեն Արզումանյաններ
1920-ական թթ.**

Բաբկեն Խաչատուրի Ամիրխանյան և
Հրանուշ Ռուբենի Արզումանյան
1940-ական թթ.

Նայի վրա ինքն իրեն նվագակցելով, ուներ նաև բանաստեղծական ձիրք: Դպրոցն ավարտելուց հետո մեկնեց Երևան և ընդունվեց պետական համալսարանի տնտեսագիտական ֆակուլտետը: Այնտեղ էլ ծանոթացավ Բաբկենի հետ, և տարիներ հետո՝ անկախ բազմաթիվ խոչընդոտների երիտասարդները ամուսնացան, ընտանիք կազմեցին, որը հետագայում վերածվեց մի մեծ գերդաստանի: Նրանք իրենց ողջ կյանքով ապացուցեցին մի կարևոր իմաստություն՝ սերը, հոգատարությունն ու կենսախնդությունը ժամանակի և կյանքի ցանկացած իրադարձությունները հակաշոռոլ ամենազորեղ ուժերն են:

Ընտանիքի երեք զավակներն էլ՝ Ռոբերտը, Շողիկն ու Խաչատուրը, ծնողներից ժառանգեցին նաև այն, որ այդ ուժի դրսևորման և տարածման ամենացայտուն ձևերից մեկը՝ երգն է:

Ռոբերտը, Շողիկը և Խաչատուրը
ծնողների հետ՝ ձմեռային զբոսանքի
ժամանակ. 1952 թ.

Ռոբերտը, Շողիկը ծնողների հետ

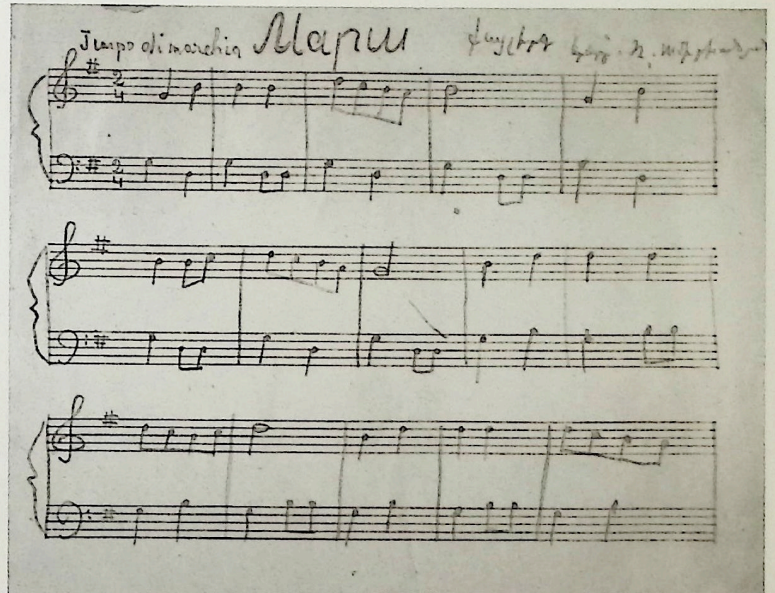
Լուսանկարը արվել է 1946 թ.,
Բաբկեն Ամիրխանյանի ԱՄՆ-ում դեսպանատան
աշխատանքի առաջարկ ստանալու
կապակցությամբ:

Մանկական հիշողություններ

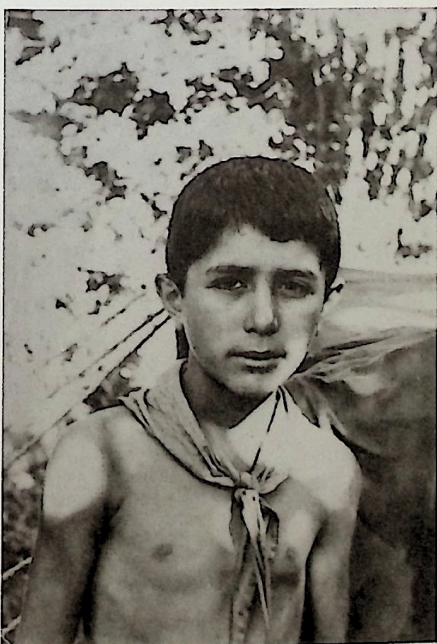
Ռոբերտը՝ Ամիրխանյան ընտանիքի առաջնեկն է, որ ծնվել է 1939-ի նոյեմբերի 16-ին, Երևանում: Նրա երաժշտական դրսևորումները առաջ եկան մանկության վաղ տարիներին, երբ տան ճաշասեղանի կիսով չափ բացվող փեղկի վրա փոքրիկը մատիտով գծել էր ինչ-որ տեղ լսած և տեսած դաշնամուրի ստեղնաշարը: Այդ ինքնակերտ լուռ գործիքով նա հնչեցնում էր իր ներսում հասունացող մեղեդիները:

Ռ. Ա. «Ինչքան ինձ հիշում եմ, ներսումս մեղեդի է ծվարում, մի հնչյուն ձգտում է միանալ հաջորդին, և միացման հազարավոր տարբերակներից, ասես զտվելով, աստիճանաբար գտնում է լավագույնը՝ իրականը»:

Ձևավորվող մեղեդիներն արդեն ինը տարեկանում փորձել է հանձնել նոթատետրին: «Քայլերգ» և երկու «Օրորոցային», որից մեկի մեղեդին տասնյակ տարիներ անց հիմք դարձավ մեզանում հայտնի «Մուֆն ընկել է, ուշ է արդեն...» հեռուստատեսությամբ մանուկներին «բարի գիշեր»-ի մաղթանք դարձած երգի համար:

Նշումները՝ իր առաջին և շատ սիրելի ուսուցիչ Կարո Զաքարյանի (III դասարան)

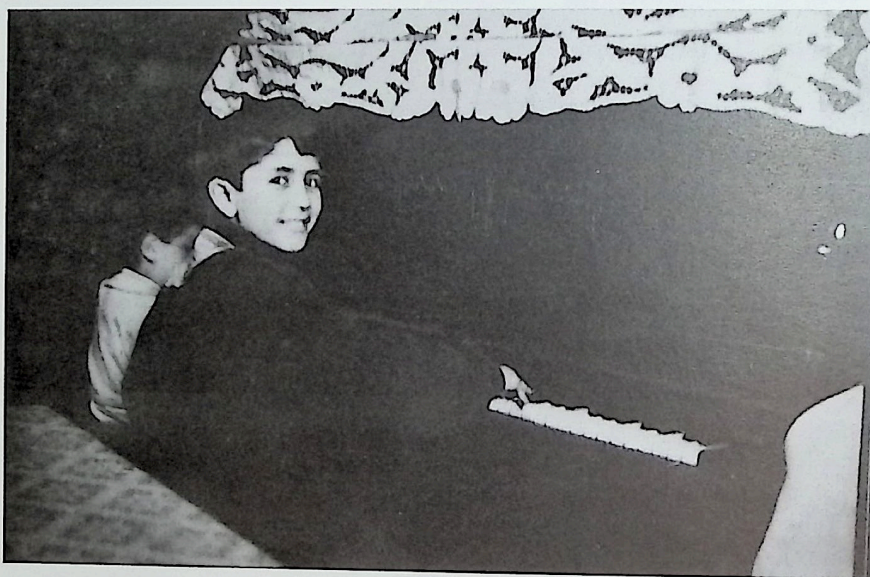
Ռոբերտը պիոներական ճամբարում. 1950 թ.

Վաղ մանկության հետ է կապված նաև երաժշտական առաջին վառ ընկալումը:

Ռ. Ա. «Հայրս հրաշալի ձայն ուներ և սիրում էր երգել: Նրա երգացանկում ժողովրդական և գուսանա-աշուղական արվեստի բազմաթիվ հանրահայտ երգեր կային, որոնց կատարումները անպակաս էին ցանկացած ընկերական կամ բարեկամական հավաքներից: Նույնիսկ համալսարանական իր ուսանողները, որոնցից շատերը հետագայում դարձան ազդեցիկ քաղաքական գործիչներ և դիվանագետներ, հաճախ դիմում էին սիրելի դասախոսին իր հոգու երգը լսելու համար: Տանն էլ ինձ նստեցնում էր ծնկին, մոտեցնում ծակող այտը ականջիս, և կամացուկ երգում երկիրն ու մարդ սիրելու այդ քարոզ-երգերը»:

Հոր նախաձեռնությամբ էլ ընդունվեց Սպենդիարյանի անվան երաժշտական դպրոցի թավջութակի բաժին, սակայն ավարտեց որպես դաշնակահար: Իսկ առաջին գործիքը, որով բեմ դուրս եկավ՝ ակորդեոնն էր, երբ Կիրովականի (այժմ՝ Վանաձոր) պիոներական ճամբարում համատեղում էր ամառվա հանգիստն ու ճամբարականներին երաժշտությամբ արթնացնողի աշխատանքը:

Մեծագույն համակրանքով և սիրով է հիշում իր առաջին ուսուցիչ կոմպոզիտոր Կարո Զաքարյանին: Մշտապես բարի ժպիտով, ցածր ձայնով աշակերտին դիմող այդ իմաստուն մանկավարժի ձեռքով երեք մեղեդիներից բաղկացած մանկական նոթատետրը ստացավ՝ այն ժամանակ դեռ ոչ մի բան չասող, անմեկնելի վերնագիրը. «Կոմպոզիտոր Ռոբերտ Ամիրխանյան»:

Վերջապես ձեռք բերած առաջին գործիքի մոտ. 1946 թ.

Դպրոցական առաջին տարիները լեցուն եղան երաժշտական խորագույն ընկալումներով և բացահայտումներով: Դրանցից ամենավառը, թերևս, իտալական կանտիլենայի սավառնող մեղեդայնությունն էր, որ մի օր տղայի ականջին հասավ դպրոցի ճանապարհին գործող ձայնապնակների փոքրիկ մի խանութից: Հասկանալի է այդ խանութպանի զարմանքը, նույնիսկ զայրույթը, երբ խանութի աստիճանների տակ նա պարբերաբար նկատում էր թաքնված դպրոցականին, որին դուրս շարտելու բոլոր փորձերը ապարդյուն էին անցնում և հաջորդ օրը նա նորից վերադառնում էր: Վերադառնում էր սպասելու մի հերթական գնորդի, ով կցանկանար հնչեցնել Մարիո Լանցայի սպասված կատարումները:

Մի օր էլ դպրոցի տնօրինության համար անհասկանալի պատճառներով պատից կախված կոմպոզիտորների դիմանկարների շարքից անհետացավ լեհ կոմպոզիտոր Շոպենի պատկերը: Ոչ մեկի մտքով չէր անցնի փնտրել կորած դիմանկարը մի դպրոցականի տան աշխատասեղանին. հասունացող մի երաժշտի, ում ներքին՝ դեռ անըմբռնելի մղումները դեպի մեղեդայնության գաղտնիքների բացահայտում արդեն սկսել էին պատասխանների իրենց փնտրտուքը: Եվ այդ փնտրտուքների ճամփին հայտնված մի վառ երևույթ, ինչպիսին, օրինակ, Շոպենի մեղեդային հուզականությունն է, դառնում է ծարավը հագեցնելու կարևոր, թեպետև խիստ ժամանակավոր մի միջոց:

Տարիներ հետո կոմպոզիտորը ավարտին հասցրեց «Դիմանկարի առջև» դաշնամուրային մանրանվագը՝ որպես փոքրուց լեհ կոմպոզիտորի հանդեպ ապրած իր ականածանքի խորհրդանիշ:

Ֆրեդերիկ Շոպեն
1810-1849

Ռ. Ա. - «Տասներեք տարեկան էի: Ամռանը ընտանիքով հանգստանում էինք Ջերմուկում: Քաղաքի կենտրոնական մասում վեր էր խոյանում միակ ձայնասփյուռ ռադիոսյունը: Այստեղից ողջ տարածքով հեռարձակվում էին լուրեր և տարատեսակ համերգային կատարումներ: Մի օր, գամված այդ սյունին, ինքնամոռաց ձևով գերվել էի այնտեղից հնչող երաժշտության մոգական հնչյուններին: Տարիներ անց ինձ հասու դարձավ, որ հնչելիս է եղել մեծն Արամ Խաչատրյանի ջութակի կոնցերտը»:

Ռոբերտը 1954-ին ավարտեց երաժշտական դպրոցը: Նույն տարում, ծնողներից գաղտնի, դիմեց Ռոմանոս Մելիքյանի անվան երաժշտական ուսումնարան, հանրակրթական դպրոցից՝ տնօրենի թույլտվությամբ վերցնելով ութնամյա կրթության ատեստատը: Սա առաջին ինքնուրույն քայլն էր երաժշտության մեծ երազանքին ընդանալ:

Չընդունվեց:

**Ալ. Սպենդիարյանի անվան երաժշտական
7-ամյա դպրոցի շենքը**

Հանրակրթարանն ավարտելուց հետո հոր ցանկությանն ընդառաջ ստիպված էր պատրաստվել բժշկական համալսարան ընդունվելու քննություններին: Զուգահեռաբար կատարեց ներքին անկոտրում համոզման երկրորդ գաղտնի փորձը՝ նորից դիմեց երաժշտական ուսումնարան: Այս անգամ հաջողվեց:

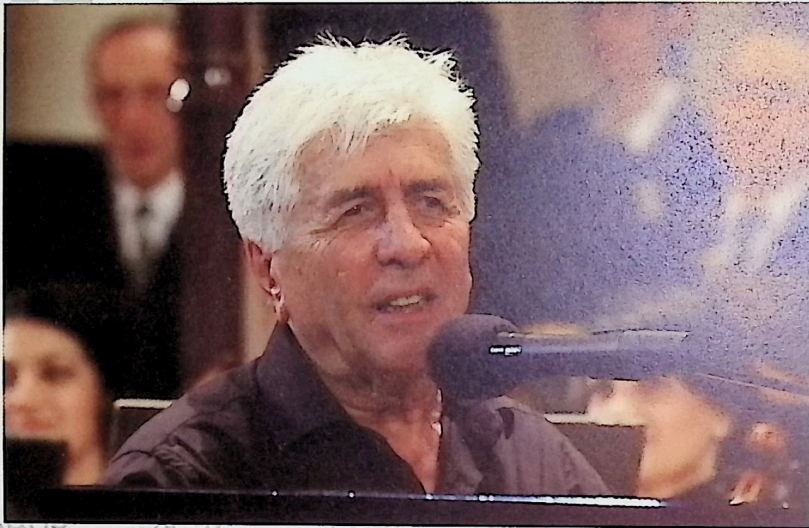
Ռ. Ա. - «Երբ իմացա, որ ընդունվածների ցուցակներն արդեն փակցված են ուսումնարանի պատին, հորս հրավիրեցի զբոսանքի: Շատ հուզված էի, չգիտեի ինչպես կարձագանքի: Մոտեցանք ուսումնարանի շենքին, ցույց տվեցի ազգանունս, լուռ գրկեց, շնորհավորեց»:

43600

МАГИЯ ПЕСНИ

АИДА ГРИГОРЯН

журнал «Музыкальная академия», №1, 2005 г

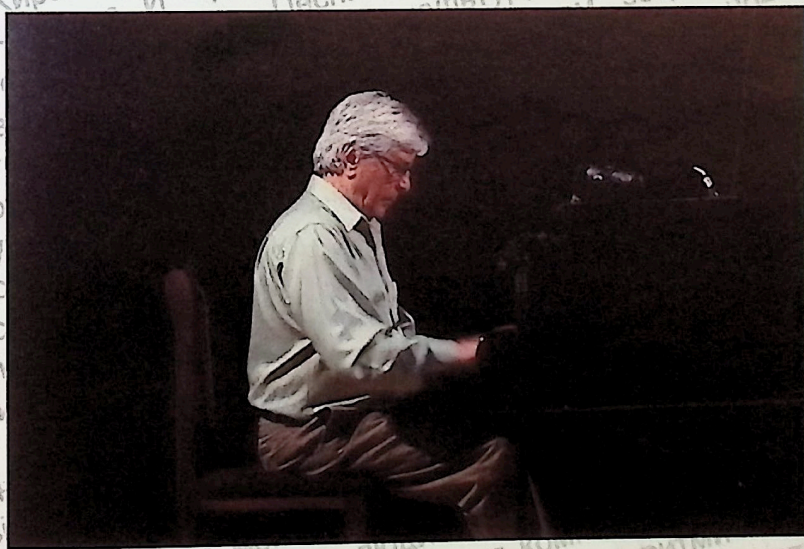
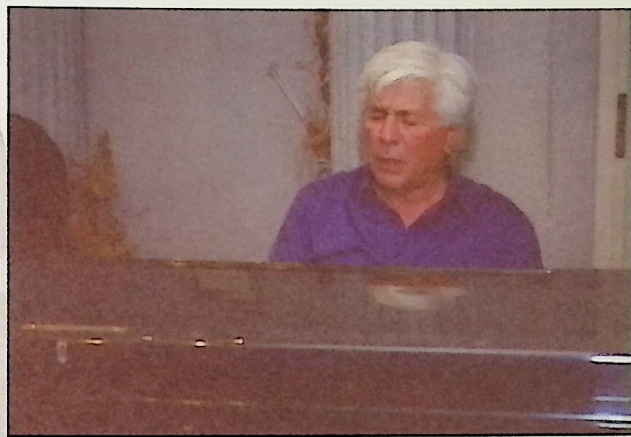
Роберт Амирханян с самого начала пришел в армянскую песню на правах хозяина. Первые его песни свидетельствовали о том, что появился автор, «божьей милостью» одаренный. Удивляет пластика его мелодий. Это – дар редкий в искусстве композиторов, даже талантливых. Но уж если он есть, то это – счастье для творца. Армянская музыка генетически предрасположена к мелодизму. Однако в океане национального мелодизма выделиться «лица необщим выраженьем» – не только счастье, но и подвиг. В чем же еще секрет подвига Роберта Амирханяна?...

...Интонация чувств – вот, пожалуй, одна из сильнейших сторон песен Амирханяна. Умение услышать музыку, запечатленную в стихах, богатый спектр человеческих настроений, тончайших порывов души, – именно это и сделало песни композитора, начиная с 60-х годов, повсеместно популярными, в том числе и за пределами Армении.

...Владея искусствами родного языка, Амирханян ценит хорошую поэзию. Тому свидетельства – циклы на стихи Алисии Киракосян, Ваагна Давтяна, Егише Чаренца. И всегда композитор – пишет ли на стихи известных поэтов или пользуется услугами литераторов-песенников, – активный их соавтор. В то же время, оставаясь верным музыке стихов, он свободно манипулирует ими, отталкиваясь от «температуры ощущений», от логики развития эмоций...

Песни Амирханяна вобрали в себя культуру и романсовых, и фольклорных пластов и, окрашенные эстрадным шармом, оказались провозвестниками нового жанра – «полистилистической песни», которая стала тем, чем была камерно-вокальная лирика XIX века в салонах России, Франции, Германии и т.д.

Амирханян воспринимает песню не как мелодию с сопровождением, а как ансамбль; об этом свидетельствуют его полные артистизма аккомпанементы – своего рода прелюдии, комментарии, послесловия. Композитор словно бы смакует каждую интонацию, каждый ритмический узор, колористический оборот, тембр. В «игре», которая предлагается слушателю, завораживает раскованность фантазии автора, самобытное мышление которого нигде не нарушает границы художественной гармонии. По существу, песня для него – это и задушевный разговор, и театр одного актера. Композитор любит «сцену» в широком смысле слова.

К чести композитора, констатируем: вся эта многообразная «игра» органично вписывается в интонации армянской речи, которой, как уже говорилось, Амирханян владеет во всей ее языковой роскоши, что «взрывается» в его мелодике самыми неожиданными эффектами. В том числе – жанровыми. Например, песня, написанная для

кинофильма «Айрик», несмотря на ее абсолютную вокальность, стала исполняться в последние годы в виде марша, сопровождая всевозможные шествия. Фольклорные интонации, звучащие свежо благодаря ритмической изобретательности, приобрели такую силу патриотического чувства, что это придало песне особую актуальность в условиях засилья обезличенной попсы.

Принято считать, что жизнь коротка. Хочу сказать: это – заблуждение. Хорошая песня не умирает, а периодически возрождается и, отряхиваясь от пыли времени, вновь начинает сверкать таинственным блеском вечности.

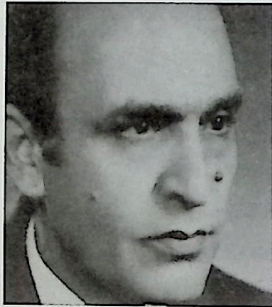
Առաջին մասնագիտական քայլերը

Կարո Զարկյան
կոմպոզիտոր, խմբավար,
1895-1967 թթ.

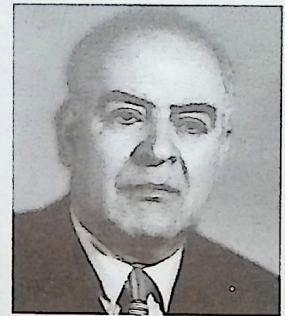
Էդվարդ Միրզոյան
կոմպոզիտոր, մանկավարժ,
1921-2012 թթ.

Ռոբերտ Աթայան
երաժշտագետ, մանկավարժ,
կոմպոզիտոր, 1915-1994 թթ.

Գայանե Չերնոտարյան
կոմպոզիտոր, երաժշտագետ,
մանկավարժ, 1918-1998 թթ.

Էդուարդ Փաշինյան
երաժշտագետ, մանկավարժ,
կոմպոզիտոր, 1923-2004 թթ.

Սկսվեց մասնագիտացման եռանդով լեցուն մի նոր շրջան՝ ուսում, ստեղծագործական որոնումներ, սեփական դիմագծի փնտրտուք։ Տարիներ անց կոմպոզիտորը հենց ուսումնարանը կկոչի իր “Alma Mater”-ը, իսկ այդ տարիների ընթացքը համեմատության մեջ կդնի փոքրուց իր երևակայությունը գերած գրական հերոսապատումների հետ։ Նման ստեղծագործություններից էր Գարեգին Սևունցի «Գերիները» գիրքը, որի հիման վրա հեռվում մնացած դպրոցական տարիներին պատրաստել էր իր սցենարը, երաժշտություն գրել դրա համար և երբեմն՝ ժամանակ առ ժամանակ դերակատարում էր որոշ հատվածներ սեփական նախաձեռնությամբ՝ սենյակի դուռը փակ, աչքից հեռու տարածքում։

Քայլ առ քայլ անցնելով ժամանակի միջով և հիշողության շղարշը բացելով, մեր առջև հառնում են աշխարհը ճանաչելու և սեփական լինելությունը այդ աշխարհում փնտրող երիտասարդի կայացման էջեր։

Նրա երևակայական մաքսիմալիզմը չէր սահմանափակվում լոկ երազկոտ ձգտումներով, այլ ամրագրվում էր հստակ քայլեր կատարելու վճռականությամբ։

Այս առումով հիշարժան է, օրինակ՝ Ռոբերտի նամակը Լեհաստանի ուսանողությանը՝ սիրելի դարձած Շոպենի լեզվական մշակույթին մերձենալու աջակցման խնդրանքով, կամ «Ֆորդ» ավտոմեքենաների գործարանի տնօրենին ուղղված դիմումը՝ ավտոմեքենա ձեռք բերելու կարելիության համար։

Իսկ չեխ անվանի երգիչ Վալդեմար Մատուշկային արված համատեղ համերգի առաջարկը ծնվեց չեխերեն հատուկ իր համար գրված «Նասխլեդանո» («Ցտեսություն») երգից:

Պավել Լիսիցիանին անձամբ ծանոթանալու նպատակով մեկնեց Մոսկվա: Խանութից հատուկ այդ առիթով գնած տոնական ցիլինդրը գլխին ներկայացել է մեծ երգչին և նրա դուստրերին, սեփական ստեղծագործությունները կատարելու նրանց համար: Ինչպե՞ս կոչել այս ամենը: Սրտաբացություն՞, հանդգնություն՞, թե աշխարհի մասը դառնալու, նրան ընկերանալու անդիմադրելի պոռթկում: Նման կրքոտ խոյանքները դրսևորվում էին և՛ ընկերական հարաբերությունների, և՛ հուզական ապրումների մեջ, իսկ արդյունքում՝ անդրադառնում էին իր մեղեդիներում:

Մեղեդիներն այնքան բնական և արագ էին ծնվում, որ, մանավանդ դասական արվեստի պահանջներն առաջ քաշող ակադեմիական կրթության պայմաններում, թվում էին ամենևին անլուրջ: Առաջին հերթին, հենց իր՝ հեղինակի համար:

«Ե՞րբ ես մի լուրջ բան գրելու, տղա ջան»,– փողոցում հանդիպած դասախոսի հարց-քննիծաղը տարիներ ի վեր հուզմունք է առաջացնում: Կամ իր դաշնամուրի ուսուցչի՝ Տ. Մալայանի զարմանքով լի հարցումը՝ «Դու կոմպոզիտոր՞ ես դարձել»,– ով լավ հիշում էր նրա հուլը և այլ խաղալիքներով լի գրպանները:

Այդ տարիները լեցուն են պատմություններով, արկածներով, որոնցից յուրաքանչյուրի մանրամասները ձևավորվող արվեստագետի մասնագիտական և անձնական դրսևորումների լավագույն բնութագիրն են.

Ուսումնարանի երրորդ հարկի լսարանում «Հարմոնիա» առարկայից վերաքննություն էր: Վերաքննվողը՝ Ռոբերտի ընկերն էր, Գառնիկ Խաչատրյանը, օժտված ժողովրդական երաժշտականության բնածին շնորհով, քննողներն էլ՝ պրոֆեսորներ Էդ. Փաշինյանն ու Լ. Պուլիկը:

Ծրարից հանված խնդիրը փոխանցվում է ուսանողին: Պարզ է, որ Գառնիկը խնդիրը չէր կարողանա լուծել, սակայն նա գիտեր, որ Ռոբերտը հեռու չէ: Դռան փեղկերի արանքից երևացող ընկերոջ աննկատ շարժումից Գառնիկը գլխի է ընկնում՝

«Կարո՞ղ եմ խնդրել, որ նվագեք առաջադրանքս»:

Մեկ անգամ նվագելը բավարար էր դռան հետևում խնդիրը գրանցելու և արագությամբ լուծելու համար: Ռոբերտը վազում է դեպի շենքի բակային մասում տեղադրված հրշեջային աստիճանները: Ծալած թուղթը բերանում արագությամբ մագլցում է աստիճանները և հայտնվում երրորդ հարկի պատուհանի մոտ: Ձգվելով աստիճանից՝ գլուխը մոտեցնում է պատուհանին, սակայն դա հենց այն պահն էր, երբ երկու դասախոսներն էլ ձանձրալի սպասումի մեջ շրջված էին դեպի այդ նույն պատուհանը: Սպասվող վտանգի սարսափից նա արագությամբ մագլցում է դեպի վեր, որտեղից լավ երևում էր, թե ինչպես երկու պատկառելի գլուխներ նայում են դեպի ներքև, իսկ հետո՝ դեպի վեր:

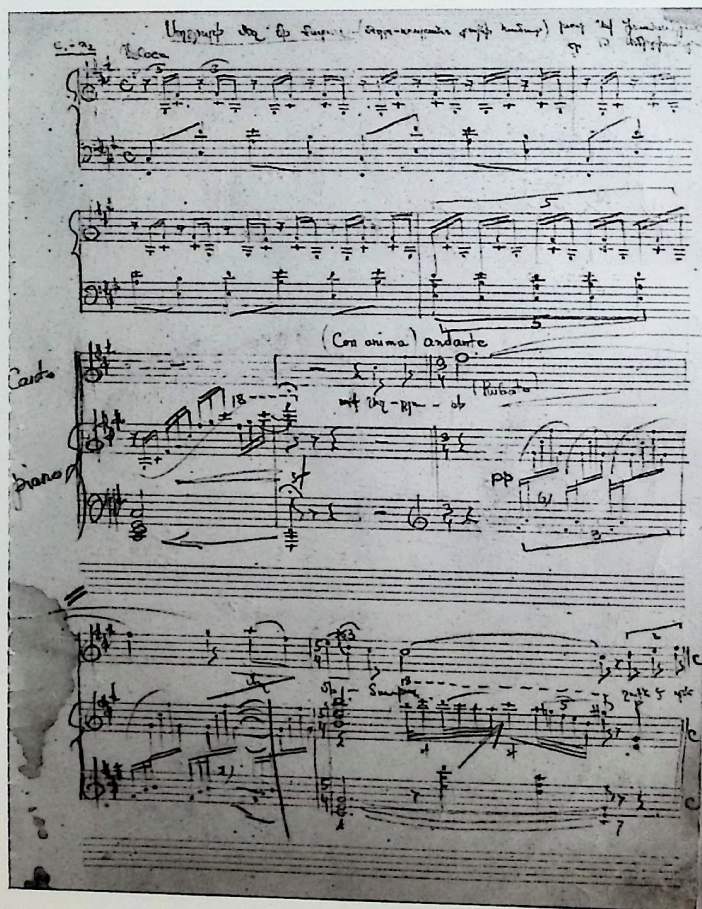

1959թ.

«Բերե՛լ ես»- հարցնում է կատակասեր Էդուարդ Ռուբենիչը:
 «Ըհը՛», - լուծված խնդիրը բերանին՝ պատասխանում է Ռոբերտը:
 «Ցույց տուր, բայց մի պայմանով՝ եթե անգամ մեկ սխալ ունենաս, Գառնիկը կստանա ան-
 բավարար գնահատական»:
 ...Այսպես Գառնիկին թույլատրեցին մասնակցել դիպլոմայինի պաշտպանությանը:

Այդ շրջանում ստեղծվեցին Ամիրխանյանի առաջին գործիքային ստեղծագործությունները՝
 երկու դաշնամուրի համար գրված պիեսները՝ «Պոեմ» և «Տոնախմբություն»:

Ինչ վերաբերում է իր առաջին երգին, ապա այն Ավետիք Իսահակյանի բանաստեղծության
 հիման վրա գրված «Աղբյուրի մեջ մի մարալ» երգ-բնանկարն է, որն առաջին անգամ կատար-
 վեց ստեղծման պահից ուղիղ կես դար անց: Սույն գրքաշարի երկրորդ հատորում ներկայացրել
 ենք երգի կլավիրը:

Ե՛վ ուսումնարանում, և՛ կոնսերվատորիայում Ամիրխանյանի մասնագիտական ղեկավարն է
 եղել Էդվարդ Միրզոյանը:

«Ռոբերտ Ամիրխանյանը ստեղծագործական վառ անհատականություն է, արտասովոր
 շնորհքով օժտված կոմպոզիտոր: Դա ես զգացել եմ առաջին իսկ շփումից, երբ նա երաժշտա-
 կան ուսումնարանի ուսանող էր: Կոմպոզիտորին բնորոշ են բնատուր փայլուն լսողությունը,
 դաշնամուրին տիրապետելու մեծ տաղանդը: Ինչպես ասում էր երաժշտագետ և տեսաբան Բո-
 րիս Ասաֆևը՝ կոմպոզիտորը պիտի ընդունակ լինի իր ստեղծագործությունները լսելու ունկնդ-
 րի ականջներով: Այս ընդունակությունը Ռոբերտի մոտ շատ վառ է դրսևորված: Կոմպոզիտորի
 ստեղծագործությունը մի կողմից ներկայանում է որպես որոշակի ու կոնկրետ ոճի ու կերպար-
 22

ների արտահայտություն, մյուս կողմից, նրա բոլոր ստեղծագործությունների մեջ զգացվում է հեղինակի վառ անհատականությունը: Դա կրքոտ հուզականությունն է, ձևի, ֆակտուրայի իմաստով, նյութի հետաքրքրական շարադրանքը, բազմահարուստ ռիթմիկան, ճկունությունը, ինտոնացիոն թարմությունը և միաժամանակ բնական, օրգանական արտահայտչականությունը: Ամիրխանյանը դիմում է միայն այն թեմաներին, որոնք իրեն հարազատ են ու հուզում են, և դրա շնորհիվ անգամ նրա ստեղծագործության հանդարտ, խաղաղ, մեղեդային հատվածներում ներքին անհանգստություն, թրթիռ և հուզականություն կա, որի շնորհիվ ունկնդիրը երբեք անտարբեր չի մնում նրա երաժշտության նկատմամբ:»

Հատված Է. Միրզոյանի հարցազրույցից
Վ. Սանթրյան, «Մխրանք», «Սովետական գրող», 1976:

Հետո կոնսերվատորիա, ուր Ամիրխանյանը ընդունվեց արդեն որպես միանգամայն խոստումնալից հայտ ներկայացնող երիտասարդ կոմպոզիտոր: Չնայած արդեն մի շարք երգերի հեղինակ, նրա ստեղծագործական միտքը սևեռված էր խոշոր գործիքային կտավների ստեղծման շուրջ: Սակայն երիտասարդ ստեղծագործողների լայն շրջանակներում ավանգարդ երաժշտության հանդեպ համատարած

Դաշնամուրի մոտ է հեղինակը. 1960 թ.

ուշադրության և նրա մոդայիկ միտումների կիրառման ձգտումներին հակառակ, Ամիրխանյանը իր ստեղծագործություններում մշտապես հավատարիմ էր մնում բնական մեղեդային ներդաշնակության սեփական սկզբունքներին: Նման սկզբունքայնությունը ամենևին չէր աղճատում նրա երաժշտության ժամանակին համաքայլ ընթացքը, ինչի վառ ապացույցը եղավ Մոսկվայում Ռոբերտ Ամիրխանյանի լարային քառյակի առաջին մրցանակի արժանանալը, որը հնչեց երիտասարդ կոմպոզիտորների համամիութենական մրցույթին: Խոսուն ապացույց էր նաև այդ տարիներին մեծ ոգևորություն առաջացրած նրա դաշնամուրային կոնցերտի կատարումը: Այն հնչեց Հայֆիլհարմոնիայի սիմֆոնիկ նվագախմբի և դաշնակահար Վահե Ահարոնյանի կատարմամբ: Դիրիժոր՝ Դավիթ Խանջյան:

Ուսումնառության առաջին իսկ տարիներից Ռ.Ամիրխանյանը աչքի էր ընկնում որպես փայլուն դաշնակահար: Նրա ակնհայտ օժտվածությունը զարգանում և հասունանում էր մի քանի բաղադրիչ շերտերից: Առաջին հերթին բնատուր հարուստ երաժշտականությունն է, գործիքի փայլուն տիրապետումը, ուսուցչուհու՝ Է. Ս. Տոնունցևայի գնահատմամբ «նրա ձեռքի ռախման իննտվյան բացվածքը»:

Երկրորդ՝ կոմպոզիտոր-դաշնակահարի կատարողական արտիստիկ վարպետությունն է, ում համար նվագակցումը հարազատ կերպարի հուզական և հոգեբանական ապրումների առավել տպավորիչ նկարագիրն է:

Եվ, վերջապես, գործիքը նվագախմբային կտավի վերածելու կարողությունը, որ գունավոր-վում է մերթ երգող զուգընկերոջ նրբազգացությամբ, մերթ հակադրվում հարց-պատասխանի շարադրանքով, երբեմն էլ հագենում սիմֆոնիկ հնչեղությամբ:

**Հայաստանի պետական ջազ-նվագախումբ.
գեղարվեստական ղեկավար և դիրիժոր
Կոնստանտին Օրբելյան**

Ռ. Ա. – «Ֆիլիարմոնիայի մեծ դահլիճում ներկա էինք Կոնստանտին Օրբելյանի ղեկավարած էստրադային-ջազային նվագախմբի փորձին: Պարզվեց, որ դաշնակահարը այդ օրը չէր եկել: Օրբելյանի հարցմանը, թե կա՞ր դահլիճում մեկը, ով կփոխարինի նվագակցողին, ընկերներս շրջվեցին դեպի ինձ: Նոտաների կարիք չունեի, լսողությամբ կարող էի կատարել ցանկացած ստեղծագործություն կամ նվագակցում: Փորձը ավարտելուն պես անմիջապես ստացա աշխատանքի առաջարկ: Անչափ ուրախ էի և հպարտ»:

Սկսվեց հագեցած համերգային շրջագայությունների շրջանը և կարճ ժամանակ անց ուսանողը կանգնեց կոնսերվատորիայից դուրս մնալու վտանգի առաջ: Այս հարցում միջամտեց մայրը, որ առաջին իսկ համերգային ելույթին ներկա գտնվելուց հետո արդեն իսկ ուներ իր կարծիքը որդու նոր խանդավառության մասին:

«Տղես ջազբազ է դարձել»՝ «դուշբագություն» բառի նմանությամբ ընդգծելով երևույթի անլրջությունն ու վայ պրոֆեսիոնալիզմը: Հրանուշ տատիկիս «ոչ»-ը վճռական էր հերթական երկարատև շրջագայության նախաշեմին և հակառակ գեղարվեստական ղեկավարի դժգոհությանը՝ նրան հաջողվեց իր զավակին հեռու պահել այդ գայթակղությունից:

Ոչ երկարատև այս գործունեության արդյունքում տեղի ունեցավ հետաքրքրությունների «շեղում» դեպի ջազային արվեստի գունագեղությունը, դեմոկրատիկ երաժշտությունը, ինչու չէ, նաև համերգային բեղուն գործունեություն: Շուտով Ամիրխանյանը ստանձնեց «Юность» («Երիտասարդություն») վոկալ-գործիքային նվագախումբը ղեկավարելու գործը: Անսամբլը

ստեղծվել էր երիտասարդական պալատի նախաձեռնությամբ և կոնսերվատորիայի ստեղծագործական-կատարողական եռանդով լեցուն ուսանողների ուժերով: Սա մի նոր հարթակ էր, ուր Ամիրխանյանը բացի ժողովրդական և համաշխարհային երաժշտական բազմաթիվ մշակումներից ներկայացնում էր նաև իր առաջին հեղինակային երգերը: Երգեր, որ արդեն ճանաչվում էին իրենց ցայտուն մեղեդիներով, բովանդակային հուզականությամբ, սիրո լիցքով:

Յուրաքանչյուր երգ ունի ստեղծման և «կյանքի» սեփական պատմությունը: Առաջին հասուն երգի ստեղծումը տանում է նրան դեպի կոնսերվատորիայի ստեղծագործական բաժնի առաջին կուրսի առաջին՝ աշնանային կիսամյակ:

Ռ. Ա.– «Մարգո Արամովնա Բրուտյանի դասընթացն էր: Լսարանի դուռը թակելով բացվեց և ընկերս՝ Տիգրանը Մանսուրյանը թույլտվություն խնդրելով՝ ինձ թղթի էջ մեկնեց՝ «Քեզ համար երգի խոսքեր եմ գտել:» Լյուդվիգ Դուրյանի բանաստեղծությունն էր:

Մեկ հայացք գցելով բանաստեղծությանը՝ «Այնքան պայծառ է այսօր երկինքը, // Այնքան ուրախ է արևն այսօր», ինձնից անկախ սկսեցի երգել: Դասի ավարտին երգը պատրաստ էր»:

Այսպես ծնվեց «Երգ ջահելության» խմբերգը՝ բանաստեղծ Լյուդվիգ Դուրյանի խոսքերով: Կյանքի անկեղծ հիացմունքով և ապագայի ամենավառ սպասելիքների բերկրանքով լեցուն երիտասարդության յուրօրինակ հիմներգ, որն անմիջապես սիրվեց և տարածվեց կոնսերվատորիայի ուսանողության շրջանակում: Կարճ ժամանակ անց մտավ ուսանողական երգչախմբի երգացանկի մեջ և նույն թվականին՝ հնչելով երգի հանրապետական մրցույթին, ջահեց առաջին մրցանակ:

Պրահայում. 1964 թ.

Երևան, Կարապի լիճ. 1964 թ.

«Կռունկ»

Սոչի, 1964 թ.

Ամառային արձակուրդն ու համերգային գործունեությունը համատեղելու նպատակով խումբն ամեն տարի մեկնում էր Սոչի քաղաքի զբոսակայան՝ կազմակերպելու հանգստացողների երեկոյան ժամանցը։ Նկարներում տաղանդավոր երիտասարդների համերգային ելույթներն են։ Մենակատար՝ Ռաիսա Մկրտչյան

Ճանաչված մեներգիչ
Ժան Տատյանի հետ

Ռ. Ա. – «Երգը՝ բանաստեղծության տողերի մեջ թաքնված հնչյունների շարանն է: Մինչև օրս չեմ կարողանում մոռանալ չեխերեն մի երգ (շատ տարիներ անց պարզեցի, որ այն Վալդեմար Մատուշկայի երգացանկից էր): Լեյտմոտիվը մինչ այժմ հետապնդում է ինձ, քայլում, խոսում է ինձ հետ: Նրա բառերի և երաժշտության ինտոնացիայի միաձուլվածքը ինձ մի անաղարտ, հեքիաթային աշխարհ էր տանում: Մինչև այժմ էլ, երբ նոր երգեր եմ գրում, հորինման պահին վանկ ու բառի կարիք զգալիս, ինձնից անկախ ես դիմում եմ չեխերեն այդ երգի վանկերին»:

1965-ին արդեն բազմաթիվ տարածված և սիրված երգերի հեղինակ՝ կոմպոզիտորը առաջարկ ստացավ ղեկավարելու «Կռունկ» ջազ-կվինտետը, որ ստեղծվեց երիտասարդ կազմակերպությունների կոմիտեին կից: Խմբի անդամների պրոֆեսիոնալիզմը, տաղանդավոր երիտասարդների եռանդը, նրանց ստեղծագործական և կատարողական անսպառ ոգևորությունը, առաջարկվող ծրագրի որակական թարմությունն ու շլացնող բազմազանությունը՝ այս ամենը լիարժեք ապահովեցին նվագախմբի մեծագույն հաջողությունը ամենալայն ունկնդրի շրջանակներում: Խորհրդային Միության ողջ տարածքում սա առաջին և եզակի խումբն էր, որը ժանրային և դիժմային առումով ներկայացնում էր ժամանակի համար որակապես նոր և թարմ՝ «պոպուլյար» երաժշտություն: Խմբի համբավը տարածվում էր նաև շնորհիվ նրա գեղարվեստական ղեկավարի վառ և արտիստիկ անհատականության, ով իր հեղինակած երգերից բացի ներկայացնում էր ժողովրդական և համաշխարհային, այսպես կոչվող «պրոգրեսիվ» երաժշտության լավագույն օրինակների սեփական մշակումները: Համերգային բուռն գործունեություն ծավալվեց՝ արտասահմանյան հյուրախաղեր, ձայնագրություններ երևանում և Մոսկվայի «Մելոդիա» ստուդիայում, Ելույթ Ռուսաստանի կենտրոնական հեռուստատեսությամբ և այլն:

Համերգային շրջագայություններից թերևս ամենահիշարժանը Ֆինլանդիայում տեղի ունեցած և միջազգային հանդիսատեսի մոտ մեծագույն հետաքրքրություն առաջացրած ելույթն էր «Поезд дрякбы» («Բարեկամության գնացք») միջազգային երիտասարդական փառատոնում: Համերգի ավարտին երիտասարդ կոմպոզիտորին մուտքի դռան մոտ դիմավորում էին ծանրակշիռ արտաքինով անձիք՝ բաց դռներով մեքենայի մոտ կանգնած: «Դուք հենց հիմա կարող եք նստել այս մեքենան, տալ Ձեր նախընտրած երկրի անունը և այսուհետ Ձեր գործունեությունը շարունակել այնտեղ»:

Ռ. Ա. – «Հպարտ էի, որ հրաժարվեցի»:

Ստեղծագործական և համերգային բեղուն գործունեությունը արգելակում էր ակադեմիական ուսման գործընթացը: Եկավ որոշակի քննական պարտքեր տալու և կոնսերվատորիան ավարտելու ժամանակը: Կյանքը առաջադրում էր նոր խնդիրներ, նոր լուծումներ, նոր շրջադարձեր...

Կոնսերվատորիայի ավարտական քննությունը պոլիֆոնիայից 1969 թ. հունիսի 29-ին էր: Առավոտյան ժամը 5-ին ծնվեց կոմպոզիտորի առաջնեկը՝ Աննան: Ժամանակ չունենալով պատրաստվել քննությանը, կոմպոզիտորը դասախոսին ոգևորված պատմեց իր ուրախության մասին, միամտորեն փորձելով օգտագործել առիթը՝ հարցատոմսի պատասխանից խույս տալու համար: Դասախոսը՝ պրոֆեսոր Գայանե Չեքոտարյանը, ուրախությամբ արձագանքելով այդ լուրին, հետաքրքրվեց նորածնի և ծննդկանի առողջությամբ և անմիջապես անցավ քննական հարցին. «Իսկ ո՞ր է Ձեր ֆուգան»:

Հասկանալով կացության անելանելիությունը, կոմպոզիտորը մի քանի օրից ներկայացրեց իր աշխատանքը, որը հետագայում որպես օրինակ ուսուցչի կողմից ցուցադրվում էր ուսանողներին:

Imqu

Ushpizantza

Ruprup

in Imqu

Imqu

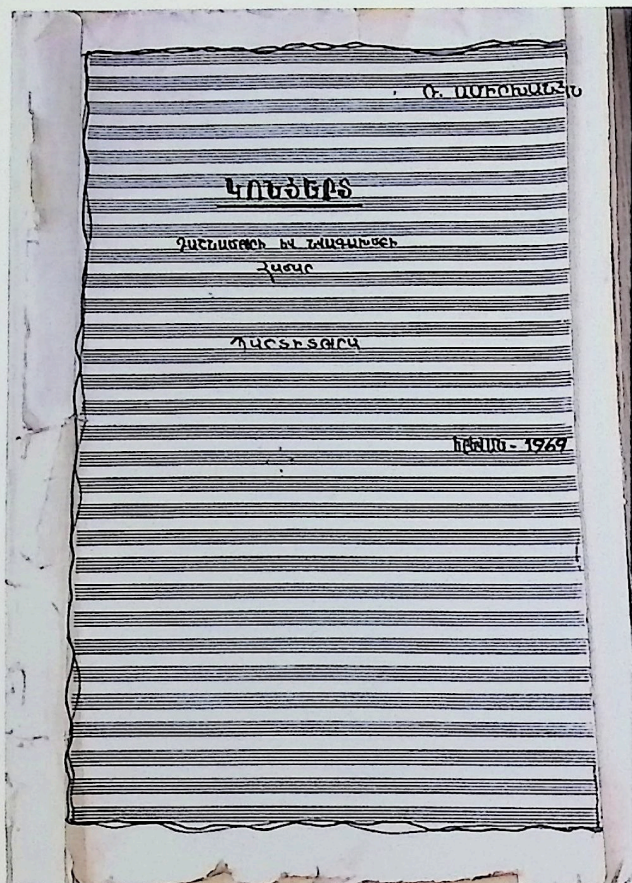
Vivo

«Կռունկը» կոմպոզիտորի ստեղծագործական կողմնորոշումների կայացման մի կարևոր փուլ էր, որ նպաստեց նրա մասնագիտական մի շարք հմտությունների զարգացմանը, կապված ոճային բյուրեղացման, գործիքավորման նրբությունների, նաև կատարողների հետ աշխատելու հետ: Խորապես ճանաչելի էր դարձել, համապարփակ ուսումնասիրվում էր և՛ ազգային երաժշտությունը, հատկապես պարերգը, և՛ համաշխարհային երաժշտության և ռիթմերի լավագույն օրինակները: Այդ ուսումնասիրությունների արդյունքում ստեղծվեցին մի շարք ժողովրդական և համաշխարհային երգ ու պարի մշակումներ՝ «Քոչարի», «Զմրուխտի», «Բոսա-Նովա» և այլն, իսկ հետագայում նաև անդրադարձ ժողովրդական գործիքի՝ պարկապզուկի, որը օգտագործվեց «Զուռնա» երգի նախանվագում:

«Կռունկ» ջազ-կվինտետի երկրորդ կազմը.

գեղ. դեկ. Ակսել Բակունց (Կոկա), Լևոն Մալխասյան (Մալխաս), Ռոբերտ Ամիրխանյան (Ռոբ), Ալեքսանդր Զախարյան (Ալիկ), Արմեն Թութունջյան (Չիկկո), Դավիթ Բեջանյան (Դոդո)

Այն արժանացավ մասնագիտական և հասարակական բարձր գնահատանքի:

Աստիճանաբար կենտրոնանալով երգի ժանրի վրա, ուր բացառապես իշխում էր մեղեդու գերակայությունը, այնուամենայնիվ Ամիրխանյանը որպես դիպլոմային աշխատանք ներկայացրեց «Կոնցերտ դաշնամուրի և նվագախմբի համար» եռմասնի ստեղծագործությունը: Այն լիարժեք արտացոլեց կոմպոզիտորի ձգտումը դեպի նվագախմբի լայնածավալ հնչեղություն և շլացնող սիմֆոնիզմ:

Կոնցերտը հարուստ է սրընթաց, կրքոտ եռանդով և լի մաքսիմալիստական ավյունով: Պատահական չէ, որ կոմպոզիտորը այն անվանեց «Երիտասարդական»:

Ստեղծագործության առաջին մասը հաջողությամբ կատարվեց 1969 թ. ամռանը Հայաստանի պետական ֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճում՝ դաշնակահար Վահե Ահարոնյանի և պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի կատարմամբ: Դիրիժոր՝ Դավիթ Խանջյան:

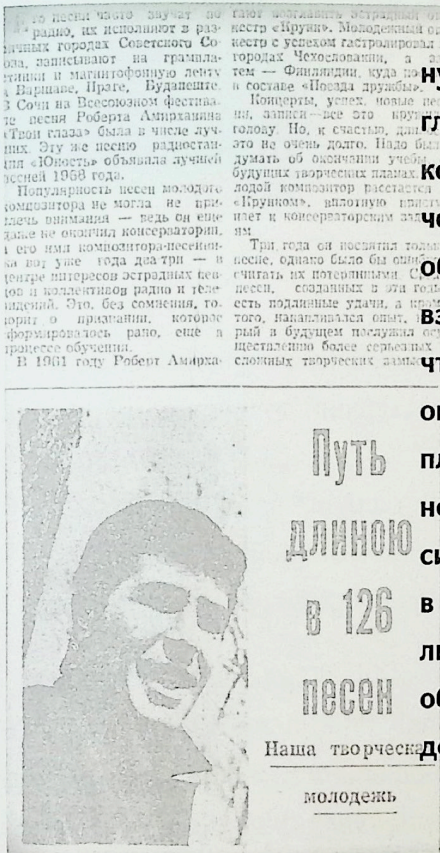

Դավիթ Խանջյան
դիրիժոր, դաշնակահար,
ՀԽՍՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ,
1940-1981 թթ.

Վահե Ահարոնյան
դաշնակահար,
ՀԽՍՀ վաստակավոր արտիստ,
1933-1994 թթ.

«Առաջին խոսքն իմ»...

Это сочинение...-замысленный вклад в армянскую вокально-музыкальную традицию. Трудно представить эти стихи – с их глубоким смыслом и определенной философской нагрузкой, с их резко очерченными, порой угловатыми поэтическими образами,–перевоплотившимися в музыкальные образы. Но стихи увлекли композитора, взволновали, взбудоражили творческую мысль. Амирханян понимал, что на подобные стихи обычную песню не напишешь – они требовали иного подхода, иной формы, которая воплотила бы в себе лирическую теплоту песни и масштабность чувств крупной формы. Так возник вокально-симфонический цикл- своеобразное и смелое сочинение, в котором органически слились различные жанрово-стилистические особенности. Цикл образов и настроений, объединенный глубокою эмоциональным лирическим содержанием».

Молодой студент становится автором обширного биографического песенного его наследия в хронической форме, прилагая различные раскраски своим воспоминаниям. Этих музыковед Маргарит Тер-Симоняна, последнее радио. И для многих, кто не мог найти в советских и чуждого армянского «Комсомолец» 20.04.69

Կոնստերվատորիայի վերջին տարիներին նրա երգերը արդեն ճանաչելի են՝ երգվում են, տարածվում, գերում: Նրանց մեղեդիներն այնքան ներդաշնակ են խոսքին՝ նման մտերմիկ երգային ընթերցումի, որն ընդգծում է տողերի ներքին քնարականությունը:

Սա չի՛ կարող չգրավել...

Որոշ երգեր ինքնաբերական են ծնվում՝ սեփական պոետական պոռթկումներից: Կամ, խոսքից առաջ ընկնելով, սկզբում հասունանում է մեղեդին: Երբեմն էլ որևէ բանաստեղծական տողերով ոգեշնչված, այն գալիս է որպես այդ տողերում պարփակված արձագանք:

Բանաստեղծական հիմքում՝ սեփական կամ հեղինակային լուսավոր քնարերգություն. սիրո, հիացումի, երազանքների անկեղծ խոստովանություններ:

Աստիճանաբար ձևավորվեց բանաստեղծների նեղ շրջանակ՝ Գաբրիկ Բանդուրյան, Հովհան-
նես Դուկասյան, Լյուդվիգ Դուրյան և այլք, որոնց տողերում Ամիրխանյանը գտավ իրեն հարա-
զատ կերպարի անդրադարձը: Այդ կերպարը շատ նման է իրեն՝ «կյանքի ծարավից այրվող»,
«ապրել ու սիրել շտապող», կրքոտ ու զգացմունքային, սրամիտ և եռանդուն:

Եվ, ահա մի նոր շրջադարձ՝ բանաստեղծական բացահայտում, որ ոչ միայն նոր էջ բացեց կոմպագիտորի երգարվեստում, այլ դարձավ նրա առաջին հասուն խոսքը հայ վոկալ արվեստի զարգացման ընթացքի մեջ:

1967- ին երևանում լույս տեսավ ամերիկահայ բանաստեղծուհի Ալիսիա Կիրակոսյանի «Արմատ և էություն» բանաստեղծական ժողովածուն՝ Վահագն Դավթյանի թարգմանությամբ:

Այնպես ուզում եմ
Անունդ թողնել
Կեսգիշերային
ավազի վրա,
Որ լուսաբացին
Նա արտացոլված
լինի ցողերում...

Ռ. Ա. - «Այդ բանաստեղծություններում առաջին անգամ բացահայտեցի բոլորովին մի նոր իրականություն ինձ համար: Նրանց ներսում պարփակված գաղտնիքը ներքին հաղորդակցման սկզբունքով մի բանաստեղծությունից տանում է դեպի հաջորդը: Տողերի ազատ կառուցվածքը, հուզական տարածականությունը սկզբունքորեն այլ բան հուշեցին ինձ, պահանջելով ավելի ազատ և հասուն մոտեցում երգի ձևակառուցման հարցում: Ծարավի նման ես կլանում էի այդ տողերը, մեկից չհագենալով՝ շտապում էի դեպի հաջորդը: Երգերը ծնվում էին մեկը մյուսի հետևից, կառուցվելով բացարձակ հիացումի և վառ հետաքրքրության վրա»:

Կանացի հասուն զգացմունքայնությամբ և խորը փիլիսոփայական ապրումներով հագեցած տողերի ներքո Ամիրխանյանի երգը հուզական հարուստ լիցք ստացավ, բացեց իր բովանդակային և կառուցվածքային ընդունված սահմանները, հասնելով առավել տարածականության:

Առաջին խոսքն իմ,
Որ քեզ համար եմ հորինում,
Փորագրում եմ, դրոշմում,
Ամուր, անջնջելի...
Քեզ, որ ինձ համար
Բոլոր խոսքերն ես,
Եվ լեզուները,
Եվ լռությունը
Ի սկզբանե...

Ինձնից այնքան ես բացակա եղել,
Որ ներիր, արդեն պետք չէ
Քո սերը...
Ու ես քեզ այնքան, այնքան եմ հիշել,
Որ մոռացել եմ
Ներկայությունդ...
Ստեղծել եմ ես մի դեմք ու մի ժպիտ,
Մի լուռ հայացք...

Այդպես ամբողջացավ «Առաջին խոսքն իմ» կոմպոզիտորի անդրանիկ վոկալ շարքը՝ հինգ երգից բաղկացած: («Առաջին խոսքն իմ», «Ես վախենում եմ», «Որտեղ ես արդյոք», «Քո աչքերի հետ», «Ինձնից այնքան ես բացակա եղել»): Այն մեծագույն հաջողությամբ կատարեց Ռաիսա Մկրտչյանը: Ձայնագրվեց Հայաստանի պետական ռադիոյում, այնուհետև Օսեգին Գաջիկասիմովի ռուսերեն թարգմանությամբ Մոսկվայի «Мелодия» («Մելոդիա») ստուդիայում: (Երգաշարը ամբողջությամբ ներկայացված է IV հատորում):

1967-ին Ռուսաստանի «Юность» («Երիտասարդություն») ռադիոկայանի տարեկան հարցումի արդյունքում «Քո աչքերի հետ» երգը, Օսեգին Գաջիկասիմովի ռուսերեն թարգմանությամբ («С твоими глазами»), հռչակվեց տարվա լավագույն երգ:

Առաջին հայացքից թվում է, թե այս ստեղծագործության մեջ զրույց է տարվում սիրեցյալի աչքերի հետ: Տարիներ անց միայն հեղինակը բացահայտեց, որ բանաստեղծուհին իր կարոտի տողերով դիմել է իր հայրենի երկրին...

Քո աչքերի հետ
Ես հավերժաբար զրույց եմ արել,
Սակայն եղել եմ ուրիշ մաշկի մեջ,
Ուրիշ երկրի մեջ,
Ուրիշ մի վայրում...
Բայց իմ զրույցը քեզ հետ է եղել,
Քո աչքերի հետ...

Ներկայացնում ենք Ռոբերտ Ամիրխանյանի «Առաջին խոսքն իմ» երգաշարից «Քո աչքերի հետ» երգի երկու տարբեր կատարում: Առաջինը ձայնագրված է 1968 թ. Հայաստանի պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի և մենակատար Ռաիսա Մկրտչյանի կատարմամբ, երկրորդը՝ 2016 թ. հեղինակի և երիտասարդ երգչուհի Լիդուշիկի մենաբանությամբ:

Из программы радиостанции "Юность"

№ 3287

"МОЛОДОСТЬ, ТВОРЧЕСТВО, ПОИСК"

Автор передачи Галина Мителская.

(мф № 6058972)

(звучание 18 м. 40 с.)

(музыка)

Г. "Поговорите с Робертом Амирханяном, - сказали на ереванском радио, куда я обратилась с просьбой представить молодых композиторов Армении. - Человек он искренний в жизни и интересный в творчестве".

В справедливости этих слов я убедилась, беседуя с Робертом, наблюдая его в общении с людьми. Что касается его музыки, судите сами.

("Баллада")

Роберт Амирханян - выпускник ереванской консерватории. Не все, написанное им, равноценно. Он молод и, естественно, он весь в поиске своего мира, своего я. Но все его произведения роднит одно: среди них нет случайных, ослеп, невыразительных. Появились они не по заказу, а в силу внутренней потребности выразить свое отношение к жизни. И то, что существует пока в нотных значках - фортепианный концерт, хоральная прелюдия и фуга, балет "Тысяч Солнцу" - все это о нашем современнике.

И еще одна характерная черта музыки Амирханяна: ее связь с народным мелосом. Во всем - в поисках крупных произведений, в песнях - лады народной армянской музыки, питающей сейчас вдохновение всей композиторской молодежи Еревана.

(музыка)

Роберта Амирханяна встретишь везде: в Доме композиторов на дискуссии, в остром споре о пути развития музыкального искусства, в фольклорном кабинете и библиотеках, на репетиции в студии радио, в горных селениях у пещер-ашугов, в рабочих клубах, где часто приходится выступать. Вероятно, в этом желании все узнать и осмыслить, в неуемности энергии, бьющей через край, - залог той интенсивности, которая свойственна его творчеству. И нет ничего удивительного в том, что его рабочим кабинетом может стать даже подоконник случайного окна. "Сонинение музыки начинается с умения верно ориентироваться в жизни, говорит педагог Амирханяна, заслуженный деятель искусств Эдуард Мирзоян. - Только активное участие в жизни дает композитору необходимую жизненную обаялку, без чего невозможно достижение человеческой зрелости". Видно, совет своего педагога не обернулся для его ученика пустыми словами, если он не замыкается в рамках четырех стен, выходя, откуда обивойдет вдохновение.

К сожалению, мы не располагаем возможностью ознакомиться вас с крупными произведениями Амирханяна. Они еще не написаны на пленку. Мы расскажем сегодня о творчестве с его творческим творчестве.

("Боссеиан")

Есть в Армении астрадийный элемент, популярность которого среди людей различного возраста достаточно велика. Это "Крунк" "Дуремль" по-русски. С тех пор, как он был создан при комитете молодежных организаций, ЦК ЛКСМ Армении, руководит им Роберт Амирханян. Многие его песни нашли своих первых исполнителей в этом коллективе. Сам Роберт считает полюбившие песни и танцевальные мелодии увлечением временным. Главное - это музыка

серьезного плана. Но, появившись однажды, просто как эксперимент, песня была одобрена педагогом и друзьями и пробудила в нем желание попробовать силы в этом жанре. И вот уже много лет почтально приносит ему письма, в которых исполнители разных городов просят прислать новые песни.

Возможно, вы слышали песню "Свет в твоём окне". Послушайте первую ее исполнительницу - молодую армянскую певицу Багду Дарбинян.

(исполнение)

Песни Роберта Амирханяна, гражданские, лирические... Они тоже о современнике, о том, что его радует и волнует. О родине обновленной, о счастье людей, возвратившихся на ее землю, о тех, кто вдали и жадает ее увидеть.

Эту песню Роберт Амирханян написал для парижской певицы армянки Розы Армен, во время ее гастролей по Армении. "Моя далекая родина", - называется она. Познакомит вас с этой песней Рая Мирзачян и ансамбль "Крунк".

(песня)

Еще одна песня Роберта Амирханяна. "Вот и все". Последний вагон скрылся за поворотом. Поезд устал мечту и недосказанные слова. Поет Багду Дарбинян.

(песня)

Несомненно, будущие работы молодого армянского композитора Роберта Амирханяна потребуют более глубокого разговора о его творчестве. А пока хочется пожелать ему быть верным всегда совету Эдуарда Мирзояна: изучать и наблюдать жизнь, потому что никогда прекрасные и высокие понятия и идеи не воплотятся в истинные значки без живого знания жизни.

(музыка)

Г. Вы слушали передачу "Молодость, творчество, поиск".

(конец пленки)

Կոմպոզիտորի հետ զրույց-հանդիպման
սցենարը Ռուսաստանի «Юность»
(«Երիտասարդություն») ռադիոկայանում

«Առաջին խոսքն իմ» երգաշարը Ռոբերտ Ամիրխանյանի ողջ երգարվեստի հռչակված ուղե-
նիշն է հայ վոկալ ժանրի ուրույն արժեհամակարգի հետագա զարգացման համար:

Տարիներ անց ամերիկահայ գրականագետ և լրագրող Օշին Քեշիշյանը զավեշտալի մի դեպք
է պատմել կոմպոզիտորին իր և Ալիսիա Կիրակոսյանի երևանյան հանդիպման մասին.

- «Արմենիա» (այժմ՝ «Marriot») հյուրանոցում հանդիպեցինք և անկեղծ զրույց սկսեցինք: Անդ-
րադառնալով իր արվեստին, ասացի, որ Հայաստանում այն հայտնի դարձավ Ամիրխանյանի
երգերի շնորհիվ, ինչի հետ բանաստեղծուհին կտրականապես չհամաձայնվեց: Ապացուցելու
համար առաջարկեցի դուրս գալ փողոց և պատահական անցորդների կարծիքը հարցնել:
Անցանք Ամիրյանով և ճանապարհին մի քանի հոգու նույն հարցերը տվի.

- Ճանաչում ե՞ք Ալիսիա Կիրակոսյանին:

- Ոչ:

- Իսկ գիտե՞ք, թե ով է գրել «Այնպես ուզում եմ անունդ թողնել» երգը:

- Ռոբերտ Ամիրխանյանը:

Որոշ ժամանակ անց հեղինակը մեկ անգամ ևս անդրադարձավ Ալիսիա Կիրակոսյանի բա-
նաստեղծություններին, ամբողջացնելով երկրորդ՝ չորս երգից բաղկացած «Հողի կանչը» երգա-
շարը, սակայն ժամանակի մեջ նրա յուրաքանչյուր մաս տարածում գտավ որպես առանձին երգ:

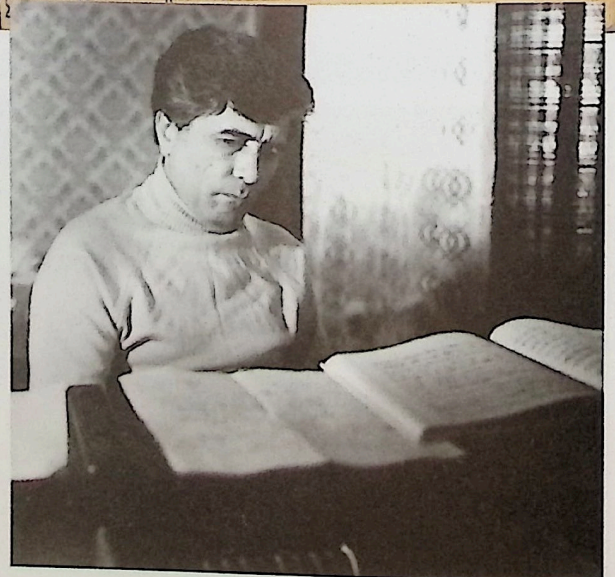
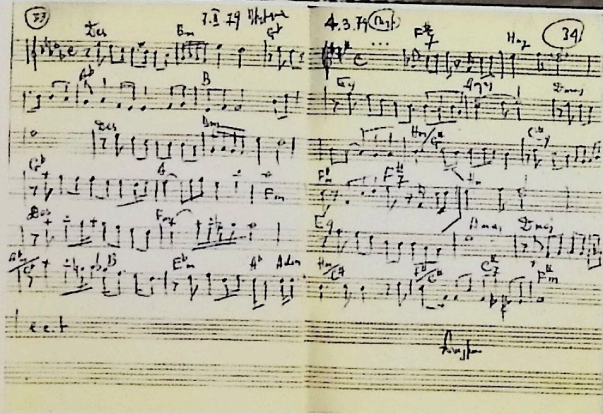
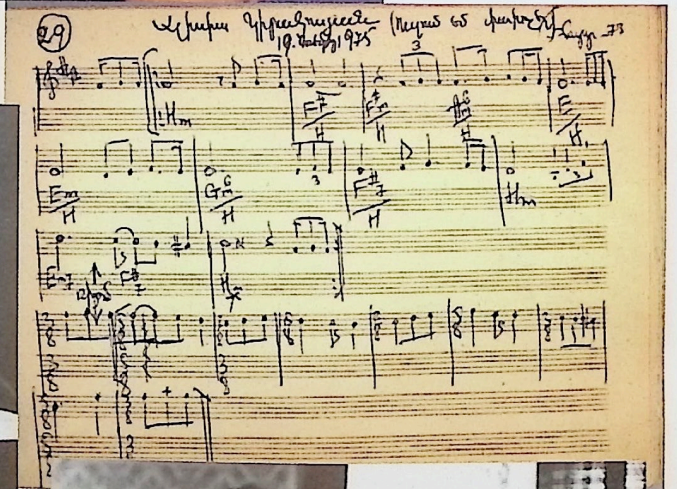
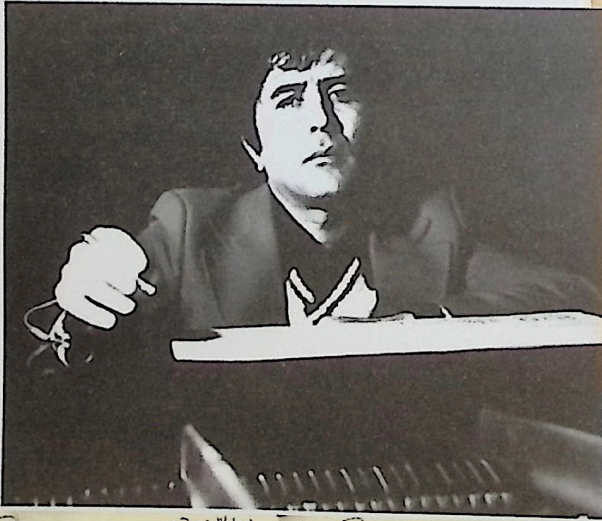
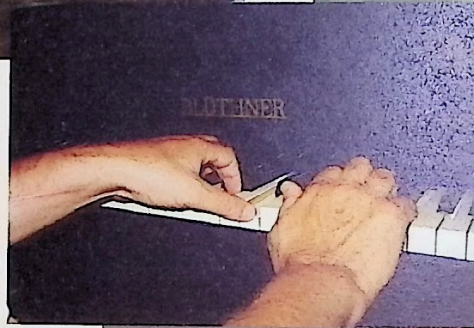
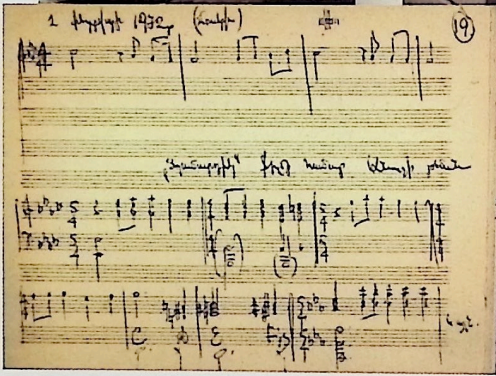
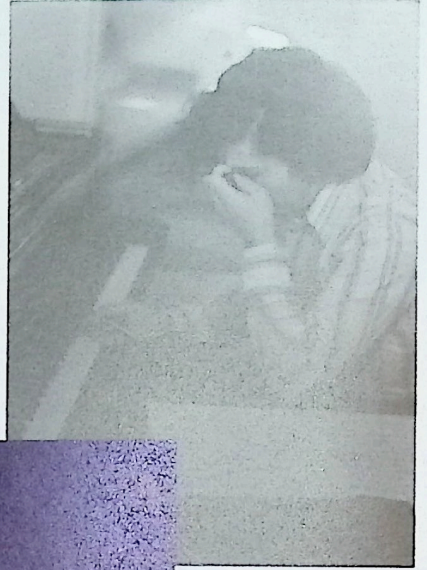

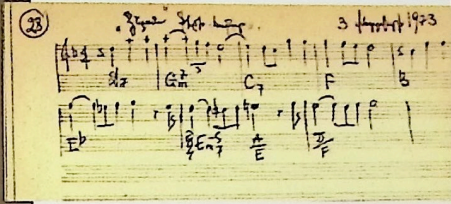
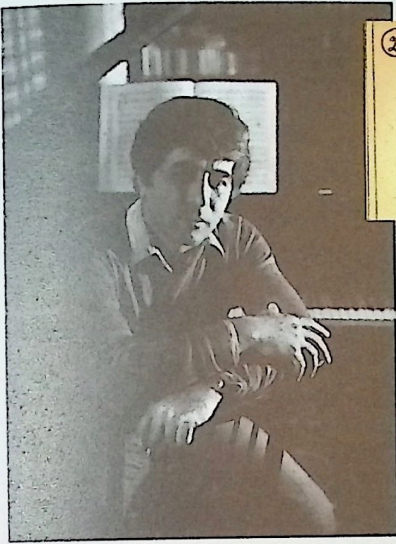
Բուենոս-Այրես.
բանաստեղծուհու տանը,
1974 թ.

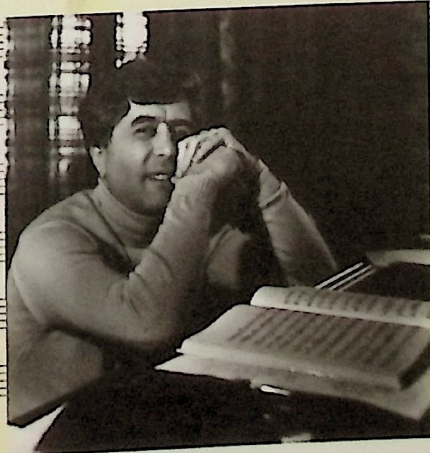
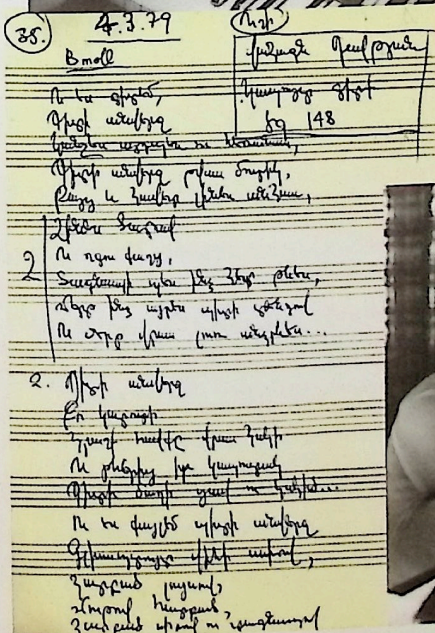
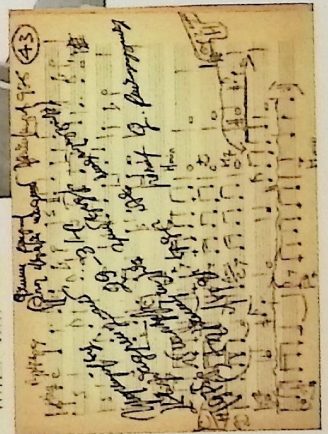
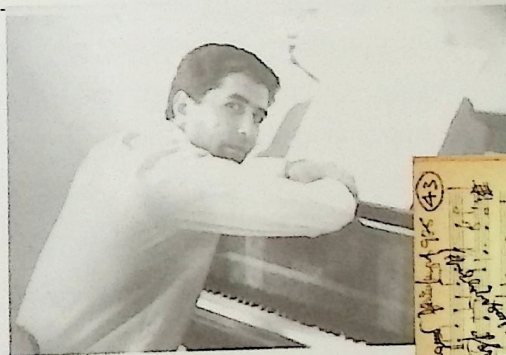
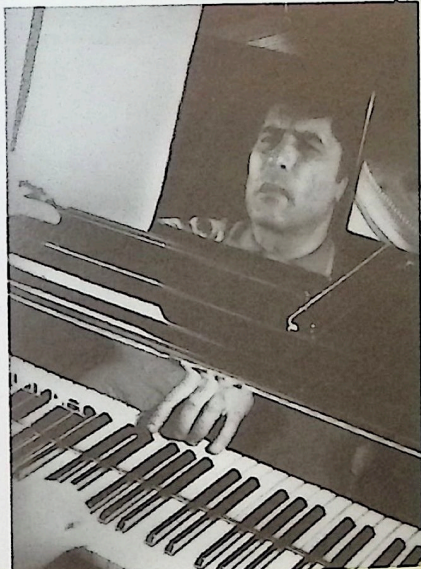
Ասմունքող,
ՀԽՍՀ վաստակավոր արտիստուհի,
Վերա Հակոբյանի տանը.
Ալիսիա Կիրակոսյան,
Դիանա և Ռոբերտ Ամիրխանյաններ,
1981 թ.

Արարման ակնթարթներ

Օւնթաւան 5 հոտը ընդհանուր կը
 Անթաւանի պէտքերը փոխարինուի են ինչ, ինչն են, ինչն
 Ան աշխարհի մէջ ընդհանուր են անկողնի դէպքէն շարքի մէջ ընդհանուր
 Այն ժամանակ մէջ մտքի արարչական կը ընդհանուր օր ջանք եւ փոխան
 որ անհատական ու անհատական գործը, զընտրելով (կը) արարչականի մէջ
 Ան արարչական է արդ արդեալ ընտրելով, ընտրելով ընտրելով ընտրելով
 Այն ինչը փոխան ընտրելով անհատ է ընտրելով ընտրելով և կը ընտրելով
 - Եւ երբեք, երբեք չեմ կարող պատկերացնել որ ան ընտրելով կը ընտրելով ընտրելով

ЭТОТ СЛОЖНЫЙ ПУТЬ К МУЗЫКЕ

Еженедельник «Эфир»

Каждый композитор поглощен своей тайной, благодаря которой он совершает обряд постижения и, более того, любви. Но эта любовь не бывает сужена рамками повседневности - она обращена к вечности, к духовности, удивительно сочетающейся со свободой индивидуальности мастера.

В беседе с Робертом Амирханяном - прекрасно всем известным композитором, я открыла для себя еще и человека открытого и вдумчивого, сохранившего одновременно в себе способность удивляться неисчерпаемости окружающего мира.

- Как приходит к вам музыка?

- Она приходит через стихи. Обычно я читаю какое-нибудь стихотворение и, если оно находит во мне необходимое созвучие - музыка выплескивается сама собой. Здесь по всей видимости есть какая-то закономерность. Когда я неожиданно прочел стихи Марины Цветаевой, я был поглощен потрясающей образностью, динамичностью строк. «Вчера еще в глаза глядел - сегодня все косится в сторону». Дочитав это стихотворение до конца, я уже стоял перед фортепиано - зазвучали первые аккорды.

- Что для вас самое ценное в человеке?

- Умение любить - это великий дар. Влюбленный человек - самый талантливый, самый великодушный. Все его чувства доходят до абсолюта. Может, именно поэтому, в каждом человеке существует эта потребность - любить и быть любимым.

- Как вы подбираете исполнителей?

- Это, на мой взгляд, самая трудная работа для композитора. Ведь человек, сотворивший музыку, видит ее в своих красках, в своих образах. И если тот, кому доверено ее исполнение, не в состоянии будет передать всю полноту переживаний, то в итоге останется чувство недосказанности и неуюта. Очень многое мне говорит в этом плане, конечно же, голос, который из всех существующих музыкальных инструментов - самый совершенный. Он равносилен глазам - максимально приближен к душе, выражает ее. Голос - это, как цвет души.

- У вас нет такого ощущения, что мы, армяне, находимся в каком-то вакууме переживаний - все чего-то ждем, на что-то надеемся. Почему так происходит?

- Это, видимо, естественная реакция на стрессы, через которые мы все прошли. Да, в основном мы замкнулись каждый в своем панцире непробиваемости: решаем свои какие-то проблемы и задачи в одиночестве. Получается. Что люди, в основном, заняты только одним - живут ради того, чтобы жить: каждый день у них безлико повторяет предыдущий. А это очень опасно: так можно растерять все наши духовные ценности. Человек должен уметь сопротивляться - учиться заново жить и творить. Сплошь и рядом,

даже среди моих коллег и друзей, я постоянно слышу: «Потом все будет лучше». Этот посыл на абстрактное будущее - он невыносим! Конечно же, все будет лучше, но для этого необходимо что-то делать. И сейчас - пусть даже ценой разочарований и потерь - но делать, создавать, чтобы выжить, чтобы воскреснуть.

- *Есть такие песни, которые, поймите меня правильно, опасно слушать. Для меня - это одна из последних ваших работ - «Айастан». настолько она ностальгическая, тонкая, наша, армянская, что у человека, находящегося, скажем, вне родины, пробуждается генетическая память что ли: она начинает пульсировать, звать. У вас есть объяснение такому переживанию?*

- Да, безусловно. Когда хочешь говорить о каком-то одном произведении, всегда начинаешь мыслить о творчестве вообще. Наверное, это естественно, потому что одна работа - это часть целого: настроения, переживания из одной работы могут перетекать и отражаться в другой. Но «Айастан» - это для меня особая веха. Она жила во мне 23 года незаметно и вдруг родилась и зажила. Хотя, конечно, ничего так просто не бывает. В этой песне мне удалось соединить сразу несколько аспектов: с одной стороны, ощущение наших народных корней, с другой - время, в котором мы живем, плюс к тому же еще и европейская эстетика, а именно: особенности гармонии, многоголосия, чисто исторический дух и т.д. В итоге, все это вместе взятое скрепилось в единый образ. Да, эта работа мне тоже очень близка и созвучна.

- *Та же Цветаева говорила, что есть воспоминания, которые становятся преступлениями. Если воспоминанием становится такая музыка, то ...?*

- То она становится бомбой. Ведь люди, пробуждаемые музыкой, совершают высокие поступки, а иногда делают и отчаянные, непростительные вещи. Но больше, я уверен, музыка будит в человеке добрые его побуждения.

- *Вы умеете сдерживать себя?*

- Я, конечно, стараюсь контролировать себя, но бывают обстоятельства, когда я становлюсь взрывоопасным. Правда, мне потом бывает очень неудобно за себя: я понимаю, что, сделав грубость, я, в первую очередь, навредил себе же, оскорбив самого себя.

- *Что руководит вами в жизни?*

- Безумная вера. Я каждый день просыпаюсь, сбрасывая с себя все сложности и неудачи вчерашнего дня. Я знаю, что в течение нового дня я не застрахован от новых, более нелепых, быть может, ошибок. Но я спешу жить, чувствовать. Я хорошо при этом знаю об ответственности: сделать все, чтобы в моей республике не погасла атмосфера высокой профессиональной музыкальной культуры, ее духовности, - и это отнюдь не громкие слова. И еще хочу добавить, что я очень люблю эту жизнь и знаю, что дел еще много: чем дальше, тем интереснее. И я хочу во всем этом участвовать.

Карл АМИРХАНИЯН
1987 г.

Up to go to y w p d n i p j n i z l u . . .

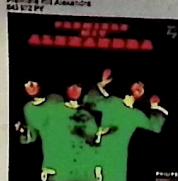
Akkordeon (Accordéon)
(S. Gainsbourg / E. Bader) 2:32
Melodie der Welt
Golden Earrings
(V. Young) 3:32
Chappell & Co.
Mein Freund, der Baum
(Alexandra) 3:30
Montana
Seite 2
Das Glück kam zu mir wie
ein Traum (Martha de Camargo)
(L. Torio / E. Bader / H. Ewer) 2:30
Marbot
Gau zieht der Nebel
(Tombe la neige)
(Adamo / E. Bader) 2:40
Tuti / Montana
Illusionen
(J. Jürgens / Alexandra) 2:57
Montana
Es war einmal ein Fischer
(Alexandra) 3:11
Those Were The Days
(G. Raskin) 3:00
Görg
Ja lubljá lubljá (Ich liebe dich)
(B. Jók, nach einer russ. Volksw. /
Alexandra) 2:29

Platte 2 / Seite 1

Zigeunerjunge
(H. Blum) 3:07
Melodie der Welt
Tanz, alter Tanzbär
(Alexandra) 3:00
Aberbach
Am großen Strom
(Alexandra, nach einem russ. Volkslied /
Original) 3:12
Was ist das Ziel?
(Les ballons rouges)
(Y. Gilbert / S. Luma / F. Weyrich) 2:57
Melodie der Welt
Wind, Wind
(Alexandra) 3:26
Warum?
(Every Day is Just The Same)
(A. Hawkshaw / E. Bader) 2:40
Görg

Seite 2

Erstes Morgenrot
(R. Baser / F. Weyrich) 3:18
Montana
Schwarze Balalaika
(H. Mayer / G. Buschor) 3:00
Radio Tele
Der Traum vom Fliegen
(Alexandra) 3:51
Dunkles Wolkenmeer
(Otschi Ischermia)
(Fred. Bear, Alexandra) 1:35
The Guns And The Drums
(Fred. Bear, Alexandra) 3:18
Mein Kind, schlief ein
(Alexandra) 2:37

1967 թ. գարնանը երևանում երաժշտական անցուդարձ էր: Այն առաջացել էր շվեյցարական Հազի Օստերվալդ ջազ-վեյցյակի (Hazy Osterwald jazz-sextett) և Նրանց կազմի մեջ ընդգրկված գերմանացի երիտասարդ երգչուհի, կոմպոզիտոր, կիթառահար և դաշնակահարուհի, համաշխարհային շանսոնի աստղ՝ Ալեքսանդրայի (Alexandra, Doris Wally Nefedova, 1942-1969) հյուրախաղերի օրերին:

Երկաթե փականների թելադրանքով և աչալուրջ մարմինների հեռատես վերահսկմամբ Խորհրդային Միության քաղաքացին սահմանափակված էր այդ փականներից դուրս գտնվող երկրների հետ ցանկացած ձևաչափով շփումների, տեղեկատվություն ստանալու կամ անձնական կապ ստեղծելու հարցերում: Միջավայր, որում յուրաքանչյուր կարգազանցություն դառնում էր հիմք հայրենիքը դավաճանելու կամ հակախորհրդային ոտնձգության մեղադրանքի:

Այդ պայմաններում յուրաքանչյուր օտարերկրյա համերգային և կատարողական բացահայտում հետաքրքրության մեծագույն ալիք էր բարձրացնում, մասնավորապես ստեղծագործող անհատի համար, ով անհագ էր իր երաժշտական ընկալումների ծարավը հագեցնելու ձգտումների մեջ:

Խմբի մենակատարուհուն իր երգերից մեկն առաջարկելու ցանկությունը Ամիրխանյանի մտքում ծնվեց ֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճում տեղի ունեցող փորձի ժամանակ, ուր երիտասարդ կոմպոզիտորը մուտք գործեց ո՛չ առանց ծանոթ-ընկերական կապերի միջամտության, շրջանցելով արտիստների պաշտպանության ամուր շարքերը: Ընտրությունն ընկավ ռուս բանաստեղծ Ալեքսանդր Դմիտրևսկու տողերով գրված «Свет у тебя в окне» («Քո պատուհանի լույսը») երգի վրա: Իր ցանկությունն Ամիրխանյանն առաջին հերթին կիսեց Նույն այդ ծանոթ-ընկերոջ հետ, ով տեղյակ էր երաժիշտների օրվա ծրագրից և տվեց անհրաժեշտ ցուցումներ:

– Նրանք փորձից հետո գնալու են հյուրանոց հանգստանալու և ճաշից հետո մեկնելու են Էջմիածին՝ մոմ վառելու: Պիտի սպասես հյուրանոցի մոտ:

«Արմենիա» («Marriot») հյուրանոցի մոտ մարդաշատ իրարանցում էր: Չնայած հյուրանոցը շրջափակած ոստիկանական մի քանի շարքերի և Նրանց ղեկավարների խիստ հայացքների, ժողովուրդը չէր նահանջում «գոնե մեկ աչքով տեսնելու» իր ցանկությունից:

Երկու ժամ, երեք ժամ, չորս ժամ... Վերջապես հյուրանոցի մուտքից սկսեցին դուրս գալ արտիստները: Երբ երևաց Ալեքսանդրան, կոմպոզիտորը ճեղքելով մարդաշատ զանգվածը, մոտեցավ Նրան, զրույցի բռնվեց Նրա հետ, և հետո երկուսով քայլեցին դեպի Պարոնյան թատրոնի դիմաց գտնվող Նստարանը: Որոշ ժամանակ անց դիմացի մայթին հավաքվեցին բազմաթիվ հետաքրքրասերներ, որոնց «արշավը» երաժիշտների վրա զսպում էին ոստիկանական խմբերը:

Р. А. " Я хочу предложить вам одну из своих песен".

А. "С удовольствием послушаю".

Ամիրխանյանը սկսեց երգել.

Тысяча огней в нашем городе,
Но знаю я лишь одно.
Горящее ласковым светом
В переулке соседнем окно...

Երբ երգն ավարտվեց, Ալեքսանդրան կոմպոզիտորին առաջարկեց միասին մեկնել Էջմիածին և ճանապարհին քննարկել երգի կատարումը:

Համերգի օրը դահլիճը լեփ-լեցուն էր: Ամիրխանյանը ընկերների հետ տեղ էր գտել դահլիճի ամենավերին հարթակի աստիճաններին:

Ունկնդրի ոգևոր ընդունելության արժանացած համերգի վերջում Ալեքսանդրան դիմեց դահլիճին.

«Вчера я познакомилась с прекрасным музыкантом и композитором, который любезно предложил мне свою песню. Я знаю, что он сегодня находится в зале. Роберт, где Вы?»

Դահլիճի ծափահարությունների ներքո կոմպոզիտորը աստիճանների վրա նստածների նեղ շարքերի միջով մոտեցավ հարթակի բազրիքին: Երգչուհին սկսեց երգել առանց նվագակցման: Կրկներգի ժամանակ նրան միացավ ողջ դահլիճը՝

Словно в мире нет ни ночей, ни дней,
Ни домов, ни людей, ни огней,
Только звук шагов в тишине,
Только свет у тебя в окне.

Հանդիսատեսի “Bravo” և “Biss” բղավոցների ներքո երգչուհին կրկնեց կատարումը: Այս անգամ իրեն միացան նաև երաժիշտները:

Շլացնող հաջողություն էր...

Օդանավակայանում հրաժեշտի պահին երաժիշտները խնդրեցին Ամիրխանյանին մակագրել երգի կլավիրը, ուր նշված կլինի, որ նա երգը նվիրվում է իրենց: Այս գրառման հետևանքները առաջ եկան քիչ ավելի ուշ:

Առաջին ազդակը կոմպոզիտորը ստացավ Մոսկվայից, երգի խոսքերի հեղինակ՝ Ալեքսանդր Դմոխովսկուց.

“Ты подарил им нашу песню и разрешил поменять слова?”.

“Нет”.

“А ты знаешь, что она уже записана на немецком языке, без указания авторов оригинала?”.

“Мне, к сожалению, ничего не известно”.

Շուտով նա զանգ ստացավ, որով իրեն հրավիրում էին Ազգային անվտանգության հատուկ բաժին՝ հարցաքննության: Հասցեն լսելուն պես, չգիտես որտեղից, մտքին եկան մեծ Չարենցի տանջանքների մանրամասները, կապված այդ շենքի նկուղների հետ:

Ամիրխանյանը մոտեցավ շենքին: Դռան մոտ իրեն արդեն սպասում էին հատուկ ծառայության աշխատակիցները, որոնք մոտենալով կոմպոզիտորին, երկու կողմից թևերն ընկան և ուղղորդեցին դեպի գրասենյակ:

«Ինչի՞ մասին են Ձեր երգերը»:

«Սիրո մասին»:

«Իսկ այն երգը, որ նվիրել եք գերմանացիների՞ն»:

Կոմպոզիտորը սկսեց երգել:

«Իսկ Դուք գիտե՞ի՞ք, որ Ձեր երգը թարգմանվելու է գերմաներեն և դիտվում է որպես հակասովետական»:

«Իհարկե, ոչ: Իսկ ինչո՞վ է այն հակասովետական»:

«Դրա մասին Դուք մեզ պատմեք»:

Am großen Strom

Ջրվեժի մոտ

Text: Alexandra

Musik: R. Amirchanjan/Alexandra
Klav. Arr.: Boris Jojit

SLOW

SLOW-ROCK

REFRAIN

1. Wenn am grossen Strom der A — bend nie — dersinkt, die Ne — bel der Däm — merung
2. Strom die tie — fe Nacht beginnt, dann steh' ich am Fen — ster noch
3. wir am grü — nen U — ferstrand, wie sehn — ten wir uns in die

zieh'n, wenn im Rau — schen der Wel — len der Tag verklingt, ü — ber — all bunte Lich — ter er —
lang, und es ist mir, als hört' ich von fern Im Wind dei — ner Stim — me ver — lo — renen
Welt; und ich füh — le mich wie — der im Kinderland wenn am Stro — me die Däm — merung

1. H(4) H7 2. H Ü-ber Mee-re weit fliegt mein Herz zu dir, flie-gen
 -glüh'n. 2. Wenn am grossen Klang. fällt. *f*

all meine Träu-me hin-aus. Ei-nes To-ges kommst du zu-rück, kommst du

wie — der zum Strom nach Haus'. Ei-nes To — ges kommst du zu —

—rück, kommst du wie — der zum Strom nach Haus. —

3. Frü-her spielten

D.S. in die 2.
 al ϕ - ϕ

(Am großen Strom, 2/2)

C Em

Հարցաքննությունը երկար էր տևել: Արդյունքում թե՛ կոմպոզիտորի միամիտ և պարզ պատասխանները, թե՛ որոշակի համակրանքը երիտասարդի արվեստի հանդեպ, դրական էին ազդել հարցաքննողի վերջին եզրակացության վրա:

«Երիտասարդ եք և երևում է՝ անփորձ: Հաջորդ անգամ ուշադիր եղեք Ձեր ստեղծագործությունների հանդեպ»:

Այդպես էլ անհասկանալի մնաց, թե ինչով էր պայմանավորված երգի հակասովետական լինելու վարկածը: Մենք այստեղ կներկայացնենք երգի գերմաներեն տարբերակը, եզրակացությունները թողնելով ընթերցողին...

ՋՐՎԵԺԻ ՄՈՏ

(Երգի գերմաներեն տեքստի թարգմանությունը)

Երբ մեծ գետի երկայնքով երեկոն է իջնում,
շողում են ամպերը մթնշաղին:
Ալիքների հետ անցնում-գնում է օրը՝
վառվռուն լույսերի ցլանքում:

Երբ մեծ գետի երկայնքով գիշերն է իջնում,
երբ դեռ կանգնած եմ իմ պատուհանին,
ինձ թվո՞ւմ է, թե՛ հեռվում, քամու խշշյունի մեջ
քո մոռացված ձայնն եմ լսում:

Ծովերի եզերքով
թռչում է սիրտս դեպի քեզ,
թռչում են բոլոր երազներս դեպի քեզ:
Օրերից մի օր դու կգաս ինձ մոտ,
կգաս դեպի գետը, կգաս դեպի տուն:

Ժամանակին խաղում էինք անհոգ գետափին մեր հին
ու տենչում էինք դեպի մեծ աշխարհ:
Ու երբ հիմա մթնշաղն է իջնում՝
տանում է ինձ իր հետ՝ մանկություն:

Կինո և մուլտ երաժշտություն

Հ. Բեկնազարյանի անվան
կինոստուդիայում, 1984 թ.

Կա մի ընդհանուր օրինաչափություն բոլոր այն անիմացիոն և տեսաֆիլմերի համար, որոնց երաժշտական լուծումը պատկանում է Ռոբերտ Ամիրխանյանին: Իր մոտեցումներով կոմպոզիտորը ոչ միայն օգնում է ռեժիսորական մտահղացման խորքային շերտերի բացահայտմանը, այլև ստեղծում է այդ մտահղացման առավել տպավորիչ երաժշտական անդրադարձ: Այստեղից էլ երաժշտական նյութի առատությունն է՝ տարբեր իրավիճակային թեմաներ, գործողությունների մեղեդային նկարագրեր և, անշուշտ, կենտրոնական կերպարի հոգեվիճակը բացահայտող նրա հոգու երգը: Հաճախ հենց երաժշտությունն էլ դառնում է տեսանյութի ճանաչման և հաջողության գրավականներից կարևորը, իսկ հետագայում հաճախ դուրս գալով նրա շրջանակից, շարունակում է ապրել իր առանձին կյանքով:

Ստեղծագործական առումով կինոերաժշտության ասպարեզը կոմպոզիտորին հնարավորություն տվեց աշխատելու սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ՝ ստեղծելու լայնածավալ երաժշտական պատկերներ:

Ռ. Ա.- «Աշխատանքը կինոերաժշտական լուծումների վրա մի նոր բացվածք առաջացրեց իմ ներսում: Այն կապված էր մի երևույթի հետ, որ կոչվում է **գլխավոր գաղափար**: Բավական է տեսնել այդ գաղափարը, հավատալ և գնալ նրա հետևից, առանց նրա բնական ընթացքին միջամտելու, հաստատ կգտնես բոլոր լուծումների լավագույն տարբերակները: Կարծես մի հարց լինի, որի մեջ ուշադրությամբ նայելիս կարելի է գտնել պատասխանը»:

Կինոերաժշտություն գրելու իր անդրանիկ առաջարկը Ամիրխանյանը ստացել է 1964 թ. ռեժիսոր Յուրի Երզնկյանից «Կամուրջներ մոռացության վրայով» («Мосты через забвение») ֆիլմի համար:

Ֆիլմը տեղափոխում է մեզ երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ և նկարագրում մի հայ զինվորի պայքարի և կարոտի պատմությունը: Հայտնվելով ռուսական իրականության մեջ, զինվորների հետ կիսելով խրամատային ծանր պայմանները, նա ի վերջո կյանքի գնով նվաճում է իր հաղթանակը: Ֆիլմի մեջ իր մեծ դերն ունեցավ խրամատային միասնությունն արտացոլող նորաստեղծ երգը, որ կոմպոզիտորը գրեց Իոսիֆ Ուտկինի տեքստի վրա: Այն անմիջապես սիրվեց իր անմիջական, չափազանց բնորոշ ինտոնացիաներով:

Երգը հնչեց ռուսական բայանի (баян) նվագակցությամբ: Գործիքի ընտրությունը մի կողմից առավել ընդգծեց երգի ազգային առասպելական և առնական ոգու բնույթը, մյուս կողմից ծանայեց որպես մարդկային ամենախոր ապրումների արտահայտման գունապնակ:

Не столы настоящие украшают наш дом,
На снаряжные ящики мы закуску кладем,
По сто грамм нам положено: боевой наш паек,
Где же кружка порожняя, наливай-ка, дружок.

(Երգը տպագրվել է 2009 թ. լույս տեսած *“Музыка на стихи русских поэтов”*
Ռ. Ամիրխանյանի ժողովածուում)

Ֆիլմի երաժշտական լուծման հաջողությունը խթանեց ռեժիսորական նոր առաջարկների: Հրավերները գալիս էին Խորհրդային Միության տարբեր երկրների կինոմիավորումներից, առաջ բերելով նորանոր գաղափարներ և դրանց լուծման ձևեր:

Կիևի Դոլժենկոյի անվան ստուդիայից Ամիրխանյանը հրավեր ստացավ ռեժիսոր Վ. Դովգանի կողմից մասնակցելու «Назовите ураган Марией» («Փոթորիկը անվանեք Մարիա») ֆիլմի աշխատանքներին: Սցենարի համաձայն գլխավոր հերոսուհու համար անհրաժեշտ էր ընտրել ուկրաինական ժողովրդական որևէ երգ: Ամիրխանյանն առաջարկեց.

“Выберите мне слова какой-нибудь народной песни и я попробую написать что-то новое. В случае, если Вам не понравится, всегда есть возможность заменить оригиналом”.

Ռեժիսորը կոմպոզիտորին առաջարկեց ուկրաինական ժողովրդական հայտնի երգի խոսքերը այն հեռանկարով, որ կոմպոզիտորի տարբերակը հավանության չարժանանալու դեպքում ֆիլմում հնարավոր լինի օգտագործել հենց այդ ուկրաինական երգը:

Ռ. Ա.– *«Բարեբախտաբար հյուրանոցը հին էր և հաստ պատեր ուներ: Փակվեցի լոգասենյակում, բացեցի բանաստեղծությունը և նմանակելով ազգային լաց-երգին, ձայնս գցեցի գլուխս».*

Чогось мені сумно,
Чогось мені дивно,
Що це третій вечір
Милаго не видно.

(Երգի կլավիրը կարելի է գտնել II հատորում)

Երգը զարմանքով և ոգևորությամբ ընդունվեց նկարահանող խմբի կողմից՝ «Старик, ну как же так? это же здорово!...»: Այն նույնությամբ հնչեց ֆիլմում:

Նորից գործեց կոմպոզիտորի բացառիկ կարողությունը՝ մեղեդային պարզ ձևակերպումների մեջ ընդգրկել հոգու ամենախոր ապրումները և այս կարողության առջև չկա սահման՝ ո՛չ ազգային, ո՛չ լեզվամշակութային:

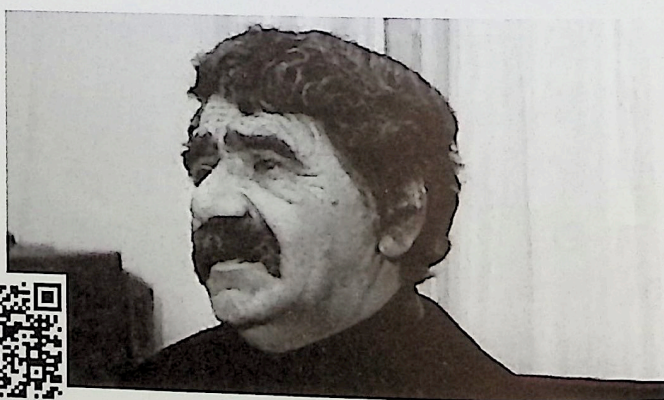

Կադրեր Հենրիկ Մալյանի «Հայրիկ» ֆիլմից, 1971 թ.

Նույն այդ կարողության սկզբունքով ստեղծվեց նաև Հայրիկի երգը ռեժիսոր Հենրիկ Մալյանի համանուն ֆիլմի համար: Երբ Մալյանը կոմպոզիտորի առջև խնդիր դրեց ընտրել մի որևէ ազգային երգ, որը լավագույնս կբնութագրեր Հայրենիքի, հայոց հողի հետ անքակտելի թելերով միահյուսված Հայրիկի կերպարը, հեղինակն առաջարկեց փորձել ներկայացնել այդ նկարագրի սեփական տարբերակը:

Այն ժամանակ դեռ ոչ ոք չգիտեր, որ Հայրենիքի նվիրումի այս պարզ ու մտերմիկ սիմվոլը հետագայում կդառնա ոչ միայն Ռոբերտ Ամիրխանյանի ողջ ստեղծագործական արվեստի այցեքարտը, այլև յուրաքանչյուր հայի սրտում փափագ դարձած և երազած երկրի խորհրդանիշ:

*«...Այ, իմ հայրը սարի պես է,
և նրա երգն է սարի պես...»*

Հայրիկի դերում՝ Ազատ Շերենց,
երգի կատարող՝ Հայրիկ Մուրադյան

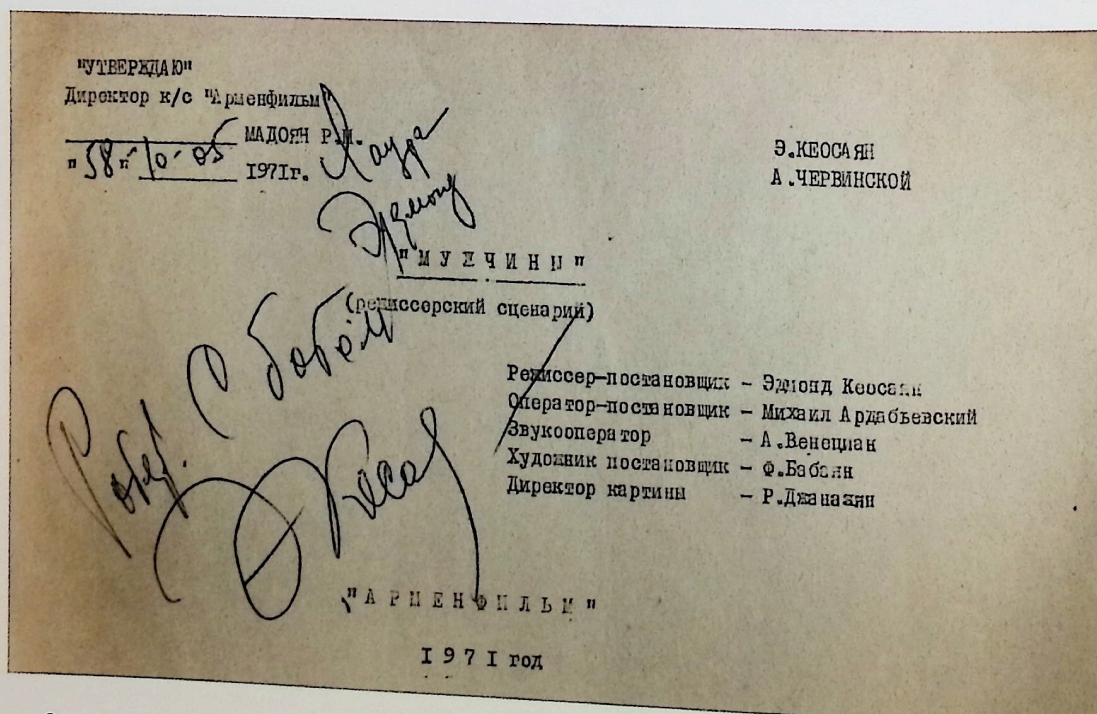
1990-ականների սկզբին, ազգային հայրենասիրական և հոգևոր զարթոնքի տարիներին «Երազի իմ երկիր» երգը «Հայրիկ» ֆիլմից իր երկրորդ՝ նորահունչ ծնունդն առավ և դարձավ մի ամբողջ ժողովրդի ամենանվիրական մղումների միասնականության խորհրդանիշ: 1992-ին Հայոց սպարապետ Վազգեն Սարգսյանի հրամանով էլ այն դարձավ Հայոց վերածնված բանակի հիմներգը...

1973 թվականին էկրաններ բարձրացավ ռեժիսոր Էդմոն Բյուսայանի «Տղամարդիկ» ֆիլմը, որն անմիջապես գերեց հանդիսատեսին նկարագրված պարզ ու բարի մարդկային հարաբերություններով, քաղաքի կենցաղային մթնոլորտի ջերմ հույզերով, նուրբ հումորով:

Այս հղումով առաջարկում ենք դիտել այդ կինոժապավենից երաժշտական մի հատված: Վստահ ենք, որ դիտումը կտեղափոխի ձեզ դեպի ֆիլմի գլխավոր գաղափարը՝ կապված մարդկային բարի ու ջերմ զգացմունքների և ինքնամոռաց նվիրումի հետ: Ինչպես նաև կարթնացնի հարազատ քաղաքի տաքուկ մի կարոտ: Կարոտ, որ մշտապես ապրում է սրտիդ մեջ նույնիսկ այն ժամանակ, երբ դու այդ քաղաքի անբաժան մասնիկն ես:

«Տղամարդիկ» ֆիլմի առաջին աֆիշը և երաժշտական մի հատված ֆիլմից

«Տղամարդիկ» ֆիլմի սցենարը՝ մակագրած ռեժիսոր Էդմոն Բյուսայանի կողմից

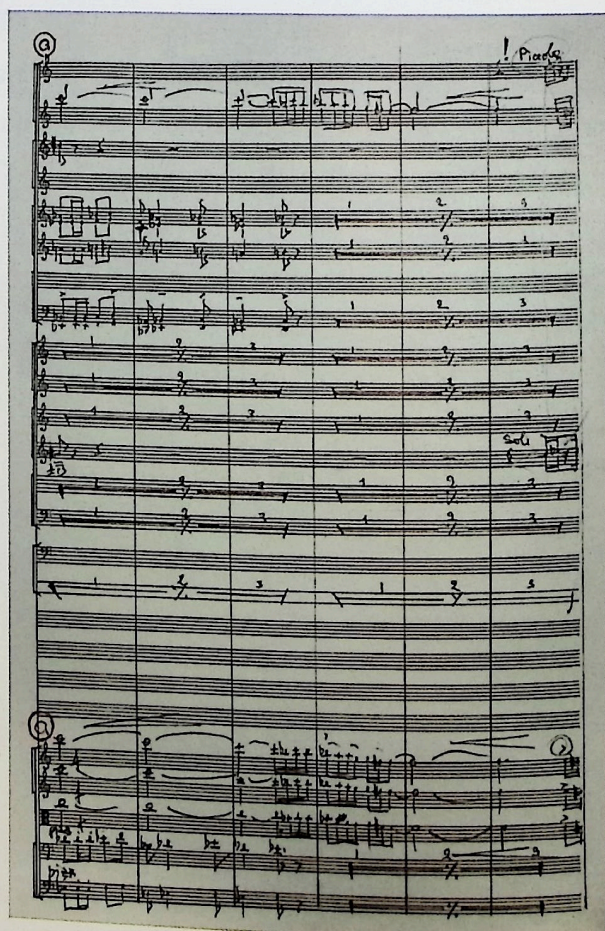
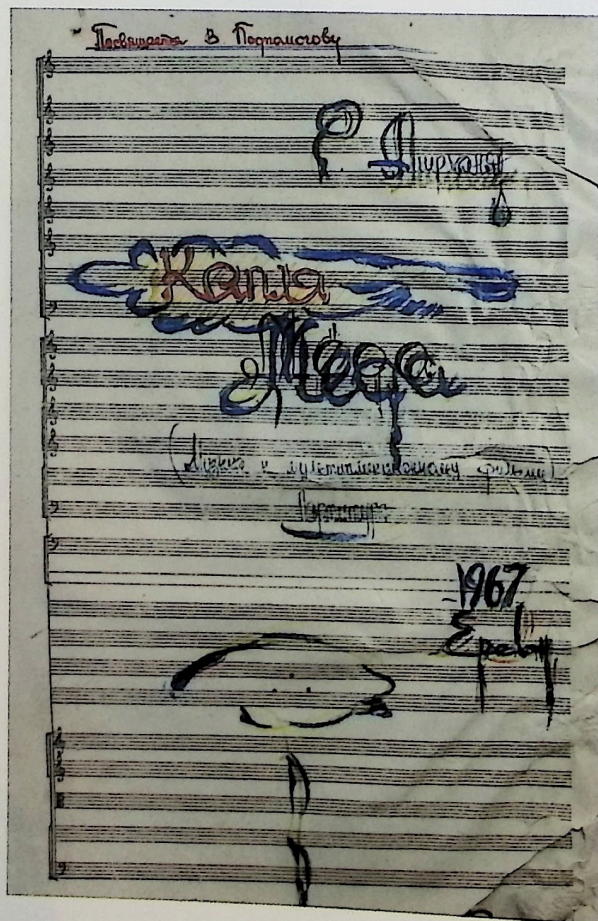
մեջ, տեղում փոխելով կամ առաջարկելով լուծման նոր տարբերակներ: Կյանքով լեցուն այդ ոգևորությամբ ու անմար երիտասարդ եռանդով շոայլորեն կիսվում էր մտերիմների հետ և փոխանցում իր արվեստի միջոցով: Ինձ համար նա դարձավ կյանքի ուսուցիչ»:

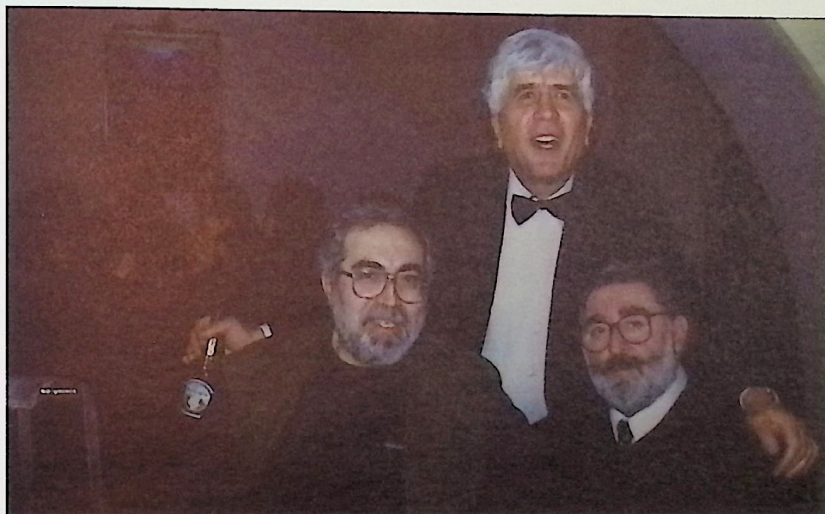
Անդրանիկ համատեղ աշխատանքը «Զութակը ջունգլիներում» մուլտֆիլմն էր մի ջութակահարի մասին, ով հայտնվելով ջունգլիում, իր կախարդական նվագով կարողանում է ընտելացնել ու զվարճացնել վայրի կենդանիներին: Սակայն ընդհանուր ուրախությանը միջամտում է խուլ վագրը, ում համար ջութակի սքանչելի հնչյունները անլսելի են և մեր խեղճ ջութակահարը գոհ է դառնում նրա սուր ատամներին: Զութակի մոգական մեղեդին ձայնագրվեց անվանի ջութակահար Կարապետ Հայրապետյանի կատարմամբ, մուլտհերոսի նվագին փոխանցելով առավել կրակոտ, չարաճճի վարպետություն:

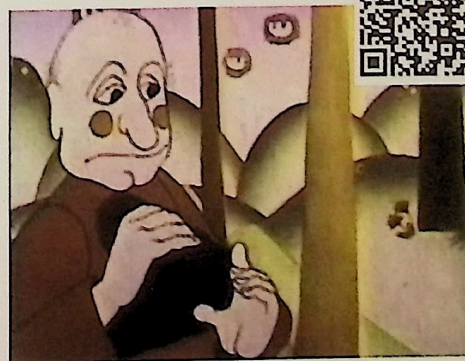
Հովհաննես Թումանյանի համանուն հեքիաթի հիման վրա նկարահանված «Մի կաթիլ մեղրը» 1969-ին Կիևում անցկացված անիմացիոն ֆիլմերի միջազգային մրցույթում ճանաչվել է որպես լավագույն՝ իր երաժշտական լուծումով: Կոմպոզիտորի առաջարկված երաժշտական նյութը այնքան էր ոգևորել դիրիժոր Օհան Դուրյանին, որ ձայնագրման ժամանակ նա տարվելով՝ մոտ հինգ-վեց րոպե երկարաձգել է այն: Մուլտֆիլմի նկարահանումն էլ համապատասխանեցվել է երաժշտության հնչողության տևողությանը:

Հետագայում նման արդյունավետ համագործակցում ստեղծվեց նաև անիմացիոն ֆիլմերի ռեժիսոր, սցենարիստ Ռոբերտ Սահակյանցի հետ: Նրանց համատեղ աշխատանքի արդյունքում կյանքի կոչված մի շարք մուլտֆիլմեր՝ «Խոսող ձուկը», «Կապույտ ծովում սպիտակ փրփուրի մեջ», «Ձախորդ Փանոսը» և այլն, վաղուց ի վեր ամբողջացրել են ոչ միայն ազգային անիմացիայի ֆիլմադարանն ու արժեհամակարգը, այլև ներդրում ունեցել հարստացնելու մանկական երգերաժշտության գունաշխարհը:

Ռոբերտ Սահակյանցի և Հենրիկ Իգիթյանի (նկարիչ, արվեստաբան, մանկական գեղագիտական կենտրոնի տնօրեն) հետ

Տարիներ անց «Ձախորդ Փանոս» մուլտֆիլմի երաժշտական նյութի հիման վրա կոմպոզիտորը գրեց դաշնամուրային մի ստեղծագործություն՝ նվիրված յուրաքանչյուր անհատի ներսում ապրող Ձախորդ Փանոսին:

свидетель по делу жизни

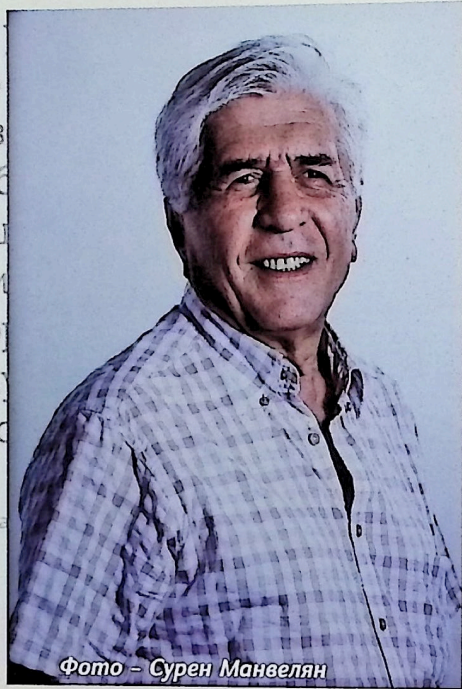

Фото – Сурен Манвелян

Жизнь, жизнь — это человек, человек — поэтому ему удастся то, что многим кажется невозможным — по-настоящему прекрасную музыку, которую любят и слушают не только избранные. Роберт Амирханян — человек-музыкант, окончил как пианист. Учебу в консерватории композитора. Сочиняет, занимается музыкальной инженерией. Несбывшаяся его мечта — дирижерство — сводит к тому, что по природе своей он инженер-строитель. Красота консольной конструкции.

“Он уверен, что музыка — это жизнь, жизнь — это человек, человек — это Бог.

И, наверное, именно поэтому ему удастся то, что многим кажется невозможным — создавать по-настоящему прекрасную музыку, которую любят и слушают не только избранные.

Роберт Амирханян — человек-музыка...”

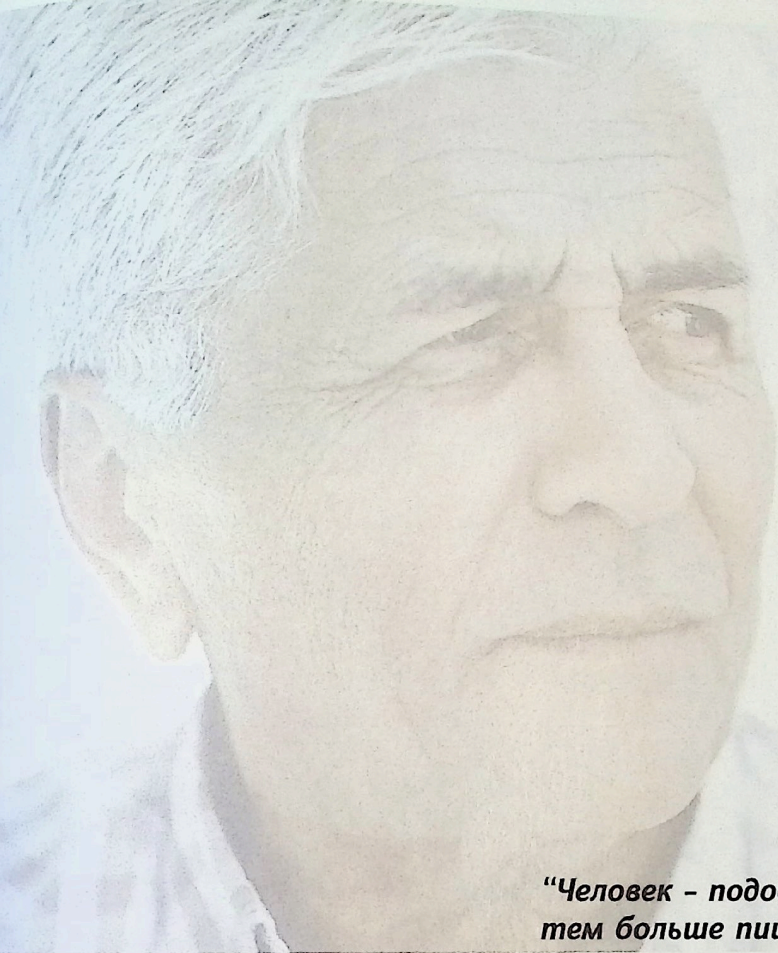
Анна Лоренц
журнал “Ереван”

Музыка — это то, чем я заполняю пространство между собой и другим человеком. Как я могу заранее знать, достойно ли созданное мной жизни, пока оно не коснется души другого человека?!”

Жизнь — как тело, как здание, как гора. Просто дано увидеть ее всю, а только тот склон, где сейчас мы. Так часто произносимая нами фраза «все будет хорошо» подразумевает, что все будет так, как должно. Очень люблю этого другого. Когда у меня пишется музыка, мне хочется выскочить на улицу и обнять первого встречного. Может, это от того, что я только что сделал свой шаг на пути к нему...”

Музыка — это то, чем я заполняю пространство между собой и другим человеком. Как я могу заранее знать, достойно ли созданное мной жизни, пока оно не коснется души другого человека?!”

Человек состоит из земли, истории, национальности. Я считаю, что человек свой родной язык не учит. Он будит его в себе. Так и песни своего народа не разучивает, а вспоминает.”

Роберт Амирханян

Родился в 1939 г. в Ереване.

В 1969 г. окончил композиторское отделение

Ереванской государственной консерватории.

В 1969—1972 гг. — музыкальный редактор

Армянского радио.

С 1969 г. — преподаватель Ереванской

государственной консерватории.

С 1991 г. — председатель Союза композиторов

Армении.

В 1999—2003 гг. — депутат Национального

Собрания Армении. Член постоянной

комиссии по вопросам науки, образования

культуры и молодежи.

Заслуженный деятель искусств Армянской

ССР (1984), заслуженный артист Армянской

(1987), народный артист Армении (1997).

Автор музыки к 16 игровым и 5 документальным

типпликационным фильмам. Лауреат премии

Ленинского комсомола Армении (1974),

межгосударственной премии «Звездный

жест» (2010). Награжден орденом

Месропа Маштоца (1998).

“Человек — подобен дереву, и чем глубже его корни, тем больше пищи для его творчества.

Сколько армян пыталось вырастить наш абрикос в Америке, плоды ни те”.

ли вычеркнуть человека из природы, то не будет в ней ни любви, ни ненависти. Но вот я все время думаю: если человек — од любви, то почему в нем столько ненависти? Может, от спомощности. И не представляю себе человека, который не бивал кого-то на улице. Сильный должен не только добиваться, но и любить его”.

Человек состоит из земли, истории, национальности. Наша образовалась в самом начале как нечто непреложное. Люди жили в одном месте, у них появились условные типы общения, собственные типологии. Человек во всем подчинен закону гравитации: если он первый придя в лес, сделал шашлык под одним деревом, придя во второй раз, он будет искать то же место. Он не может прикасаться к знакомому человеку, останавливаясь на привычной гостинице, выходя в лес, он может только пойти на постели. Словом, так сформировался человек. Достоинства, связанные с его природой, — это культура. Я думаю, что человек — это не просто существо, а существо с сознанием и чувством. А еще есть чувство сознания и осознания чувств...

мире изменилась инфраструктура. Изменилось ощущение пространства. Теперь на одном квадратном километре земли проживают представители разных национальностей куда больше, чем 10 лет назад. Сегодня армянка может выйти замуж за корейца. Как такое могло случиться сто лет назад? Даже язык стал изменчивым — на меня наводят ужас эти армянские слова, написанные латинскими буквами. Изменилась концепция

восприятия мира. Человек живет спокойно в любви и единственная его проблема — ностальгия. Этот мир понятен мне, и неприемлем для меня. Человек — это не просто человек, это человек, который знает, что чем глубже его корни, тем больше пищи для его творчества. Сколько армян пыталось вырастить наш абрикос в Америке, плоды ни те. Абрикос не растет. Кстати, я вывел для себя формулу таланта. Это талант делать работу другого лучше него самого.

“Для того, чтобы победить врага, нужно принять его таким, каким он есть. А для окончательной победы надо придти к тому, чтобы спеть с ним...”

В 1930-е годы в деревнях ходили голодные дети, а женщины на мужей. Но в то же время создавалась система ценностей. Строили Оперный театр, консерваторию, университеты. Сейчас что-то случилось с системой ценностей. У людей формируются какие-то голливудские реакции. Давайте-ка махнем жить туда, где хорошо». В советское время такое называли изменой Родине. Аршил Горкич говорил: «Каждый человек должен жить там, где родилась его душа. И как же быть с местом рождения души?»

Да, человек несовершенен. Но есть способ найти в нем совершенство — полюбить его. Потому что, когда ты его любишь, тебе не плевать, сколько он пьет чая. Я всегда открыт к человеку: вижу его прекрасным, даю ему огромную доверия. И тогда он сам понимает, какое из этих прикосновений ему ближе. И не страшно, если души соприкоснутся. Вон сколько в мире людей! А сколько у каждого из нас друзей, сколько единомышленников? Вот где находится мир и единственность человека уравновешивает друга. Единственность человека, в котором ты находишь себя.

“Человек имеет право сделать все, но не все можно делать. свобода для того и дана, чтоб ты сам говорил себе: “Нет, этого я делать не буду...”

О ТАКОЕ ВОЗРАСТ

Արման Գաապարյանի հետ զրույցը

[illegible]

«Для меня не было большего счастья, чем ощущение ВОСТОРГА перед жизнью. Главное для художника – сохранить в себе детское восприятие мира. Отнюдь не всегда музыкальная мысль возникает за роялем или за письменным столом. Она может появиться где угодно и когда угодно. Кажется ничего не ждешь – и вдруг... Вот эти «вдруг» – самые СЧАСТЛИВЫЕ МГНОВЕНИЯ в работе композитора. Единственное условие, которое мне лично известно, – труд, а вдохновение рождается в труде. Оно приходит, если мы сумели сохранить в себе РАДОСТЬ ВОСПРИЯТИЯ жизни и умеем этой радостью делиться с другими».

Из беседы с Натальей Гомцян, «Кажется ничего не ждешь – и вдруг...», газета «Голос Армении», 26.11.09).

«На прошлой неделе страна отметила ЕГО юбилей. Вернее. Он сам заставил вспомнить о себе, устроив грандиозный концерт в филармонии. При этом на все попытки социума воздать ЕМУ дежурные почести сообразно годам ОН стабильно всех отсылал, с мальчишеским озорством, балуясь искренне теплыми к себе чувствами. Он действительно еще молодой человек, силою своего таланта и вулканической энергетики заряжающий всякого к себе причастного. Он часто говорит афоризмами, сочиняя их на ходу.

Он знает, люди делятся на тех, кто СЧАСТЛИВ и не знает об этом и тех, кто не знает, что такое счастье.

Кто же мы тогда?

Мы счастливы и знаем об этом».

Армен Дарбинян,

«Мы счастливы и знаем об этом», газета «Новое время», 24.11.2009

«Песни Р. Амирханяна – это АВТОПОРТРЕТ крупного художника, внесшего большой вклад в армянское песенное творчество, умножившего его богатство, расширившего представление о поистине безграничных возможностях армянского классического и современного стиха. Он сумел выразить в песнях то, что навсегда определило его лицо, и в конечном счете наше отношение к нему. Амирханян пишет ту музыку, которую, СЛЫШИТ В СЕБЕ, вкладывая в нее весь свой талант, умение, душу.

Жизнь песни в мире любви композитора продолжается. Она обещает нам новые мгновения счастья и наслаждения, ибо красота – это всегда ОБЕЩАНИЕ СЧАСТЬЯ!».

Жанна Зурабян,

доктор-профессор консерватории, «У песни тоже есть душа», газета «Голос Армении» 22.07.2006

«Творить – это состояние общения с чем-то возвышенным, божественным. С внешними факторами это никак не связано...

Я многим увлекался: марки, значки, монеты, однако, единственное стойкое увлечение – проблема звука. И еще я люблю конструировать. Во мне живет инженер-строитель. Я сам в деревне построил дом. Ничто сломанное, испорченное в доме не выбрасывается. Чиню. Люблю это делать...

Историю нужно чувствовать спиной, а смотреть вперед, в будущее».

Из беседы с Варданом Даян,

«Я вот пишу оперу», газета «Республика Армения», 11.11.1995

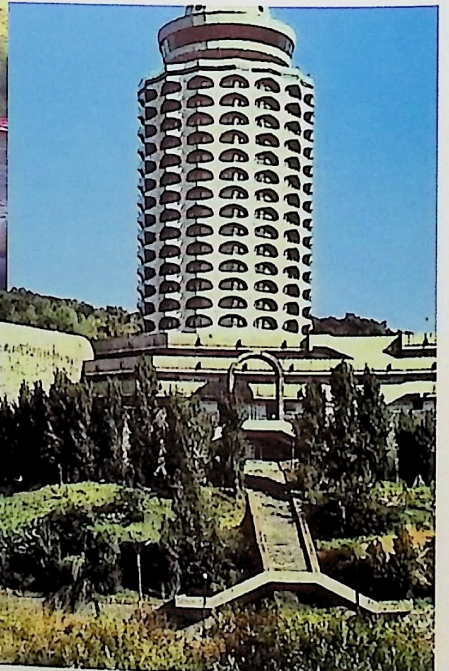
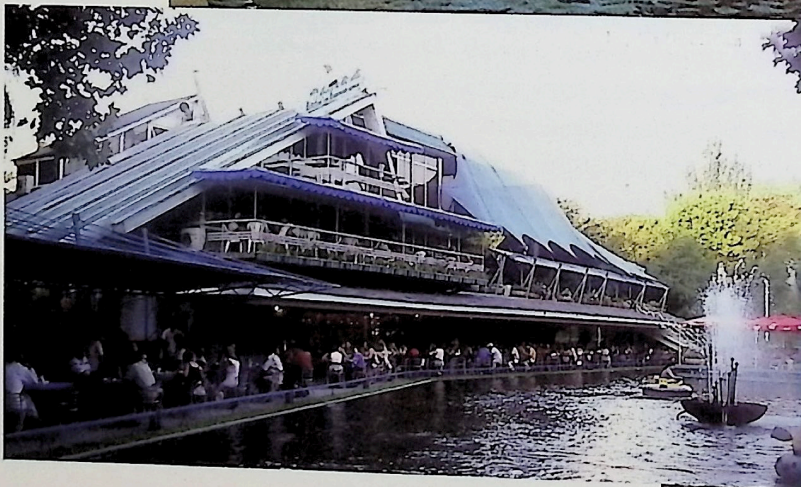
«... Мой идеал исполнителя? Если он обладает только хорошим природным голосом – этого мало. Певец – это личность. Он интересуется не только проблемами жанра. Он – ГРАЖДАНИН, который знает свое назначение и всегда должен помнить, что говорит от имени множества людей. И если он сумеет ОБЪЕДИНИТЬ людей своим ощущением, сумеет ПОВЕСТИ ЗА СОБОЙ, то можно сказать, что певец состоялся. Аплодисменты ведь это не просто благодарность за выступление, это и солидарность, со сказанным со сцены...»

Людмила Дубовцева,

«Расширять понимание жанра...», журнал «Юность», 26.11.1982

70-ականներ

Դարաշրջան, որ տասնամյակներ անց բազում արվեստագետների և երաժշտասերների սրտերում արթուն կպահի «Երգող քաղաքի» ջերմացնող շունչը, իսկ պատմության մեջ կմնա որպես հայ երաժշտարվեստի և, մասնավորապես երգարվեստի վերելքի և որակի չափանիշ:
70-ականներ...

Երևանի գլխավոր հրապարակը

Երևանի արվեստասեր հասարակության մշտական հանդիպման վայրը՝ «Առագաստ» սրճարան

Երևանի գլխավոր խորհրդանիշներից մեկը՝
«Երիտասարդական պալատ»

Ռ. Ա. – «Ժամանակն անշուշտ իր ճշգրտումներն է մտցնում անցածի եղելության մեջ: Մարդ երբեք չի կարող տեսնել այն կետը, ինչի վրա կանգնած է, մինչև որ իրեն չհաջողվի հայացք ուղղել այդ կացությանը ժամանակի միջից: Փորձում եմ հասկանալ, թե ինչպիսին էր ինձ համար՝ մերօրյա գնահատմամբ Հայաստանի մշակութային պողոթնումի այն իրականությունը:

70-ականների ժամանակը կկոչեի անհոգ ճախրանքի, երիտասարդական ավյունի, ինքնաիրականացման և միաժամանակ աշխարհաճանաչման շրջան: Ժամանակի ճախրանքի զգացողությունը խորն էր շատ, ստեղծագործելու ուժը այնքան զորավոր, որ այդ ալիքի վրա շարունակաբար ծնվում էին նոր երգեր, մյուզիքլներ, ֆիլմերի, թատերական ներկայացումների երաժշտություն: Անվերջ ոգևորության այդ ալիքը անմիջապես փոխանցվում էր ունկնդրին, ստեղծելով առանց չափազանցության մեծ և հզոր հոգեկապ:

Հեղինակային առաջին համերգներ, առաջին մեծ շրջագայություններ (ԱՄՆ, Հարավային Ամերիկա, Բեյրութ), կատարողական շրջանակի ընդլայնում...

Կոնսերվատորիան ավարտելուն պես Ռոբերտ Ամիրխանյանը ընդգրկվեց Հայաստանի ԽՍՀ կոմպոզիտորների միության շարքերում: Այստեղ տաղանդավոր երիտասարդը անմիջապես աչքի ընկավ իր ցայտուն անհատականությամբ և ակտիվ մասնակցությամբ միության տարբեր քննարկումներին, ուր առանց վարանելու հանդես էր գալիս իր հստակ դիրքորոշումներով տարբեր հարցերի շուրջ: Որպես կոմպոզիտորական երիտասարդ սերնդի վառ ներկայացուցիչ, շուտով նա ընդգրկվեց արտերկրում Հայաստանի ժամանակակից արվեստը ներկայացնող անվանի ստեղծագործողների կազմի մեջ:

Բեյրութ, 1971 թ.
Հայ անվանի կոմպոզիտորները
հյուրընկալվել են Լիբանանի
Կանանց գեղարվեստասիրաց
միության (ԿԳՄ) կողմից.
Էդվարդ Բաղդասարյան,
Էդվարդ Միրզոյան,
Ղազարոս Սարյան,
Ռոբերտ Ամիրխանյան

Բեյրութ, 1973 թ.
ձախից աջ՝
Ռուբեն Մաթևոսյան,
Ռոբերտ Ամիրխանյան,
Ալեքսանդր Հարությունյան,
Անդրե Մարտիրոսյան,
Ռախա Մկրտչյան,
Ռուբեն Ահարոնյան,
Էդվարդ Միրզոյան,
Մեղեա Աբրահամյան,
Ղազարոս Սարյան,
Լուսինե Զաքարյան,
Էդվարդ Բաղդասարյան,
Էսգար Հովհաննիսյան,
Հենրի Ալավերդյան

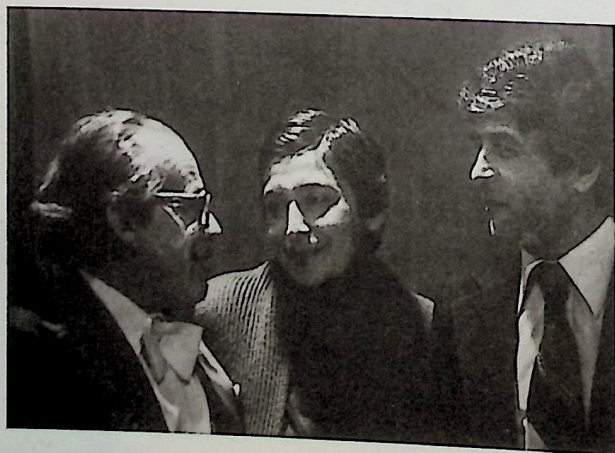
V СЪЕЗД СОЮЗА КОМПОЗИТОРОВ СССР. МОСКВА 2 – 8 АПРЕЛЯ 1974г.

Մոսկվա, 1974 թ.

Արամ Խաչատրյանը մի խումբ անվանի երաժշտագետների և կոմպոզիտորների հետ՝
Ա. Բարսամյան, Շ. Ափոյան, Գ. Չթչյան, Մ. Տեր-Սիմոնյան, Գ. Տիգրանով, Գ. Չերոտարյան,
Գ. Արմենյան, Ռ. Սարգսյան, Ալ. Հարությունյան, Գ. Գյոդակյան, Ստ. Շաքարյան,
Է. Հովհաննիսյան, Խ. Ավետիսյան, Ա. Սաթունց, Ռ. Աթայան, Մ. Մամիսակալյան,
Է. Արիստակեսյան, Ռ. Ամիրխանյան

Զուգահեռաբար սկսեց դասավանդել կոնսերվատորիայի տեսության ամբիոնում: Ընդունվեց Հայաստանի պետական ռադիո՝ որպես երաժշտական խմբագիր:

Առաջին հեղինակային երեկոները տեղի ունեցան 1976 թ. մարտի 29-31-ը Լենինգրադում (այժմ՝ Սանկտ Պետերբուրգ) Ռուսաստանի պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ, որի գեղարվեստական ղեկավար և դիրիժոր Անատոլի Բադխենը համերգի աֆիշին թողեց հետևյալ գրառումը.

“Дорогой Роберт, нет в мире второго такого оркестра, который с таким упоением играл бы твою музыку. Береги и дорожи этим...”.

А. Бадхен

Անատոլի Բադխենի և նվագախմբի տնօրենի հետ, 1977 թ.

Կոմպոզիտորների միության համագումար, Մոսկվա, 1972 թ.
Ռ. Ամիրխանյան, Մ. Մավիսակալյան, Ա. Բաբաջանյան, Հ. Մանվելյան, Բ. Արագովա,
Էդ. Միրզոյան, Ս. Հովհաննիսյան, Ռ. Դավթյան, Լ. Չաուշյան, Մ. Վարդապարյան

1976 թվականի մայիսին Երևանի երաժշտասեր հանդիսատեսը ներկա էր համերգային մի իրադարձության՝ ֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճում տեղի ունեցան Ռոբերտ Ամիրխանյանի անդրանիկ հեղինակային համերգները:

Աննախադեպ էր համերգին մասնակցող կատարողական համույթների ընդգրկումը՝ հեռուտառադիոյի սիմֆոնիկ նվագախումբը՝ դիրիժոր Ռաֆայել Մանգասարյան և հեռուստառադիոյի էստրադային նվագախումբը, դիրիժոր՝ Մելիք Մավիսակալյանի ղեկավարությամբ, «Սերպանտին» վոկալ գործիքային անսամբլը՝ Ակսել Բակունցի ղեկավարությամբ և մենակատարներ Բ. Դարբինյանը, Գ. Մինասյանը, Ռ. Մկրտչյանը, Է. Չախոյանը, Ա. Մանսուրյանը, Տ. Հովհաննիսյանը, Զ. Տոնիկյանը, Է. Մակարյանը, Լ. Դոլինան, Ա. Աբրահամյանը, Ս. Տերյանը, Ռ. Մաթևոսյանը, Ն. Սարգսյանը: Համերգները բուռն արձագանքի արժանացան թե՛ հեռուստատեսությամբ, թե՛ լրատվականում: Սիրված երգերի հետ մեկտեղ ներկայացվեցին նաև հատվածներ «Ատամաբույժն արևելյան» մյուզիքլից: Համերգին կոմպոզիտորը առաջին անգամ հանդես եկավ նաև որպես դիրիժոր:

БОЛЬШОЙ ЗАЛ 9-10 МАЯ 1976 г.

ВОРЧЕСКИЙ ВЕЧЕР

Программа Ленинского комсомола Армения, Армения
конкурс молодых композиторов, композитора

РОБЕРТА АМИРХАНИЯ

УЧАСТВУЮТ:

СИМФОНИЧЕСКИЙ ОРКЕСТР РАДИО И ТЕЛЕВИДЕНИЯ Армения
Дирижер - засл. деятель искусств Арм. ССР **РАФАЭЛЬ МАНГАСАРЯН**

ЭСТРАДНЫЙ ОРКЕСТР РАДИО И ТЕЛЕВИДЕНИЯ Армения
Дирижер - **РОБЕРТ АМИРХАНИЯ**

ВОКАЛЬНО-ИНСТРУМЕНТ. ДУЭТ "СЕРПАНТИН"
Лид. рук. **АКСЕЛЬ БАКУНЦ**

Сопрано
засл. арт. Арм. ССР **БЕЛЛА ДАРБИНИАН**

Георгий Минасян, Раиса Миртчан, Эллада Чахоян, Аранс Мансурян,
Татевни Оганесян, Зара Тоникян, Эльвина Макарян, Лариса Долина,
Арионис Абрамян, Симон Терян, Рубен Мамиконян, Надежда Саркисян.

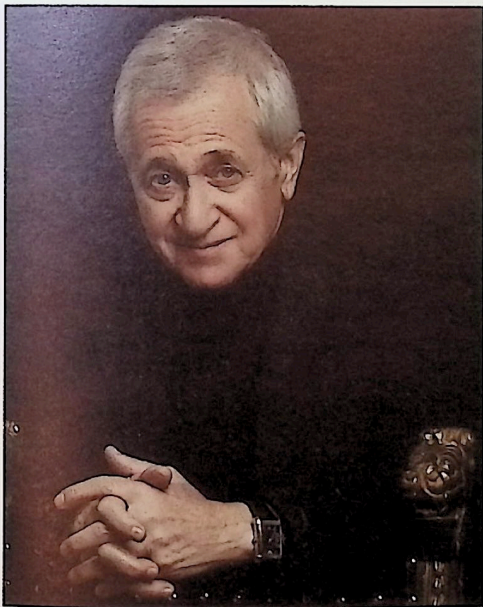
Начало в 20 час. Билеты проданы

Հայկական մյուզիքլ

1976 թվականի մարտի 24-ին Երևանի պետական դրամատիկական թատրոնում կայացավ Հրաչյա Ղափլանյանի բեմադրված «Ատամնաբույժն արևելյան» առաջին հայկական մյուզիքլի պրեմիերան:

Ռ. Ա. - «Այն ժամանակ երբ ստեղծվեց «Ատամնաբույժն արևելյան» ներկայացումը, ես գտնվում էի երգի ժանրի նորացման փնտրտուքներում: Այն կապված էր արևմուտքում լայն տարածված՝ երաժշտական թատրոնի նորացումների հետ: Սա ճամփորդություն էր մի նոր աշխարհ, ուր երաժշտությունը՝ ներկայացման ընդհանուր դրամատուրգիական հյուսվածքի հիմնական կրողն է»:

Պատասխանատվությունը և, միևնույն ժամանակ գայթակղությունը մեծ էին, քանի որ արդեն գոյություն ուներ Արտեմի Այվազյանի համանուն օպերետը: Ինքնին շատ համարձակ քայլ էր բեմադրել նույն պիեսը, սակայն ընտրված ժանրը օգնեց նորովի իրականացնել այն:

Արմեն Խանդիկյան - «Ինձ համար անսպասելի անակնկալ էր, երբ Հրաչյա Ղափլանյանը վերջին մի քանի փորձի արդյունքում ինձ առաջարկեց խաղալ Նիկոյի դերը «Ատամնաբույժն արևելյան» ներկայացման մեջ ուրիշ մի դերասանի փոխարեն: Պիեսը իր դրամատուրգիայի առումով մյուզիքլ չէր, մենք էլ պրոֆեսիոնալ երգիչներ կամ պարողներ չէինք, սակայն հրաշալի և տպավորիչ երաժշտությունը, ստեղծված որպես մյուզիքլ, դյուրացրեց ներկայացման ժանրային ընկալումները, ինչպես նաև օգնեց մեզ՝ դերասաններին, ընդլայնելու մեր արտիստական ունակությունները:

Իմ հերոսը ուներ մի երգի կտոր՝

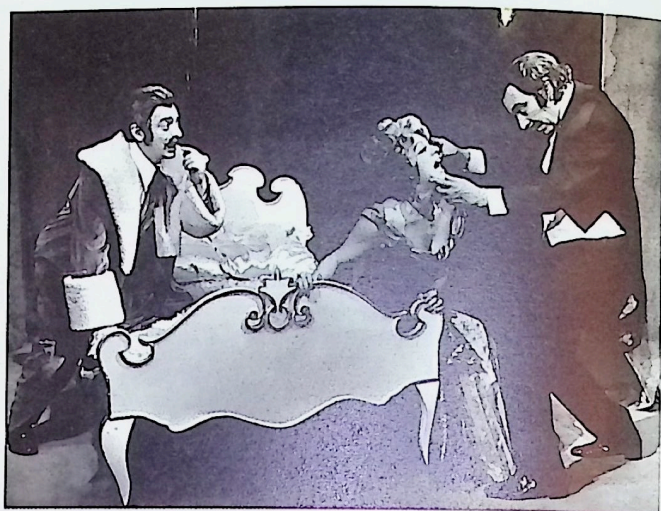
Ոտքդ պաքնեմ գինի բեր

Եվ լեցուր խմենք քանի կա:

Ռոբերտն էր երգում, ես ուղղակի բերանս բացում-փակում էի: Շատերը կարծում էին ես եմ երգում՝ երևի ձայններս նմանություն ունեն: Հրաշալի երաժշտություն էր, որից ներկայացումն էլ շատ շահեց»:

Սա փաստորեն առաջին հայկական մյուզիքլն էր, որ ո՛չ միայն բարձր արձագանք ունեցավ, այլ նաև թարգմանվեց և բեմադրվեց հարևան երկրներում՝ Թբիլիսիում և Բաքվում, հյուրընկալվեց Լոնդոնում:

Կոմպոզիտորը ևս երկու անգամ անդրադարձավ երաժշտաբեմական ժանրին, ստեղծելով «Դինգ-Դոնգ» նոր տարվա մանկական մյուզիքլը Նանսեն Միքայելյանի բանաստեղծություններով, ինչպես նաև «Շախ և մատ» ներակայացումը:

МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ АРМ. ССР
АРМЯНСКОЕ ТЕАТРАЛЬНОЕ ОБЩЕСТВО

ЕРЕВАНСКИЙ ДРАМАТИЧЕСКИЙ
ТЕАТР

Гастроли в г. Тбилиси
март 1976 г.

Акоп Паронян

ВОСТОЧНЫЙ ДАНТИСТ
(музыкальная комедия в 2-х частях)

Постановка народного артиста СССР, Лауреата Гос. премии РАЧЬЯ КАПЛАНЯН

Музыка композитора АМИРХАНИЯ РОБЕРТА

Режиссер — засл. арт. Арм. ССР ТУХИКЯН Л.

Художник — засл. деятель искусства ВАРДАНЯН В.

Звукоорежиссер — АРАМЯН Ф.

Танцы нар. арт. Арм. ССР ЕЛАНЯН Ф.

Текст песен — СААКЯН А.

Ас. режиссера — ХАЧИКЯН В.

Первый спектакль состоялся 26 марта 1976 г.

В РОЛЯХ

Тавришкос	—	з. в. Арм. ССР ТУХИКЯН Л.
Марта	—	м. в. Арм. ССР ВАРДАНЯН Э.
Ералак	—	КАПЛАНЯН Т.
Нико	—	ТЕР-КАРАПЕТЯН А.
Товмас	—	ХАЧИКЯН А.
София	—	з. в. Арм. ССР ХАЧИКЯН В.
Маркос	—	ГЕВОРКЯН В.
Левон	—	КИРАКОСЯН Л.
Киракос	—	з. в. Арм. ССР МАНУКЯН Г.
Рипсиме	—	ОВСЕПЯН Н.
		ШАМЛЯН К.
		КИРАКОСЯН Р.

Художественный руководитель театра нар. арт. СССР, Лауреат Гос. премии РАЧЬЯ КАПЛАНЯН

Մի մշտնջենի պատմություն...

Ռ. Ա.- «Պարոնյանի անվան կոմեդիայի թատրոնը պատրաստվում էր բեմադրել Գեորգի Շախնազարովի «Շախ և մատ» պիեսը: Հեղինակն առաջարկել էր այն որպես պիես՝ ընթերցանության համար:

Մեր ոգևորությունը շատ արագ սկսեց արդյունքներ տալ: Գրեցի երաժշտությունը, ստեղծվեցին դեկորներ, կարվեց հագուստ և բուռն եռանդով անցանք փորձերի:

Մի փոքր տեսարան պատրաստեցինք մշակույթի նախարարի համար: Ցուցադրումից հետո նախարարը դիմեց ռեժիսորին՝

«Ինչի՞ մասին է ձեր ներկայացումը»:

«Շախմատի խաղ է», - եղավ պատասխանը:

Խորհրդային երկրի պարտադիր գրաքննություն անցնելու խիստ պահանջներից ելնելով՝ տրամաբանական էր նախարարի հաջորդ հարցը՝

«Ի՞նչ գաղափար է կրում այն»:

«Կապիտալիզմի և սոցիալիզմի պայքարն է», - չգիտես որտեղից մեջտեղ բերեց բեմադրիչը:

«Հետաքրքիր է: Եվ ի՞նչով է ավարտվում այդ պայքարը»:

«Ոչ ոքի» - կմկմաց ռեժիսորը:

Իհարկե, ներկայացումը փակվեց անմիջապես՝ հակառակ իրագործված բոլոր ներդրումների»:

«Շախ մատ»-ի ճակատագիրը շարունակվեց 90-ականներին, երբ երևանում անց էր կացվում շախմատի միջազգային առաջնությունը: Միջոցառման բացման արարողության ժամանակ կատարվեցին հատվածներ այդ մյուզիքլից՝ «Թագավորի և Թագուհու զուգերգը» և «Քաջ գինվորների խմբերգը»:

Հետագայում այդ հատվածները ընդգրկվեցին նաև համերգային կատարումներում:

Էստրադա և ակադեմիզմ

Ռ. Ա.- «Ինձ լրջորեն մտահոգող երևույթը՝ մասսայական երաժշտությամբ հետաքրքրված երգիչ-կատարողների կրթության պակասն էր: Երիտասարդների՝ ժանրի մեջ մտնելու ձգտումը, համապատասխան երգչական կատարողական շնորհի ձևավորումը տեղի էին ունենում բացառապես ինքնուս կամ ինտուիտիվ սկզբունքով: Ուսումնասիրելով լավագույն կատարողական օրինակները, ես եկա այն եզրակացության, որ համաշխարհային բոլոր ցայտուն երգիչների վարպետության հիմքը՝ ակադեմիական երգչական սկզբունքն է: Անհրաժեշտ էր ստեղծել մի կրթական համակարգ, որը ապահովեր երիտասարդների պրոֆեսիոնալ կրթական ցենզը, նրանց հեռու պահելու համար կենցաղային, ռեստորանային ժանրերի գրավչանյութերից:

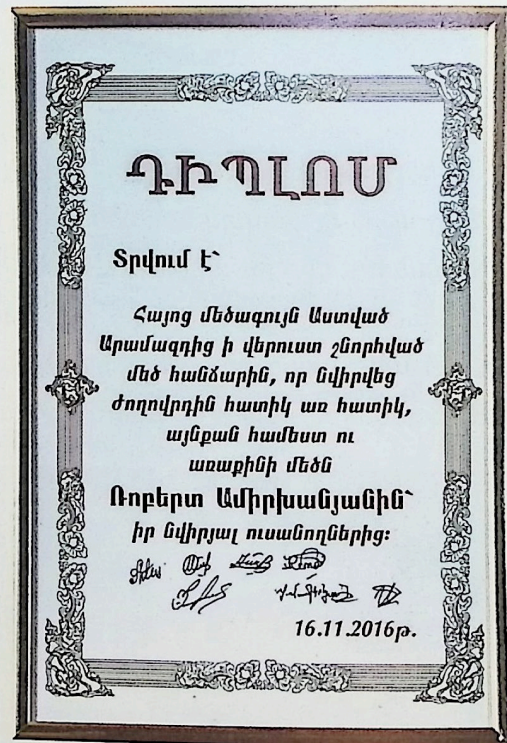
Այդ պատճառով Ակսելի հետ (Ակսել Բակունց՝ երաժիշտ, «Կռունկ» ջազ-կվինտետի երկրորդ կազմի, իսկ ավելի ուշ «Սերպանտին» վոկալ-գործիքային անսամբլի գեղարվեստական ղեկավար, Ռ. Ամիրխանյանի մտերիմ ընկերը, մեծանուն գրող՝ Ակսել Բակունցի թոռը՝ Ա. Ա.) մենք նախաձեռնություն ունեցանք կազմակերպելու համապատասխան կրթական կենտրոն: Տարբեր աշխատասենյակների դռներ թակելով և բացատրելով հասունացած խնդրի լուծման անհրաժեշտությունը՝ շուտով ստեղծեցինք Էստրադային-ջազային ստուդիան, որտեղ շնորհաշատ երիտասարդները ո՛չ միայն նոտաճանաչ էին դառնում, այլև նրանց հետ աշխատում էին վոկալի դասատուներ, պրոֆեսիոնալ երգիչներ, ստեղծագործողներ, անվանի երաժիշտներ: Մի քանի տարի անց ստուդիան վերանվանվեց «Էստրադային-ջազային արվեստի քոլեջ», իսկ 2004-ին կառավարության որոշմամբ՝ «Երևանի Էստրադային-ջազային պետական քոլեջ»:

Երևանի Էստրադային-ջազային պետական քոլեջի առաջին սաների հետ.
1980-ականների սկիզբ

Այս ուսումնական կենտրոնում դասավանդման էին հրավիրվել Հայաստանի լավագույն կատարող-երաժիշտները՝ Ռոբերտ Յուլյանը, Ստեփան Լուսիկյանը, Ստեփան Շաքարյանը, Արթուր Գրիգորյանը, Էվինա Մակարյանը, Տաթևիկ Հովհաննիսյանը, Ռուբեն Մաթևոսյանը, Աշոտ Ղազարյանը և ուրիշները: Քոլեջի առաջին շրջանավարտներից էին Սյուզան Մարգարյանը, Էռնա Յուզբաշյանը, հետագա տարիներին Անահիտ Մանուկյանը, Աիդա Սարգսյանը, Սեդա Ամիր-Կարայանը և շատուշատ ուրիշ նվիրական անուններ:

Ամիրխանյանի դասավանդման և երիտասարդ սերնդի դաստիարակման կարևոր ձեռքբերումը նորաթուփ երգիչների մեջ դեպի հայ երաժշտություն կողմնորոշման ձևավորումն էր: Հետաքրքիր էր հետևել ամերիկյան և եվրոպական երգերին և երգելաոճերին փարված երիտասարդներին, որոնք ուսման արդեն մի քանի ամսվա արդյունքում սկսում էին ճանաչել, սիրել և ձգտում էին կատարել ազգային կոմպոզիտորական դարոցի ստեղծագործությունները:

«Խոսել նրա մասին դեռ բիչ է, նրան պերք է ճանաչել և վերապրել. ահա այսպիսին է մեր մանասրուն... Նա լույս է ճառագում, լույս է արարում, լույս սրեղծագործում... Դեպքեր կան կյանքում, որ հայրուկներ են ու շրջադարձային, ես հենց այդ դեպքն է, որ պարահեց ինչ հեղինակ: Հիշում եմ, մի անգամ մեր հերթական հանդիպումներից մեկի ժամանակ իրեն հայրուկ ոգևորությամբ նայեց ինչ, մի պահ խորհեց ու ասաց. «Գիտեմ, չեմ մեջ, ամեն մեկիդ մեջ ես տեսնում եմ իմ երգերը, իմ մեղերիները՝ կերպարանք առած: Կարծես նրանք ապրում, քայլում, թափածում ու ծիծաղում են չեք աչքերում... կյանքով լի կյանք առած չեղանում...»

Շնորհակալ եմ... Հավերժ շնորհակալ, իմ Մանասրո, Ձեր անսահման, անեզր ու աներևակայելի կախարդական տեսակի համար:

Այնքան թեթև է, անանջական, որ բարի լույս է, որ...»

Աննա Թադջյան

«Մի տեսակ անգույն կլիներ իմ կյանքը, եթե անցած իմ ճանապարհին Ձեզ չհանդիպեի: Դուք հիմնովին փոխեցիք իմ պարկեռացունը ինչպես կյանքի, այնպես էլ երաժշտության մասին: Սովորեցի պայքարել, չհանձնվել և ժպիտով ընդունել ցանկացած դժվարություն:

Ձեր հետ շփումը ինչ հնարավորություն է տալիս խորապես զգալ իմ մասնագիտության հնայքը»

Մարինե Ալավերդյան

«Այնքան բան կա ասելու, որ դժվարանում եմ մտքերս թողնել փոխանցել: Մարդը հենց այդպես էլ պետք է ապրի, որ բազում բաներ լինեն ասելու, հիշելու...

Նրա հետ կանգնելն իսկ մեկ բեմում, արդեն պարփվ է, աշխատել նրա հետ, լինել նրա երգի հերոսը՝ հայ երգի հերոսը: Ամեն անգամ, երբ բեմ եմ բարչրանում, հիշում եմ նրա խոսքերը. «Կառվիր բեմում այնպես, որ հանդիսատեսդ ջերմանա»:

Ու չնայած նրա արդեն հասուն փորիքին, նա դեռ շարունակում է ջերմացնել մեր սրտերը:

Սիրելի մանսփրո, երջանիկ եմ որ կաք, Ձեր երգը իմ մեջ է, Ձեր երգը ամեն հայի մեջ է»:

Անի Մարգարյան

Էռնա Յուզբաշյան

Ռ. Ա.- «Ակադեմիզմի սկզբունքները, ինչը ես մշտապես փնտրում եմ մեր երգիչ-կատարողների մեջ, տանում է ինձ դեպի երգչական շունչ ձևավորող հանրաժանոթ կրթական սկզբունքներ: Եվ այստեղ առաջին տպավորությունս կապված է Բարբրա Սթրեյզանդի հետ, նրա երգեցողության լայնաշունչ տարածականությունը, որ անսահման է իր ազատ ճախրանքի մեջ:

Իմ ձգտումը մշտապես եղել է դեպի նման կարգի ինքնուրույն և բարձրարժեք ժանրը, որն ակադեմիական է իր պահանջներով, առաջատար՝ իր բովանդակությամբ և հեռու՝ ժամանակային ցանկացած սուռոգատից»:

«Զո մեղեդին»- խոսքը՝ Լևոն Բլբուլյանի, նվիրում Բարբրա Սթրեյզանդին

1978 թ., Ն. Սարգսյան, Է. Յուզբաշյան

ների համամիութենական մրցույթին, որը պետք է անցկացվեր Դնեպրոպետրովսկում: Այդ միջոցառման համար նախապատրաստվել էր «Мой милый, что тебе я сделала» երգը, գրված ռուս բանաստեղծուհի Մարինա Ցվետաևայի խոսքերով:

1978 թ. Ռոբերտ Ամիրխանյանի հեղինակային համերգին «Սերպանտին» վոկալ գործիքային նվագախմբի կազմում առաջին անգամ հանդես եկավ երիտասարդ տաղանդավոր երգչուհի Էռնա Յուզբաշյանը, ով ամիսներ առաջ Բաքվից տեղափոխվել էր Երևան:

Համերգից հետո կոմպոզիտորը սկսեց աշխատել երգչուհու հետ, պատրաստելով նրան երիտասարդ երգիչ-

Խիստ ռեժիմային մոտեցումների, էմոցիոնալ լարված պարապմունքների արդյունքում կոմպոզիտորը իրականացնում էր կատարողից «մարդկանց միավորող առաջնորդ» կերտելու իր տեսլականը: Երիտասարդ երգչուհին դարձել էր ընտանիքի անդամ: Խիստ կազմակերպվում էր նրա օրակարգը, պարապմունքներն առավել արդյունավետ դարձնելու համար:

Ռ. Ամիրխանյանի համերգ-հանդիպումը իրանահայ միության սրահում, 24.10.1994

1981 թ. Սոչի
Դիանա և Ռոբերտ Ամիրխանյաններ,
Էռնա Յուզբաշյան

1981 թ. Դնեպրոպետրովսկ,
փորձի ժամանակ

Աշխատանքը տվեց իր փայլուն արդյունքը՝ ծայրահեղ լարված պայքարում երգչուհին արժանացավ առաջին մրցանակի: Նույն տարում Սոչիում տեղի ունեցած «Красная гвоздика» միջազգային մրցույթին երգչուհին ստացավ երկրորդ մրցանակը, կատարելով կոմպոզիտորի «Вставайте» (խոսք՝ Քրիստափոր Զաքիյանի) և «Ժպտա» (խոսք՝ Յու. Սահակյանի) երգերը: Այս երկու մեծ հաղթանակներից հետո կոմպոզիտորի և երգչուհու համագործակցությունը շարունակվեց համատեղ բազմաթիվ ելույթներով, մենահամերգներով, հյուրախաղերով, ձայնագրություններով:

1987 թ. Մոսկվայի կարգադրությամբ Ռոբերտ Ամիրխանյանը ուղեգրվեց մասնակցելու Բելգրադում կայանալիք երգի միջազգային մրցույթին՝ որպես Խորհրդային Միության ներկայացուցիչ: Առաջարկը պատվավոր էր և խիստ պատասխանատու: Մրցույթին առաջին անգամ ներկայացվեց կոմպոզիտորի «У песни тоже есть душа» երգը, գրված Գրիգորի Գորինի խոսքերով: Էռնա Յուզբաշյանի կատարմամբ համաշխարհային այդ մրցույթում երգը արժանացավ երրորդ մրցանակի:

Այս ժամանակաշրջանում ստեղծվեցին մի շարք նոր երգեր, որոնք իրենց բովանդակային, կառուցվածքային և գաղափարական խորությամբ ու խտացմամբ նոր էջ բացեցին կոմպոզիտորի ստեղծագործական ճանապարհին:

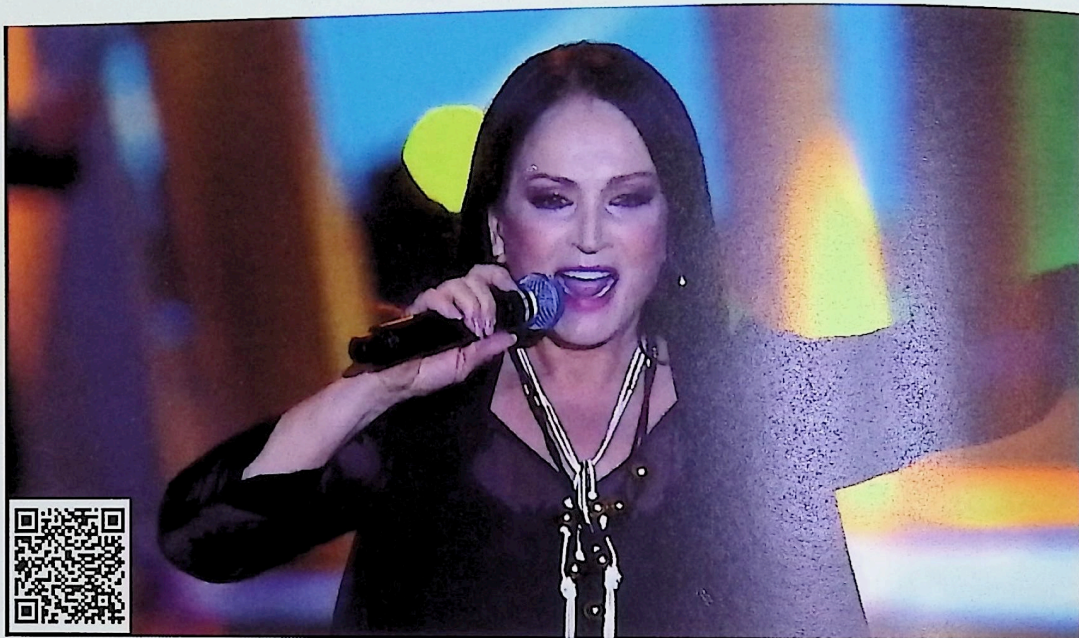
«Мой милый, что тебе я сделала» երգ-մենախոսություն

«У песни тоже есть душа» երգ-բալլադ

«Вставайте» երգ-կոչ

Այս երգերն իրենց տարածումը գտան ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ Հայաստանի սահմաններից դուրս, և թեպետ հնչում էին և հնչում են այսօր էլ տարբեր կատարողների կողմից, սակայն նրանց լավագույն կատարումը առ այսօր կապվում է Էռնա Յուզբաշյանի անվան հետ:

1981 թվականին ԽՍՀՄ Կոմկուսի հերթական համագումարի եզրափակիչ համերգին տեղի ունեցավ աննախադեպ մի երևույթ: Միջադեպը աներևակայելի էր խիստ վարչակարգ ունեցող և միազիժ գաղափարախոսությամբ առաջնորդվող երկրի պայմաններում: Համերգային ծրագրի եզրափակիչ հատվածում հնչում էր Ռոբերտ Ամիրխանյանի «Вставайте» երգը Սոֆիա Ռոտարուի կատարմամբ:

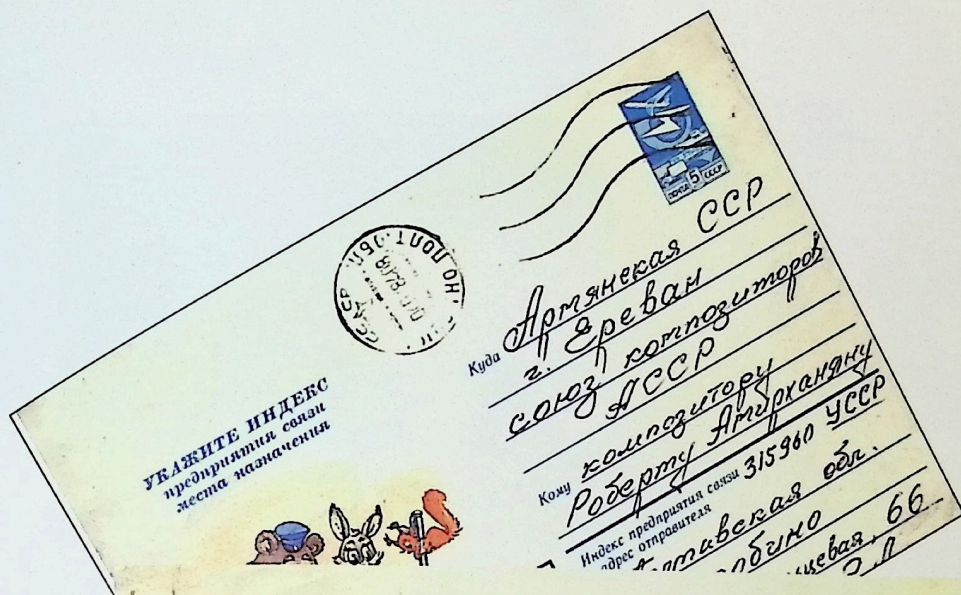
Չնայած հեղինակի պնդմանը, որ երգը նախապատրաստվել է Էռնա Յուզբաշյանի ելույթի համար, երգչուհուն հատուկ կարգադրությամբ փոխեցին, պատճառաբանելով, որ պատկառելի տարիքում գտնվող ղեկավարները սովոր են բեմին տեսնելու ծանոթ անուններ: Հեղինակը վրդովված ներկա չգտնվեց այդ կատարմանը:

Համերգից հետո Ռուսաստանի կենտրոնի մշակույթի բաժնի պետ՝ Վ. Վ. Սուխոռադոն պատմեց կոմպոզիտորին, որ կրկներգի «Вставайте, вставайте, вставайте, в опасности наша Земля» խոսքերի պաթոսային շիկացմանը հետևելով, դաիլիճում ներկա մոտ 5000 պատգամավոր առանց որևէ նախնական հրահանգի ոտքի կանգնեցին իրենց տեղերում:

Ռ. Ա. - «Ուրեմն պետք է գրվի նոր երգ, ուր կասվի, թե ինչ անել, երբ արդեն ոտքի ես կանգնել» - կատակում էր Ամիրխանյանը համերգից հետո: («Значит надо написать песню о том, что делать, если ты уже встал»)

«Գրեք, հետ նստեցե՛ք», - Սուխորադոյի պատասխանի մեջ կատակի հետ մեկտեղ անհանգստություն կար: «Напишите - садитесь»:

Այդ կատարումից հետո հեղինակը ստացավ բազմաթիվ նամակներ Միության տարբեր ծայրամասերից: Այդ նամակներից մեկը ներկայացնում ենք ստորև.

Добрый день уважаемый Роберт Амирханян !

Простите пожалуйста за беспокойство, но сам факт заставил меня написать Вам письмо. Это касается Вашей песни "Вставайте, вставайте, вставайте! Молчать нам сегодня нельзя..." Ее я слышал всего один раз в исполнении Софии Ротару - и был потрясен этой песней.

Через некоторое время песню запела вся школа и учащиеся, и учителя, от кого она появилась - сказать трудно.

В нашем городке 5 школ. В одной из них я работаю директором, и вот слышу, что Вашу песню поют в каждой школе. Все восхищаются этой песней, её актуальностью, её волей и напористостью. Вот мнение каждого: "Какая сильная песня!" Мне кажется, что наша матушка - Земля счастлива, что Вы живете на свете и создали такую песню.

И хотя мы поем её не совсем верно / в особенности запев звучит в разных вариантах - если так можно выразиться/, все очень благодарны Вам за такую чудесную песню. И вот я начал поиски песни, её авторов.

При всей Вашей занятости, очень, очень просим Вас выслать нам ноты /партитуру этой песни/, чтобы можно было петь её без искажений. Заранее большое Вам спасибо.

А Вам от всей души желаем огромного человеческого счастья, крепкого, крепкого здоровья и больших творческих успехов, чтобы Ваши прекрасные песни звучали над всей нашей планетой!!

С глубоким уважением к Вам, мы все.

Мой адрес: 315960 Украинская ССР,
Полтавская область,
г. Глобино,
ул. Южно-кольцевая, 66
Плиска Григория Леонтьевич

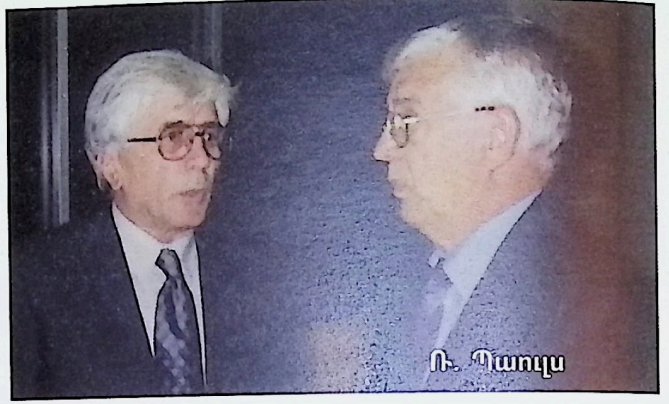
Уважаемый товарищ !

Если письмо попадет не по адресу, очень прошу Вас направить его композитору Роберту Амирханяну.

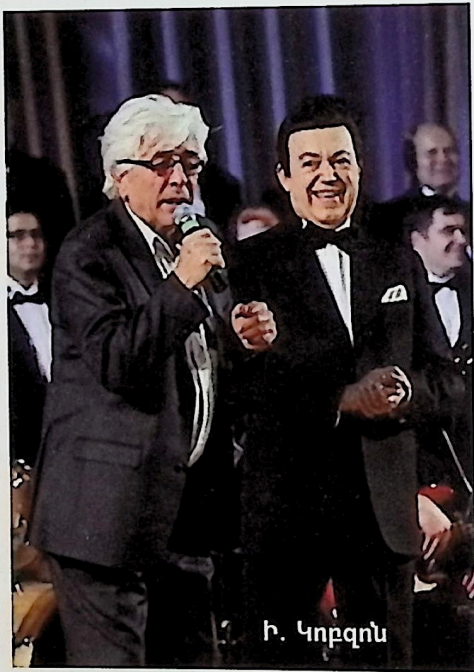
Արվեստ և ընկերություն

Ն. Դոբրոնրավով, Ա. Պախմուտովա

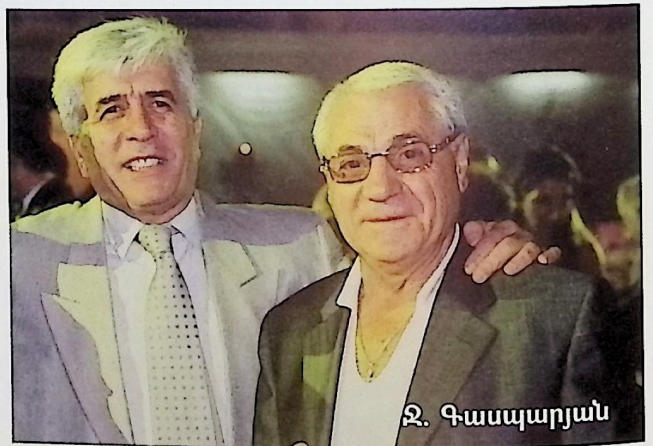
Ռ. Պաուլս

Ի. Կոբզոն

Ա. Զիգարխանյան, Լ. Մախասյան

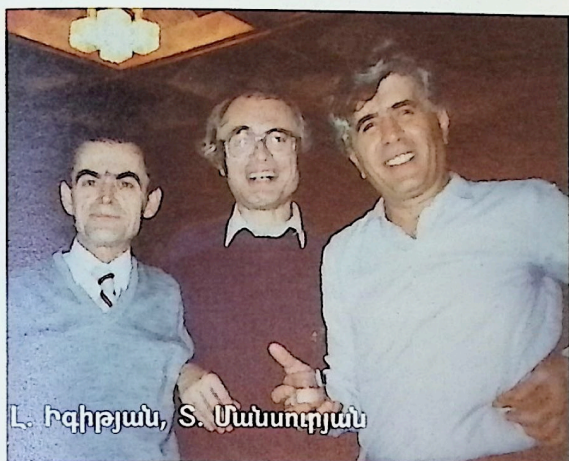
Զ. Գասպարյան

Ա. Հովհաննիսյան

Լուիտա Տորրես

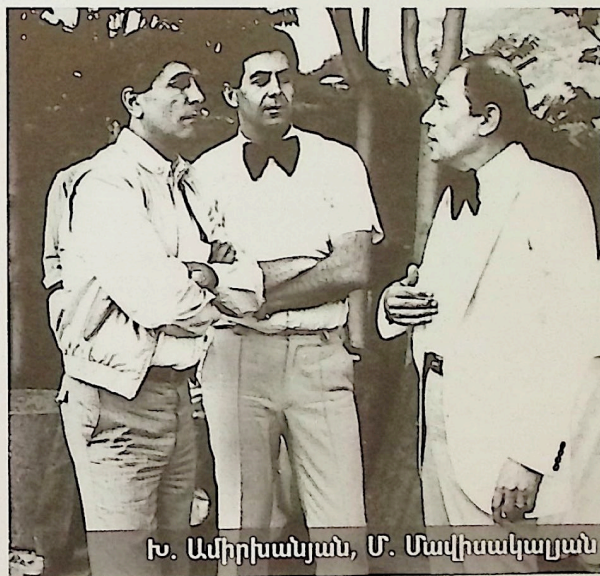
Լ. Իգիթյան, Տ. Մանսուրյան

Ռ. Քոթանջյան, Ս. Մարգարյան, Ա. Խոստիկյան,
Լ. Մալխասյան, Ալ. Զաքարյան

Մ. Մկրտչյան

Խ. Ամիրխանյան, Մ. Մավիսականյան

Դ. Բեգունյան, Հ. Մովսիսյան

Է. Հովհաննիսյան

Վ. Հայրապետյան, Ա. Հյուսնունց

БЕЛЫЙ ЦВЕТ - ЦВЕТ ДУШИ

(Еженедельник «Эфир» 1987г.)

В нем ненавязчивая простота и легкость сочетаются с мягкой приветливостью. И лишь неожиданный взгляд - чуть исподлобья - внимательных и «колющих» глаз Роберта Амирханя выдает в нем человека наблюдательного и критичного, отчего беседовать с ним крайне увлекательно. Он глубоко и тонко внимает в суть сказанного и при этом, к моему удовольствию, не страдает отсутствием юмора.

- Что вас спасает в сегодняшней жизни?

- А я, вроде бы не тону!

- Ну, в смысле, помогает не тонуть...

- Это постоянная настроенность на что-нибудь. Как натянутая тетива - коснешься, она начинает гибко и сильно вибрировать. Это готовность реагировать на все глубоко и благодарно.

- Стало быть, вам знакомо это чувство сумасшедшей переполненности?

- Ежесекундно, ежеминутно я это ощущаю. Для этого ничего не делаю: совсем не обязательно поддерживать в себе тонус какими-то дополнительными средствами. Просто надо научиться удерживать в себе чувство восторженности. Даже в самом обычном дне, самом незначительном событии надо уметь видеть прелесть существующего, радоваться открыто, искренне.

- Вы верите в творчество по наитию?

Музыка не пишется - она «случается». Просто здесь существуют два пути ее создания: когда в музыканте раскрывается весь его сознательный интеллектуальный потенциал и еще моцартовский тип создания музыки, где музыка рождается сама по себе - выплескивается из музыканта уже в готовой, законченной своей форме. Последнее ощущение ни с чем не сравнимо.

- Судя по всему, у вас философский склад ума: так своеобразно изъясняетесь...

- Много приходится давать интервью, уже второй век этим занимаюсь.

- Что, наработался стиль?

- И это тоже. Хотя, если всерьез, то даже наш сегодняшний разговор - это уже попытка выйти на какие-то размышления, мысли вслух, это и выход к трибуне, который заставляет концентрировать мысли. Возможно, то, о чем мы сейчас говорим, и есть сумма моих последних размышлений.

- А потом возникает ассоциация, и в итоге тоже рождается песня?

- Песня - это маленькое измерение. Скорее, рождается вывод. Любое произведение - это как гвоздь в стену, который вонзает альпинист, поднимаясь на вершину горы - все выше и выше, к небу. Человек от искусства должен так же, как этот альпинист, стремиться к совершенству, к созиданию. Нас, армян, на протяжении веков именно эта созидательность и выручала. Правда, часто мы строили дома и возводили города на чужбине. Пора бы все это научиться делать у себя, работать над собой, ощущая под ногами родную землю. Слишком много нынче хаотичности, неустроенности во всем: и в культурной жизни, и в политике, и в быту. Даже в нашем стиле одежды эта разбросанность ощущается. Ну, а в музыкальной жизни наглядный пример - это уличная, зачастую очень низкопробная интонация. Хотя я не считаю, что творчество наших композиторов или армянская песенная культура находятся на низком уровне. Просто, к сожалению, уличная музыкальная культура занимает большее место, чем хотелось бы. Нам пора бы уже взяться за осознание своей самодостаточности, определить свое место в мире, посему буксовать нынче нам совсем не позволительно.

- Давайте перенесемся в сказку. Вот стоит огромный дуб, а на нем три указателя: направо пойдешь - деньги найдешь, налево - красу ненаглядную, вперед - через препятствия, но до цели доберешься... Какой путь выберете?

- Путь дуба. Буду расти глубоко в землю и высоко в небо.

- Из сложных ситуаций выбираетесь всегда сами?

И не думаю ниоткуда выбираться. Все равно, как ни старайся, из жизненной западни выбраться невозможно. Может именно поэтому, чем дальше, тем интереснее мне становится жить.

- А какое самое дьявольское искушение в жизни?

- Остаться наедине с самим собой. Это самое бесовское желание и самое трудное. Человек творческий не может быть не одинок. В одиночестве есть толика счастья, потому что самые главные дела в нашей жизни делаются в одиночестве. Мы даже в любви своей одиноки. Это нам только кажется, что любовь другого человека делает наше чувство полнее. По-настоящему мы переживаем это чувство в одиночестве. И еще главный бич - это не одиночество, а брошенность. А это - разные вещи.

- Нашли ли вы наконец истинного исполнителя своих произведений, о котором всегда мечтали?

- Знаете, это скорее всего абстрактное желание, чем конкретное. Человек так устроен, что никогда не довольствуется тем, что уже нашел. Я бы хотел, чтобы исполнителем моих песен был мужчина, потому что моя музыка - о мужской любви. Когда женщина исполняет мое произведение, есть опасность, что она окажется слишком чувственной.

- Самый запоминаемый фрагмент из детства...

- Мне было что-то около пяти, когда я вынужден был идти к соседям и играть на пианино, потому что у нас не было инструмента. Мне было обидно исполнять не настоящее произведение, а играть какую-то там чушь, и за эту чушь мои родители платили соседям. Я так отчетливо все это помню...

- Как часто бывает, что люди, отнюдь не разбирающиеся во всех сложностях музыкальных догм, тем не менее тонко ощущают музыку, умеют ее слушать. Как вы это объясните?

- Да, это та духовность, которая создает между людьми огромную светящуюся дугу. Ни для кого не секрет, что у каждого человека есть своя аура. А значит композитор, энергетически насыщая свою ауру, может соединиться с аурой другого человека - своего слушателя: электронные заряды создают ту самую дугу, объединяющую людей.

- Вы бы хотели что-нибудь в себе изменить?

- Я всю жизнь этим и занимаюсь. Еще в детстве каждый раз я засыпал с мыслью, что так продолжаться больше не может и с утра начну жить по-иному. Меня душили противоречия и в зрелом возрасте. Это сейчас я, пережив по жизни многое, не очень-то стараюсь себя ругать.

- Я обратила внимание, что, слушая свою «Молитву», вы даже прослезились...

- Я могу прослезиться, услышав и любое другое произведение, которое вызовет у меня эмоции. Это скорее всего слезы внутренних, я бы сказал глубокопластных, переживаний. Это материнские слезы от счастья рождения ее чада. Надо всегда быть естественным в своих ощущениях, переживаниях. Мы же все дальше и дальше отходим от природы, а значит, отдаляемся от себя.

- Но к своей «Молитве» вы все же пришли...

- Да, пришел, и я особо дорожу этим самосостоянием.

- А может ли человек прийти к осознанию истины, Бога беспрепятственно?

- Испытания даются человеку не для мучений, а для того, чтобы человек окреп духом, стал лучше разбираться в своем окружении и в себе, чтобы сумел отойти от всего лишнего. Ведь белый цвет - это истинная краска природы. Надо суметь прийти к этому обнаженному цвету, ибо белый цвет - это цвет души. Но добиться этого не так уж легко - слишком много нынче смешанных и пестрых цветов...

Кари Амирханян (журналист)

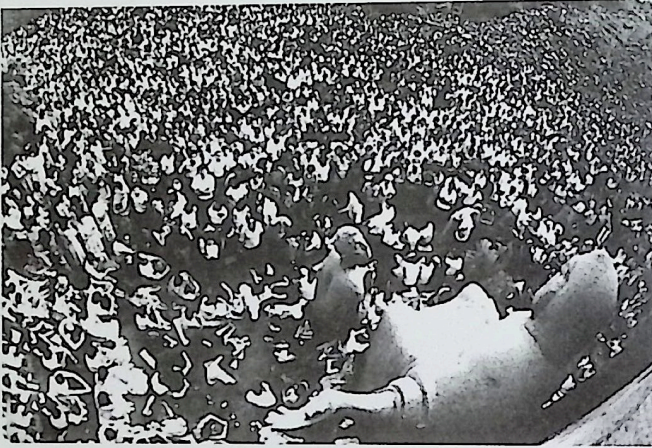
Միություն

Իսկ հետո...

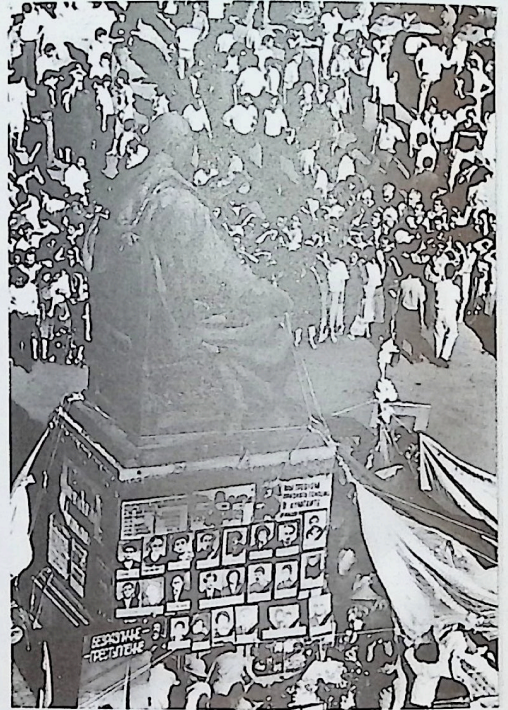
Հետո վրա հասան 90-ականները:

Ղարաբաղյան շարժում, ավերիչ երկրաշարժ, Անկախության հռչակում, պատերազմ: Տնտեսական և սոցիալական համընդհանուր ճգնաժամի անհաշտ տարիներ, որ յուրաքանչյուր անհատի առջև փորձության իր մասնաբաժինն անցնելու մարտահրավեր նետեցին....

Երկիրը սկսեց կերտել իր նորագույն պատմությունը....

Նստացույց Մատենադարանում...

Բողոքի բազմամարդ հավաք Օպերայի հրապարակում և...

... և մայրաքաղաքի փողոցներում

Գերագույն խորհուրդի դիմաց

Ամիրխանյանն իր երեք ընկերների հետ՝ Արմեն Հովհաննիսյանի (ռադիոհեռուստատեսության երաժշտական հաղորդումների գլխավոր խմբագիր), Ժաննա Գալստյանի («Արցախի հայրենասեր քույրեր» կազմակերպություն) և Զոյա Շաքարյանի (ԱՀ մշակույթի պատվավոր դեսպան), նախադաշտում, ուր բոլոր ներկաների՝ կրակին տված թերթերի խարույկը խորհրդանշեց Հայաստան-Արցախ միության սկիզբը: Դա 1988-ի ապրիլյան վերջին օրերին էր՝ ճիշտ Խորհրդային Ադրբեջանի պետական տոնի օրը...

Երբևէ ամուր թվացող հասարակարգի տարերային փլուզման պայմաններում և համատարած ճգնաժամի պայմաններում առավել խոցելի էին դառնում երկրի արվեստն ու մշակույթը: Գոյատևման վտանգի շեմին էին հայտնվել հասարակական և մշակութային կարևոր նշանակություն ունեցող կառույցները: Նման կառույցներից էին Հայաստանի Հանրապետության բոլոր ստեղծագործական միությունները, մասնավորապես՝ կոմպոզիտորների միությունը, որի գործունեությունը՝ ուղղված պրոֆեսիոնալ արվեստի պահպանմանը, զարգացմանն ու տարածմանը, երկրի երաժշտամշակութային դաշտի կանոնակարգման երաշխիքն էր: Նորանկախ պետության պայմաններում կազմակերպության պահպանման և կառավարման նախորդ բոլոր մեխանիզմներն արգելակվել էին: Խզվել էր ստեղծագործական և աշխատանքային կապը Ռուսաստանի և այլ հանրապետությունների համանուն կառույցների հետ: Դադարել էին նյութական աջակցման բոլոր հոսքերը: Որպես հետևանք՝ կասկածի տակ հայտնվեց կազմակերպության պահպանման նպատակահարմարության հարցը:

Նման իրավիճակում խախտվել էր ստեղծագործող-մտավորականների սոցիալական կայունությունն ու պաշտպանվածությունը: Աստիճանաբար ամրանում էր մի նոր իրողություն, երբ առաջնահերթությունը փոխանցվում էր զենքի և նյութի հեղինակությանը: Այսուհետ այդ առավելություններին տիրապետող ցանկացած ոք կարող էր թելադրել ի՛ր օրենքը, ի՛ր երգն ու երաժշտությունը, ապրելու ի՛ր կանոնները: Իսկ ցանկացած կառույց կամ կազմակերպություն գրավիչ էր դառնում իրեն պատկանող սեփականության համատեքստում: Այդ առումով ազահության թիրախը ուղղվել էր նաև կոմպոզիտորների միության Դեմիրճյան փողոցում գտնվող վարչական շենքին, ինչպես նաև կազմակերպությանը պատկանող դիլիջանյան ստեղծագործական տանը:

1991-ին Դեմիրճյան 25-ում հայտնվեցին մի խումբ զինված անձինք և հայտարարեցին, որ այսուհետ շենքի առաջին հարկը պատկանում է իրենց: Նման ներխուժում և որոշ գույքային հափշտակում տեղի ունեցավ նաև Դիլիջանում: Իրադարձությունները թելադրում էին լուծման նոր մարտահրավերներ, ղեկավարման մոտեցումների շրջադարձ՝ ճկուն մեխանիզմների մշակում: Նույն թվականի աշնանը, միության՝ ավելին քան 30 տարվա նախագահ՝ կոմպոզիտոր Էդվարդ Միրզոյանի ինքնակամ հրաժարականին հաջորդեցին նոր ղեկավարի արտահերթ ընտրությունները: Մի քանի ժամ տևած թեժ բանավեճի և պայքարի, ինչպես նաև ընդդիմադիր կողմերի բախման պայմաններում, ի վերջո ձայների մեծամասնությամբ նոր նախագահ ընտրվեց Ռոբերտ Ամիրխանյանը:

«Անշուշտ, մեզ բոլորիս հետաքրքիր էր, թե ով կփոխարինի Էդվարդ Միրզոյանին, ում ղեկավարման ժամանակաշրջանը դարձել էր միության «ոսկե դար»-ի խորհրդանիշը: Նախագգում էինք, որ նոր ղեկավարը անմիջապես հայտնվելու էր ուղիղ համեմատականի մեջ նախորդ իշխանության հետ: Կիսվում է ՀԿ միության երկար տարիների աշխատակից՝ Դմիտրի Առաքելյանը: Անկախ որոշակի հակակրանքների՝ նա կարճ ժամանակում ստեղծեց արդյունավետ աշխատանքային մթնոլորտ, ուր տիրում էր ընդհանուր գաղափարով համակված համախոհների՝ կարևոր առաքելություն իրականացնելու ոգևորությունը»:

Խոսքը հենց այն նույն ոգևորության մասին է, որը կոմպոզիտորի գնահատմամբ իր ստեղծագործության և ապրելու շարժիչ ուժն է: Սակայն ժամանակի ահագնագով այն ծառայության դրվեց կարևոր մեկ այլ նպատակի:

Սա շրջադարձային փուլ էր Ամիրխանյանի ստեղծագործական կյանքում, որն արժևորվեց ո'չ այնքան նոր ստեղծագործական ձեռքբերումներով, այլ նրա անձի բազմաշերտ կարողությունների բացահայտմամբ՝ իրեն վստահված դաշտին անմնացորդ նվիրվող և տեր կանգնող դեկավարի, ոչ մի խոչընդոտի առջև չնահանջող հմուտ և սկզբունքային առաջնորդի, բեղուն երաժշտահասարակական գործչի, երկրի մշակութային խնդիրներին խորապես ապրումակցող մտավորականի:

Երբ տեսնում ենք մեր ժամանակի անճաշակությունները ցուցանող ամենօրյա կամիթները, դրանք մեզ վրա շատ թանկ են նստում: Իսկ կամիթները գալիս են նրանից, որ մեր կյանքի նոր իրականությունը խարսխված է շուկայի հոգեբանության վրա, եթե կուզեք՝ ապրանքի հոգեբանության վրա, և մեզանում առաջ է մղվել ոչ իրական ստեղծագործողը: Իրական ստեղծագործողը այն մարդն է, ով ստեղծում է մի բան, որ աշխարհում որևէ տեղ չես գտնի: Եսլ այն նորերունները, երբ իրենց հեղինակ են սկսում կոչել ուղղակի չեն հասկանում, թե ինչ է նշանակում կոմպոզիտոր կոչվելը:

«Մշակույթի էկոլոգիական մաքրություն»
«Հայոց աշխարհ» թերթ, 24.10.1996թ.

Ես կոմպոզիտորների միության պաշտոնյան չեմ, ես պատասխանատու եմ ոչ թե կոմպոզիտորների միության համար, այլ մեր ամբողջ երաժշտական մշակութային դաշտի համար: Այս է իմ գիտակցությունը, որով ես առաջնորդվում եմ և ուզում եմ այնպես անել, որ մեզանում այսօր առկա մակերեսային հետաքրքրությունները չգրավեն մեր հոգիները...

«Ես անում եմ այն, ինչ չեմ կարող չանել»
«Առավոտ» թերթ, 15.04.1997թ.

ՄԵՐ ԿՈՒՎԷ ԴԱՐՆՈՒՄ Է ԶՈՐԻՋՈՒՄԱՎԱՆ՝ ԻՐԱՐ

«Դարձյալ ինքնուրույն ստեղծող և ստեղծվող մեկ էր և միայնակ» Չալոյի խոսքերով: «Դարձյալ ինքնուրույն» չալոյի էր ոչ թե մեկ էր, այլ՝ ամբողջ շարք: Այս Չալոյի ստեղծողի ճիշտումը սկսել էր հասկանալ:

Այդ դարձյալին օգնեց իմն բանից այն ունեւոր, որ տեսնում էր իրենից Չալոյից որոշ փայլի գաղտնիք: Ես համոզված եմ, որ իմ բանաստեղծությունների մեջ կանգնած իմաստակալն է: Ես, ըստ իմ, գտա այն բանաստեղծությունը, որը Չալոյին էր նրա բանաստեղծությունը: Ունեւոր աստղիկ եղավ: Ունեւորի և բարձրագույն մեջ Չալոյի մեջ աշխարհ խառնվեց, որովհետեւ Չալոյի մեջ եղավ նաեւ երկրորդ, երրորդ և չորրորդ երկրորդ: Այս երկրորդ երկրորդը եւս ունեւորի մեջ Չալոյի Չալոյի Չալոյի և իր իմ անձնական արտահայտված իմաստակալի մեջ, որին իմանալով փայլեց և սթափ: Այս շարքը կարծես լինում է մեկ երկրորդ:

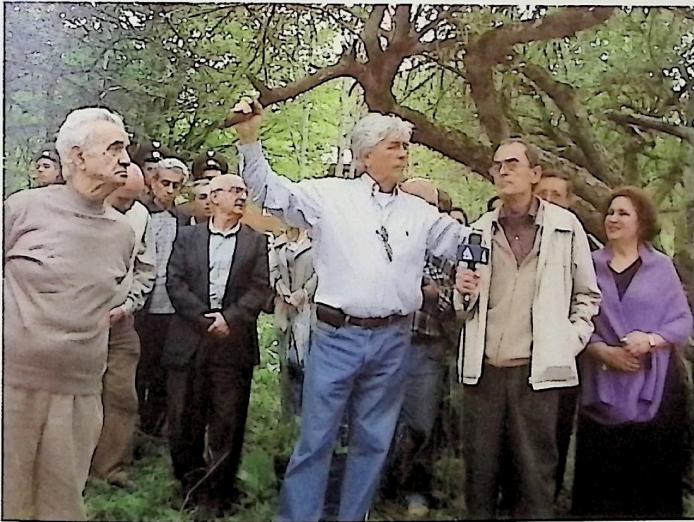
Դարձյալ երկրորդ դու չես նայում, թանկ որ չես գտն երկրորդ: Ի՞նչ սկզբունքով էր Չալոյը երկրորդին և ապրողի զոքորը թե՛ր թե՛ր մեջքովն այս հայրենի:

Չալոյը երկրորդ, մեր կյանքում մեկ տեղ է գտնվում մերայնությունների մեջ: Իմ կյանքում չի իմաստակալ, թանկ որ կյանքի մեջքովն է իմանալով իմանալով մեջքովն:

«Надо быстро сориентироваться в экстремальной ситуации, посмотреть во многом уже неосуществимые старые формы работы и наладить новые. Нужно спасти Союз композиторов, все имущество, даже здание (его хотели взять под посольство), и заново регистрироваться. Все это необходимо сохранить еще и потому, что творческий человек, несмотря на открывшиеся перед ним индустриальной возможности, беззащитен перед государством. Мы хотим, чтобы каждый композитор и музыковед был уверен, что за его спиной стоит организация, что его работа нужна. Вообще к творческому человеку нужно относиться бережно, потому что он — лектуального достояния страны...»

«Под крылом Союза композиторов»
газета «Голос Армении», 18.07.2002 г.

Առաջին իսկ քայլով նորընտիր ղեկավարը նախաձեռնեց միջմիութենական մշակութային խորհրդի ստեղծումը, որի կազմում ներառվեցին Հայաստանի բոլոր մշակութային միությունների՝ գրողների, լրագրողների, նկարիչների, ճարտարապետների և թատերական գործիչների նախագահները: Կառույցի գործունեության նպատակն էր՝ ստեղծված ճգնաժամային պայմաններում երկրի մշակութային ոլորտի խնդիրների լուծմանն ուղղված համատեղ ռազմավարության մշակումը: Այդ քննարկումներին երկրի ղեկավար և ուժային մարմիններին ներգրավելու նպատակով Դիլիջանի ստեղծագործական տանը Ամիրխանյանի նախաձեռնությամբ մի քանի անգամ անցկացվեցին լայնածավալ մշակութային հանդիպումներ: Մի քանի օր տևողությամբ այս միջոցառումներին պարտադրաբար ներկա էին գտնվում հանրապետության նախագահները և այլ բարձրագույն ղեկավար անձինք: Այդ հանդիպումների ժամանակ արվեստի ընթացիկ վիճակի և զարգացման հեռանկարի գործնական քննարկումները զուգակցվում էին տարբեր ոլորտներում գործող պատանի և անվանի գործիչների ելույթներով, համերգային կատարումներով, ցուցահանդեսներով, ներկայացումներով, նաև ուսանողական լայն շերտերի մասնակցությամբ:

երաժշտագիտական ոլորտը ակտիվացնելու նպատակով Ամիրխանյանը վերանվանեց կազմակերպությունը՝ «Կոմպոզիտորների և երաժշտագետների միություն»։ Սա նպաստեց մի շարք միջազգային գիտական կոնֆերանսներ և սիմպոզիումներ անցկացնելուն։ Չորս միջազգային միջոցառումներից երկուսը անցան «Երաժշտական մշակույթը 21-րդ դարի նախաշեմին», մյուս երկուսը՝ «Դասական և հոգևոր երաժշտությունը մարդկության ժառանգություն» խորագրերի ներքո։ Այս միջոցառումների շրջանակում հնարավորություն եղավ երևանում իրենց համերգներով և դասախոսություններով հյուրընկալել մի շարք անվանի երաժիշտների և երաժշտագետների Գերմանիայից, Ֆրանսիայից, Ռուսաստանից, Վրաստանից, Ուկրաինայից, Իրանից, Հունգարիայից, Սերբիայից, Հունաստանից և այլն։ Ողջ հետխորհրդային տարածքների համար իրենց ծավալով աննախադեպ այս միջոցառումները կոմպոզիտորի ջանքերով տեղի ունեցան Հայաստանում ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հարցերով ազգային հանձնաժողովի աջակցությամբ։

Уважаемые коллеги!

Дорогие друзья!

Дни, проведенные в Вашем чудесном городе, полны ярких впечатлений.

У Вас замечательные музыковеды, — умные, образованные: иначе не состоялся бы столь представительный симпозиум, подготовленный инициативным оргкомитетом. У Вас плодотворные, много работающие композиторы: иначе не развернулся бы столь масштабный фестиваль современного творчества.

У вас великолепно поставлены организационно-административные вопросы, — иначе не превратилось бы наше посещение юбилея А. И. Хачатуряна в истинный праздник.

И — что очень важно — у Вас выдающийся руководитель, настоящий лидер, во всем талантливый человек Роберт Амирханян. Его авторский концерт стал достойной завершающей точкой фестиваля. Мы убедились в том, что его прославленные песни поистине народны, всеми любимы, всеми востребованы. Атмосфера в зале радовала сердечностью и интеллигентностью.

Низкий поклон Вам за все!

С искренней благодарностью,

Э. Барутнева
Проф. Санкт-Петербургской консерватории,

09.12.2003.

Яркая творческая личность

Начну с фразы, неоднократно произнесенной мною в незабываемые дни пребывания в Ереване (конец ноября 2003г.): «Самое большое мое упущение в жизни — то то, что я до сих пор близко не знал Роберта Бабкеновича Амирханяна!» Ибо ~~я~~ буквально сразу же после встречи с ним, я понял, какой это поистине незаурядный человек, яркая творческая личность, сочетающий такие замечательные качества как открытость души, исключительная серьезность, острое чувство юмора, заразительный оптимизм. А к тому, как безупречно во всех отношениях был проведен организованный им Симпозиум, посвященный 100-летию великого А. Хачатуряна, который включал и научную сессию и цикл концертов и много очень приятных для приехавших в Ереван гостей, мероприятий!

Я понял, что Роберт Бабкенович руководитель и организатор крупного масштаба. Подтверждением этого служит и то, каким авторитетом и любовью пользуется он среди армянской музыкальной общественности и поробранного им замечательного коллектива своих сотрудников

в Союзе композиторов Армении.

Теперь после окончания Симпозиума нам-гостям советского правительства предстоит познакомиться с Амirkханяном-композитором, пожелавшим присутствовать на его творческом вечере, заслуженно происходящим с огромным успехом.

Музыка моего друга Роберта Амirkханяна воплощает лучшие его певческие качества: душевность, артистизм, яркую талантливость. Его песни - лирические, патристические (замечательные "Айастан"), эстрадные - но с печатью его незаурядной художественной натуры. А с каким вкусом и темпераментом он играл и аккомпанировал своей очаровательной солистке!

В общем, браво Робертжан, браво и огромное спасибо за все и, прежде всего, за то, что ты есть на свете. Ты славный сын великого братского народа Армении!

Искренно, Гудбат Тторазе

(Гудбат Григорьевич Тторазе, заслуженный деятель искусств Грузии, профессор Тбилисской государственной консерватории, музыковед).

Здравствуй Анна! Моя дочка Нино просила меня передать тебе свой большой привет. Ты, наверное, помнишь ее по Зилитану.

1 XII 63

Г. Тторазе

ԵՐԱԺՇՏԱԳԵՏՆԵՐ...

Որքանից Ստեփանյանն է վերադառնում Երևան
 լինելով չալարած ծեղերի պեղծելու բացառիկ
 կարողությամբ, հեղուկությամբ ծանապարհ է հարթում
 դեպի գարբեր և ճեղքի տանգիլների արկերը =
 Միայն շնորհիվ է, որ նրա երգերը սիրված են
 և ցատկաձևած։ Նրանցից յուրաքանչյուրն անհրժեշտ
 է իր գեղարվեստական ջեր և կերպարի մեջ։
 Միանում էր անխույզի դերն ամեն նախապես
 դաշնամուրային շարժարժվել, որն ու թե անհ
 նվագակցությամբ նշանակալից է պահում, առ
 չալեր նման ճեղքի և խառնիկի բովանդակությամբ
 հեղ. Սթանյան՝ երգի կերպարը պեղծող համապար
 փայլալույս է։

Ս. Սթանյան 2005թ.

Ս. Սթանյան

1998 թ. գարուն: Մուտք Ազգային ժողով: 2-րդ գումարման պատգամավոր: Այդ որոշումը պայմանավորված էր ներքին կարևոր մի մղումով՝ հասնել միջազգայնորեն հաստատված հեղինակային իրավունքի կայացմանը: Սա իր հերթին թույլ կտար Հայաստանին միանալ Բեռնի «Արվեստի և գրականության ստեղծագործությունների պահպանման մասին» կոնվենցիային:

Օրենքն ընդունվեց 2000 թ., իսկ 2001-ին կոմպոզիտորի նախագահությամբ կազմավորվեց «Հայ հեղինակ» հասարակական կազմակերպությունը, որի նպատակն էր ներկայացնել հայ ստեղծագործողներին միջազգային դաշտում և հնարավորություն տալ ստանալու իրենց հասանելիք հոնորարները:

Շուտով այդ նոր կազմակերպությունը դարձավ միջազգային CISAC (հեղինակային և կոմպոզիտորական կազմակերպությունների միջազգային կոնֆեդերացիա) կազմակերպության լիիրավ անդամ: Այն անդամակցեց նաև ՅԻՆԵՍԿՕ-ի հովանու ներքո գործող ժամանակակից երաժշտության միջազգային ասոցիացիային:

Ռ. Ա. - Ուզած որևէ գործի մեջ կարևորը ոգևորությունն է, անելիքիդ գիտակցումն ու երեք հարցերի պատասխանելու պատրաստակամությունը՝ ի՞նչ ես անում, ինչո՞ւ ես անում և ինչպե՞ս ես անում: Կարևորագույն պայմանն է նաև ինքնանվիրումը ընտրված գործընթացին, ինչպես ձիավորը, որ պատրաստ է իր ձիու հետ միասին ճանապարհի նույն խոյանքի մեջ գտնվել:

Ռոբերտ Ամիրխանյանը ղեկավարեց միության աշխատանքները 22 տարի: Կազմակերպության պատմության ողջ ընթացքում սա, թերևս, ամենադժվարին ժամանակաշրջանն էր:

Հատուկ խնամքի կարիք և զգոն ուշադրություն էր պահանջում կոմպոզիտորների միությանը պատկանող «Դիլիջան» ստեղծագործական և հանգստյան տունը: Բացի խիստ դիմադրությունից, որին արժանանում էին ունեցվածքին տիրանալու բազմաթիվ ոտնձգությունները, հարկավոր էր նաև ստեղծել հնարավորություն և պայմաններ տան լիարժեք գործունեությունն ապահովելու համար:

Հոսանքի և ջեռուցման բացակայությանը, կառույցի ընդհանուր մաշվածությանը գումարվել էր նաև հարևան երկրից եկած փախստականների ժամանակավոր բնակեցումը, ովքեր զրկվելով իրենց ողջ կայք ու կարողությունից՝ ստեղծագործական տան այն ժամանակվա տնօրեն Վ. Գևորգյանի խոսքերով՝ «Նույնիսկ պատերն էին փորում, որ միջից լարեր տանեն»:

Ամիրխանյանը ծայրահեղ ջանքեր գործադրեց Դիլիջանում՝ միության անդամներին երկրի մութ ու ցրտից ազատելու, նրանց տաք և մնունդով ապահովված պայմաններ ստեղծելու և ստեղծագործական ընթացքը պահպանելու համար: Այս հարցին նա առանց վարանելու ներգրավում էր տարբեր լժակների տիրապետող ծանոթ և անծանոթ անձանց:

Իսկ ընդդիմության դժգոհություններն առավել թեժանում էին, երբ ի հայտ էր գալիս Ամիրխանյանի ծայրահեղ սկզբունքային, անհանդուրժող, երբեմն նույնիսկ կոշտ մոտեցումները ծառացած խնդիրների անհետաձգելի լուծման հարցում:

Հետագայում չարամիտ փորձեր եղան նրան մեղադրանքներ ներկայացնելու, փնտրելով սեփական շահերի առաջնահերթության կամ մտացածին գումարներ յուրացնելու հետքեր: Մոռանալով կյանքի պարզ մի ճշմարտություն, որ զրպարտանքը հետագայում բացատրություն,

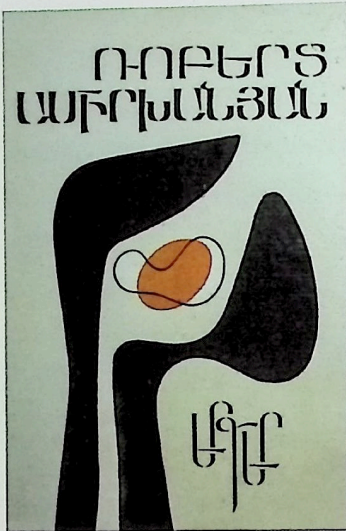
առավել ևս պատասխանատվություն է պահանջում: Իսկ իրականում կոմպոզիտորը ձմեռային կոմունալ վճարները և «Դիլիջանի» աշխատակիցների աշխատավարձը ապահովում էր նաև իր համերգային գործունեությամբ՝ ելույթներից ստացած հասույթները փոխանցելով պարտքերի և վարձերի վճարման համար: Սեփական հեղինակության շնորհիվ բախում էր իշխանական դոներ և ներգրավում գործարարներ Դեմիրճյան 25 շենքի և «Դիլիջան»-ի տան տնտեսական հարցերի լուծման, վերանորոգման համար: Հայթայթած գումարներով նաև տպագրվում էին հայ կոմպոզիտորների ստեղծագործություններ, ի թիվս որոնց հրատարակվեց հայ երաժշտության անթոլոգիայի՝ չորս պրակից բաղկացած հավաքածուն (ի դեպ, սեփական ստեղծագործություններն այստեղ ներառել կոմպոզիտորը պարզապես մոռացել էր):

Ռ. Ամիրխանյանի գործունեությունը իբրև կոմպոզիտորների միության նախագահ իսկական սխրանք էր երկրի անցումային բարդ ժամանակաշրջանում՝ նրա երաժշտամշակութային դաշտը կայուն պահելու, միջազգային ուշադրության արժանացնելու գործում:

Հ. Գ. – Ցանկացած խնդրի լուծման նախաձեռնություն Ամիրխանյանը մշտապես կարողանում է հաջողությամբ է պսակել: Հետագայում մնալով դեմ առ դեմ բոլոր խնդիրների առջև, շատերի համար պարզ դարձավ, որ Ռոբերտ Ամիրխանյանի ղեկավարման բոլոր ձեռքբերումների մեջ առաջնայինը և որոշակին նրա անձի և ստեղծագործության բացառիկ հեղինակությունն է պետության և հասարակության բոլոր օղակներում և շերտերում, ինչը և նպաստում էր նրա նախաձեռնած ցանկացած ծրագրի հաջողությանը:

Հետո Իգիթյան

Մեր զրույցը дядя Лева-ի հետ սկսվեց Ամիրխանյան-լոգոյից, որը Ամիրխանյանի առաջարկով Իգիթյանը մշակել էր կոմպոզիտորի առաջին ժողովածուի համար:

Լ. Ի. - Ինձ համար շատ պատասխանատու առաջարկ էր: Մի քանի օր մտորում էի: Նորից ու նորից անդրադառնում նրա երգերին: Փորձում էի ըմբռնել այդ մեղեդիներից եկող ալիքի գաղտնիքը: Եկա մի եզրակացության՝ այն նման է կնոջ և տղամարդու զգայական հասունացման այն կիզակետին, որ իր ուժով պարարտ հող է ձևավորում նոր կյանք արարելու համար:

Ամիրխանյանի երաժշտությունը իր միջից է ծնվում, նրա բնությունից: Նրա երգերում ոչ մի ավելորդ ձայն չկա: Ո՛չ էլ պակաս: Ամեն մի ֆրազը մյուսից է ծնվում: Նա երգի նոր ձև է ստեղծել Հա-

յաստանի երաժշտական մշակույթում: Դրանք սովորական երգեր չեն: Շատ հայ է նա: Երգի Ա՛ նոր ձև է ստեղծել, Ա՛ նոր ոճ առաջ բերել, համ էլ քոքով հայ է մնացել: Դա հազվագյուտ բան է:

Միաժամանակ երբեք չի ցիտում ազգայինը, այլ ամեն ինչը ինքն է ստեղծում: Նրա ամեն ստեղծագործության մեջ այնքան խտացված մեղեդի կա, որ այդ նյութի վրա կարելի է մի մեծ կտավ ներկայացնել:

Նրա երաժշտության վրա մի ամբողջ տեսություն կարելի է կառուցել:

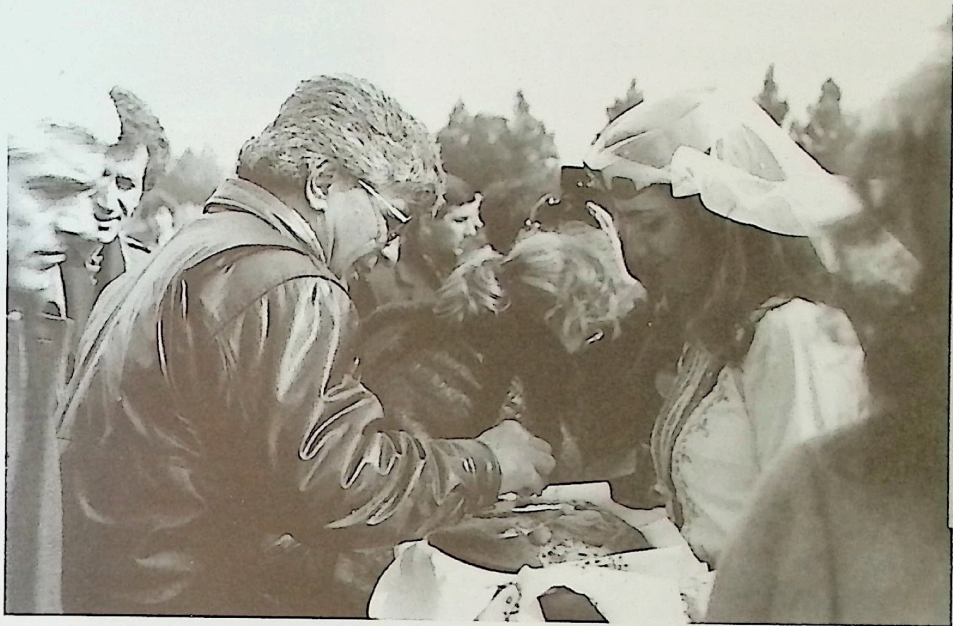
Հայրս երաժշտությունից հեռու մարդ էր, բայց Ամիրխանյանի «Անանձնություն» երգը լսելիս, միշտ արտասվում էր: Ես էլ եմ արտասվում ամեն անգամ լսելուց: Երբ հայրս մահացավ, Ռոբը եկավ մեր տուն, հետո հանկարծ նստեց գործիքի մոտ, սկսեց նվագել: Մի բան հասկացա այդ պահին՝ այն, որ նրա նույնիսկ ամենաթախծոտ երգը անկման չի տանում, այլ ներսումդ մի նոր լույս է բացում, հույս է տալիս, ամենադժվարին պահին դառնում է սփոփանք:

Մոսկվայում կազմակերպված «Архитектура Армении» («Հայաստանի ճարտարապետություն») ցուցահանդեսից հետո հրավիրեցի, որ մասնակցի կայանալիք համերգին: Էռնայի (երգչուհի Էռնա Յուզբաշյան) կատարմամբ հնչեցրեց «Мой милый, что тебе я сделала» երգը: Դահլիճում ներկա էր Մոսկվայի արվեստասեր և արվեստագետ էլիտան: Շատերը արտասվում էին, ես էլ չէի կարող զսպել արցունքներս: Ինչո՞ւ:

Ղարաբաղյան շարժման սկիզբն էր: Մոտենում էր պատերազմը: Լարված ժամանակներ էին: Ստեփանակերտի փողոցներում երեք հայի միասին կանգնելն արգելվում էր: Ռոբերտը վեր կացավ, մենակ գնաց Արկադի Վոլսկու մոտ, որը Միխայիլ Գորբաչովի կողմից նշանակվել էր Ղարաբաղի Հանրապետության ժամանակավոր ղեկավար:

Ռ. Ա. - «Արցախյան շարժման սկիզբն էր, որ թելադրում էր բոլորովին նոր ոգևորություններ: Ղարաբաղի ազատագրման գործին ընդառաջ որոշեցինք կազմակերպել Հայաստանի մշակութային գործիչների համերգը Ստեփանակերտի մարզադաշտում»:

Լ. Ի. - Ղարաբաղից ավտոբուսներ եկան, որ սահմանն անցնելիս համարները խնդիր չառաջացնեն:

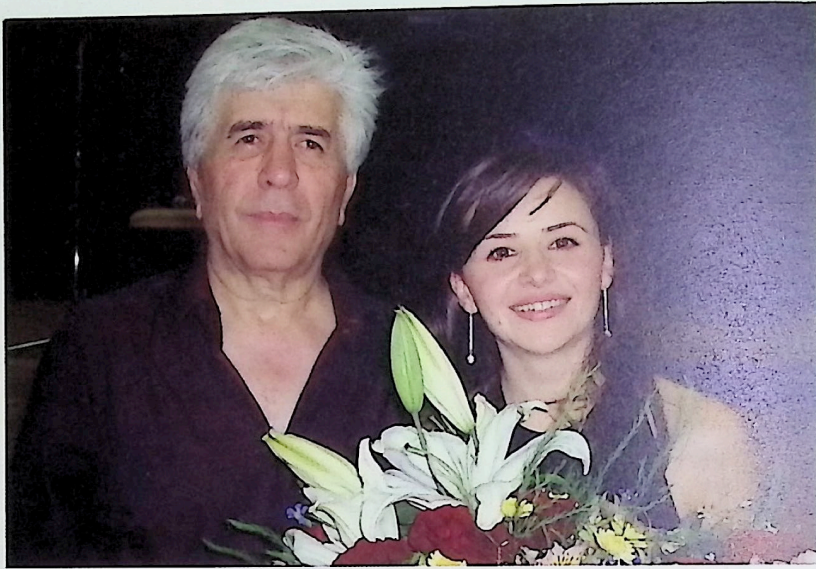

Ռ. Ա. – «Ավտոբուսներով մտանք մարզադաշտ: Առաջին ավտոբուսի վարորդի կողքին նստած էի, խնդրեցի որ մարզադաշտի շուրջ պտույտ կատարի: Այդպես սկսեցինք պտտվել ժողովրդի ոգևորված ծափահարությունների, բացականչությունների, քաջալերանքների ներքո: Առաջին շարքերում նստած էին զինվորներ: Եվ հանկարծ այդ շարքերը ճղելով, մի երիտասարդ հայկական դրոշմ ձեռքին դուրս թռավ դաշտ ու վազեց մեր կողքով: Նրան հետևեցին, փորձելով կանգնեցնել: Քիչ հետո, երբ համերգը սկսվեց և հնչեցրի «Հայի աչքերը», ամբողջ ժողովուրդը վեր բարձրացրեց այրվող թերթեր և մարզադաշտը վերածվեց մի մեծ խարույկի: Պետք էր դիմանալ հույզերի և ոգեշնչման աննկարագրելի շիկացմանը»:

Լ. Ի. – Եկավ համերգի օրը, մարզադաշտում նստելու ազատ տեղ չկար: Համերգի կեսից լույսերը անջատվեցին: Մուրճ ընկնում էր, անձրև սկսվեց: Սամվել Բաբայանի կարգադրությամբ մի քանի էլեկտրական շարժիչներ բերեցին: Ես ու Մալխասն էլ (Լևոն Մալխասյան) մինչև համերգի ավարտը ֆաներաներով զինված պաշտպանում էինք դինամիկները անձրևից: Համերգի վերջում սեղան գցեցին: Ռոբըրտ կանգնեց սեղանի գլխին ու երգեց «Հորովելը»: Նրան միացավ այդ պահին ներս եկած Հովհաննես Բաղալյանը: Նորից ցնծություն, նորից արցունքներ, չգիտես երջանկությամբ, միասնությամբ բերկրանքի, արմատացած խոր ցավի՞, թե, պարզապես, անվերջ հիացումի:

Սեդա Ամիր-Կարայան (Սարգսյան)

1992 թվականի աշնանը կոմպոզիտոր Ռ. Ամիրխանյանի հեղինակային համերգի ժամանակ, որը տեղի էր ունենում Արամ Խաչատրյան համերգասրահում, դահլիճում ներկա տասնամյա Սեդուիկը անդադար արտասվում էր:

Համերգին նախորդող փորձերի ժամանակ աղջնակը, որը «Արևիկ» մանկական վոկալ-գործիքային անսամբլի մեներգչուհիներից էր, չէր հեռանում մաեստրոյի կողքից՝ ներքևից վեր հավատարիմ երկրպագուի հայացքն ուղղած սիրելի կոմպոզիտորին: Ժամանակ առ ժամանակ էլ քաշելով նրա բաճկոնի եզրից, կրկնում էր՝ «Կարո՞ղ եմ մի հատ էլ երգ երգել»:

Եվ ահա եկավ համերգի օրը և նրան ասվեց, որ իր փոքրամարմին կառուցվածքին համապատասխան հագուստ չկա, ուստի նա բեմ չի բարձրանա...

Հաջորդ հանդիպումը կայացավ, երբ Սեդան արդեն էստրադային քուլեջի ուսանող էր: Մասնագիտական քննությունից հետո այնտեղ ներկա կոմպոզիտորը մոտեցավ շփոթված ուսանողուհուն և ասաց.

- Գեղեցիկ ձայն ունես,- հետո թղթի վրա արագ գրառելով իր երգերից մեկը՝ ավելացրեց,- սովորիր և արի փորձենք:

Այսպես սկսվեց ուսուցչի և իր սանի երկար տարիների արդյունավետ և բեղուն համագործակցությունը:

Ռ. Ա. - «Նրա մեջ նստած է իրական հոգևորի զգացողություն: Հոգևոր ասելով՝ նկատի չունեմ հոգևոր երաժշտությունը, այլ՝ հայ երգը հոգով, և ո՛չ առօրյա, սովորական, ընդունված ձևով զգալը: Սեդայի մեջ բացարձակապես չկա դուր գալու, երգն իր նպատակներին ծառայեցնելու, նրա միջոցով որևէ բան շահելու, երևալու, առաջինը լինելու խնդիրը»:

1990-ականների կեսերից արվեստի և մշակույթի մեջ տարածում գտած շուկայական զարգացումները երգն ու կատարումը ծառայեցնում էին էժանագին ճաշակների բավարարմանը:

Արդյունքում արհեստականորեն ձևավորվել էր այսպես կոչված «հասարակական պահանջարկ», որի առաջնահերթությունը տրվում էր ակնթարթային աստղեր դարձած ստեղծագործ-կատարողներին: Նրանք իրենց կրթական և մասնագիտական հմտությունների բացը ձգտում էին լրացնել օտար անորակ և էժանագին նմանակումներով: Կոմպոզիտոր **Դանիել Երաժիշտի** մեկնաբանությամբ՝ «Ժամանակակից Երաժշտական դաշտը ողբերգական վիճակում է գտնվում: Այժմյան երգերին համապատասխանում է բնագրական, նյութապաշտական, մարմնապաշտական, շուկայական էժան չարվեստ արտահայտությունը»: Իրական արվեստը իր տեղը զիջել էր շոուի գերակայությանը: Այս երևույթը մատուցվում էր որպես էստրադային արվեստ, որն, ըստ էության վարկաբեկում էր այդ ժանրի տասնամյակներ ի վեր կուտակած ազգային արժեքավոր ձեռքբերումները: Այս պայմաններում կոմպոզիտորի մտահոգությունն անթաքույց ուղղված էր պաշտպանելու իր երգերը կատարողների նման արշավանքներից:

Երիտասարդ երգչուհին կարևոր և անհրաժեշտ բացահայտում էր Ռ. Ամիրխանյանի համար՝ նա խթանեց կոմպոզիտորի համերգային գործունեությունը, այդ երգերը նորից հնչեցին բեմերից, և ոչ միայն հեղինակի կատարմամբ: Վերջապես իրականացավ կոմպոզիտորի վաղեմի երազանքը՝ իր երգերի կատարումը հանձնել դասական ոճի երգչուհու:

Ամիրխանյանը լրջորեն զբաղվեց իր սանի Երաժշտական կրթությամբ: Նրա ուղղորդմամբ Սեդան ընդունվեց Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիա, որը և ավարտեց նախ՝ որպես կատարող, իսկ հետո՝ նաև որպես երաժշտագետ:

Ս. Ա. - «Երկար ճանապարհ գնալու ժամանակ մաեստրոն միացնում էր որևէ սիմֆոնիկ ստեղծագործություն և ճանաչել տալիս պարտիտուրայում հնչող բոլոր գործիքները»:

Կոմպոզիտորի առաջարկով Սեդան ընդգրկվեց նաև Ս. Գեղարդավանքի երգեցիկ խմբի կազմում, որտեղ նա մեծ հաջողությամբ կատարում էր հոգևոր երգեր:

Համատեղ համերգային գործունեությունը սկիզբ առավ 2001 թվականին: Բեյրութ, Սիրիա, Եգիպտոս, Հարավային և Հյուսիսային Ամերիկա, Կանադա, Ռուսաստան: Կարճ ժամանակում երիտասարդ երգչուհին նվաճեց բազմաթիվ երկրպագուների սերն ու համակրանքը և դարձավ Ռոբերտ Ամիրխանյանի երգարվեստը նորովի և յուրօրինակ ներկայացնող անզուգական կատարողը:

2011 թ. Սեդա Ամիր-Կարայանը տեղափոխվեց Գերմանիա, որտեղ ավարտեց Շտուտգարդի Երաժշտական ակադեմիան (*“Staatliche Hochschule Für Musik und Darstellende Kunts Stuttgart”*), կատարելագործելով իր հազվագյուտ կոնսերտային: Այնուհետև ծավալեց ակտիվ համերգային գործունեություն, նվաճելով եվրոպական երկրների բազմաթիվ բեմեր և աչքի ընկնելով, մաս-նավորապես, Բախի և գերմանական լիդի իր փայլուն կատարումներով: Ինչպես նշում է երգչուհին, գերմանական դասական երգի կատարման նրբություններն ու առանձնահատկու-թյունները իրեն առավել հասանելի դարձան շնորհիվ Ամիրխանյանի երգարվեստում ունեցած կատարողական իր հարուստ փորձի:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՖԻԼԱՐՄՈՒՄԻԱ
ՌԴՐՈՅԱԿԱՆ ՖԻԼԱՐՄՈՒՄԻԱ

Կամերային երաժշտության տուն
Դեկտեմբերի 13, ժամը 14.00

Հանդիպում անվանի կոմպոզիտոր
Ռոբերտ Ավսիկյանյանի հետ

Հայաստանի երաժշտական
ֆիլարմոնիկ խումբ

Կամերային երաժշտության տուն
Դեկտեմբերի 13

Հեռ. 50 95 95
www.hayrenoma.am

Foto: Amirkhanyan

MIT URAUFFÜHRUNG DER LORSCHER HYMNE!

Eröffnungskonzert des Jubiläumsjahres
Am 26. Januar 2014

**„FREUNDSCHAFT–
EIN GESCHENK DER GÖTTER“**

ROBERT AMIRKHANYAN
die Stimme Armeniens

SEDA AMIR-KARAYAN
eine Stimme aus dem Geghard-Chor

ԵՐԻՈՂ

Ողբերգ
Կենդանության
80

Տարիների սիրված ձեռագիրներ

Սեդա Ամիր-Նաթայան
(Գերմանիա)

դր Վարդանանյանին հետ յայտնություն հաղ-
մ՝ Սեդա Վարդանյանի երգեցողությունը:
այի եւ խոստումնալից երգչուհի է...

ություն եւ յարատևություն ձայնային տունեալ-
րաժշտական արժանիքներով ու բնական
ջ տիրապետմամբ ժողովրդ Սեդային

«Աղդալ» օրաթերթ, 03.26.2001թ.

**Յաջողութիւն եւ լարատեութիւն՝ ձայնային տուեալ-
րով՝ երաժշտական լարձանիքներով ու բեմական
կատրիշ տիրապետմամբ օժտուած Սեդային**

առաջնորդող դրուշակով, սպ. դաժախ, անընդունելի բաներ, մասնավորապես՝ երգի ժանրում, որովհետեւ սողոսկել է մեր կենսքում մի օտարամոլություն... Ես հիմա շատ յուզվում եմ այս հասցրեալ ասելիս, միայն մ'ասեմ

«Նոր օր» թերթի տնօրեն Վահագն Բաբայանը

հոբ, 01.29.2005թ.,
Գլենդել, ԱՄՆ

«Ազդակ» օրաթերթին տրված հարցազրույցից, 03.08.2008թ.,
Պուրն Համուտ

[illegible]

Հոգևորի թեմատիկ անդրադարձ

ՏԷՐ ԶՕՐ՝ԱՂԲԻՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳ ՀԱԽԱՏՔԻ ՈՒ ՏԵՍԻԼՔԻ

24 Ապրիլին, Հայկական Ցեղասպանության 86-րդ տարեդարձին առթիւ, պատմութեան մէջ առաջին անգամ երկու Վեհափառ Հայրապետները միասնաբար ուխտի գացին Տէր Զօր: Անոնց կ'ընկերանային եկեղեցականներէ և աշխարհականներէ բաղկացած պատուիրակութիւններ: Վեհափառ Հայրապետները յատուկ պատգամներ ուղղեցին ուխտատւորներուն, որոնք Տէր Զօր եկած էին Հայաստանէն և Սփյուռքի զանազան շրջաններէն:

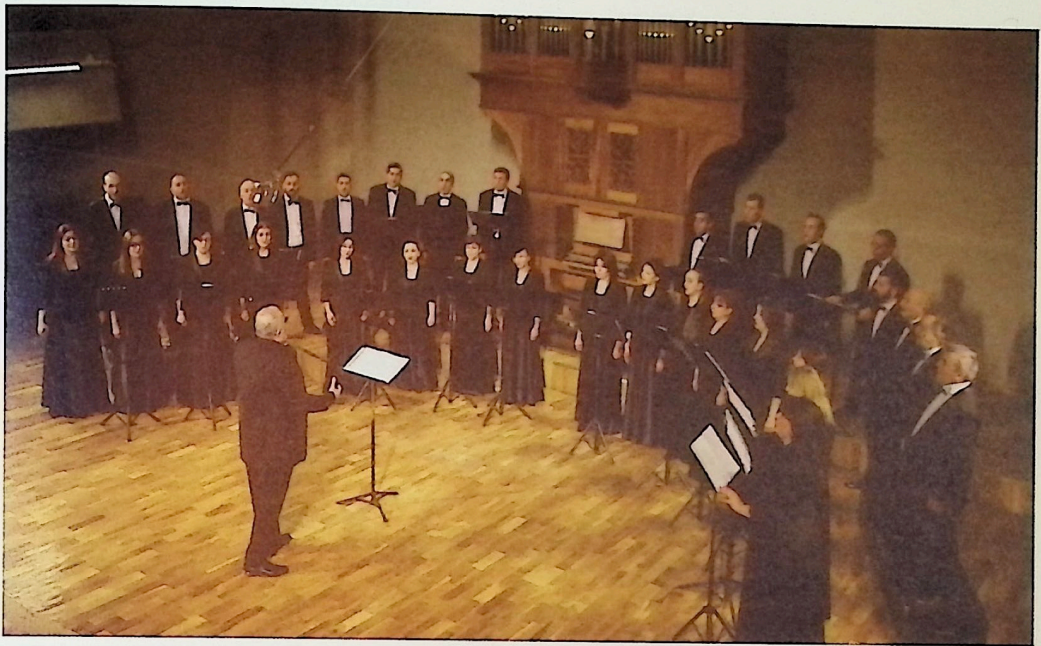
(Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. գրասենյակի հաղորդակցությունից, 2001 թվական)

Ռ. Ա.– «Այդ ճանապարհորդութիւնը, հոգևոր հայրերի հետ բազմաթիւ զրոյցները, մասնավորապէս, Տէր Զորի եկեղեցում մեր երկու բարձր Վեհափառների համատեղ մատուցած ծառայութիւնը և նրանց քարոզ-խոսքը ցեղասպանության արհավիրքի հանդեպ բարձր պատասխանատւության մասին, հոգուս ներսում հայրենասիրության և պատմության մեծ խնդիրների խոր գիտակցման մի նոր՝ հզոր ալիք արթնացրին: Այնտեղ՝ Տէր Զորի անապատում և նրա ավազներում կորած հազարավոր նահատակների լուռ վկայության ներքո, ինչպէս նաև մեկ հավատքով, պատմական ճակատագրով և ազնվագոյն լեզվամշակույթով միավորված աշխարհասփյուռ ժողովրդի ներկայությամբ հանկարծ հստակ լսեցի ներսումս ձևավորված եռաձայն պատարագը: Նրա հիմքում միահիւսված հնչում էին երկու Վեհափառ Հայրերի նմիրական խոսքը, ինչպէս և դարերի խորքից իրենց միացած Գրիգոր Լուսավորչի հավիտենական կյանքի ավետումները: Նման ստեղծագործության գաղափարը հետապնդում է ինձ մինչ այսօր...»:

Այդ օրերը հասունացրին հոգևոր տեքստերին դիմելու և գրաբարի սեփական ընկալմամբ երաժշտական ընթերցման մեծ ցանկություն: Արդյունքում ծնվեցին Տերունական՝ «Հայր մեր» աղոթքի և «Էջ Միածինն ի Հօրէ» Սահակ Զորափորեցու (VII դար) խոսքերով գրված խմբերգերը, որոնք անմիջապէս տեղ գտան ազգային խմբերգերի առաջնային ցանկում: (Ի դեպ, «Էջ Միածինն ի հօրէ» խմբերգը հեղինակի կողմից առաջարկվել է նաև որպէս Էջմիածին քաղաքի հիմներգ):

Այս ստեղծագործութիւնները նոր արժեքավոր շերտ բացեցին կոմպոզիտորի արվեստում և նրա երաժշտական կողմնորոշումների մէջ: Ամիրխանյանը այս օրինակներում էլ երաժշտության միջոցով պահպանեց խոսքի հավերժութիւնը, և փաղաքշորեն՝ նոր ժամանակի շունչ տալով, փոխանցեց ունկնդրին:

Կոմպոզիտորի խոստովանությամբ, իր երաժշտական հյուսվածքը մշտապէս կառուցված է հակադրութիւնների, կամ բանական զրույցի սկզբունքի վրա, ինչը նրա երաժշտության տրամաբանության գլխավոր շարժիչ ուժն է: Աստվածաշնչյան տեքստերի երաժշտական ընթերցման մէջ կոմպոզիտորը չիրաժարվեց կառուցվածքի զարգացման սեփական սկզբունքից, հակառակ այդ տեքստերի գաղափարային առանցքը կազմող անշեղ հավասարակշռության: Նման մեկնաբանութիւնը՝ ավանդական եկեղեցական երգեցողութիւնը հակասող, կարծես արտացոլում է եկեղեցու և աշխարհիկ մարդու մերձեցման ժամանակի հրամայականը:

**Հայաստանի պետական կամերային երգչախումբ
գեղարվեստական ղեկավար և դիրիժոր՝ Ռոբերտ Մլքեյան**

Ռ. Մլքեյան - «Ամիր-

խանյանի ամենաաշխարհիկ, նույնիսկ մանկական երգերում այնքան մաքուր հոգևոր լիցք կա, որը ճշգրիտ մեկնաբանելն ու փոխանցելը կատարողից պահանջում է ոչ միայն բարձր պրոֆեսիոնալիզմ, այլև ներքին հարուստ բովանդակություն: Այդ խնդիրը նկատեցի նրա համերգներից մեկի ժամա-

նակ և հենց այդ պատճառով էլ հրավիրեցի համագործակցելու Գյումրու «Տիրամայր Հայաստան» ծնողագուրկ երեխաների կրթօջախում իմ ղեկավարմամբ գործող միասեռ երգչախմբի հետ»:

Այդ համագործակցությունը հետագայում վերածվեց ջերմ բարեկամության: Երեխաները ո՛չ միայն սիրեցին և հաճույքով կատարեցին Ամիրխանյանի բոլոր մանկական խմբերգերը, այլև մեծ ակնածանքով և հիացմունքով լցվեցին նաև կոմպոզիտորի հանդեպ: Մի շարք համատեղ համերգներ Գյումրիում և Երևանում մեծագույն բերկրանք էին պատճառում թե՛ երգչախմբին, թե՛ հանդիսատեսին: Երիտասարդների նման նվիրումը կոմպոզիտորի համար ևս ստեղծագործական ոգևորության մի նոր աղբյուր էր, որը ծնունդ տվեց հատուկ կրթօջախի համար գրված հիմներգին: Իսկ ամենամեծ անակնկալը՝ կենտրոնի գլխավոր մայրապետուհու՝ քույր Արուսյակի կողմից առաջարկն էր գրել սաղմոսներ աստվածաշնչյան մի քանի իր ընտրած տեքստերով՝ Սաղմոսներ 22, 33, 117:

ՏԵՐՆ ԻՆՁ ՀԵՏ Է

ՍԱՂՄՈՍ 22

/ԱՌԱՋԱՐԿՆ ՔՈՒՅՐ ԱՐՈՒՄՅԱԿԻ/

ՌՈՐԵՐՏ ԱՄԻՐԻԱՆՅԱՆ

ՋԵՐՄ ԵՎ ՀՈԳԵՎՈՐ ՀՆՁՅՈՒՄՈՎ

Soprano 1 *mp* ՏԵՐՆ ԻՄ ՀՈ - ՎԻՎՆ Է ԻՆՁ Ո-ՉԻՆՉ ՉԻ ՊԱԿԱՄԻ, ԴԱԼԱՐ ՎԱՅՐԵՐՈՒՄ ՆԱ ԻՆՁ

Soprano 2 *mp* ՏԵՐՆ ԻՄ ՀՈ-ՎԻՎՆ Է ԻՆՁ Ո-ՉԻՆՉ ՉԻ ՊԱԿԱՄԻ, ԴԱԼԱՐ ՎԱՅՐԵՐՈՒՄ ՆԱ-ԻՆՁ

Alto *mp* ՏԵՐՆ ԻՄ ՀՈ-ՎԻՎՆ Է Է ԻՆՁ Ո-ՉԻՆՉ ՉԻ ՊԱԿԱՄԻ, ԴԱԼԱՐ ՎԱՅՐԵ - ՐՈՒԱՆԱ ԻՆՁ

4
S 1 ԿԸ-ԲԸ-ՆԱ-ԿԵՑ-ՆԻ. ՀԱՆ-ԴԱՐՏ ԶԸ-ՐԵՐՈՒՄ ՆԱ ԻՆՁ ԿԸ ԿԵՆ-ԴԱ-ՆԱՑ-ՆԻ Ե -

S 2 ԿԸ-ԲԸ-ՆԱ-ԿԵՑ-ՆԻ, ՀԱՆ-ԴԱՐՏ ԶԸ-ՐԵՐՈՒՄ ՆԱ ԻՆՁ ԿԸ-ԿԵՆ-ԴԱ-ՆԱՑ-ՆԻ Ե -

A ԿԸ-ԲԸ-ՆԱ-ԿԵՑ-ՆԻ, ՀԱՆ-ԴԱՐՏ ԶԸ-ՐԵՐՈՒՄ ՆԱ ԻՆՁ ԿԸ-ԿԵՆ-ԴԱ-ՆԱՑ-ՆԻ Ե -

7

S 1
 թե նորիՅն-իսկ ԱնՅ-նէս ՄԱՀ - ՎԱՆ ՍՏԿԵՐ-նէ-րոՎ, Ե - թե նորիՅն-իսկ ԱնՅ-

S 2
 թե նորիՅն-իսկ ԱնՅ-նէս ՄԱՀ - ՎԱՆ ՍՏԿԵՐ-նէ-րոՎ Ե - թե նորիՅն-իսկ ԱնՅ-

A
 թե նորիՅն-իսկ ԱնՅ-նէս ԱնՅնէս ՄԱՀ - ՎԱՆ ՍՏԿԵՐ-նէ-րոՎ, Ե - թե նորիՅն-իսկ ԱնՅ-

10

S 1
 նէս ՄԱՀ - ՎԱՆ ՍՏԿԵՐ - նէ -

S 2
 նէս Ե - թե նորիՅն-իսկ ԱնՅ - նէս ՍՏԿԵՐ - նէ -

A
 նէս ԱնՅ - նէս ՍՏԿԵՐ - նէ -

12

S 1
 րոՎ, ՄԱՀ - ՎԱՆ ՄԱՀ - ՎԱՆ ՍՏԿԵՐ-նէ - րոՎ...

S 2
 րոՎ, ՄԱՀ - ՎԱՆ ՄԱՀ - ՎԱՆ ՍՏԿԵՐ-նէ - րոՎ...

A
 րոՎ, ՄԱՀ - ՎԱՆ ՄԱՀ - ՎԱՆ ՍՏԿԵՐ-նէ - րոՎ...

Vivace

18

S 1 *mf* ՏԵՐՆ ԻՄ ՀՈՎԻՎՆ Է ՏԵՐԻՍ ՀՈՎԻՎՆ Է ԻՆՁ ՈՉԻՆՉ ՉԻ ՊԱՎԱՍԻ,

S 2 *mf* ՏԵՐՆ ԻՄ ՀՈՎԻՎՆ Է ՏԵՐԻՍ ՀՈՎԻՎՆ Է ԻՆՁ ՈՉԻՆՉ ՉԻ ՊԱՎԱՍԻ,

A *mf* ՏԵՐՆ ՀՈՎԻՎՆ ԻՄ ՏԵՐՆ ՀՈՎԻՎՆ ՈՉԻՆՉ ՉԻ ՊԱՎԱՍԻ

21

S 1 ԴԱ - ԼԱՐ - ԿԱՅ - ՐԵ -

S 2 ԻՆՁ ՈՉԻՆՉ ՉԻ ՊԱՎԱՍԻ, ԴԱ - ԼԱ -

A ԻՆՁ ՈՉԻՆՉ ՉԻ ՊԱՎԱՍԻ, ԴԱ - ԼԱ -

23

S 1 ԲՈՒՄ ՆԱ ԻՆՁ ԿԸԲԸՆԱԿԵՑՆԻ ԿԸԲԸՆԱԿԵՑ - ՆԻ.

S 2 ԲՈՒՄ ՆԱ ԻՆՁ ԿԸԲԸՆԱԿԵՑՆԻ ԿԸԲԸՆԱԿԵՑ - ՆԻ -

A ԲՈՒՄ ՆԱ ԻՆՁ ԿԸԲԸՆԱԿԵՑՆԻ ՆԱ - ԿԸ ԲԸ ՆԱԿԵՑՆԻ -

27

S 1

S 2

A

ԴԱ - ԼԱՐ ՎԱՅ-ՐԵ-ՐՈՒՄ ՆԱ - ԻՆՁ ԿԸ-ԲԸ-ՆԱ-ԿԵՑ - ՆԻ

ԴԱ - ԼԱՐ ՎԱՅ-ՐԵ-ՐՈՒՄ ՆԱ - ԻՆՁ ԿԸ ԲԸ-ՆԱ-ԿԵՑ - ՆԻ

ԿԸ ԲԸ ՆԱ-ԿԵՑ - ՆԻ

31

S 1

S 2

A

ՏԵՐՆ ԻՄ ՀՈ - ՎԻՎՆ Է ԻՆՁ Ո - ՉԻՆՉ ՉԻ ՊԱ - ԿԱ - ՍԻ,

ՏԵՐՆ ԻՄ ՀՈ - ՎԻՎՆ Է ԻՆՁ Ո - ՉԻՆՉ ՉԻ ՊԱ - ԿԱ - ՍԻ,

ՏԵՐՆ ԻՄ ՀՈ - ՎԻՎՆ Է ԻՆՁ Ո - ՉԻՆՉ ՉԻ ՊԱ - ԿԱ - ՍԻ,

AMOROSO

33

S 1

S 2

A

ԴԱ - ԼԱՐ ՎԱՅ - ՐԵ - ՐՈՒՄ ԲԸ-ՆԱ-ԿԵՑ-ՆԻ

ԴԱ - ԼԱՐ ՎԱՅ - ՐԵ - ՐՈՒՄ ՆԱ ԻՆՁ ԿԸ ԿԵՑ-ՆԻ

ԴԱ - ԼԱՐ ՎԱՅ - ՐԵ - ՐՈՒՄ ԻՆՁ ԿԸ ԲԸ ՆԱ-ԿԵՑ-ՆԻ

36

S 1
 ԿԸ ԲԸ ՆԱ-ԿԵՅ-ՆԻ. *pp* ՉԵՄ ՎԱ-ԻԵ-ՆԱ - ՉԱ-ՐԻՑ ԲԱՆ-ՋԻ ՏԵ-ՐԸՍ

S 2
 ԿԸ-ԲԸ-ՆԱ-ԿԵՅ-ՆԻ *pp* ՉԵՄ ՎԱ-ԻԵ-ՆԱ ՉԱ-ՐԻՑ, ԲԱՆ-ՋԻ ՏԵ-ՐԸՍ

A
 ԿԸ-ԲԸ-ՆԱ-ԿԵՅ-ՆԻ *pp* ՉԵՄ ՎԱ-ԻԵ-ՆԱ ՉԱ-ՐԻՑ, ԲԱՆ-ՋԻ ՏԵ-ՐԸՍ

40

S 1
 — ԻՆՁ ՀԵՏ Է ————— ԻՆՁ ՀԵՏ Է... —————

S 2
 — ԻՆՁ ՀԵՏ Է, ————— ԻՆՁ ՀԵՏ Է... —————

A
 — ԻՆՁ ՀԵՏ Է, ՏԵ-ՐԸՍ ԻՆՁ ՀԵՏ Է ————— ԻՆՁ ՀԵՏ Է... —————

45

S 1
mf ՆԱՍԵՂԱՆ ՊԱՏՐԱՍ - ՏԵՑ *sf* ՀԱ-ԼԱԾԻՉՆԵՐԻՍԴԻ-ՄԱՑ, ԳԸ-

S 2
 ————— ՆԱՍԵՂԱՆ ՊԱՏՐԱՍ - ՏԵՑ *sf* ԴԻ-ՄԱՑ, ԳԸ-

A
mf ՆԱՍԵՂԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ *sf* ԴԻ-ՄԱՑ, ԳԸ-

49

S1
 3
 ԼՈՒԽԸՍ ՅՈՒՂՈՎ Օ - ծէՅ _____ ԵՎ ԲԱ - ԺԱ - ԿՈՎ ԱՐ - ԲԵՅ -

S2
 3
 ԼՈՒԽԸՍ ՅՈՒՂՈՎ Օ - ծէՅ _____ ԵՎ ԲԱ - ԺԱ - ԿՈՎ ԱՐ - ԲԵՅ -

A
 3
 ԼՈՒԽԸՍ ՅՈՒՂՈՎ Օ - ծէՅ, Օ - ծէՅ, ԲԱ - ԺԱ - ԿՈՎ ԱՐ - ԲԵՅ -

52

S1
 ՐԵՅ, _____ ՏԻ - ՐՈՋ _____ Ո - ՂՈՐ - ՄՈՒ - ԹՅՈՒ - ՆԸ _____ ՊԻ -

S2
 ՐԵՅ, _____ ՏԻ - ՐՈՋ _____ Ո - ՂՈՐ - ՄՈՒ - ԹՅՈՒ - ՆԸ _____ ՊԻ -

A
 ՐԵՅ, ԱՐ - ԲԵՅ - ՐԵՅ _____ ՏԻ - ՐՈՋ _____ Ո - ՂՈՐ - ՄՈՒ - ԹՅՈՒ - ՆԸ _____ ՊԻ -

56

S1
 ՏԻ _____ ԻՆՁ ՀԵ - ՏԵ - ՎԻ ԿՅԱՆ - ՔԻՍ ԲՈ - ԼՈՐ Օ - ԲԵ -

S2
 ՏԻ _____ ԻՆՁ ՀԵ - ՏԵ - ՎԻ ԿՅԱՆ - ՔԻՍ ԲՈ - ԼՈՐ Օ - ԲԵ -

A
 ՏԻ _____ ԻՆՁ ՀԵ - ՏԵ - ՎԻ ԿՅԱՆ - ՔԻՍ ԲՈ - ԼՈՐ Օ - ԲԵ -

Solo sopr. ԵՍ ՊԻ - ՏԻ ԲԸ - ՆԱԿ - ՎԵՍ ԻՐ ՀԵՏ

60

S 1

ԲԻՆ

ՏԻ - ԲՈՋ ՀԵՏ

S 2

ԲԻՆ,

ՏԻ - ԲՈՋ ՀԵՏ

A

ԲԻՆ

ՏԻ - ԲՈՋ ՀԵՏ

ՀԱ - ՎԵՏ

64

S 1

pp ՏԻ - ԲՈՋ ՏԱՆՆ ԱՆ - Ա - ՂԱՐՏ

S 2

pp ՏԻ - ԲՈՋ ՏԱՆՆ Ա - ՆԱ - ՂԱՐՏ

A

pp Solo alto ՏԻ - ԲՈՋ ՏԱՆՆ ԱՆ - Ա - ՂԱՐՏ

ՍԱՂՄՈՍ - #33

Adagio $\text{♩} = 40$

ՌՈՒԲԵՐՏ ԱՄԻՐԻԱՆՅԱՆ

Soprano *mp* Ա-մեն ժամ Տի-րոջն օրհն-եր - գեմ _____ և իր -

Alto *mp*

Tenor *mp* Ա-մեն ժամ Տի-րոջն օրհն-եր - գեմք օրհն եր-գեմք և իր -

Baritone *mp*

4 S մով թող անձն իմ պար-ծե - նա _____ մե-ծա-րենք տի-րո-ջը և օրհ-

A պար-ծե - նա _____

T մով թող անձն իմ պար-ծե - նա _____ մե-ծա-րենք տի-րո-ջը և օրհ-

B

7 S նենք մեկ-տեղ _____ ա - նու - նը իր սի - րով միշտ գով - եր-գենք մե-ծա -

A

T նենք մեկ-տեղ _____ ա - նու - նը իր սի - րով միշտ գով - եր-գենք մե-ծա -

B

10

S
րենք տի-րո-ջը և օրհ-նենք մեկ-տեղ — ա - նու - նը իր սի - րով միշտ գով - եր-

A
րենք տի-րո-ջը և օրհ-նենք մեկ-տեղ — ա - նու - նը իր սի - րով միշտ գով - եր-

T
րենք տի-րո-ջը և օրհ-նենք մեկ-տեղ — ա - նու - նը իր սի - րով միշտ գով - եր-

B
րենք տի-րո-ջը և օրհ-նենք մեկ-տեղ — ա - նու - նը իր սի - րով միշտ գով - եր-

13

S
գենք մո-տե-ցեք տի-րոջ լույսն ա - ռեք — եվ թող

A
լույսն եվ թող

T
գենք մո-տե-ցեք տի-րոջ լույսն ա - ռեք լույսն եվ թող

B
լույսն ա - ռեք —

16

S
ձեր ե - րե - սը չա-մա - չի — հրեշ-տակ - յա բա-նա-կը երկ-նա -

A
չա - մա - չի

T
ձեր ե - րե - սը չա-մա - չի — հրեշ-տակ - յա բա-նա-կը երկ-նա -

B
չա - մա - չի

19

S յին տի-րոջ— նե-ցուկ պաշտ-պանն է եր-կյու-ղած - նե - ռի հրեշ-տակ-

A

T յին տի-րոջ— նե-ցուկ պաշտ-պանն է եր-կյու-ղած - նե - ռի հրեշ-տակ-

B

22

S յա բա-նա-կը երկ-նա - յին տի-րոջ— նե-ցուկ պաշտ-պանն է յեր-կյու-ղած-նե-

A

T յա բա-նա-կը երկ-նա - յին— տի-րոջ— նե-ցուկ պաշտ-պանն է եր-կյու-ղած-նե-

B

25

S ռի— նե-ցուկ պաշտ-պանն է յեր-կյու-ղած - նե - ռի—

A

T ռի— նե-ցուկ պաշտ-պանն է եր-կյու-ղած - նե - ռի—

B

28

S

A

T *Affettuoso*

B

f Տերն մըշ-տա - հաս փըր - կիչ մեր մարդ-կանց - պա - հա - պան —

34

S

A

T

B

մեզ կա-զա - տի նա ցա-վե - թից մեր ա-ղա-չանք-նե - թին կա-րե-կից —

40

Leggiero

S

A

T

B

մեզ կա - թե - կից — մըշ-տա - հաս մեր-փըր-կիչ պա - հա -

մեզ կա - թե - կից — հաս փըր-կիչ

46

S պան մեր տեր կը-փըր - կի բո-լո-րիս մեզ պա - տող ցա-վե-րից ար-դա -

A

T պա-հա-պան տեր կը-փըր - կի բո-լո-րիս մեզ պա - տող ցա-վե-րից

B

49

S ըս ան-ձե-րին կա-զա - տի չա-րից մըշ-տա-պես կա-րե-կից ա-դա - չանք-նե-րին

A

T և մեզ տեր մըշ-տա-պես կա-րե-կից ա-դա - չանք-նե-րին *f*

B

լե -

53

S բա-րուն ձըգ-տիր — հո-գով ապ - ըիր

A

T բա-րուն ձըգ-տիր — հո-գով ապ-րիր

B

զուր զուրկ պա-հիր նեն-գա-միտ խոս-քե-րից

58 **Grave**

S *f* Ա-մեն ժամ Տի-րոջն օրհն-եր-

A *f*

T *Solo ten.* խա-ղա-ղու-թյուն փընտ-րիր ա-մեն - ուր *f* Ա-մեն ժամ Տի-րոջն օրհն-եր-

B *Tutti* *f*

63

S գեմ _____ եվ իր - մով թող անձն իմ պար-ծե - նա _____ մե-ծա -

A _____ պար-ծե - նա _____

T գեմ օրհն-եր-գեմ եվ իր - մով թող անձն իմ պար-ծե - նա _____ մե-ծա -

B

66

S ընք տի-րո-ջը և օրհ-նենք մեկ-տեղ - ա - նունն իր մենք սի - րով միշտ գով - եր -

A

T ընք Տի-րո-ջը և օրհ-նենք մեկ-տեղ - ա - նունն իր մենք սի - րով միշտ գով - եր -

B

69

S
գենք մե-ծա - րենք Տի - րո - ջը և օրհ - նենք մեկ - տեղ — ա -

A

T
գենք մե-ծա - րենք Տի - րո - ջը և օրհ - նենք մեկ - տեղ — ա -

B

72

S
նու - նը իր սի - րով միշտ գո - վեր-գենք ա - նու - նը իր սի - րով միշտ գո - վեր-

A

T
նու - նը իր սի - րով միշտ գով - եր-գենք ա - նու - նը իր սի - րով միշտ գով - եր-

B

75

S
գենք — սի - րով ա - նունն իր գով - եր - գենք

A

T
գենք — սի - րով ա - նունն իր գով եր - գենք

B

ԷՋ ՄԻԱԾԻՆՆ Ի ՀՕՐԷ

ԽՈՍՔ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄԱՀԱԿ ՁՈՐԱՓՈՐԵՅՈՒ /VIII-ԲԴ ԴԱՐ/

ԱՌԱՋԱՐԿՎԱԾ Է՝ ՈՐՊԵՍ ԷԶՄԻԱԾԻՆ ՔԱՂԱՔԻ ՀԻՄՆԵՐԳ/

ՀԱՆԴԱՐՏ, ԱԶԱՏ ՀՈԳԵՎՈՐ ՀՆՁՅՈՒՄՈՎ

ԵՐԱԺԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ՝
Ռ. ԱՄԻՐԽԱՆՅԱՆԻ

Սոպրանո *mp*

ԷՋ ՄԻ-Ա - ԾԻՆՆ, ՄԻ-Ա - ԾԻՆՆ Ի ՀՕ-ՐԷ ԵՎ ԼՈՒՅՍ ՓԱ-

Ալտ *mp*

Տենոր *mp*

ԷՋ ՄԻ-Ա - ԾԻՆՆ, ՄԻ-Ա - ԾԻՆՆ Ի ՀՕ-ՐԷ ԵՎ ԼՈՒՅՍ ՓԱ-

Բաս *mp*

6

ԴԱՅ ԸՆԴ ՆԸ - ՄԱ, ՁԱՅՆՔ ՀԸՆ-ՉԵ - ՑԻՆ ՍԱՆ - ԴԱ - ԲԱ-

mf *mf*

8

ԴԱՅ - ԸՆԴ ՆԸ - ՄԱ, ՁԱՅՆՔԱՅՆՔ ՀԸՆ-ՉԵ - ՑԻՆ ՍԱՆ - ԴԱ - ԲԱ-

mf *mf*

11

ՄԵՏՔ — ՍԱՆ - ԴԱՐԱ - ՄԵՏՔ ԱՆ-ԴԸՆ-ԴՈՑ ՏԵ - ՍԵԱԼ ԶԼՈՒՅՍ ՄԵԾ

ՄԵՏՔ — ՍԱՆ - ԴԱՐԱ - ՄԵՏՔ ԱՆ-ԴԸՆ-ԴՈՑ ՏԵ - ՍԵԱԼ ԶԼՈՒՅՍ ՄԵԾ —

17

ՀԱՅ - ՐԱՊԵ - ՏԻՆ — ԳՐԻ - - - ԳՈ - - - ՐԻ,

ՀԱՅ - ՐԱՊԵ - ՏԻՆ — ԳՐԻ - - - ԳՈ - - - ՐԻ

22 *ff*

ՊԱՏ - ՄԵՐ — ՅԸՆ-ԾՈՒ - ԹԵԱՄԲ ՀԱ - ՎԱ - ՏԱ - ՑԵԱԼ ԱՐՔԱ - ՅԻՆ, —

ՊԱՏ - ՄԵՐ — ՅԸՆ-ԾՈՒ - ԹԵԱՄԲ ՀԱ - ՎԱ - ՏԱ ՑԵԱԼ ԱՐՔԱ - ՅԻՆ, —

26

Ե - ԿԱՅՔ ՇԻ - ՆԵՍ-ՑՈՒՔ ՍՈՒՐԲ ԶԽՈ - ԲԱՆՆ ՍՈՒՐԲ ԶԽՈ -

Ե - ԿԱՅՔ ՇԻ - ՆԵՍ-ՑՈՒՔ ՍՈՒՐԲ ԶԽՈ - ԲԱՆՆ, ՍՈՒՐԲ ԶԽՈ -

28

ԲԱՆՆ, ԽՈ - ԲԱՆՆ ԼՈՒ - ՍՈՅ, — քԱՆ - ԶԻ Ի ՍՄԱ ԾԱ-ԳԵԱՅ ԾԱ -
 ԲԱՆՆ, ԽՈ - ԲԱՆՆ ԼՈՒ - ՍՈՅ, — քԱՆ - ԶԻ Ի ՍՄԱ ԾԱ-ԳԵԱՅ ԾԱ -

mp

32

ԳԵԱՅ ՄԵԶ — ԼՈՒՅՍ — Ի ՀԱ-ՅԱՍ-ՏԱՆ ԱՇ - ԽԱՐ - ՀԻ, —
 ԳԵԱՅ ՄԵԶ ԼՈՒՅՍ — Ի ՀԱ-ՅԱՍ-ՏԱՆ ԱՇ — ԽԱՐ - ՀԻ, —

mf

37 *f*

Էջ Մի - Ա - ծիւն, Մի - Ա - ծիւն Ի ՀՕ - ՐԵ

Էջ Մի - Ա - ծիւն Մի - Ա - ծիւն Ի ՀՕ - ՐԵ

mf

Էջ - Մի - Ա - ծիւն ծիւն Ի ՀՕ - ՐԵ

41

ԵՎ ԼՈՒՅՍ ՓԱ - ՌԱՅ ԸՆԴ ՆԸ-ՄԱ, *f* Էջ Մի - Ա - ծիւն, Մի - Ա -

ԵՎ ԼՈՒՅՍ ՓԱ - ՌԱՅ ԸՆԴ ՆԸ-ՄԱ, Էջ - Մի - Ա - ծիւն, Մի - Ա -

46

Ծիւնն ի ՀՕ - ՐԵ _____ ԵՎ ԼՈՒՅՍ ՓԱ - ՌԱՅ ԸՆԴ ՆԸ-ՄԱ:

Ծիւնն ի ՀՕ - ՐԵ _____ ԵՎ ԼՈՒՅՍ ՓԱ - ՌԱՅ ԸՆԴ ՆԸ-ՄԱ:

ՀԱՅՐ ՄԵՐ

ՌՈՐԵՐՏ ԱՄԻՐԻԱՆՅԱՆ

ՀԱՆԴԱՐՏ, ԽՈՐՈՒՆԿ ԱՆՋԿՈՒԹՅԱՄԲ

Soprano *p* Հայր մեր, որ եր - կինս ես, սուրբ ե - ղի

Alto *p*

Tenor *p* Հայր մեր, որ եր - կինս ես, Հայր ե - ղի -

Baritone *p*

6 S gh ա - նուն քո, ե - կես - ցե ար -

A

T 8 gh ա - նուն քո, ե - կես - ցե ար -

B

12 S քա - յու - թյուն քո, ե - ղի - ցին կամք քո որ -

A

T 8 քա - յու - թյուն քո, ե - ղի ե - ղի - ցին կամք քո որ -

B

Ար-քա-յու - թյուն

17

S պես եր - կինս և երկ *f* ռի ռի

A *f*

T պես եր - կինս և երկ *f* ռի եր - կինս և երկ - ռի

B *f* եր - կինս երկ - ռի

22

S երկ - կինս երկ - ռի

A ռի

T եր - կինս երկ - ռի

B եր կինս և երկ - ռի

26 *mp*

S Ջհաց մեր հա - նա-պա - զորդ տուր մեզ այս - օր եվ թող մեզ զպար -

A *mp*

T *mp* Ջհաց մեր հա - նա-պա - զորդ տուր մեզ այս - օր եվ թող մեզ զպար -

B *mp* եվ զպար -

31

S տիս մեր որ - պես և մենք թո - դումք մե — րոց պար - տա -

A տիս մեր որ - պես և մենք թո - դումք մե — րոց պար - տա -

T տիս մեր որ - պես և մենք թո - դումք մե — րոց պար - տա -

B տիս

35

S պա - նաց, *p* եվ մի տա - նիր — զմեզ ի — փոր - ձու - թյուն

A պա - նաց, *p* եվ մի տա - նիր — զմեզ ի փոր - ձու - թյուն,

T պա - նաց, *p* եվ մի տա - նիր — զմեզ ի փոր - ձու - թյուն,

B պա - նաց, *p* եվ մի տա - նիր — զմեզ ի փոր - ձու - թյուն,

40

S այլ փոր - կեա զմեզ — ի չա - րեն, *ff* Ձի —

A այլ փոր - կեա զմեզ — ի չա - րեն, *ff* Ձի —

T այլ փոր - կեա զմեզ — ի չա - րեն, *ff* Ձի —

B այլ փոր - կեա զմեզ — ի չա - րեն, *ff* Ձի —

44

S *Ph* է ար - քա - յու թյուն եվ զո - րու -

A

T *Ph* է ար - քա - յու - թյուն եվ զո - րու -

B

48

S թյուն եվ փառք քեզ հա-վիտ-յան Հայր -

A

T թյուն եվ փառք քեզ հա-վիտ-յան Հայր

B եվ փառք փառք

rit.

52

S մեր *mp* ա - մեն ա - մեն ա - մեն *pp*

A *mp* *pp*

T մեր *mp* ա - մեն մեն ա - մեն *pp*

B *mp* *pp*

Ռոբերտ Մլքեյան

Պատանեկության տարիներից ինձ համար նա մեր երկրում երգի արքան էր, երգի խորհրդանիշ: Իսկ երբ մեծացա, հասկացա, որ նա ո՛չ միայն հայ երգի արքան է, այլ իրավամբ հավակնում է աշխարհի լավագույնների շարքին կցվելուն:

Նրա երաժշտությունը անքննարկելի է իր բացարձակ ներդաշնակությամբ՝ կառուցվածքի, խոսք-երաժշտություն կապի, իր հարուստ հարմոնիկ ներկայակոչով: Իսկ մեղեդու շռայլությունը այնքան լայն, այնքան մեծ, որ երբեմն... շունչդ կտրվում է... Սկսում ես տարակուսել, արդյո՞ք ունակություններդ և հնարավորություններիդ թույլ կտան այդ երաժշտության խորքերը թափանցելու, մինչև վերջ հասկանալու և վերարտաբերելու:

Ռոբերտ Ամիրխանյանի երաժշտությունը գրավիչ է ցանկացած՝ անգամ սիրողական կատարողի համար: Սակայն այդ երաժշտությանը որևէ միջակություն իրավունք չունի ձեռք տալ: Այդ երաժշտությունը իրական արժեք է, որին դիպչելն ու ցուցադրելը հասու է միայն համապատասխան մասնագիտական, հոգևոր և մարդկային բովանդակություն ունեցող անհատներին: Այսօր շնորհակալ եմ Աստծուց, որ ունեմ հնարավորություն շփվելու այդ մեծագույն մարդու հետ, կատարելու նրա երաժշտությունը, նվիրելու ունկնդրին, և նվիրումից հետո վայելելու այն իրական հոգու տոնը, որ տիրում է թե՛ բեմում, թե՛ դահլիճում:

Ռոբերտ Ամիրխանյան անձնավորությունը ունիվերսալ է իր բոլոր դրսևորումներով՝ իր մտածելակերպով, դիրքով, յուրաքանչյուր գործողության և խոսքի հստակ տրամաբանությամբ:

Դժվար է պատկերացնել, որ նման կարգի երաժշտության հեղինակը կարող է լինել նաև հասարակությանը այդքան նվիրված գործիչ: Ազգային մտածելակերպ ունեցող, ծայրահեղ ամուր արական հատկանիշներով օժտված, որոշումների մեջ էլ՝ տասը անգամ մտածող՝ մեկ անգամ կտրող: Իր համոզմունքներն ու որոշումները, մոտեցումներն ու սկզբունքները ձևավորվում են մտքի անսահման ունակությամբ, ազգային լայն գիտակցմամբ և բացառիկ սրտացավությամբ:

Ես բացահայտել եմ ինձ համար մի մարդու, ով իր ազդեցիկ խոսքի և մտքի անսահման հնարավորությունների շնորհիվ վաստակել է իրավունքը խոսելու մի ամբողջ ժողովրդի հետ, մի ամբողջ ազգի համար: Ծայրահեղ խստությունը, երբեմն, նույնիսկ կոպտության հասնող անհանդուրժողականությունը հիմարության և տգիտության հանդեպ՝ անկախ դիմացինի դիրքից կամ

Ի հարկե Ամիրխանյան- ՄԱՐԴԸ առաջին հերթին կմտնի պատմության մեջ որպես հայ մշակույթի լավագույն երաժիշտներից մեկը, բայց չմոռանանք նաև, որ նա շատ անգամ օգտագործելով սեփական հեղինակությունը և առանց գովազդելու իր անելիքը, շատ-շատերի համար եղել է օգտակար կամ օգնական կյանքի տարբեր ոլորտներում:

[illegible]

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԱՆՎԱՆ ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ԵՐԱԺՏՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՆ

16 ՄԱՐՏ | 2018 | 19:00

Մոլոր
Ամբիոնակցան

70-ԱԿԱՆԵՐ
ՄԵՐ ՄՐՏԵՐՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ԵՐԳԶԱՆՈՒՄԻ
ՈՒՐԵՐՏ ԱՆՔԵՅԱՆ
գերադասարան ռեպերտուր զինավոր դիրիժոր

մեխանիզմներ

ԱՆՎԱՆ ՀՈՒՍԻՆՅԱՆ, ԷՄ ՀՈՒՍԻՆՅԱՆ, ՄԻՋԱ ՍԱՅՐԱՅԱՆ, ՄԱՐԻՆԱ ՄԻՐՅԱՆ
ՄԱՐԻՆԱ ՄԱՐԻՆՅԱՆ, ՄՈՒՐԵՐՏ ԱՐԴԱՇԱՅԱՆ, ԼՈՒԻՍԱ ՎԱՐԴԱՅԱՆ, ԽԱՐԷ
ՀՈՒՍԻՆՅԱՆ, ԼՈՒԻՍԵ ՕՐԴՈՒՆՅԱՆ, ՈՍԿԱՐ ԲԱՂՅԱՄՅԱՆ, ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԽԱՅԱՏՅԱՆ, ՄԱՐԻՆԱ ՄԻՐՅԱՆ, ՀՈՒՍԻՆՅԱՆ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ, ԱՐՄԱ ՍԵՏԻՍՅԱՆ

2 Հուլիսի
/ 2015/19:00

Կոմիտասի անվան կամերային
երաժշտության տուն

ՌՈՒՔԵՐՏ ԱՄԻՐՈՍԱՅԱՆ ՍԻՐԱՍՏ ԵՐՈՒՐ ԿԱՏԱՏ „ՊՈՒՏԻ ԿԼԱՆՔԸ,“

Հայաստանի պետական
կամերային երգչախումբ
„Տիրամայր Հայաստանի,
երգչախումբ

գեղարվեստական ղեկավար և ղեկավոր
ՌՈՒՔԵՐՏ ՄԼՔԵՅԱՆ

Աննա Կատարինե* Աննա Ավդալյան
Մեղի Մելիքյան
Մոնիկա Մուսկաթյան
Դանա Ջորջյան
Վոլինտեր Գևորգյան
Էռա Հովսեփյան
Վրեժ Դանիելյան

Երևանի Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տուն / 010706040 9:19:24:25

Մի կաշաքաքի պարճոշնշ...

2014 թվականի գարնանը Երևանի կենտրոնական պուրակներից մեկում բացվեց Ֆրանսիայի ազգային հերոս՝ հայազգի Միսաք Մանուշյանին նվիրված հուշարձանը։ Բացմանը ներկա գտնվեցին Հայաստանի և Ֆրանսիայի հանրապետությունների նախագահները, երկու երկրների բարձրաստիճան մի շարք պաշտոնյաներ, բազմահազար ներկաներ, հյուրեր։ Միջոցառումը եզրափակեց կոմպոզիտոր Ռոբերտ Ամիրխանյանի հատուկ այդ առիթով գրված «L’Affiche rouge» խմբերգը, Լուի Արագոնի “Strophes pour se souvenir” («Խոսք հիշատակի») բանաստեղծությամբ։ Ֆրանսիայի մեծ բանաստեղծը իր տողերով անդրադարձել էր Միսաք Մանուշյանի՝ նրա մահապատժից առաջ սիրեցյալ կնոջը ուղղված հրաժեշտի նամակին։ Երգը հնչեց Ֆրանսերենով Հայաստանի պետական կամերային երգչախմբի և մենակատար Հասմիկ Առաքելյանի կատարմամբ։ (Ի դեպ, “Affiche rouge”-ը 1944-ի գարնանը օկուպացված Փարիզում Vichy France և նացիստական Գերմանիայի ղեկավարների կողմից տարածված պաստառն էր, որով հայտարարվում էր մահապատիժ Մանուշյանի խմբի 23 անդամներին)։

Ֆրանսուա Օլանդ, Սերժ Սարգսյան, Ռոբերտ Ամիրխանյան, Գաբրիել Չեմբերջի

Շուտով այդ խմբերգը հիմք հանդիսացավ «Պոետի կյանքը» ("La vie du poète") կանտատի ստեղծման, որը հնչեց Հայոց ցեղասպանության 100-ամյա տարելիցի օրերին: Այն հնչեց Արամ Խաչատրյանի համերգային սրահում՝ Երևանի պետական կամերային և Գյումրու «Տիրամայր Հայաստան» կրթօջախի երգչախմբերի կատարմամբ, դիրիժոր՝ Ռոբերտ Մլքեյան:

Կոմպոզիտորի խոստովանությամբ, մոնումենտալ կտավի մտադրացումը հասունացավ հետևյալ հարցից՝ «Ինչո՞ւ ազգիս նվիրական զավակը բռնեց աշխարհի ճանապարհը, արիացավ, պայքարեց, հերոսացավ և զոհվեց այլ մի երկրում՝ հանուն այլ երկրի ազատագրման»: Միսաք

Մանուշյանի պատմական հերոսացման ուղու նկարագրով բացահայտվում են աշխարհի հեռավոր ճամփեքում ծանոթ և կորսված հազարավոր հայորդիների ճակատագրեր:

Կանտատում հնչել են ինչպես Գևորգ Էմինի, Միսաք Մանուշյանի, Լուի Արագոնի բանաստեղծությունները, այնպես էլ՝ Ռ. Ամիրխանյանի բանաստեղծական տողերը: Որպես արտառոց դրսևորում կոմպոզիտորը օգտագործել է բանավոր խոսքը: Իսկ նախաբանի փոխարեն կոմպոզիտորը կարդում է իր իսկ «Մեղադրում եմ» հեղինակային տողերը՝

ՄԵՂԱԴՐՈՒՄ ԵՄ, որ

Հազար իննհարյուր տասնհինգ թվի ապրիլ քսանչորսին,
Երբ արևը դեռ չէր ծածկել լուսնին,
Դեռ իրենց կյանքում ոչինչ չարարած
Բութ ու նենգամիտ ստորոգյալ անձինք,
Ստորագայլ այրեր
Տեղահանության պիտակի ներքո,
Իմ իսկ տանս մեջ գրկել են անձիս
Պատմական իմ տան պաշտպան լինելու՝
Աստծով ինձ տրված սուրբ իրավունքից...

ԵՍ ՄԵՂԱԴՐՈՒՄ ԵՄ

Ենիչերներին, երիտթուրքերին և բոլոր նրանց,
Ովքեր երկդիմի հոգատարության դիմակի ներքո
Կոկորդ կտրելու մարզանքից արբած՝
Խլել, պոկել են իմ տուն երկրի մեջ
Սովալլուկ մանկան արցունքն իմ ափով
Սրբել-գգվելու աստվածապարզն շնորհն իմ ձեռքից...

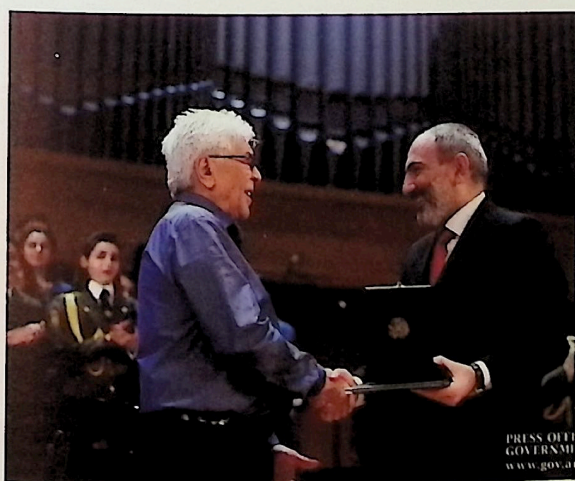
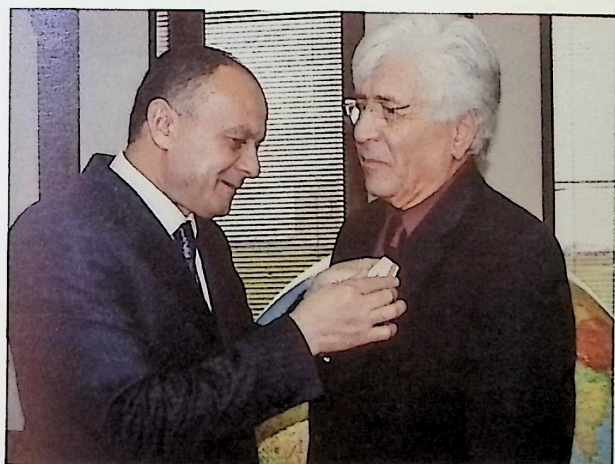
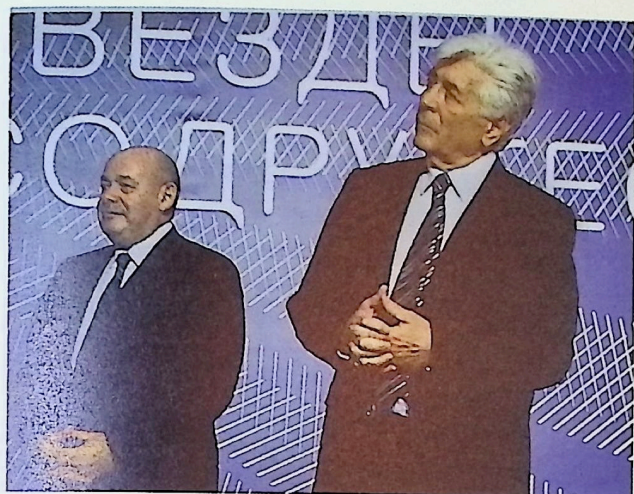
ԵՍ ՄԵՂԱԴՐՈՒՄ ԵՄ

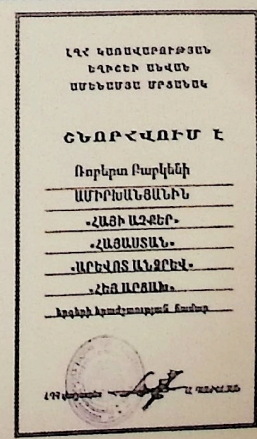
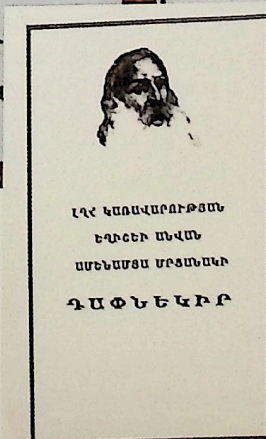
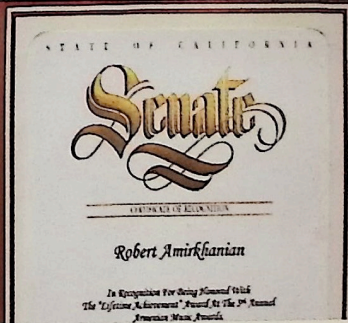
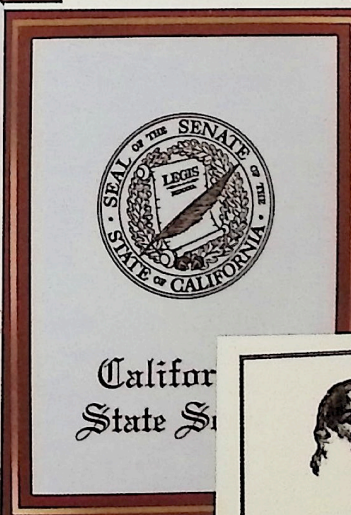
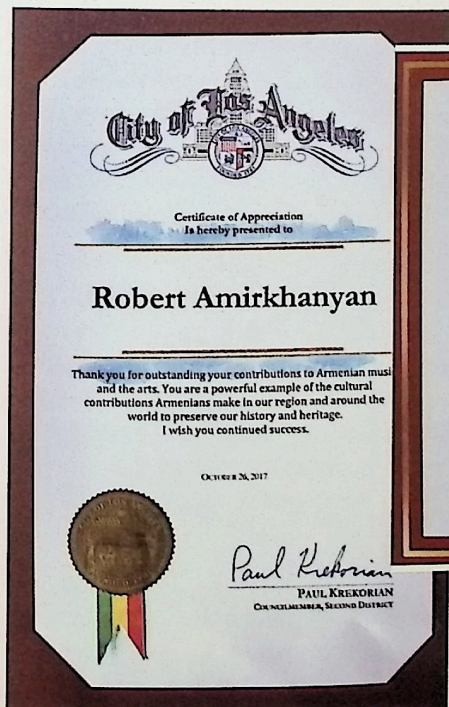
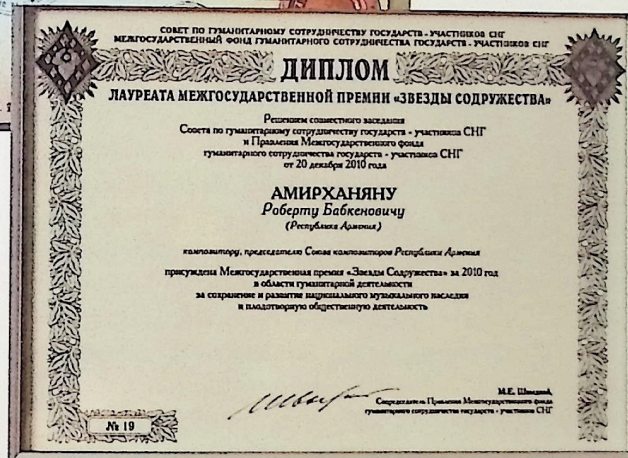
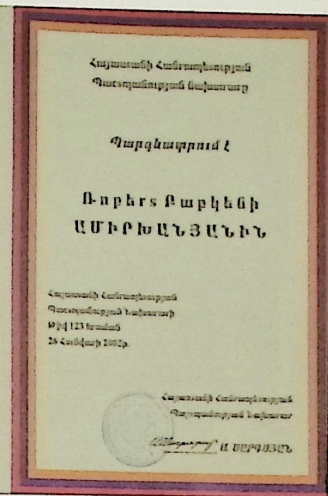
Իմ հազարամյա կրտսեր զավակին
Աշխարհասփյուռ ճամփեքին նետելու համար,
Եվ իմ նահատակ հայոց եղբորը՝ Միսաք-Մանուշին
Իր հողի վրա ապրել-գոհվելու ու հերոսվելու
Պատվո խնդրից զրկելու համար...

ԵՍ ՄԵՂԱԴՐՈՒՄ ԵՄ

Հայ ժողովրդի, հայ մարդու հանդեպ,
Մարդկության հանդեպ
Սահմկեցուցիչ ծրագրի համար՝
Ապրելն՝ ապրիլով փոխակերպելու
Գազանակենցաղ արարքի համար
Ես մեղադրում եմ...

Պարգևներ ու պարգևատրումներ

ИМПРОВИЗАЦИЯ НА ЗАДАННУЮ ТЕМУ

БЛЕСТЯЩИЙ КОМПОЗИТОР, НЕИСПРАВИМЫЙ РОМАНТИК, МУДРЕЦ, НАБЛЮДАЮЩИЙ ЗА ТЕЧЕНИЕМ ЖИЗНИ И НАХОДЯЩИЙ ВРЕМЯ НА СОЗДАНИЕ МЕТКИХ АФОРИЗМОВ, ПОЛЬЗУЮЩИХСЯ ПОПУЛЯРНОСТЬЮ СРЕДИ ДРУЗЕЙ, И НЕ ТОЛЬКО, РОБЕРТ АМИРХА-НЯН УДИВИТЕЛЬНЫМ ОБРАЗОМ СОВМЕЩАЕТ В СЕБЕ ВСЕ ЧЕРТЫ ТВОРЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ И КАЧЕСТВА ХАРИЗМАТИЧНОГО АДМИНИСТРАТОРА: ВОТ УЖЕ ДВАДЦАТЬ ЛЕТ ОН ВОЗГЛАВЛЯЕТ СОЮЗ КОМПОЗИТОРОВ И МУЗЫКОВЕДОВ АРМЕНИИ. К СЛОВУ РОБЕРТ БАБКЕНОВИЧ ОТНОСИТСЯ ТАК ЖЕ, КАК К МУЗЫКЕ, А ПОТОМУ ЛЮБАЯ ПОПЫТКА ПЕРЕВЕСТИ БЕСЕДУ С НИМ В ЖЕСТКИЙ ФОРМАТ «ВОПРОС-ОТВЕТ» ТУТ ЖЕ САМЫМ ПЛАЧЕВНЫМ ОБРАЗОМ ОТРАЗИЛАСЬ БЫ НА КОЛОРИТЕ И АРОМАТЕ РЕЧИ МАСТЕРА. ПОЭТОМУ МЫ РЕШИЛИ: ПУСТЬ ЭТО БУДЕТ НЕ ИНТЕРВЬЮ, А ИМПРОВИЗАЦИЯ НА ТЕМУ.

НАРИСОВАННОЕ ПИАНИНО

Вы – признанный, состоявшийся композитор с плодотворной творческой биографией. Ваши сочинения знают даже те, кто далек от музыки, кто даже не знает Вашего имени – благодаря популярнейшим мультипликационным фильмам, саундтрекам к кинокартинам. Вы всегда любили музыку? Всегда сочиняли ее?

Это самый верный ответ: всегда. Когда я был еще очень маленьким, в пять – шесть лет, у нас дома еще не было пианино. Зато был раздвижной стол со складывающейся, как книжка, доской. И вот я нарисовал на этой раскладной доске клавиатуру: черные клавиши, белые клавиши – и «играл» на них свои мелодии – те, что слышал, и те, что уже приходили мне в голову. Пожалуй, вот так начался мой путь музыканта. В музыке я перфекционист. Я никогда не бываю до конца доволен тем, что создаю. Например, мой струнный квартет, написанный в молодости, был отмечен на Всесоюзном конкурсе. Но лично я не был им доволен, а потому не стал продолжать сочинение классической музыки, сосредоточившись на эстраде. В этом я вижу свою миссию: не давать публике то, что она хочет получить. Массовый, рыночный вкус – это то, что проще и быстрее всего продается, но и то, что неизбежно снижает уровень культуры. А надо сделать так, чтобы публика слушала то, что я хочу для нее исполнить, хочу сказать ей через свою музыку. Мне иногда говорят с удивлением, что мои партитуры для песен, даже для мультфильмов, очень сложны. Что ж, это, если угодно, фирменный знак. Я не считаю нужным писать «простую» музыку. Для меня очень важны и слова, на которые ляжет моя музыка. Я с удовольствием пишу музыку на стихи русских поэтов: Марины Цветаевой, Роберта Рождественского, Ирины Пановой... Для меня является предметом огромной личной гордости, что Микаэль Таривердиев, услышав мою песню на слова Марины Цветаевой, сказал мне, что после этого прослушивания хочет разорвать собственные сочинения. Я ответил, что буду гордиться – но не этим его желанием, а тем, что он мне это сказал...

ПУТЬ К ДРУГОМУ ЧЕЛОВЕКУ

Вы – лауреат Межгосударственной премии «Звезды Содружества» за достижения в области гуманитарной деятельности, а не искусства, как было бы логично предположить. Существует ли для Вас дилемма: искусство для Человека или человек для Искусства? Что Вы ставите в собственной, личной системе ценностей на первое место?

Я всегда говорю, что сочинение музыки не является для меня чем-то сложным, мучительным. Она просто возникает у меня в голове, и я ощущаю необходимость, потребность перенести ее на нотный лист. И все же служение Музе – пусть даже я выражаюсь высокопарно – требует от человека некой аскезы. Музыка оказывается для тебя на первом месте; иногда это заставляет жертвовать какими-то личными отношениями, тем, что принято считать «нормой» в обществе. Мой день всегда начинался с того, что до трех часов дня я работал за инструментом. Играл то, что приходит в голову, – но никогда сразу не записывал. Я считаю, что мелодия, услышанная в голове и воплощенная в звуках, должна пройти проверку временем, прежде чем перенестись в нотные знаки. Но после трех я всегда выходил на улицу и был открыт к общению, был готов обнять каждого встречного...

Я всегда считал и продолжаю твердо в это верить сейчас: жизнь – это путь к другому человеку. Отношения – это то, что мы – с двух сторон, разделенные пространством – вкладываем в пока еще имеющуюся пустоту между нами, чем ее заполняем. Если мы, например вы и я, что-то положили между нами: интерес друг к другу, желание понять, помочь, узнать лучшее, сопереживание, в конце концов, – то пустота заполнилась, жизнь наполнена смыслом, путь пройден правильно. А если ничего не класть, так откуда ждать содержания? Кстати, я очень люблю это русское слово – «сопереживание». Мне кажется, что ни в каком другом языке нет столь точно выраженного состояния – переживать что-то вместе с другим человеком. Я считаю, что это универсальный закон, и моя музыка – это мое приношение на пути к другому человеку...

ОСТОРОЖНО, ДОКТОР! НЕ ЗАДЕНЬТЕ ПЕСНЮ...

Вы – признанный, состоявшийся композитор с плодотворной творческой биографией. Ваши сочинения знают даже те, кто далек от музыки, кто даже не знает Вашего имени – благодаря популярнейшим мультипликационным фильмам. Вы всегда любили музыку? Всегда сочиняли ее?

стало сложнее писать музыку?

Это самый верный ответ: всегда. Когда я был еще очень маленьким, в пять-шесть лет, у нас дома еще не было пианино. Зато был раздвижной стол со складывающейся, как книжка, доской. И вот я нарисовал на этой раскладной доске клавиатуру: черные клавиши белыми линиями, и «играл» на нем свои мелодии. Это слышали родители и соседи. Когда-то Пожарский, спрашивая: «А что это у нас наш знаменитый композитор стоит под дверью и за груды держится?» Я ему отвечаю: «А это, доктор, знак моего глубочайшего уважения к Вам». «И давно Вы меня так уважаете?» – спрашивает. «Примерно неделю», – отвечаю я. Словом, уже через полчаса я лежал на операционном столе и следил по монитору, как по моим сосудам продвигается зонд. С интересом следил, спокойно. Только когда увидел, что приближается к сердцу, попросил: «Осторожней, доктор! У меня здесь остались еще несколько песен ненаписанных – пожалуйста, не поцарапайте их!» Когда операция закончилась, хирург сказал мне, что я своим отношением к происходящему – с юмором и спокойно – очень помог им. Ведь бывает, что пациент боится, причитают, опасается худшего – тогда и врачам гораздо сложнее работать, спасти ему жизнь...

ПРЕМИЯ И PROVIDЕНИЕ

Давайте вернемся к теме, которая послужила поводом для нашей с Вами встречи – и поводом радостным: вручение Вам премии «Звезды Содружества». Вопрос традиционный: что для Вас, человека, привычного к наградам и премиям, значит это награждение? Как Вы собираетесь распорядиться «премиальными» средствами?

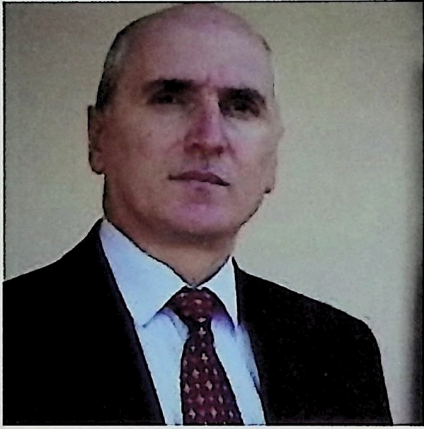
Ответ на первую часть вопроса прозрачен и очевиден: я, безусловно, горд и счастлив, что моя деятельность на службе Человечеству получила признание на столь высоком международном, межгосударственном уровне. Мне особенно важно, что я – лауреат в области гуманитарной деятельности. Потому что тем самым подтверждается значимость и жизнеспособность моего главного постулата о взаимодействии Музыки и слушателя. Музыка не должна подстраиваться под вкусы слушателя и требования рынка; Музыка должна, обязана быть выше массового вкуса и подтягивать слушателя за собой, наверх... Что до второй части вопроса, как я собираюсь распорядиться деньгами. Я планирую сразу же всю сумму перечислить на счет Гейдельбергского университета в Германии. Дело в том, что там проходит лечение после сложнейшей операции моя дочь. Доктора в Армении говорили, что поздно ее делать, а врачи в Германии взялись, и операция прошла успешно. Ее стоимость – пятьдесят тысяч евро. Я думал о том, где мне взять такие деньги, и как раз в этот момент пришло известие, что я получаю премию Содружества, денежное вознаграждение которой как раз составляет исковую сумму. Для меня это неоспоримое подтверждение: ничто в жизни не происходит случайно, все приходит в нужный момент и кто-то там, наверху, ведет нас и заботится о нас...

Я всегда говорю, что сочинение музыки не является для меня чем-то сложным, мучительным. Она просто возникает у меня в голове, и я ощущаю необходимость, потребность перенести ее на нотный лист. И все же музыка – труд даже в бытовом смысле. Требуется от человека некая аскеза. Музыка оказывается для тебя на первом месте, иногда это заставит тебя отказаться от других вещей, от отношений с близкими, от семьи. И все же музыка – это то, что делает жизнь человека значимой, что дает ей смысл. И я всегда считал, что музыка – это путь к другому человеку. Отношения – это то, что мы

Журнал «Форум плюс» № 03.2011

Текст – Татьяна Игошина

ՌՈՔԵՐՏ ԱՄԻՐԻՆԱՆՅԱՆ՝ ԿՈՄՊՈԶԻՏՈՐ, ՄԱՐԴ, ԳՈՐԾԸՆԿԵՐ

Ռոբերտ Ամիրխանյան կոմպոզիտորի մասին խոսելիս բնականաբար առաջին ժանրը, որ աչք է զարնում՝ երգն է։ Հայ երաժշտության պատմության ֆորմատով այս ժանրի հարազատ լինելը մեզ համար վիճարկելի չէ։ Մենք երգի ժողովուրդ ենք։ Թեպետ մեր մեծերից մեկն ասում էր, որ քիչ ենք երգում, բայց մենք, իրոք, երգող ժողովուրդ ենք։ Ավելի քան նվագող, եթե այսպես դիտարկենք։ Այս ավանդական ժանրը, որ մեր մտածողության ամենավառ դրսևորումն է, կոմպոզիտորական արվեստի պատմության մեջ էլ առանցքային եղավ։ Արդի փուլում՝ XX դարի երկրորդ կեսից սկսած

երգի ժանրի զարգացման հունը մեզանում բացած ամենապայծառ անուններից է Ռոբերտ Ամիրխանյանը։

Եթե նրա երգի ժառանգության մասին ենք խոսում, ապա պետք է ասել, որ չնայած նրա մի շարք դեմոկրատական դրսևորումների, այդ ժառանգության առանցքը կազմող ստեղծագործությունները անպայմանորեն գենետիկ կապ ունեն և՛ ժողովրդական արվեստի ավանդական շերտերի, և՛ մեր կոմպոզիտորական արվեստի մեծերի հետ։ Մասնավորապես, կարելի է հստակ տեսնել, թե Ռոմանոս Մելիքյանից եկող ճյուղավորումները ինչպիսի զարգացում և նոր կերպարանք են ստանում։ Հետևապես, Ռոբերտ Ամիրխանյանի ժառանգությունը հայ երգային մշակույթի կոմպոզիտորական զարգացման նոր փուլի ամենաառաջնային, ամենաառանցքային դրսևորումն է, որը ձև է տալիս և բնութագրում հայ երգը XX դարի կոմպոզիտորական արվեստում։

Այս ամենի կողքին հնարավոր չէ շրջանցել նրա արվեստի այլ ճյուղավորումներ ևս։ Նրա լարային կվարտետը, որ իր շրջանի նշանավոր կամերային-գործիքային արժևորված գործերից մեկն է, և առանձնապես ուզում եմ ընդգծել նրա վերջին շրջանի խմբերգային ստեղծագործությունները, որոնք այսօրվա հայ դասական խմբերգային երգի լավագույն նմուշներից են։ Այստեղ գործ ունենք և՛ միջնադարյան հեղինակի բանաստեղծությամբ, և՛ տերունական աղոթքի տեքստով, և՛ դասականների տողերով ստեղծված խմբերգերի հետ, որով Ամիրխանյանը ևս մեկ անգամ ապացուցում է իր բացառիկ կարողությունները կոմպոզիտորական հեռագնա հորիզոններ բացելու, հայ խոսքի հետ աշխատելու իր բացառիկ վարպետությունը։ Այս ստեղծագործությունները իմ խորին համոզմամբ անշրջանցելի են, և իրենց կշռով կարևոր հանգույց են արդի խմբերգային արվեստի զարգացման պատմության մեջ։

Ինչ վերաբերվում է Ամիրխանյան-մարդուն, ապա շատ դժվար է կարճ և հակիրճ խոսել այդ բազմաշերտ անհատականության մասին: Առաջինը, որ միտքս գալիս է՝ ցավոք մենք ապրում ենք այնպիսի ժամանակներում, երբ գաղափարական մարդը եզակի է, երևի բոլոր ժամանակներում այդպես է եղել, բայց այսօր մենք այդ քաղցր շատ ունենք մեր իրականության մեջ: Գաղափարական մարդու քաղց...

Գաղափարականորեն բացառիկ իոնիզացված անձնավորություն է, այսինքն գաղափարով ոգևորվելու, գաղափարի հետևից պատրաստ քայլելու, զինվորի եռանդով այդ գաղափարի համար պայքարելու, հանուն գաղափարի նույնիսկ իրեն վնասելու չափ պատրաստակամություն դրսևորելու անձնավորություն: Ես դա քանիցս եմ տեսել: Ես տեսել եմ, թե ինչպես է իր անձի, սեփական ստեղծագործության և սեփական անհատականության մաշվածքի հաշվին հսկա համակարգ պահել, որպեսզի մյուսներին այդ համակարգը կարողանա ծառայել: Որովհետև գաղափարն այդպիսին էր...

Շփման մեջ՝ արտակարգ հետաքրքիր է, հումորի շոայլ պաշարներով, իրականության տարբեր իրավիճակների նկատմամբ բացառիկ անհատականացված տեսանկյուններով, և՛ բնատուր, և՛ ինքնակրթության, և՛ կրթության պաշարներով հարստացված կենսափիլիսոփայական աշխարհայացի ընդգծված դրսևորումներով: Ամենակենցաղային իրավիճակում նա պատրաստ է ձևակերպված խնդիրները տեսնել փիլիսոփայական հատույթի մեջ, պատահական չէ, որ աֆորիստիկ ձևակերպումներ և արտահայտություններ ունի: Դա նաև նրա պոետիկ աշխարհընկալման արտացոլանքն է, քանի որ պոետիկ խոսքն էլ նրան խորթ չէ և ունի բազմաթիվ ստեղծագործություններ սեփական բանաստեղծական տողերով: Նույնիսկ մեծ բանաստեղծների խոսքերին դիմելիս հաճախ ունենում է գեղարվեստական միջամտություն, և գոնե ես չեմ տեսել, որ այդ միջամտություններից այդ տեքստերը տուժեն: Իսկ երգային ամբողջության մեջ, երգային մարմնի մեջ նրանք շատ տեղին են լինում և ճշգրիտ արտացոլում արվեստ կերտող մարդու ամբողջական պատկերացումը:

Եվ որպես գործընկեր...

Որպես գործընկեր, խնդիրը շատ ճիշտ տեսնող, ընդհանուր գծագրվածքի մեջ գրեթե անշեղորեն խոցելիություններն ու առավելությունները նկատող մարդ է: Իսկ գործը կազմակերպելու կարողականությունը բացառիկ մակարդակի վրա է: Քանի որ մարդկանց հետ շփվելու հզոր մեխանիզմներ ունի, կարողանում է անմիջապես մոբիլիզացնել անհրաժեշտ մասնագիտական և մարդկային ներուժ որևէ խնդիր լուծելու համար: Դինամիկ է, ճկուն, արտակարգ կոմունիկատիվ: Ինձ համար մեծ պատիվ է, որ այս մեծ անհատականությունը թույլ է տվել, որ ես իրեն համարեմ իմ բարեկամը:

Գերմանական հետք

2009 թվականի նոյեմբերին Հայֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճում տեղի ունեցավ Ռոբերտ Ամիրխանյանի 70-ամյակին նվիրված հորեյանական համերգը: Չնայած ուշ ժամի և համերգի շուրջ հինգ ժամ տևողությանը, լեփ լեցուն դահլիճի հանդիսատեսը շարունակում էր մեծ ոգևորությամբ ողջունել յուրաքանչյուր նոր կատարում, և կարծես պատրաստ էր մինչև լույս ունկնդրել սիրելի երգերը: Հորեյարը այդ երեկո իր բարձունքին էր, վարպետորեն համատեղելով կատարողի, նվագակցողի, համերգը վարողի դերերը: Հասցնում էր մտերմիկ զրույց տանել հանդիսատեսի հետ, կատակել, փիլիսոփայել: Նրա անսպառ եռանդի կախարդանքով դարձյալ վերացել էին ժամանակ, իրականություն, կենցաղ, խնդիրներ և իշխում էր միայն մեծ արվեստը, որ ապրեցնում է հոգին, արթնացնում միտքը, իսկ սրտերը՝ լցնում սիրով:

Երեկոյին ներկա մի խումբ գերմանացի զբոսաշրջիկներ, տպավորված համերգից, ցանկություն հայտնեցին ձեռք բերելու կոմպոզիտորի երգերի ձայնապնակը և ծայրահեղ զարմացան, երբ պարզվեց, որ այդպիսին գոյություն չունի: Վերադառնալով Գերմանիա, այդ խմբի ղեկավար՝ Էռնստ Լյուդվիգ Դրայսը (Herr Ernst Ludwig Drayss)՝ Հայաստանի, նրա մշակույթի և պատմության վաղեմի և նվիրված երկրպագուն, նախաձեռնեց Ռոբերտ Ամիրխանյանի ձայնասկավառակի թողարկումը:

Տևական կազմակերպչական և նախապատրաստական աշխատանքներին հաջորդեցին երգերի ձայնագրությունները, որոնք տեղի ունեցան Գերմանիայի Հայդենհայմ քաղաքում Christian Vaida ձայնագրման ստուդիայում: Արդյունքում լույս տեսավ տասնվեց երգից բաղկացած «Հայաստանի ձայնը» ("The voice of Armenia") կոմպոզիտորի անդրանիկ ձայնասկավառակը: Այն ձայնագրվեց կատարողներ Սեդա Ամիր-Կարայանի և Գուրգեն Բավեյանի մասնակցությամբ:

Ձայնագրություններին կցվեց նաև երեք լեզվով տպագրված գրքույկը՝ երգերի թարգմանված խոսքերով, կոմպոզիտորի և կատարողների մասին հակիրճ տեղեկատվությամբ և մի քանի լուսանկարներով:

Ձայնասկավառակի շնորհանդեսը տեղի ունեցավ Երևանում, 2011 թ. ապրիլին՝ Արամ Խաչատրյան համերգասրահում: Միջոցառմանը ներկա էին Գերմանիայի դեսպանատան ներկայացուցիչները, ինչպես նաև ինքը՝ Էռնստ Լյուդվիգ Դրայսը, Քրիստիան Վայդան, բազմաթիվ այլ հյուրեր Հայաստանից և Գերմանիայից:

ՀԻՄՆԵՐԳ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԻՆ

Ռ. Ա. - «Ինչո՞վ է գրավում քեզ իմ երկիրը, Էռնստ: Ի՞նչն է ստիպում քեզ տարին մի քանի անգամ թողնել քո բարեկեցիկ Գերմանիան, հավաքել ընկեր, բարեկամ, ծանոթ կամ ուղղակի ցանկացող և բերել Հայաստան: Այստեղ իրենց համար կազմակերպել զբոսաշրջային ճանաչողական ծրագրեր, շրջել երկրովս մեկ, մասնակցել պատարագների»:

Պատասխանը կարճ էր.

- Որովհետև քո երկիրը երգում է:

Լորշ քաղաքը՝ Էռնստ Լյուդվիգ Դրայսի ծննդավայրը, Գերմանիայի այն գողտրիկ անկյուններից է, որտեղ առ այսօր պահպանված է միջնադարյան հեքիաթային շունչը՝ իր գլխավոր հրապարակով, քաղաքային արբայությունով, խիստ և ավանդական միջավայրով: Ի դեպ այդ արբայությունը 2002 թ. քույրացավ Գեղարդ վանական համալիրի հետ և ընդգրկվեց ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի պատմամշակութային ժառանգության մեջ: Քաղաքի կենտրոնում՝ Դրայս ընտանիքի անունը կրող գլխավոր փողոցի վրա տեղակայված են մի քանի հարյուր տարվա պատմություն ունեցող գարեջրի և հացթուխ ընտանեկան գործարանները, խանութները և գարեջրատունը:

2014 թ. Լորշը տոնում էր իր հիմնադրման 1250-ամյակը: Որպես նվեր և ի նշան նրա հարուստ պատմության և պահպանվող ավանդույթների հանդեպ ունեցած խորը հարգանքի, Ամիրխանյանը խոստացավ հիմներգ գրել քաղաքին: Գերմանական գործնական ճշգրտությամբ մեկ շաբաթ անց կոմպոզիտորին ուղարկեցին պատրաստ բանաստեղծությունը: Այն հեղինակել էին Ուրսուլա և Էլմար Ուլրիխները:

Ռ. Ամիրխանյանը դարձյալ դիմեց լեզվի բնագոյային իր զգացողությանը: Հրաժարվելով խոսքի թարգմանչական բացատրությունից և փորձելով զգալ տեքստի թույլ և ուժեղ շեշտադրումները, նա կառուցեց իր երաժշտական ընթերցումը: Ստեղծագործությունը ծնվեց շատ կարճ ժամանակում, ձայնագրվեց ֆիլհարմոնիայի սիմֆոնիկ նվագախմբի և երկու կամերային երգչախմբերի կատարմամբ: Նույն ժամանակ Գերմանիայում տեղի էին ունենում հիմներգի կատարման նախապատրաստական աշխատանքներն ու փորձերը, որոնց ներկա գտնվելու հրավիրվեց նաև հեղինակը:

Ռ. Ա. - «Չնայած առաջին դրական արձագանքներին, որ ստացել էի Գերմանիայից, ունեի որոշակի տարակուսանք՝ ստեղծագործության լիարժեք լինելու մասին: Փորձին մտնելուց առաջ պատրաստ էի երաժիշտների վերաբերմունքից գուշակել նրանց տպավորությունը: Ինչքան էր մեծ զարմանքս և ուրախությունս, երբ դիրիժորը մեծ ակնածանքով եկավ ընդառաջ, իսկ երգչախումբը ծափահարեց»:

Դիրիժոր Թոմաս Ադելբերգեր, խոսքերի հեղինակ՝ Էլմար Ուլրիխ

Հիմներգի պրեմիերան Լորշում տեղի ունեցավ նույն 2014 թ. հունվարի 26-ին: Բացօթյա կատարումը տեղի ունեցավ քաղաքի պատմական հուշարձանի՝ աբբայության բակում, ուր հավաքվել էր քաղաքի ողջ բնակչությունը: Այն հնչեց քաղաքային երգչախմբի կատարմամբ, որը ղեկավարում էր դիրիժոր Թոմաս Ադելբերգերը: Կատարումը արժանացավ քաղաքի բնակչության ամենաջերմ ըմբռնելությանը:

Lorscher Hymne

Lyrics by Ursula und Elmar Ulbrich

Music by Robert Amickhangan

5. Stadt im Land der Ri-be-lun-gen, Lorsch, Lau-ris-za-
5. Lau-res-ham Al-ter Glaus Wird neu-er-run-gen,
5. Tra-di-tion-ist hier Mog-ranon kö-nigs-hal-le, Klos-ter-mau-ern
5. aus der Ka-ro-lin-ger-zeit, Mönche Kai-ser, Ta-bak-bau-ern präg-ten die-se Out-lich-keit
5. Lorscher Co-de-x, Vie-nen-se-gen, Kräu-ter-buch und Kir-chen-
5. rest. Un-fer Er-be laßt uns hie-gen Das sich's
5. neu er-le-ben läßt. Und so wol-len-
5. wir uns-fren-en ü-ber die Welt-er-be-stadt.
5. Sie mag bli-ken und ge-dei-ken weil sie gu-te Vür-ger
5. hat, weil sie gu-te Vür-ger hat.

getextet und komponiert anlässlich der 1250 Jahr-Feier

Lorsch im Jahre 2014

Էռնստ Լյուդվիգ Դրայս

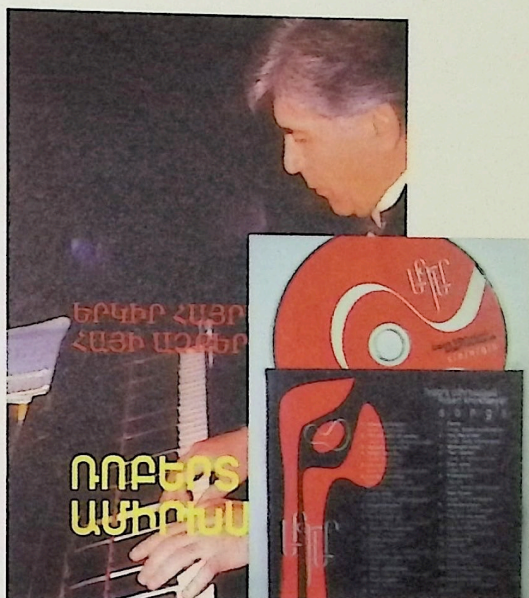
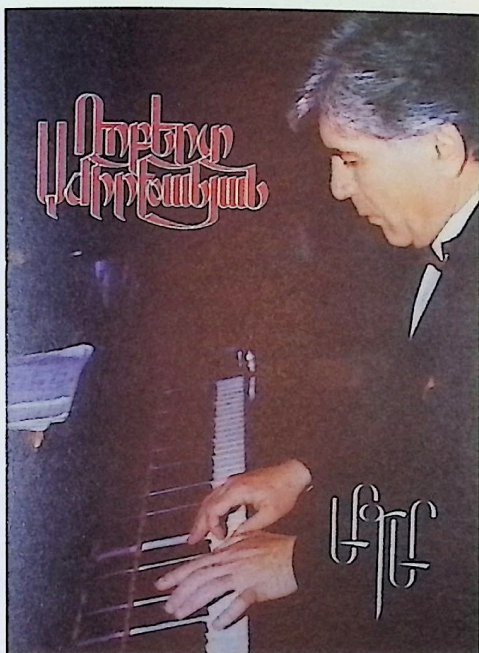
**Կոմպոզիտորի ծննդյան առիթով Լորշի քաղաքապետի կողմից ստացված
շնորհավորական ուղերձը**

Լրագրողի հարցին, թե ինչպես կարող էր հայ կոմպոզիտորը հիմներգ գրել գերմանական քաղաքի համար, հեղինակը պատասխանեց. «Կյանքը որպես այդպիսին՝ մարդկային հոգու ձգտումն է դեպի երջանկությունն ու երազանքը, և դա աշխարհի տարբեր անկյուններում նույնն է: Ես փորձել եմ ընդամենը կամուրջը գտնել մեր հոգիների միջև»:

Հաջորդ օրը քաղաքապետարանում ընդունելության ժամանակ քաղաքապետի հարցին՝ թե ինչպես Դուք կարողացաք առանց լեզվին տիրապետելու գրել այդ հիմներգը, հեղինակը պատասխանեց.

«Որպեսզի դա հասկանալի լինի Ձեզ համար, Դուք պետք է գաք Հայաստան»...

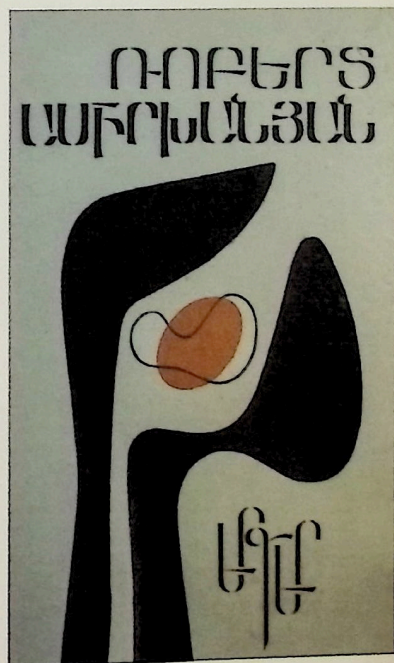
ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆԵՐ

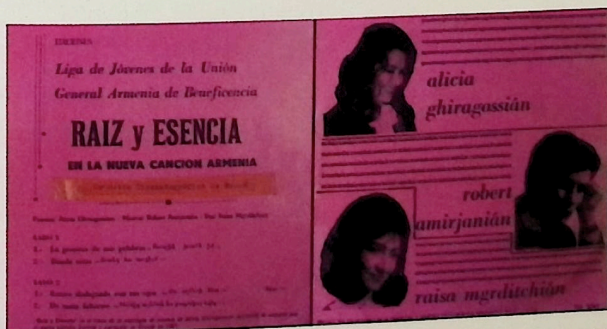
Երգերի ժողովածու ձայնասկավառակով, 2006,
«Ամրոց», վերահրատարակված

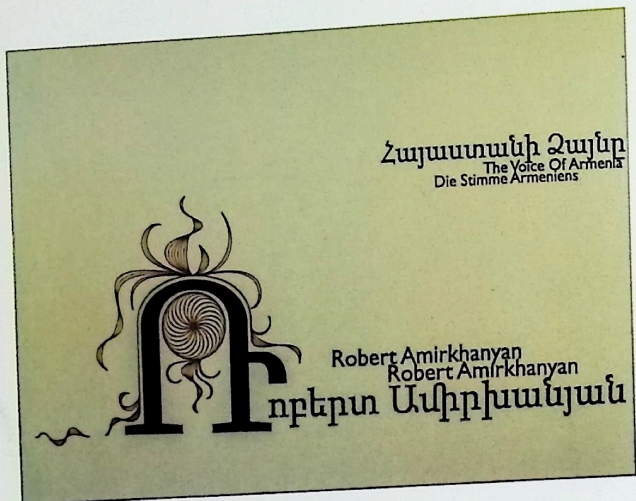
Երգերի ձայնասկավառակ, 1980, «Մելոդիա»

Երգերի անդրանիկ ժողովածուն,
1983, «Սովետական գրող»

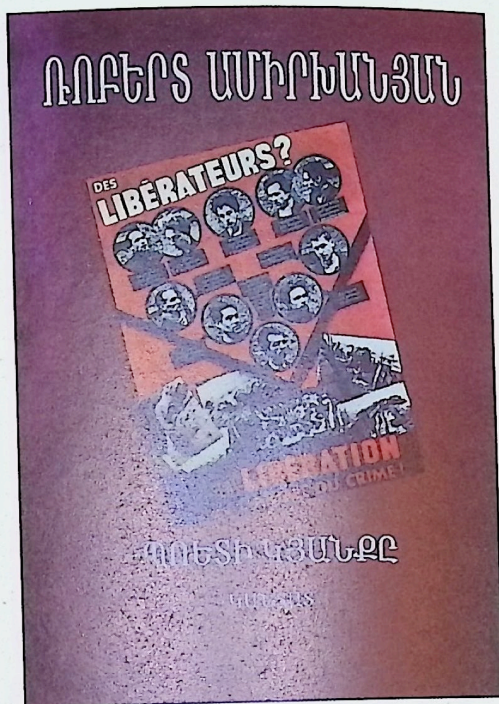
«Առաջին խոսքն իմ» երգաշարի ձայնագրությունը, 1968,
Բուենոս-Այրես, Արգենտինա

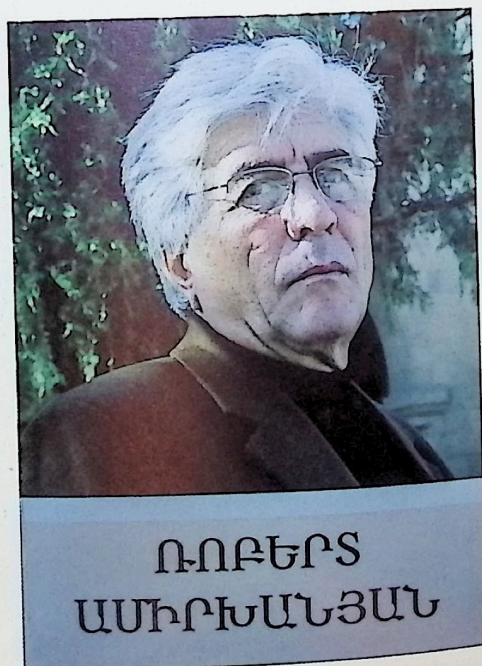
«Հայաստանի ձայնը» ձայնասկավառակ,
2010, Գերմանիա

Ռուս բանաստեղծների տողերով գրված
երգեր և ձայնասկավառակ, 2006, «Արմենշ»

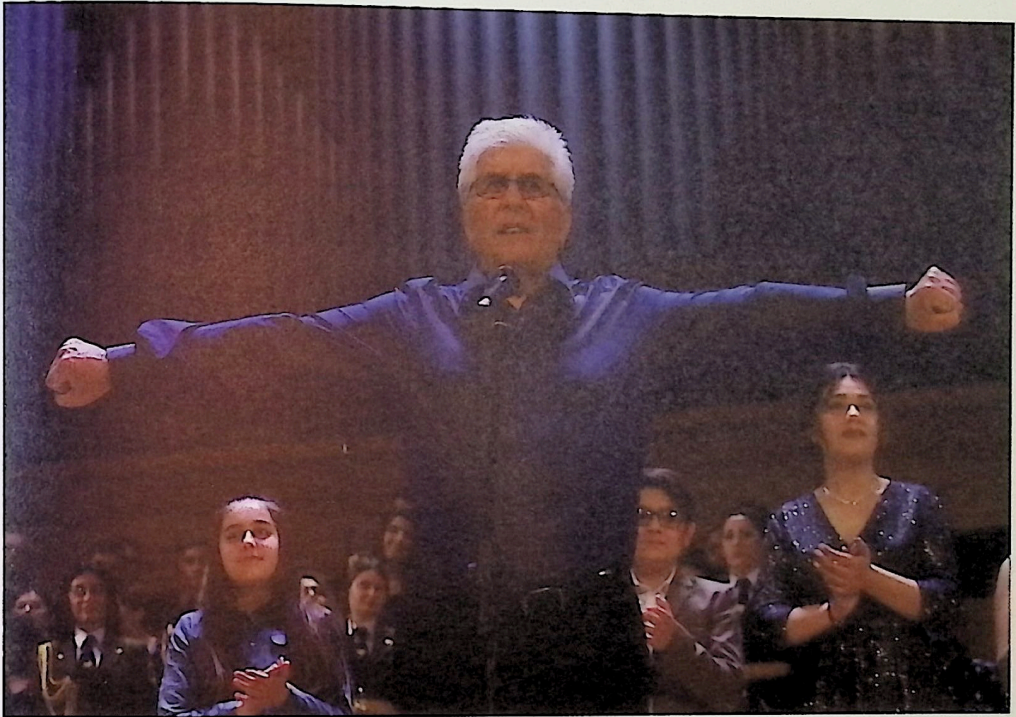
«Պոետի կյանքը» կանտատ երգչախմբի
և երկու մենակատարների համար,
2015, «Ամրոց գրուպ»

Դաշնամուրային պիեսներ,
2009, «Ամրոց գրուպ»

Մանկական խմբերգեր, 2012, «Ամրոց գրուպ»

Այստեղ Հայաստանն է

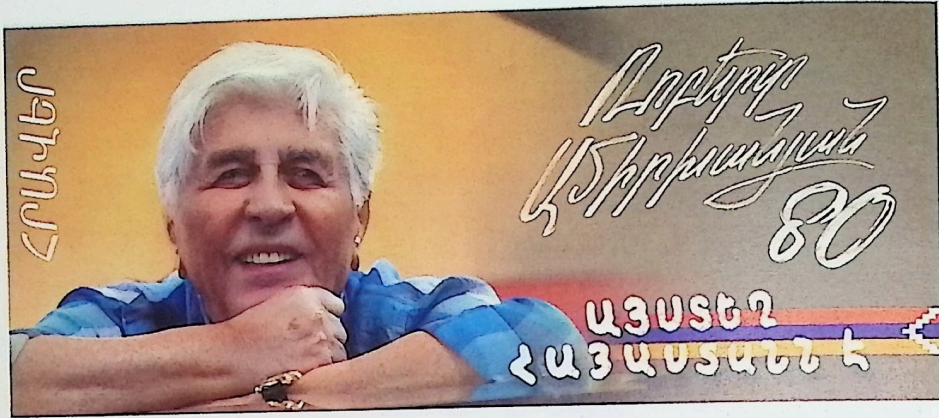

Համաձայն իր իսկ կողմից հաստատված ավանդույթի, կոմպոզիտորը յուրաքանչյուր իր ծննդյան տարեդարձ նշում է բեմի վրա: Այս իրադարձությունը, ասես, դառնում է ստեղծագործողի յուրօրինակ և չափազանց սպասված հաշվետվություն իր երկրպագուների համար: Իսկ հորբելյանական տարեդարձը մշտապես ազդարարվում է մի նոր համերգային մտահղացմամբ, որի մեջ ներգրավվում է Հայաստանի կատարողական ամենալայն և առաջատար ներուժը:

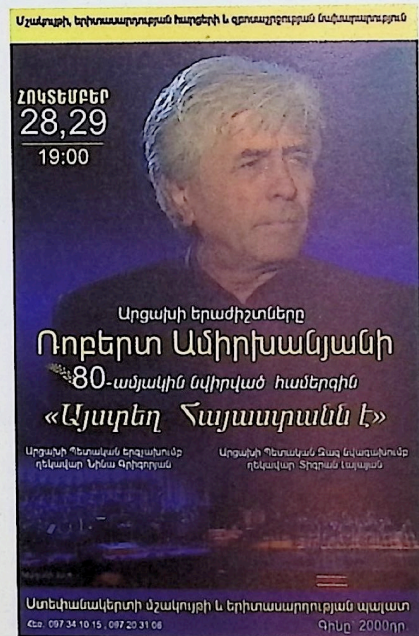
2019 թ. Ամիրխանյանի 80-ամյա հորբելյանն էր: Փետրվարի սկզբին նա հեռախոսազանգ ստացավ Արցախի պետական ջազ-նվագախմբի դիրիժոր Տիգրան Լալայանից, որը ցանկություն հայտնեց իր համերգային ծրագրի մեջ հնչեցնել հեղինակի մի շարք գործեր:

Ռ. Ա. - «Անչափ ոգևորված իր առաջարկից հաջորդ օրը մեկնեցի Ստեփանակերտ: Ճանապարհին մտքիս մեջ սկսեց հասունանալ մի ծրագիր, որը բացի ամեն ինչից՝ կներկայացնեի Հայաստանի և Արցախի մշակութային միասնությունը: Եվ, գուցե, աշխարհի այն հատվածը, որ դեռ չի ընդունել Արցախի ինքնավարությունը, հասկանա, որ նույն լեզվով խոսող, երգող ու երազող ժողովուրդը ունի մեկ հայրենիք: Իսկ ծրագրի վերնագիրը ծնվեց ականափից՝ «Այստեղ Հայաստանն է»:

Բեղմնավորված այս նոր գաղափարով, կոմպոզիտորը հասնելով Ստեփանակերտ, շտապեց կիսել այն Տիգրան Լալայանի հետ: Ոգևորությունն ու գայթակղությունը, որ ապրեցին արցախցի երաժիշտները, կլիներ առավել լիարժեք, եթե չլիներ նրանց տարակուսանքը, որ կապված էր մասնագիտական և կատարողական բավարար ներուժի բացակայության հետ:

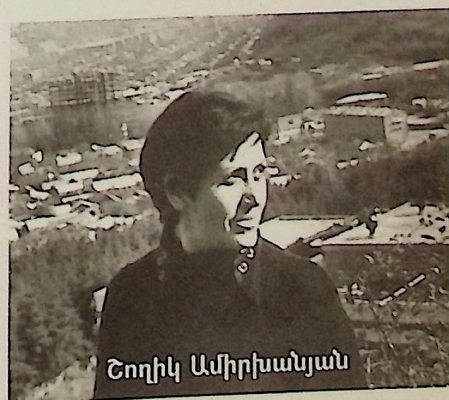
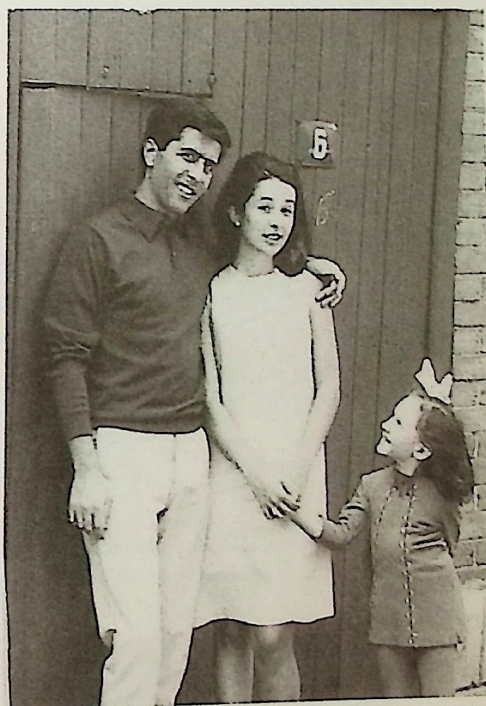
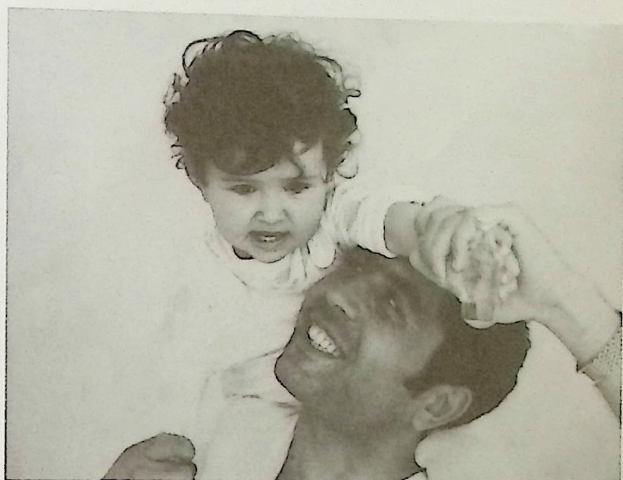
Ռ. Ա. - «Իմ երգերը բոլորի համար են, ով ցանկություն ունի, կարող է կատարել: Եվ ի վերջո երգիչը նա չէ, ով կարող է երգել, այլ նա է, ով չի՝ կարող չերգել»:

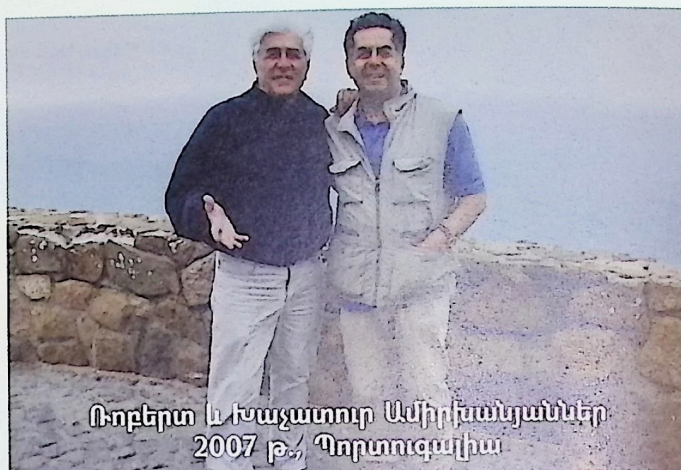
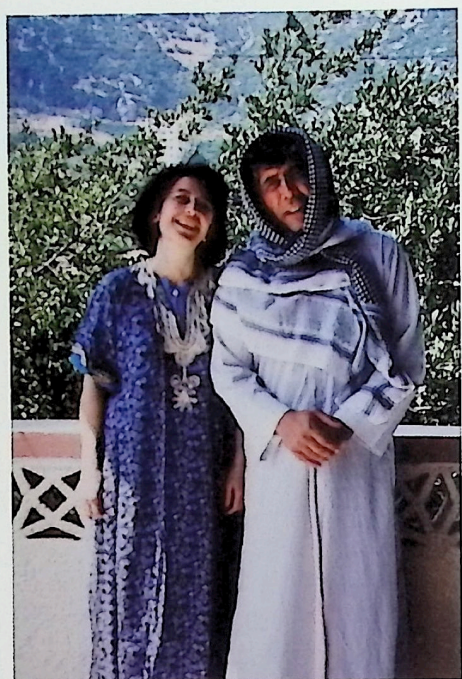

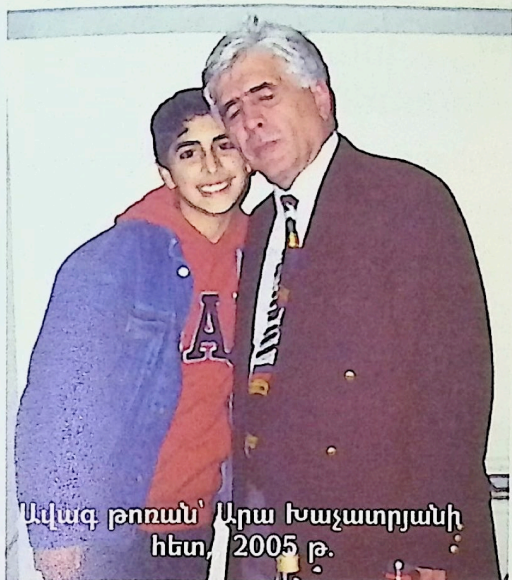
Առաջնորդվելով իր այս սկզբունքով, Ամիրխանյանը հանձն առավ ներգրավել իր ծրագրի մեջ բոլոր ցանկացողներին:

Սկսվեցին քրտնաջան և լարված փորձերով լեցուն ամիսներ: Արդյունքում ծնունդ առավ անմոռանալի մի համերգային ծրագիր, մշակութային կարևոր մի իրադարձություն, որի գաղափարը դուրս էր լույս ծանոթ և սիրված երգերը հերթական մեկնաբանությամբ ներկայացնելու նպատակից: Առաջին իսկ րոպեից՝ փոքրերի ձեռքերը բռնած կոմպոզիտորի բեմ դուրս գալուց մինչև վերջին՝ «Հայաստան» երգի կատարումը, երբ կոմպոզիտորը՝ շրջված դեպի հանդիսատեսը, չափ էր տալիս հոտնկայա երգող դահլիճին, այն արթնացնում էր ազգային միասնության շունչը, հպարտության և հուզմունքի սրտառու բերկրանքը, և ինչու չէ, նաև ազգային ծառացած խնդիրները ինքնուրույն լուծելու ուժն ու կարողությունը:

Երջանկության ակնթարթներ

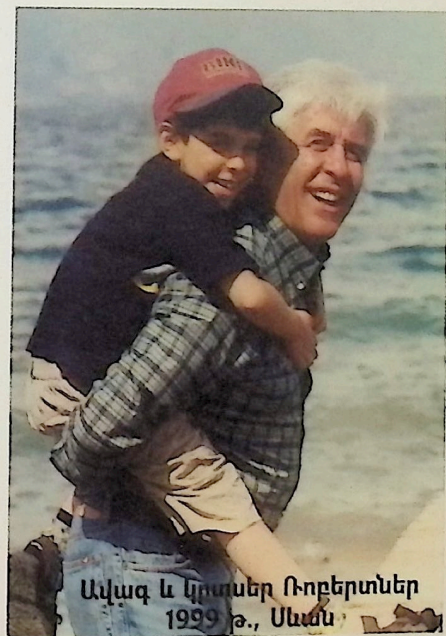

Ավագ թոռան՝ Արա Խաչատրյանի
հետ, 2005 թ.

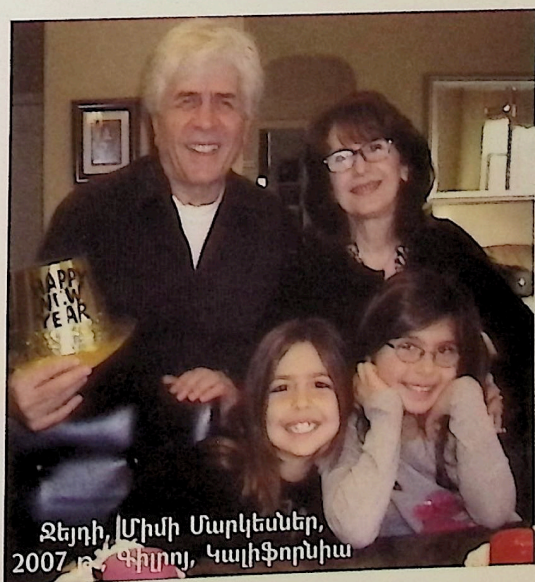
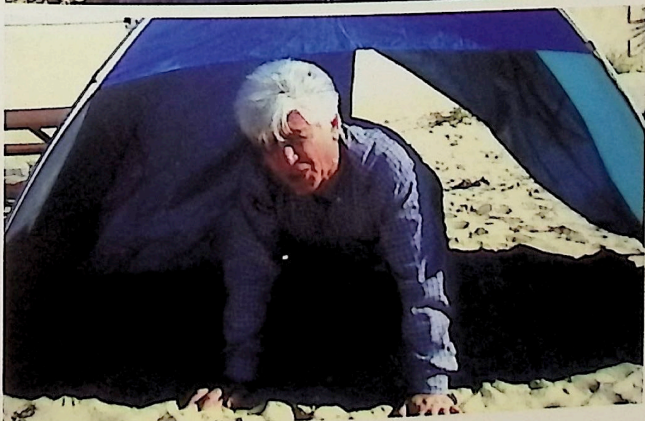
Լիլո Խաչատրյանի հետ, 1994 թ., Դիլիջան

Ավագ և կրտսեր Ռոբերտներ
1999 թ., Սևան

Միմիկի հետ, 2005 թ.,
Պիզմո, Կալիֆորնիա

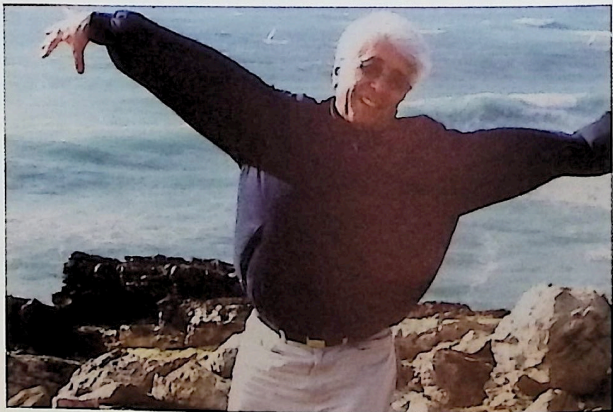
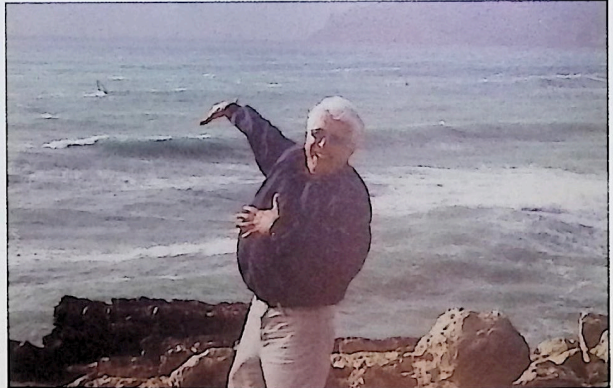
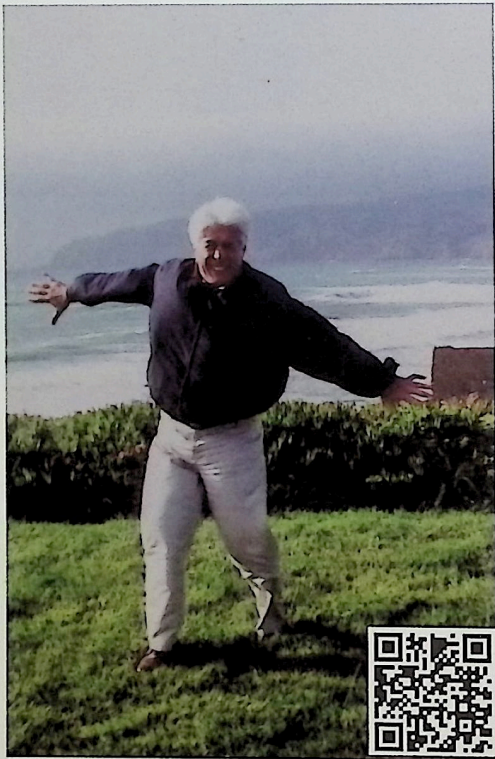
Ջեյդի, Միմի Մարկետներ,
2007 թ., Գիլոյ, Կալիֆորնիա

Բազմակետ...

Կարելի էր շարունակել դեռ երկար, բայց նախընտրեցի այստեղ դնել բազմակետ: Քեզ պատկերող այս առաջին կտավը նկարել եմ խոշոր վրձնագարկերով:

Արտոնություն ստանալով մտնելու այն ասպարեզ, որը թաքնված էր թե՛ երկրպագուների քոլայն բանակից, թե՛ մասնագիտական ընդվզումներից, թե՛ անգամ քեզանից, նրբանկատ կերպով փորձեցի բացել քողարկող ծածկը: Ձգտեցի նաև ցուցադրել տարածականությանդ սահմանները, փորձելով գրկել անընդգրկելին:

Այս գրքի յուրաքանչյուր գլուխ մի առանձին հատորի կուտակում է և յուրաքանչյուր նախադասություն՝ առանձին գլխի նյութ: Դու ինձ սովորեցրել ես երբեք չմտնել մանրամասների մեջ: Նաև փոխանցել ես, թերևս, ամենակարևոր գիտակցումը, որ ընտանիքը կարող է տալ իր զավակին ամուր և առողջ արմատներ ու դիմադրող՝ ճախրանքի պատրաստ թևեր...

Հ. Գ. - Նրա խոսքի մեջ հաճախ հնչում է «ճախրել» բառը, գուցե՞ նրանից է, որ վաղ տարիքից իր հերոսը Լիվինգսթոն անունով ճայն է՝ Ռ. Բախի համանուն գրքից: Նույն համառությամբ անընդմեջ ձգտելով նոր վերելքների, նա շարունակում է գնալ իր համոզմունքի հետևից...

Հոգու և մտքի անսահման ճախրանքին հավատարիմ մնալով, նա իր ապրելով, արվեստով և... ապրելու արվեստով վարակում է նաև մեզ...

ՌՈՒՆԴԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՅԱՆՔԻ ԵՎ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀԻՇԱՐԺԱՆ ՏԱՐԵԹՎԵՐԸ

- p>1939 Ծնվել է նոյեմբերի 16-ին Երևանում, իրավաբան Բաբկեն Ամիրխանյանի և Հրանուշ Արզումանյանի ընտանիքում:
p>1947-54 Սովորել է Ալ. Սպենդիարյանի անվան երաժշտական դպրոցում կոմպոզիտոր Կարո Զաքարյանի դասարանում:
p>1956 Ավարտել է Երևանի Չարենցի անվան արական միջնակարգ դպրոցը:
p>1961 Ավարտել է Երևանի Ռոմանոս Մելիքյանի երաժշտական ուսումնարանի ստեղծագործական բաժինը (դասախոս է. Միրզոյան):
p>1962 Երևանում մասնակցել է երգի հանրապետական մրցույթին, ուր նրա «Երգ ջահելության» խմբերգը, գրված բանաստեղծ Լյուդվիգ Դուրյանի խոսքերով ստացել է առաջին մրցանակ:
p>1961- 1962 Աշխատել է Հայաստանի պետական էստրադային նվագախմբում որպես դաշնակահար (գեղարվեստական ղեկավար կոմպոզիտոր Կոնստանտին Օրբելյան): Մասնակցել է համերգային բազմաթիվ շրջագայությունների:
p>1963 Երևանի Մշակույթի տանը կից «Юность» («Երիտասարդություն») էստրադային վոկալ-գործիքային անսամբլի գեղարվեստական ղեկավար: Ակտիվ համերգային գործունեություն, ուր ներկայացվել են ազգային և համաշխարհային երգարվեստի մշակումներ, նաև՝ սեփական առաջին երգերը:
p>1965 «Կռունկ» ջազ-կվինտետի գեղարվեստական ղեկավար:
p>1967 Արգենտինայում լույս է տեսել առաջին ձայնապնակը՝ «Առաջին խոսքն իմ» Ալիս Կիրակոսյանի խոսքերով գրված վոկալ շարքը՝ Ռաիսա Մկրտչյանի և Մոսկվայի Կինեմատոգրաֆիայի նվագախմբի կատարմամբ, դիրիժոր Էմին Խաչատրյան:
p>1968 Մոսկվայի «Մելոդիա» ձայնագրման ստուդիայում լույս է տեսել «Первое слово мое» («Առաջին խոսքն իմ») Ալիս Կիրակոսյանի խոսքերով գրված վոկալ շարքը Օ. Գաջիկասիմովի թարգմանությամբ: Կատարողներ՝ Ռաիսա Մկրտչյան և Մոսկվայի կինեմատոգրաֆիայի նվագախումբ, դիրիժոր՝ Էմին Խաչատրյան:
p>1968 Առաջին ձայնագրությունները ռադիոյում՝ «Իմ հեռավոր մայր Հայաստան», խոսքը՝ Գ. Բանդուրյանի, «Առաջին խոսքն իմ» վոկալ շարք, խոսքը՝ Ալիսիս Կիրակոսյանի, ՀՌՀ սիմֆոնիկ նվագախումբ, դիրիժոր՝ Ռաֆայել Մանգասարյան, մենակատար՝ Ռաիսա Մկրտչյան, «Երգ մոր մասին», հեղինակի խոսքերով, Հայաստանի պետական էստրադային նվագախումբ, դիրիժոր Կոնստանտին Օրբելյան, մենակատար՝ Էդգար Կարապետյան:

- 1968 Հատուկ մրցանակ մուլտֆիլմի երաժշտական լուծման համար («Մի կաթիլ մեղր», ռեժիսոր Վ. Պողոպոմոգով), համամիութենական փառատոն, Ուկրաինա, Կիև:
- 1968-1969 Աշխատանք դաշնամուրային կոնցերտի վրա, որի պրեմիերան տեղի է ունեցել 1969-ին Երևանում, ֆիլիարմոնիայի մեծ դահլիճում: Մենակատար՝ Վահե Ահարոնյան, դիրիժոր՝ Դավիթ Խանջյան:
- 1968 Առաջին մրցանակ «Լարային քառյակ»-ի համար, երիտասարդ կոմպոզիտորների համամիութենական երրորդ ստուգատեսում:
- 1968 «Բո աչքերի հետ» երգը («Твои глаза» О. Գաջիկասիմովի թարգմանությամբ) հայտարարվել է տարվա լավագույն երգ Ռուսաստանի «Юность» ռադիոկայանի տարեկան հարցումի արդյունքում:
- 1969 Ավարտել է Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի ստեղծագործական բաժինը: Ղեկավար՝ Է. Միրզոյան:
- 1969-1972 Աշխատել է Հայաստանի պետական ռադիոյում որպես երաժշտական խմբագիր:
- 1970 Կոմիտասի 100-ամյակի կապակցությամբ Թեքեյան մշակութային ընկերության կողմից հայտարարված մրցույթ, առաջին մրցանակի «Կոմիտաս» երգի համար, Բեյրութ, Լիբանան:
- 1971 Համերգային շրջագայություններ որպես արդեն ճանաչում ձեռք բերած բազմաթիվ երգերի հեղինակ: Բեյրութ, Արգենտինա, Բրազիլիա, Ուրուգվայ, ԱՄՆ:
- 1971 Աշխատել է Երևանի Պետական կոնսերվատորիայում որպես երաժշտության տեսության ամբիոնի դասախոս: Դասավանդել է սոլֆեջո և հարմոնիա առարկաները, իսկ կոմպոզիտորների համար՝ գործիքային ձևավորման հատուկ մշակած իր դասընթացը:
- 1973 Բեռլինի երգի համաշխարհային մրցույթում ստացել է առաջին մրցանակ՝ «Ուր եք տղաներ» երգի համար, խոսքը՝ Ա. Սահակյանի, մենակատար՝ Է. Մակարյան:
- 1975 Սոպոտի միջազգային երգի մրցույթում «Աշնան մեղեդի» երգը ճանաչվել է լավագույն միջազգային երգ, խոսքը՝ Ռ. Դավոյանի, կատարել է Ռ. Մկրտչյանը:
- 1975, մարտ Անդրանիկ հեղինակային համերգ Լենինգրադում պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ, դիրիժոր՝ Ա. Բադխեն:
- 1975, մայիս Հեղինակային համերգ Երևանի ֆիլիարմոնիկ մեծ դահլիճում, ՀՌՀ սիմֆոնիկ և էստրադային նվագախմբերի հետ, դիրիժորներ՝ Ռ. Մանգասարյան, Մ. Մավիսակալյան:
- 1975-1987 Համագործակցություն Լենինգրադի էստրադային-սիմֆոնիկ նվագախմբի և Նրա դիրիժոր Անատոլի Բադխենի հետ: Համատեղ համերգներ և ձայնագրություններ:

- 1976 Հեռուստաֆիլմերի «Երևան» ստուդիայում նկարահանվել է «Ռոբերտ Ամիրխանյանի երգերը» ֆիլմը: Սցենարի հեղինակ՝ Արմեն Հովհաննիսյան, ռեժիսոր՝ Կարեն Մեսյան:
- 1977 Երկարատև համերգային շրջագայություններ ԱՄՆ-ում:
- 1977 Ընտրվել է Հայաստանի կոմպոզիտորների միության էստրադային և մանկական սեկցիայի նախագահ: Կազմակերպել է հանդիպումներ, համերգներ Հայաստանի տարբեր շրջանների դպրոցներում, մանկական ակումբներում:
- 1978 Երկրորդ հեղինակային համերգը հայֆիլհարմոնիայի մեծ դալիճում: Առաջին անգամ հնչել են «Քաղքենին ազնվական» և «Դինգ-դոնգ» մյուզիքլները:
- 1979 Ընդգրկվել է Կոմպոզիտորների միության քարտուղար:
- 1980 Թողարկվել է երգերի առաջին ձայնապնակը:
- 1981 Մոսկվայում ստացել է Լենինյան կոմերիտմիության դափնեկրի կոչում:
- 1981 Դնեպրոպետրովսկում միջազգային երգի փառատոնին «Ժպտա», (խոսքը՝ Յու. Սահակյանի), «Вставайте» (խոսքը՝ Քրիստափոր Զաքիյանի) և «Мой милый, что тебе я сделала» (խոսքը՝ Մարինա Ցվետաևայի) երգերը Էռնա Յուզբաշյանի կատարմամբ ստացել են առաջին մրցանակը:
- 1983 Ակսել Բակունցի հետ հիմնադրել է էստրադային և ջազային արվեստի երաժշտական քոլեջը:
- 1983 «Սովետական գրող» հրատարակչությունում հրատարակվել է երգերի առաջին ժողովածուն, «Երգեր» խորագրով:
- 1985 Սփյուռքահայության հետ կապերի կոմիտեի և Հայաստանի կոմպոզիտորների միության համատեղ հայտարարված հայրենասիրական երգի մրցույթին «Սեգ աշխարհի հայոց» երգը արժանացել է երկրորդ մրցանակի, խոսքը՝ Լ. Բլբուլյանի:
- 1987 «Դիմանկար» հեռուստատեսային ֆիլմ կոմպոզիտորի մասին, նկարիչ Ռ. Խաչատրյանի մասնակցությամբ, ռեժիսոր՝ Լ. Մասյուկ, Ռուսաստանի կենտրոնական հեռուստատեսություն:
- 1987 Երրորդ մրցանակ միջազգային երգի մրցույթում «У песни тоже есть душа» երգի համար, խոսքը՝ Գ. Գորինի (Բելգրադ, Սերբիա):
- 1988 Արցախյան շարժմանն ընդառաջ կազմակերպել է Հայաստանի արվեստագետների համերգը Ստեփանակերտում:
- 1991-2013 Ընտրվել է Հայաստանի կոմպոզիտորների և երաժշտագետների միության նախագահ:
- 1992 Երևանում, Արամ Խաչատրյան մեծ համերգասրահում, տեղի ունեցավ Ռ. Ամիրխանյանի երրորդ հեղինակային համերգը:
- 1993 Նշանակվել է «Կոմպոզիտորական կազմակերպությունների միջազգային ասոցիացիայի» նախագահի տեղակալ:
- 1994 Արժանացել է Ժողովրդական արտիստի կոչմանը:

1996-1998	Հեղինակել է «Հայ երաժշտական անթոլոգիա», 2 մասից և 4 ձայնապնակից բաղկացած նախագիծը, որում զետեղվել են հայ անվանի կոմպոզիտորների ստեղծագործությունները: Տպագրվել է Երևանում և ԱՄՆ-ում:
1999-2003	Ընտրվել է ժողովրդական պատգամավոր Ազգային ժողովի երկրորդ գումարման կազմում՝ Գիտության, կրթության, մշակույթի և երիտասարդության հարցերով մշտական հանձնաժողովի անդամ:
1998	ՀՀ Նախագահի հրամանագրով մայիսի 26-ին պարգևատրվել է «Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց» շքանշանով:
2000	«Արճեշ» հրատարակչությունում վերահրատարակվել է երգերի ժողովածուն, հարստացված մի քանի նոր երգերով:
2010	Տեղի է ունեցել «Հայաստանի ձայն» անդրանիկ ձայնապնակի ձայնագրությունն ու թողարկումը Գերմանիայում:
2006	Հրատարակվել է «Музыка на стихи русских поэтов» երգերի ժողովածուն ձայնապնակով (Երևան, «Արճեշ»):
2009	Հրատարակվել է «Դաշնամուրային պիեսներ» ժողովածուն («Ամրոց գրուպ»):
2011	«Երևանյան ռապսոդիա» ստեղծագործության համար արժանացել է Արցախի եղիշեի անվան պետական մրցանակի:
2012	Հրատարակվել է «Մանկական խմբերգեր» ժողովածուն («Ամրոց գրուպ»):
2015	Հրատարակվել է «Պոետի կյանքը» կանտատը («Ամրոց գրուպ»):
2017	Արժանացել է ՀՀ երկրորդ աստիճանի Պատվի շքանշանի:
2017	Մենահամերգ՝ Կարնեգի Հոլլում, Նյու Յորք, ԱՄՆ:
2019 հոկտեմբեր	Հոբելյանական մենահամերգ Արցախում՝ «Այստեղ Հայաստանն է» խորագրով, մասնակցությամբ՝ Արցախի պետական նվագախմբի, Արցախի պետական երգչախմբի և մեներգիչների:
2019 նոյեմբեր	«Այստեղ Հայաստանն է» մենահամերգ Երևանում:
2019	Արժանացել է ՀՀ առաջին կարգի Պատվի շքանշանի:
2019	Արժանացել է «Երախտագիտություն» շքանշանի (Արցախ, Ստեփանակերտ):
2020	Թողարկվել է «Սիրտն իմ» հեռուստաֆիլմը («Օրդեր ֆիլմ փրոդաքշն», Երևան):

ՌՈՒՅԵՐՏ ԱՄԻՐԻՍԱՆՅԱՆԻ
ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿԸ
(ոչ ամբողջական)

«Ատամնաբույժն արևելյան» մյուզիքլ ըստ Հակոբ Պարոնյանի (1975): Բեմադրվել է Երևանի պետական դրամատիկական թատրոնում, բեմադրիչ՝ Հր. Ղափլանյան:

«Քաղքենին ազնվական» երժշտական թատրոն (1978-1979): Բեմադրվել է Հակոբ Պարոնյանի անվան Կոմեդիայի թատրոնում, ռեժիսոր՝ Երվանդ Ղազանջյան:

«Ավագ որդին» երաժշտություն ներկայացման համար: Բեմադրվել է Գ. Սունդուկյանի անվան թատրոնում (1976): Պիեսի հեղինակ՝ Վամպիլով, բեմադրող ռեժիսոր՝ Հր. Ղափլանյան:

«Դինգ-Դոնգ» Ամանորյա մանկական մյուզիքլ, խոսքը՝ Նանսեն Միքայելյանի (1979): Կատարել է 1980 թ. Ալ. Սպենդիարյանի մանկական երգչախումբը, դիրիժոր՝ Դավիթ Զալյան:

«Շախ և մատ» մյուզիքլ ըստ Գ. Շախնազարովի համանուն պիեսի, 1984:

«Ալադինի կախարդական լապտերը» երաժշտական ներկայացում մանուկների համար: Բեմադրվել է 1981 Երևանի պետական տիկնիկային թատրոնում:

Դաշնամուրային կոնցերտ (1969): Կատարել է 1969 թ. Հայաստանի պետական սիմֆոնիկ նվագախումբը, դիրիժոր՝ Դավիթ Խանջյան, մենակատար՝ Վահե Ահարոնյան:

«Երևանյան ռապսոդիա» դաշնամուրի, սիմֆոնիկ նվագախմբի և երգչախմբի համար: Պրեմիերան տեղի է ունեցել 2004-ին Ազգային օպերայի և բալետի պետական թատրոնում՝ հեղինակի և երիտասարդական սիմֆոնիկ նվագախմբի կատարմամբ, դիրիժոր՝ Սերգեյ Սմբատյան:

«Կանտատ Սիրո» մեներգչի, երեք երգչախմբի և նվագախմբի համար: Առաջին անգամ հնչել է Գերմանիայի Հայդնհայմ քաղաքում 2012 թվականին, Գերմանական երգչախմբի կատարմամբ:

«Պոետի կյանքը» կանտատ մեներգիչների, երգչախմբի և սիմֆոնիկ նվագախմբի համար: Նվիրված է Հայոց ցեղասպանության 100-ամյակի տարելիցին: Կատարվել է 2015-ի ապրիլին Հայֆիլարմոնիայի մեծ դահլիճում, Հայաստանի պետական երեք կամերային երգչախմբերի կատարմամբ՝ գեղարվեստական ղեկավարներ՝ Ռոբերտ Մլքեյան, Սոնա Հովհաննիսյան, Հարություն Թովիկյան և Հայաստանի պետական սիմֆոնիկ նվագախումբ, դիրիժոր՝ Էդուարդ Թովիչյան:

Վարիացիաներ լարային կվարտետի համար (1968-1969): Արժանացել է առաջին մրցանակի 1969 թվականին Մոսկվայում կայացած ԽՍՀՄ երիտասարդ կոմպոզիտորների ստեղծագործությունների համամիութենական մրցույթում:

Բալլադ ջութակի և դաշնամուրի համար (1966): Կատարվել է 1970 թվականին Երևանի կամերային երաժշտության տանը: Ջութակահար Արայիկ Բոգդանյան, դաշնամուր՝ հեղինակը:

Սոնատա թավջութակի և դաշնամուրի համար:

«Պաստորալ» ֆլեյտայի համար:

«Поэма» և «Праздничная» երկու պիես երկու դաշնամուրի համար:

«Բոսսա-Նովա», «Էքսպրեսս», «Ուզում եմ քեզ հետ պարել», «Вступительная» գործիքային ստեղծագործություններ ջազ-կվինտետի համար:

«Գեղջկական պատկերներ» դաշնամուրային պիեսների շարք՝ «Աքլորակոփվ», «Հին ջրա-ղաց», «Սիրահարված հովիվը»:

7 դաշնամուրային մանրանվագներ՝ «Գարնան կաթիլներ», «Մանկության տեսիլներ», «Լուսնի արահետ», «Վերհուշ», «Դիմանկարի արջև», «Բո երջանկությունն ապրում է սիրեցյալիդ աչքերի մեջ», «Վերելք դեպի Արարատ»:

Խմբերգային ստեղծագործություններ

«Խոսք Հայրենիքիս» խոսքը՝ Սարմենի և հեղինակի: Ռոմանոս Մելիքյանի երաժշտական ուսումնարանական դիպլոմային աշխատանք:

«Երգ ջահելության», խոսքը՝ Լյուդվիգ Դուրյանի:

«Հայր մեր» տերունական աղոթքի խոսքերով:

«Էջ Միածինն ի Հօրե», բանաստեղծական խոսքը՝ կաթողիկոս Սահակ Զորափորեցու VIII դար:

Սաղմոսներ N 23, 33, 117:

«Սեգ աշխարհ Հայոց», խոսքը՝ Լ. Բլբուլյանի:

«Վրեժն արդար կանչի» խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի: Ապրիլյան քառօրյա պատերազմում զոհված Ադամ Սահակյանի հիշատակին: Կատարվել է 2017-ին ապրիլյան պատերազմի տարելիցին նվիրված հեղինակային համերգին՝ Երևանի պետական կամերային երգչախմբի, գեղարվեստական ղեկավար՝ Ռոբերտ Մլքեյան և Հայաստանի պետական սիմֆոնիկ նվագախումբ, դիրիժոր՝ Էդուարդ Թոփչյան, մենակատար՝ Վահե Հախվերդյան:

«Թուրն Անդրանիկի», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

«Քաջ զինվոր ու գեներալ» խոսքը՝ Հ. Հովեյանի:

«Հավատում եմ քեզ, հպարտ իմ ժողովուրդ» խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

«Երդվում եմ քեզ իմ երկիր» խոսքը՝ հեղ.: Պրեմիերան տեղի է ունացել Հայաստանի Հանրապետության անկախության 20-ամյա տարեդարձին նվիրված տոնական համերգին, որպես եզրափակիչ երգ՝ Երևանի պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի, պետական կամերային երգչախմբի և Հովիկ Այվազյանի կատարմամբ:

«Ազգի համբույրն է հերոսի դեմքին», խոսք՝ Ռ. Ամիրխանյանի: Նվիրված է քառօրյա պատերազմի հերոսներին:

«Հեյ, Արցախ», խոսքը՝ Լյուդվիգ Դուրյանի:

«Խաչեալ իմ երկիր» խոսքը՝ Սարգիս Կիրակոսյանի:

«Вставайте», խոսքը՝ Բրիստափոր Զաքիյանի:

Հիմներգեր

Հայոց Բանակի, խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

Երևանի պետական համալսարանի, խոսքը՝ Հ. Հովեյանի:

Գերմանիայի Դաշնության Լորշ քաղաքի՝ 1250-ամյակի առթիվ, խոսքը՝ Ուրսուլա և Էլմար Ուլրիխների (Գերմանիա):

Ֆրանսիայի Գրենուրլ քաղաքի հայ կենտրոնի, խոսքը՝ Շաքե Մանուկյանի (Ֆրանսիա):

Սևծովյան երկրների մանկապատանեկան փառատոնի, (ПАЧЭС), խոսքը՝ Է. Փիրումովի:

Գյումրու մանկավարժական համալսարանի, խոսք՝ ———

Վանաձոր քաղաքի, խոսքը՝ Ռուզան Հովասափյանի:

Սիսիանը երիտասարդության մայրաքաղաք, խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

Գորիսը՝ ԱՊՀ երկրների մշակութային մայրաքաղաք, խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

Գորիսի մանկավարժական քոլեջի, խոսքը՝ Տ. Գրիգորյանի:

Ալ. Սպենդիարյանի երաժշտական դպրոցի, խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

Գյումրու «Տիրամայր Հայաստան» ուս. կենտրոնի «Այստեղ հոգին իմ», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

«Ուսում» միջնակարգ դպրոցի, խոսքը՝ Անժելա Մանասյանի:

Քանաքեռավանի արվեստի դպրոցի, խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

«Այբ» դպրոցի «Արարչի կամքով», խոսքը՝ Մեսրոպ քահանա Արամյանի:

«Հայաստան» Բարեգործական Ընդհանուր Միության 100 ամյակին նվիրված, խոսքը՝ Հարութ Վարդանյանի:

Ռուսահայերի միության Երևանյան փառատոնի, խոսքը՝ Է. Փիրումովի:

Երգաշարեր

«Առաջին խոսքն իմ» (5 երգ) Ալիսիա Կիրակոսյանի բանաստեղծություններով (1968)՝ «Առաջին խոսքն իմ», «Ես վախենում եմ», «Որտե՞ղ ես արդյոք», «Քո աչքերի հետ», «Ինձնից այնքան ես բացակա եղել»:

«Քարը» (4 երգ), Վահագն Դավթյանի բանաստեղծություններով (1982)՝ «Քարը», «Թե լինե՞ր այնպես», «Ու ես գիտեմ պիտի անվերջ», «Անանձնություն»: Ձայնագրվել է միայն վերջին երգը՝ հեղինակի կատարմամբ:

«Память» (5 երգ) խոսքը՝ Իրինա Պանովայի (1985): Ձայնագրել է Սանկտ-Պետերբուրգի պետական սիմֆոնիկ նվագախումբը, գեղարվեստական ղեկավար՝ Անատոլի Բադխեն, մենակատար՝ Իրինա Կամբուրովա:

«Հեռացումի խոսքեր» (4 երգ) Եղիշե Չարենցի բանաստեղծություններով (2002)՝ «Աշուն է նստել սեղանիդ», «Ջրնգում է շուրջս աստղազարդ գիշերը», «Հեռացումի խոսքեր», «Տաղ անձնական»:

«Մենուիին» (3 երգ) վոկալ շար Թամար Հովհաննիսյանի բանաստեղծություններով (2012)՝ «Տար ինձ, ճանապարհ», «Արի գնանք ճամփորդելու», «Ես լույսի բարակ շող եմ»:

«Նովելլետներ» երգաշար (2016–2020), ստեղծված համաշխարհային պոեզիայի անվանի գործիչների բանաստեղծություններով՝ 1. LA ROMANCE DU VINE – Emil Nelligan – Canada, 2. DER SÄNGER – Johan Wolfgang von Goethe – Germany, 3. VIVAMUS, MEA LESBIA – Gaius Valerius Catullus – Italy, 4. ALLEGRO – Tomas Transtömer – Sweden, 5. TWICKENHAM GARDEN – John Donne – England, 6. MAX UND MORITZ – (7 արկածային բանաստեղծությունների զիրք) Wilhelm Bush – Germany, 7. NOCKTURNE – Eino Leino – Finland, 8. CLOTHS OF HEAVEN – William Butler Yeats – England, 9. L'INFINITO – Giacomo Leopardi – Italy, 10. VISIONE – Gabriele D'annunzio – Italy.

Երգեր

«Աղբյուրի մեջ մի մարալ», խոսքը՝ Ավ. Իսահակյանի:

«Մայր իմ», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

«Մի արև ու դու», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

«Աշխարհը գրկել եմ ուզում», խոսքը՝ Գ. Բանդուրյանի:

«Քեզ տեսա», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

«Հեռավոր իմ մայր Հայաստան», խոսքը՝ Հովհ. Ղուկասյանի:

«Свет у тебя в окне», խոսքը՝ Ա. Դմոխովսկու:

«Nashledano», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

«Сто шагов», խոսքը՝ Ալլա Տեր-Հակոբյանի:

«Вот и все», խոսք՝ Ալլա Տեր-Հակոբյանի:

«Да и нет», խոսք՝ Միխայիլ Ռյաբինինի:

«Осенняя листва», խոսքը՝ Ալ. Դմոխովսկու:

«Դու գալու ես այսօր», խոսքը՝ Ս. Մուրադյանի:

«Прошлое», խոսքը՝ Օ. Հաջիկասիմովի:

«А любовь рождена для двоих» խոսքը՝ Ալ. Դմոխովսկու:

«Քո լույսով և իմ լույսով», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

«Отдать тебе любовь», խոսքը՝ Ռ. Ռոժդեստովենսկու:

«Мир без тебя», խոսքը՝ Ալ. Դմոխովսկու:

«Оглянись», խոսքը՝ Ալ. Դմոխովսկու:

«Не столы настоящие», խոսքը՝ Ի. Ուտկինի:

«Կոմիտաս», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

«Արևշող իմ Երևան», խոսքը՝ Գ. Բանդուրյանի:

«Գովք առ Հայաստան», խոսքը՝ Մ. Քանքանյանի:

«Իմ կարոտ», խոսքը՝ Գ. Բանդուրյանի:

«Քույրիկ ջան», խոսքը՝ Գ. Բանդուրյանի:

«Դու ինչպես մի աստղ», խոսքը՝ Գ. Բանդուրյանի:

«Ժպտա», խոսքը՝ Յու. Սահակյանի:

«Ուր եք, տղաներ», խոսքը՝ Ար. Սահակյանի:

«Դու իմ երգն ես», խոսքը՝ Գ. Բանդուրյանի:

«Քեզ հետ իմ սեր», խոսքը՝ Գ. Բանդուրյանի:
 «Կարոտ», խոսքը՝ Ռազմիկ Դավոյանի:
 «Պարի թևերով», խոսքը՝ Գ. Բանդուրյանի:
 «Ներիր ինձ, ես քեզ ցավ եմ պատճառել», խոսքը՝ Ալիսիա Կիրակոսյանի:
 «Այնպես ուզում եմ», խոսքը՝ Ալիսիա Կիրակոսյանի:
 «Ապրողները թե ապրեին իմ մեջ», խոսքը՝ Ալիսիա Կիրակոսյանի:
 «Թող վերջին անգամ», խոսքը՝ Գ. Բանդուրյանի:
 «Աշնանային մեղեդի» խոսքը՝ Ռ. Դավոյանի:
 «Իմ ժամանակ», խոսքը՝ Գ. Բանդուրյանի:
 «Բալենի», խոսքը՝ Լ. Դուրյանի:
 «Հայի աչքեր», խոսքը՝ Սարմենի:
 «Քաղաքամայր իմ Երևան», խոսքը՝ Ռ. Դավոյանի:
 «Քո մեղեդին», խոսքը՝ Լ. Բլբուլյանի:
 «Դեռ չասված մի բառ», խոսքը՝ Գ. Բանդուրյանի:
 «Արծվաթև իմ քույր», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:
 «Սերը չունի տարիք», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:
 «Քո աչքերի խավարում», խոսքը՝ Վ. Դավթյանի:
 «Ախ, երազ իմ անհաս», խոսքը՝ Յուրի Սահակյանի:
 «Ես կգամ այնժամ», խոսքը՝ Յու. Սահակյանի:
 «Կապույտ թռչուն», խոսքը՝ Վ. Դավթյանի:
 «Երեկոյան երգ», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:
 «Мой милый, что тебе я сделала», խոսքը՝ Մարինա Ցվետանայի:
 «У песни тоже есть душа», խոսքը՝ Գ. Գորինի:
 «Все выдержать и жить», խոսքը՝ Լ. Գավրյուշինայի:
 «Во имя жизни», խոսքը՝ Քր. Զաքիյանի:
 «Երբ ժպտում ես», խոսքը՝ Լ. Բլբուլյանի:
 «Հրեղեն աղջիկ», խոսքը՝ Ն. Միքայելյանի:
 «Տու՛ր ինձի, տեր», խոսքը՝ Մ. Մեծարենցի:
 «Կարմիր ծաղիկ մը», խոսքը՝ Մ. Մեծարենցի:
 «Երկու կռունկ», խոսքը՝ Ն. Միքայելյանի:
 «Դպրոցական քայլերգ», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:
 «Ինձ համար դու շող գարուն ու մայր», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:
 «Здравствуй самая грустная девочка», խոսքը՝ Ա. Տեր-Հակոբյանի:
 «Հույզերը չեն մնում լքված», խոսքը՝ Լ. Բլբուլյանի:
 «Ձյունի ծաղիկ», խոսքը՝ Լ. Դուրյանի:
 «Փոքրիկ լորիկ», խոսքը՝ Հ. Հովեյանի:
 «Հէյ, Արցախ», խոսքը՝ Լ. Դուրյանի:
 «Քարե ծաղիկ», խոսքը՝ Հ. Հովեյանի:
 «Իմ հեռավոր ճամփի վրա», խոսքը՝ Մ. Մարգարյանի:

«Իմ մութ, ամպոտ երկնքեն», խոսքը՝ Վ. Թեքեյանի:
 «Քաջ զինվոր ու գեներալ», խոսքը՝ Հ. Հովեյանի:
 «Գինով եմ», խոսքը՝ Վ. Տերյանի:
 «Գարուն իմ սեր», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:
 «Ուր հիմա նայում եմ ես», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:
 «Աղոթք», խոսքը՝ Գ. Կարապետյանի:
 «Աղ ու հացով պատվենք իրար», խոսքը՝ Խ. Գասպարյանի:
 «Երկիր իմ», խոսքը՝ Թ. Հովհաննիսյանի:
 «Կժից գինին անվնաս», խոսքը՝ Օմար Խայամի:
 «Սիրտն իմ», խոսքը՝ Շանդոր Պետեֆու:
 «Хорошая, красивая, любимая», խոսքը՝ Վ. Բորիսովի:
 «Տարեմուտի և Սուրբ Ծննդյան տոնի երգ», խոսքը՝ Ռ. Ամիրխանյանի:

**ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ, ԳՐՎԱԾ ԼԻԱՄԵՏՐԱԺ,
ՓԱՍՏԱՎԱՎԵՐԱԳՐԱԿԱՆ, ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍԱՅԻՆ,
ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ԵՎ ՄՈՒԼՏԻՊԼԻԿԱՑԻՈՆ
ՖԻԼՄԵՐԻ ՀԱՄԱՐ**

- 1969 – «Мосты через забвение», ռեժիսոր՝ Յու. Երզնկյան
- 1970 – «Հեղնար աղբյուր», ռեժիսոր՝ Ա. Մանարյան
- 1972 – «Հայրիկ», ռեժիսոր՝ Հ. Մալյան
- 1972 – «Տղամարդիկ», ռեժիսոր՝ Էդ. Քեսայան
- 1973 – «Терпкий виноград», ռեժիսոր՝ Բ. Հովհաննիսյան
- 1974 – «Լքված հեքիաթների կիրճը», ռեժիսոր՝ Էդ. Քեսայան
- 1974 – «Մասնավոր դեպք», ռեժիսոր՝ Վ. Զաքարյան
- 1975 – «Շեկ օդանավ», ռեժիսոր՝ Ա. Աղաբաբով
- 1976 – «И тогда ты вернешься», ռեժիսոր՝ Լ. Գրիգորյան
- 1978 – «Звездное небо», ռեժիսոր՝ Լ. Գրիգորյան
- 1978 – «Неудобный человек», ռեժիսոր՝ Վ. Դովգան
- 1980 – «Отель «Бабушка», ռեժիսոր՝ Վ. Չալոբանյան
- 1983 – «Հրդեհ», ռեժիսոր՝ Դ. Քեսայան
- 1984 – «Արահետ դեպի երկինք», ռեժիսոր՝ Ա. Քաջվորյան
- 1985 – «Կապիտան Առաքել», ռեժիսոր՝ Ա. Մանարյան
- 1988 – «Тайный советник», ռեժիսոր՝ Ա. Այվազյան
-
- 1968 – «Մի կաթիլ մեղր», ռեժիսոր՝ Վ. Պողոպոմոնով
- 1969 – «Скрипка в джунглях», ռեժիսոր՝ Վ. Պողոպոմոնով
- 1969 – «Тигры полосатые», ռեժիսոր՝ Վ. Պողոպոմոնով
- 1970 – «Փարվանա», ռեժիսոր՝ Վ. Պողոպոմոնով
- 1971 – «Պոյ-պոյ մուկիկ», ռեժիսոր՝ Ռ. Բաբայան
- 1972 – «Լուր – դա – լուր», ռեժիսոր՝ Վ. Պողոպոմոնով
- 1973 – «Сказка про снежного человека Дарбульку», ռեժիսոր՝ Ռ. Սահակյանց
- 1974 – «Արու-Հասանի Մասիկները», ռեժիսոր՝ Ռ. Բաբայան
- 1977 – «Чтобы этого не случилось», ռեժիսոր՝ Վ. Պողոպոմոնով
- 1980 – «Ձախորդ Փանու», ռեժիսոր՝ Ս. Գալստյան
- 1982 – «Венец природы», ռեժիսոր՝ Ս. Գալստյան
- 1982 – «Кто расскажет небылицу», ռեժիսոր՝ Ռ. Սահակյանց
- 1983 – «Сказка о точных часах», ռեժիսոր՝ Գ. Մարտիրոսյան
- 1983 – «Խոսող ձուկը», ռեժիսոր՝ Ռ. Սահակյանց
- 1984 – «Деревянная посуда», ռեժիսոր՝ Ա. Սահակյան
- 1984 – «Золотая подкова», ռեժիսոր՝ Ս. Գալստյան

- 1984 – «**Չոկո**», ռեժիսոր՝ Գ. Մարտիրոսյան
- 1985 – «**Շնորհալի իշուկը**», ռեժիսոր՝ Գ. Մարտիրոսյան
- 1985 – «**Ишь ты, масленица**», ռեժիսոր՝ Ռ. Սահակյանց
- 1985 – «**Кто твой друг**», ռեժիսոր՝ Յ. Մուրադյան
- 1986 – «**Смерть мышонка**», ռեժիսոր՝ Ա. Կիրակոսյան
- 1989 – «**Кнопка**», ռեժիսոր՝ Ռ. Սահակյանց
- 1990 – «**Քամու թևերին**», ռեժիսոր՝ Գ. Մարտիրոսյան
- 1991 – «**Տարաշխարհիկները**», ռեժիսոր՝ Գ. Մարտիրոսյան
- 1991 – «**Հին ջրաղացի բարի ոգիները**», ռեժիսոր՝ Գ. Մարտիրոսյան
- 1994 – «**Կացին ախպեր**», ռեժիսոր՝ Ռ. Սահակյանց
- 1997 – «**Տապան**», ռեժիսոր՝ Ռ. Սահակյանց
- 1999 – «**Բարի ոգիների նոր արկածները**» ռեժիսոր՝ Գ. Մարտիրոսյան
- 2002 – «**Երեք զանգակ**», ռեժիսոր՝ Գ. Մարտիրոսյան
- 2003 – «**Կոշկակարի տղան**», ռեժիսոր՝ Ռ. Սահակյանց
- 2007 – «**Վիշապագորգ**», ռեժիսոր՝ Գ. Մարտիրոսյան

ՀՈՂՎԱԾՆԵՐ

«Путь длиною в 126 песен», Մարգարիտ Տեր-Սիմոնյան, «Комсомолец» թերթ, №48, 20.04.1969, Երևան:

«Ինքնահաստատում», Աննա Պարսամյան, «Հայրենիքի ձայն» թերթ, 22.09.1971:

«Երգը բախում, երգը բաց է անում դռները», Արմեն Հովհաննիսյան, «Արվեստ» ամսագիր, 1975 թ.:

«Ստեղծագործական հասունություն», Մարգարիտ Տեր-Սիմոնյան, «Սովետական Հայաստան» թերթ, №126, 11.08.1976:

«Փնտրիր երգդ քո մեջ», հարցազրույց-ակնարկ, Վանյա Սանթրոսյան, «Սխրանք» ակնարկների ժողովածու, «Սովետական գրող» հրատարակչություն, 1978 թ.:

«Փնտրիր երգդ քո մեջ», կոմպոզիտոր Ռ. Ամիրխանյանի և լրագրող Վ.Սանթրոսյանի երկխոսությունը, «Ավանգարդ» թերթ, 05.01.1979:

“Songs by Robert Amirkhanyan”, Կարինե Սարկիսովա, “Armenia Today” ամսագիր, №2, 1979, Երևան:

«Այսօր, վաղը և միշտ», Ռ. Կարապետյան, «Խորհրդային Ղարաբաղ» թերթ, 01.05.1980:

«Музыка полная любви», Ա. Սարգսյան, «Комсомольская правда» թերթ, 12.11.1980, Մոսկվա:

«Մենք նոր հանդիպման դաշինք ենք կնքում», Աննա Գրիգորյան, «Որոտան» թերթ, №8, 21-24.02.1981:

«Կոմպոզիտորի հեղինակային երեկոն» (Գրողների տանը): Ն. Զաքարյան: «Երեկոյան Երևան» թերթ, 26.05.1981:

«Ստեղծագործելու հմայքը», հարցազրույց՝ Գ. Ռշտունու, «Ավանգարդ» թերթ, 29.10.1981:

Լուսանկար, որպես նոր տարվա շնորհավորանք ընթերցողներին և ստեղծագործական նորանոր հաջողությունների բարեմաղթանք սիրված կոմպոզիտորին: Լուսանկարը՝ Համլետ Սարգսյանի: «Սովետական դպրոց» թերթ, 08.01.1981:

«Երգը հնչում է Զանգեզուրում», Վանիկ Սանթրոսյան, «Ավանգարդ» թերթ, 13.03.1981:

«Այնպես ուզում եմ», հարցազրույց՝ Մ. Զոհրաբյանի: «Պիոներ կանչ» թերթ, 19.03.1982:

«Միայն բարձր արվեստի չափանիշներով», Ելույթ Հայաստանի կոմերիտմիության 29-րդ համագումարում: «Ավանգարդ» թերթ, 11.04.1982:

«Да усетиш магията на раждането» («Ծննդյան հրաշքը»), Իստատկո Միխայլով, «Младеч» (Երիտասարդություն) ամսագիր, №11, 1982 թ., Սոֆիա, Բուլղարիա:

«Песни Роберта Амирханяна», Տ. Լիլյան: «Коммунист» թերթ, 13.10.1983:

«Узелки на память», Ս. Ավետյան: «Комсомолец» թերթ, 21.06.1984:

«Խորունկ հույզերի մի աշխարհ», Մարգարիտ Տեր-Սիմոնյան, «Ավանգարդ» թերթ, 05.09.1984:

«Կոմպոզիտորի քաղաքացիական դիրքորոշումը», Ռոբերտ Ամիրխանյան, «Գրական թերթ», 14.12.1984:

«Արդիական տարազով և ազգային ներշնչումով ստեղծագործող երգահանը: Ռուպերթ Ամիրխանյան»: Սարգիս Նաջարյան: «Արարատ» թերթ, 03.02.1988, Բեյրութ, Լիբանան:

«Հարցազրույց Ռոպերթ Ամիրխանեանի հետ», Ավետիս Սափարզյան, «Զարթոնք» օրաթերթ, №27, 27.10.1989, Հալեպ, Սիրիա:

«Ինքնատիպ ուղի», Հ. Վարդումյան, «Երեկոյան Երևան» թերթ, 25.12.1989:

«Իմ երգն ու ռիթմերը հոգուս նամակներն են», հարցազրույցը՝ Երվանդ Խեչումյանի, «Ավանգարդ» թերթ, 07.11.1989:

«Կյանքը նորանալու է նոր երգերով», Լևոն Բլբուլյան, «Երկիր» օրաթերթ, №75, 23.04.1992:

«Ռոբերտ Ամիրխանյանի երգարվեստը», դիալոգային աշխատանք: Աննա Ամիրխանյան, գիտական ղեկավար՝ ԵՊԿ պրոֆեսոր Ժաննա Զուրաբյան, մայիս, 1992 թ., Երևան:

«Разговор с другой калитки», հարցազրույցը՝ Ասյա Ծատուրովայի, «Максимум» շաբաթաթերթ, 1994 թ., մայիս:

«Սրտառուչ և ջերմ համերգ-հանդիպում», Ազատուհի Աբրահամյան, «Մասիս» օրաթերթ, 12.11.1994, Լոս-Անջելես, ԱՄՆ:

«Ռոբերդ Ամիրխանեանի հեղինակային համերգը», Անուշ Ալեքսանեան-Հովեյան, «Ասպարեզ» օրաթերթ, 12.11.1994, Լոս-Անջելես, ԱՄՆ:

«Պիտի աշխարհը քեզնով ազնվացնես», հարցազրույցը՝ Սուսաննա Սահակյանի, «Արարատ», օրաթերթ, №6472, 11.03.1995, Բեյրութ, Լիբանան:

«Я вот пишу оперу», հարցազրույցը՝ Վարդան Դայանի, «Республика Армения» թերթ, 11.11.1995:

«Музыка друзей», Ռոբերտ Ամիրխանյան, «Музыкальная академия» ամսագիր, №3, 1995 թ., Մոսկվա:

«Հայրենի երգահան եւ արուեստագետ Ռոպերթ Ամիրխանեանի յաջող ելույթը», «Արարատ» օրաթերթ, №164, 09.06.1996, Բեյրութ, Լիբանան:

«Հարցազրույց Հայաստանի երգահաններու միության նախագահ՝ պրն. Ռոպերթ Ամիրխանեանի հետ», Մարալ Գրտոքեան, «Արարատ» օրաթերթ, №164, 9.06.1996, Բեյրութ, Լիբանան:

«Կոմպոզիտոր-դաշնակահար Ռոբերտ Ամիրխանյանի հանդիպումը Բեյրութի հայկական համալսարանում» «Նայիրի» շաբաթաթերթ, №29, 15.06.1996, Բեյրութ, Լիբանան:

«Մշտանորոգ ու կենսայորդ Ռոպերթ Ամիրխանեանը՝ իր ինքնատիպ ու գրառիչ արուեստով», «Զարթոնք» օրաթերթ, Արին Մուղալեան, №131, 15.06.96, Բեյրութ, Լիբանան:

«Հեղինակային համերգ՝ Ռոպերթ Ամիրխանեան», «Կանչ» օրաթերթ, Արմեն Ծովակ, №211, 15.06.1996, Բեյրութ, Լիբանան:

«Երկիրը լվացվելու կարիք ունի» կամ՝ հարցազրույց Ռոբերտ Ամիրխանյանի հետ: Անահիտ Ադամյան, «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթ, 20.07.1996:

«Պահպանել երաժշտության պրոֆեսիոնալ մակարդակը», հարցազրույցը՝ Օմարի Խեչոյանի, «Իրավունք» թերթ, փետրվար, 1996 թ.:

“An evening with pure emotions with Robert Amirkhanian”(«Անարատ զգացմունքների երեկո Ռոբերտ Ամիրխանյանի հետ»), “Monday Morning” ամսագիր, №1226, 24.06.96, Կահիրե, Եգիպտոս:

«Օդը ցուած էր Ամիրխանեանով», Մարգարիտ Բալասանեան, «Արեւ» օրաթերթ, 7.02.1997, Կահիրե, Եգիպտոս:

Портрет в диалоге. «На встречах в верхах я говорил, что нам грозит опасность превратиться в безликую ориентальную страну», հարցազրույցը՝ Սերգեյ Արուստամյանի: «Новое время» թերթ, 12.03.1997:

«Ես չեմ ուզում մարդ արարածը իրեն մենակ զգա», հարցազրույցը՝ Ռուբեն Մարությանի, «Հայոց Աշխարհ» օրաթերթ, 20.06.1997:

«Մեկ երգն էլ կարող է», հարցազրույցը՝ Արուս Ծախբազյանի, «Ասպարեզ» թերթ, 28,29.11.1997, Լոս Անջելես, ԱՄՆ:

«Ռոբերտ Ամիրխանեան: Համակ սեր կյանքի, երգի ու երաժշտության հանդեպ», Անգինե Քեշիշյան-Մուրադյան, «Նոր Հայաստան» օրաթերթ, 20.11.1997, №219, Լոս Անջելես, ԱՄՆ:

«Ես անում եմ այն, ինչ չեմ կարող չանել», հարցազրույցը՝ Լ. Ա.-ի, «Առավոտ» թերթ, 16.07.97:

«Կյանքը՝ տարածություն երկու մարդու միջև», հարցազրույց կոմպոզիտորի հետ, «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթ, 20.01.1999:

«Իրական մշակույթը հողի գույնն է», հարցազրույցը՝ Լևոն Բլբուլյանի: «Հայացք երևանից» ամսագիր, №11, փետրվար, 1999թ.:

«Ծառայում եմ միայն հայ երաժշտությանը», հարցազրույցը՝ Անուշ Բաբայանի: «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթ, 01.05.1999:

«Так мы скоро окажемся жителями чужой ориентальной страны», հարցազրույցը՝ Բորիս Մկրտչյանի: «Голос Армении» թերթ, 20.07.1999:

«Магия песни», կոմպոզիտորի 60-ամյա հորեղյանին ընդառաջ: Աիդա Գրիգորյան: «Республика Армения» թերթ, 16.11.1999:

«Ռոբերտ Ամիրխանյանը 60 տարեկան է», Գոհար Ավագյան, «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթ, 16.11.1999:

«Իրական մշակույթը հողի գույնն է», հարցազրույցը՝ Լևոն Բլբուլյանի, «Ժամանակ և դեմքեր» գրքում, Երևան, «Զանգակ-97» հրատարակչություն, 2001:

«Սկզբունքը՝ մեր երաժշտության ցուցադրումն է», հարցազրույցը՝ Անահիտ Եսայանի, «Հայոց Աշխարհ» թերթ, №159, 05.09.2001:

«Փողոցային անճաշակ հնչյունների կողքին ավանդական և հոգևոր երաժշտություն», հարցազրույցը՝ Սուսաննա Թադևոսյանի, «Իրավունք» շաբաթաթերթ, №71, 14-20.09.2001:

«Ինձ դաշնամուրի բաժին չընդունեցին, ասելով որ լսողություն չունեմ», հարցազրույցը՝ Ռուսլան Թաթոյանի, «Իրավունք» շաբաթաթերթ, №98, 18-24.12.2001:

«Ռուպերթ Ամիրխանեան – հեշտալի պահ մը...լոկ», «Նայիրի» թերթ, 03.04.2001, Բեյրութ, Լիբանան:

«Վազգենի երգը», հարցազրույց Ռոբերտ Ամիրխանյանի հետ, Ռուզան Պեպանյան, «Երկրապահ» թերթ, №20, 22.03.2002:

«Զկա մի մարդ, որի կողերի մեջ դաջված չլինի մշակութային զգացողությունը», հարցազրույց «TVալիք», 25-31.3.2002:

«Ստեղծագործողը համոզված պիտի լինի իր գործունեության մեջ», հարցազրույցը՝ Սիմոն Սարգսյանի, «Հայաստան» օրաթերթ, №34, 15.11.2002:

«У песни тоже есть душа», Վիկտորիա Փոշատյան, «TV канал» թերթ, Նոյեմբեր, 2002:

«Մենք անուղղելի իդեալիստներ ենք», հարցազրույցը՝ Արմենուհի Դեմիրճյանի, «Երկիր» օրաթերթ, 19.12.2002:

«Դիմանկար», Նաիրա Ղազարյան, «Եթեր» շաբաթաթերթ, №6, 10-16.02.2003:

«Парадокс, но настоящее искусство своего рынка не имеет», ուղիղ խոսք Ամիրխանյանի հետ, «Новое время» թերթ, 13.11.2003:

«Необходим закон, который бы защищал армянскую песню от исполнителей», «Аргументы и факты» (АиФ в Армении) թերթ, №39, 2004:

«Ռուսերտ Ամիրխանեանի «Սէր և Հայրենիք» համերգը Հալէպի մեջ», Սալբի Գասպարեան, «Ազգ» («AZG») թերթ, №18, 05.02.2004:

«Մեզ հարկավոր է ստեղծել մի օրենք, որով Հայ երգը պաշտպանենք մեր կատարողներից», «Իրավունք» շաբաթաթերթ, №75, 24-30.09.2004:

«Երազ իմ, երկիր Հայրենի», (Երգահան Ռոբերտ Ամիրխանյանի 65-ամյակը), Կարինե Տեր-Գևորգեան, 2004, Լոս Անջելես, ԱՄՆ:

ԵՊՀ «Համալսարանական» ամսագիր, №4, 2005:

«Я верю в идущего путника», հարցազրույցը՝ Կարինե Տեր-Սահակյանի: «Республика Армения» թերթ, 27.05.2005:

«Ես ուզում եմ ապրել մաքուր, իրավական էկոլոգիայի մեջ», (Ասում է Ռոբերտ Ամիրխանյանը), հարցազրույցը՝ Լուսինե Ստեփանյանի, «168 Ժամ» թերթ, 8-14.09.2005:

«Կինչի ժամանակակից հայ երաժշտություն», հարցազրույցը՝ Սերգեյ Դանիելյանի, «Առավոտ» թերթ, 05.05.2006:

«Մշակույթի էկոլոգիական մաքրությունը՝ ահա թե ինչն է մեզ պակասում», հարցազրույցը՝ Կիմա Եղիազարյանի, «Հայոց Աշխարհ» թերթ, 12.04.2006:

«Երաժշտությունը հոգուն ուղղված սլաք է», հարցազրույցը՝ Մելանյա Միլոնյանի, «Լուսարար» թերթ, №9, 09.11.06, Ստեփանակերտ, Արցախ:

«У песни тоже есть душа», Ժաննա Զուրաբյան, «Голос Армении» թերթ, ԵՊԿ դոկտոր-պրոֆեսոր, 22.07.2006:

«Гимн страны- символ единения нации», հարցազրույցը՝ Կարինե Տեր-Սահակյանի, «PanArmenianNet», սեպտեմբեր 2006:

«Ես լրջորեն մտածում եմ իմ հիմներգը հանելու մասին», հարցազրույցը՝ Կիմա Եղիազարյանի, «Հայոց Աշխարհ» օրաթերթ, 16.09.2006:

«Ապագայ շաբաթաթերթի 31 -րդ տարեդարձին արթիվ Հայրենի երգահան Ռուսերտ Ամիրխանեանը մեր մեջ», Բ. Տրդատեան-Գոյումճեան, «Ապագայ» շաբաթաթերթ, 06.11.2006, №1558:

«Ես ինձ զգում եմ իմ երկրի մունետիկ», հարցազրույցը՝ Մելանյա Սիմոնյանի, «Լուսակերտ» թերթ, №13, Ստեփանակերտ, Արցախ:

«Մեր կոթիվը դառնում է հորիզոնական՝ իրար դեմ», հարցազրույցը՝ Արգիշտե Հարությունյանի, «Իրավունք» շաբաթաթերթ, 4-7.05.2007:

«Գեորգ Գանտահարեանի յիշատակին նուիրուած համերգ», «Ազդակ» օրաթերթ, 12.11.2007, Բեյրութ, Լիբանան:

«Գևորգ Գանտահարեանի յիշատակին նուիրուած համերգ», «Ազատ օր» օրաթերթ, 14.11.2007, Աթենք, Հունաստան:

«Գևորգ Գանտահարեանի յիշատակին նուիրուած համերգ երևանի մեջ», «Մարմարա» օրաթերթ, 16.11.2007, Ստամբուլ, Թուրքիա:

«Հաղորդակցության հրաշալի երեկո», «Ազդակ» օրաթերթ, 08.03.2008, Բեյրութ, Լիբանան:

«Роберт Амирханян: композитор тот, кто не может не писать музыку», հարցազրույց՝ Արմիլա Մինասյանի, «Ноев ковчег» թերթ, №3, մարտ 2008 թ.:

«Եվ այս մարդուն ուզում են տապալել ապաշտրոհները», Արտյոմ Խաչատրյան, «Ազատամտություն» օրաթերթ, №73, 18.04.2009:

«Ռոբերտ Ամիրխանյան. Սա ընդամենը աթոռակոփվ է», հարցազրույց՝ Հասմիկ Հարությունյանի, «Ազգ» օրաթերթ, 21.04.2009:

«Իմ առաջին երգը «Ավանգարդի» էջերում է տպագրվել», հարցազրույց՝ Տիգրան Մարտիրոսյանի, «Ավանգարդ» շաբաթաթերթ, 6-12.05.2009:

«Юбилейные мелодии Роберта Амирханяна», «Новое время» թերթ, 19.11.2009:

«Երազ իմ երկիր հայրենի», Արման Գասպարյան, «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթ, 19.11.2009:

«Мы счастливы и знаем об этом», Արմեն Դարբինյան, «Новое время» թերթ, 24.11.2009:

«Кажется ничего не ждешь – и вдруг», հարցազրույց՝ Նատալյա Գոմցյանի, «Голос Армени» թերթ, 26.11.2009:

«Этот сложный путь к музыке», հարցազրույց՝ Կարի Ամիրխանյանի, «Эфир» շաբաթաթերթ, 1987թ.:

«Белый цвет-цвет души», «Эфир» շաբաթաթերթ, Կարի Ամիրխանյան, 2009:

«Ձեր անգամ թախծոտ նոտաների մեջ բարի առավոտի լույս կա, հույս կա և հավատ», Ստեփան Ղազարյան, Խիկար Գեղամյան, «Կոտայք» օրաթերթ, 04.12.2009, №12:

«Արվեստը շենացնում է հոգին», «Հայ զինվոր» շաբաթաթերթ, №2, 20-27.01.2010:

«Успех должен быть общим», հարցազրույց՝ Սոնա Ազնաուրյանի, «Собеседник» շաբաթաթերթ, №8, 05.05.2010:

“Lieder uber die Seele Armeniens”, “Heidenheimer Zeitung” 18.08.2010:

«Երգի թևերով, Ռոբերտ Ամիրխանյանին», Զավեն Վարդանյան, «Ազգ» օրաթերթ, 08.09.2010:

«Роберт Амирханян. Импровизация на заданную тему», հարցազրույց՝ Տատյանա Իգոշինայի, «Форум» ամսագիր, №3, 2011, Մոսկվա:

«Композитор Амирханян презентует новый диск», «Арвест armenia.ru» 27.04.2011:

«Ռոբերտ Ամիրխանյանի երաժշտությունը խորհրդավոր հրաշք է», - ասում է Գևորգ Բրուտյանը, «Իմաստություն» մետափիլիսոփայական, փոխակերպան, տրամաբանության և փաստարկման տեսության միջազգային գիտահետազոտական ինստիտուտի հանդես, №1, 2003:

«Я хочу быть всегда рекой», հարցազրույցը՝ Կարի Ամիրխանյանի, «Эфир» շաբաթաթերթ, 12.05.2012, №19:

«Свидетель по делу жизни», հարցազրույցը՝ Աննա Լորենցի, «Ереван» ամսագիր, №10, հոկտեմբեր, 2012:

«Ադրբեջանական կայքերն ու մեր բանակի հիմնը», Սամվել Դանիելյան «Առավոտ» թերթ, 02.02.2013:

«Uraufführung der Lorscher Hymne» («Լորշ քաղաքի հիմներգի պրեմիերա»), "Bergstrasser Anzeiger" գերմանական օրաթերթ, 21.01.2014:

«Lorscher Lobpreis bis zum hohen G» (Լորշի փառաբանումը մինչև երկրորդ օկտավայի G), "Starkenburger Echo" գերմանական օրաթերթ, 27.01.2014:

«Ռոբերտ Ամիրխանյան - դիմանկար», Ռոբերտ Ամիրխանյանի հոբելյանին, Ժաննա Զուրարյան, «Երաժշտական Հայաստան», ԵՊԿ, 2014, №2:

«Стыдно, мир не простит нам, мы сами себе не простим- Роберт Амирханян о вооруженных действиях», ԹԵՐԹ.am, 19.07.2016:

«Роберт Амирханян: Искоренил бы синдром «нравиться» в культуре», հարցազրույց, "SPUTNIK" կայքէջ, 31.01.2016:

«Ռուպեր Ամիրխանեանի հետ», հարցազրույցը՝ Հուրի Գալայճեանի, «Դիտակ» ամսագիր, 2017 թ., Բեյրութ, Լիբանան:

«Մեզ ծանոթ, անծանոթ Ամիրխանյանը», Աննա Խաչատրյան-Ամիրխանյան, «Երաժշտական Հայաստան» ԵՊԿ գիտական պարբերական, 2018:

«Ռոբերտ Ամիրխանյանի «Պոետի կյանքը» կանտատը», Աննա Խաչատրյան-Ամիրխանյան, «Մշակույթների երկխոսություն» գիտական հոդվածների ժողովածու, 2018 թ., Գյումրի:

«Роберт Амирханян», звездный редактор Анна Седокова, «Вокруг.тв», 2018:

«Ազգային երաժշտության ակունքները Ռոբերտ Ամիրխանյանի վաղ շրջանի երգերում», Աննա Խաչատրյան-Ամիրխանյան, «Կանթեղ» ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի գիտական հոդվածների պարբերական, Երևան, 2018:

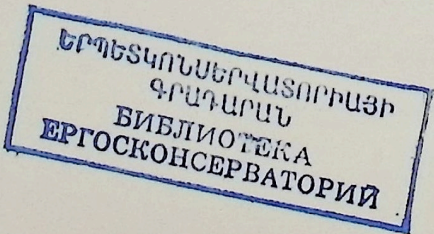
«Պատմությունը մեզ կպատժի դրա համար», «Փաստ» օրաթերթ, 19.02.2019:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Երկու խոսք.....	3
Ներածություն.....	8
Զառա Տեր-Ղազարյան.....	12
Ընտանիք.....	13
Մանկական հիշողություններ.....	15
“МАГИЯ ПЕСНИ”: Аида Григорян.....	18
Առաջին մասնագիտական քայլերը.....	20
«Կռունկ».....	26
«Առաջին խոսքն իմ».....	31
Արարման ակնթարթներ.....	36
“ЭТОТ СЛОЖНЫЙ ПУТЬ К МУЗЫКЕ”: Кару Амирханян.....	38
Մի երգի պատմություն.....	40
Կինո և մուլտ երաժշտություն.....	46
ՄԱՄԼՈ ՔԱՂՎԱԾՔՆԵՐ.....	56
70-ականներ.....	60
Հայկական մյուզիքլ.....	65
Մի մյուզիքլի պատմություն.....	68
Էստրադա և ակադեմիզմ.....	69
Էռնա Յուզբաշյան.....	72
Մի երգի պատմություն.....	74
Արվեստ և ընկերություն.....	76
“БЕЛЫЙ ЦВЕТ – ЦВЕТ ДУШИ”: Кару Амирханян.....	78
Միություն.....	80
ԵՐԱԺՇՏԱԳԵՏՆԵՐ.....	87
ԵՐԱԺՇՏԱԳԵՏՆԵՐ.....	90
Լևոն Իգիթյան.....	92
Սեդա Ամիր-Կարայան (Սարգսյան).....	96
Հոգևորի թեմատիկ անդրադարձ.....	98
Տերն ինձ հետ է. Սաղմոս 22.....	105
Սաղմոս 33.....	112
Էջ Միածինն ի Հօրե.....	118
Հայր մեր.....	

Ռոբերտ Մլքեյան.....	122
Մի կանտատի պատմություն.....	124
Պարզևներ ու պարզևատրումներ.....	127
Միեր Նավոյան.....	132
Գերմանական հետք.....	134
Հիմերգ Գերմանական ԲԱՂԱՔԻՆ.....	135
ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆԵՐ.....	139
Այստեղ Հայաստանն է.....	141
Երջանկության ակնթարթներ.....	143
Բազմակետ... ..	146
ՌՈՔԵՐՏ ԱՄԻՐԻԱՆՅԱՆԻ ԿՅԱՆՔԻ ԵՎ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ	
ՀԻՇԱՐԺԱՆ ՏԱՐԵԹՎԵՐԸ.....	147
ՌՈՔԵՐՏ ԱՄԻՐԻԱՆՅԱՆԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿԸ.....	151
ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ, ԳՐՎԱԾ ԼԻԱՄԵՏՐԱԺ, ՓԱՍՏԱՎԱՎԵՐԱԳՐԱԿԱՆ,	
ՀԵՌՈՒՍԱՏԵՍԱՅԻՆ, ԳԵՂԱՐՎԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՄՈՒԼՏԻՊԼԻԿԱՑԻՈՆ ՖԻԼՄԵՐԻ ՀԱՄԱՐ.....	157
ՀՈԴՎԱԾՆԵՐ.....	159

43600

ԱՆՆԱ ՌՈԲԵՐՏԻ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ - ԱՄԻՐԽԱՆՅԱՆ

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔ
ՌՈԲԵՐՏ ԱՄԻՐԽԱՆՅԱՆ

АННА РОБЕРТОВНА ХАЧАТРЯН - АМИРХАНИЯН

ОТКРОВЕНИЕ
РОБЕРТ АМИРХАНИЯН

На армянском языке
Ереван “Айастан” 2021

Հրատ. խմբագիր՝ Վահագն Սարգսյան
Համակարգչային մակետը՝ Կարինե Դավթյանի
Կազմի ձևավորումը՝ Մելինե Ղարախանյանի
Սոցիալական մեդիայի մարկետինգը՝ Աիդա Օրդյանի
Գրքում օգտագործված արխիվային որոշ լուսանկարների և
նյութերի վերականգնումը՝ Վազգեն Խաչատրյանի

Տպագրությունը՝ «Եգեա» տպագրատան

Ստորագրված է տպագրության՝ 18.01.2021 թ.:

Չափսը՝ 60x84 1/8:

10.5 տպ. մամուլ:

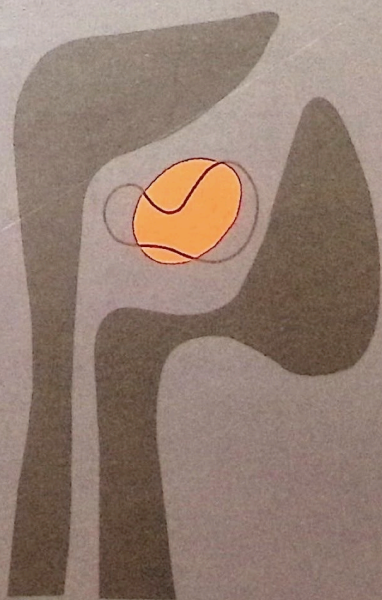
Տպաքանակ՝ 300:

Գինը՝ պայմանագրային:

«Հայաստան» հրատ., Երևան, Խաչատրյան 28:

Արաժիտական կարող է լինել շատ պարզ գյուղացի մարդ,
որ ապրում է իր արտրի կողքին, հորինում իր արտրի երգերը,
գեներացնում մի երևույթ, որն ուրիշներին պիտի համակի, վարակի...

Ռոբերտ Ամիրխանյան

ISBN 978-5-540-02512-6

9 785540 025126